

Bulletin slovenskej advokácie

Recenzovaný časopis
pre právnu vedu a prax
od júna 2019

Slovenské dni práva
tento rok **v Košiciach**
17. – 18. 10. 2019

**Prevod práv
a povinností
zo stavebného
povolenia**

**Dodatočná likvi-
dácia spoločnosti**
a jej právna subjektivita

**Autonómia
vôle veriteľov**
pri schvaľovaní reštruk-
turalizačného plánu

**Možnosti
obraný odborára**
voči rozhodnutiam
odborovej organizácie



AKTUÁLNE

DISKUSIA

- 2 Súdne poplatky a súvisiace problémy v praxi
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

PRÁVNÁ TEÓRIA A PRAX

- 4 Prevod práv a povinností zo stavebného povolenia
JUDr. Matej Hodál
- 11 Dodatočná likvidácia spoločnosti a jej právna subjektivita
Mgr. Mária Mikulašková, JUDr. Martin Lohazer
- 17 Autonómia vôle veriteľov pri schvaľovaní
reštrukturalizačného plánu
prof. JUDr. Mária Patakyová, CSc.
JUDr. Jana Duračinská, PhD.
- 24 Možnosti obrany odborára
voči rozhodnutiam odborovej organizácie
Mgr. Mária Mikulašková, Mgr. Marián Mészáros

JUDIKATÚRA

- 32 Žaloba o neplatnosť a primerané opatrenia žalobcu
v záujme dodržania procesných lehôt
- 35 Prenasledovanie a zastrasovanie členov advokátskeho stavu
je zásahom do samotnej podstaty systému
Európskeho dohovoru o ľudských právach
- 39 K uplatneniu zásady rovnakého zaobchádzania
pri plnení ponukovej povinnosti zamestnávateľa
podľa § 63 ods. 2 Zákonníka práce

ADVOKÁCIA

SAK

- 42 Aktuálne udalosti
- 44 Z júnového zasadnutia predsedníctva SAK
- 44 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 46 Practical Law Academy Bratislava zožala úspech
- 47 Koncipientske okienko
- 50 Povinnosť advokáta riadne a včas informovať klienta
o postupe v jeho veci

ZAHRANIČIE

- 53 Nečinnosť advokáta pri obhajobe klienta
- 56 Bulletin advokacie prináša...
- 58 Advokácia v Estónsku
- 64 Z aktuálneho diania na európskej a medzinárodnej úrovni
- 66 Karlovarské právnické dni – XXVII. ročník
- 68 Stáž v Edinburghu – získavanie praktických skúseností
z anglosaského práva

ZAÚJÍMAVOSTI

LITERATÚRA

- 70 Augustín Ráth – prvý slovenský rektor
Univerzity Komenského
JUDr. Peter Kerecman, PhD.
- 72 Daňové úniky a daňové podvody
a právne možnosti ich predchádzania
(inštitútmi daňového, obchodného a trestného práva)
Mgr. Ladislav Hrabčák
- 74 Advokáti v odboji – Ivan Horváth
Jana Schillerová-Horváthová



Vážené kolegyně, vážení kolegovia,

v *Bulletine slovenskej advokácie* č. 6/2019 kolega a člen predsedníctva SAK Richard Karkó v úvodnom článku **Quo Vadis komora** položil viacero dôležitých otázok o budúcnosti našej stavovskej inštitúcie. Otázku možno zjednodušiť do polohy, či chceme, aby komora plnila len povinnosti v minimálnom rozsahu predpokladanom zákonom, alebo chceme, aby sme spoločne chránili záujmy advokácie a prispievali ku kultivovaniu celého právneho prostredia.

Ako predseda Slovenskej advokátskej komory ponúkam odpoveď, ktorou je jednoznačné priklonenie sa k názoru, že komora musí niesť aj širšiu mieru zodpovednosti za celkový stav právneho prostredia na Slovensku.

Slovenská advokátska komora je s počtom 6 000 advokátov a 2 200 koncipientov najväčšou právnickou stavovskou organizáciou na Slovensku a už iba z tohto dôvodu nesieme nemalý diel spoluzodpovednosti za to, akým spôsobom sa na Slovensku vykonáva právo. Navyše, ak sa na situáciu pozrieme optikou počtu našich členov, je zrejmé, že táto zodpovednosť bude narastať.

Skrátenie koncipientskej praxe z piatich na tri roky bude v praxi znamenať, že v najbližšom období privítame medzi sebou množstvo nových kolegýň a kolegov. To, že sme mali vážne námietky k spôsobu prijatiu tejto zmeny a zazneli aj legitímne kritické argumenty, však nesmie ísť na úkor nových kolegýň a kolegov, záujemcov o absolvovanie advokátskej skúšky. Nakoniec, kto iný, ak nie advokátska komora má ísť príkladom v plnom rešpektovaní zákonov (akokoľvek nedokonalé môžu byť) a aj týmto spôsobom budovať dôveru v právny štát?

Predsedenstvo SAK preto okamžite prijalo potrebné opatrenia: zvýšili sme počet termínov testovej časti advokátskej skúšky na štvornásobok a písomnej a ústnej časti na trojnásobok. Upravili sme vzdelávací poriadok, aby sa budúci advokáti mohli pripraviť na svoje povolanie v rámci možností čo najlepšie aj za tri roky. Podarilo sa nám v krátkom čase zabezpečiť rozšírené priestory na vzdelávacie aktivity v susednej budove na Kolárskej ulici č. 6.

To, čo sme v uplynulých mesiacoch robili, nie je len reakciou na zmenu zákona. V prvom rade snahou, aby odpoveď na otázku Kam kráča komora nebola iba o väčšom počte našich členov, ale predovšetkým o kvalite výkonu advokátskeho povolania, ochrane advokácie a zlepšovaní prostredia, v ktorom všetci pôsobíme a podnikáme.

JUDr. Tomáš Borec
predseda SAK

K fotografii na obálke

Nové priestory na vzdelávanie advokátskych koncipientov na Kolárskej ulici č. 6 v Bratislave.
Foto Darina Stračinová

DISKUSIA

Súdne poplatky a súvisiace problémy v praxi

Námety na nové témy, krátke glosy alebo poznámky do diskusnej rubriky zasielajte na e-mailovú adresu **office@sak.sk**. Vaše podnety publikačne spracuje **JUDr. František Sedláčko, PhD., LL.M.**



Za obdobie ostatných troch rokov (od rekodifikácie civilného procesného práva) došlo k viacerým legislatívnym zmenám, ktoré sa týkajú poplatkových povinností vo vzťahu k súdnej moci. Bonmot, že štátny výkon spravodlivosti nie je „zadarmo“, asi nemusí byť pri tejto príležitosti osobitne zdôrazňovaný. Aj vzhľadom na imperatív, vyplývajúci z čl. 59 ods. 2 Ústavy SR, je však opodstatnená požiadavka na zrozumiteľnú a prehľadnú právnu úpravu a jej racionálny výklad.

Opakované podnety advokátov sa v podstate zameriavajú na tri aplikačné problémy či nejasnosti, ktorým bude venovaný nasledujúci text. Prvý z nich súvisí so zrušením tzv. tretej lehoty na zaplatenie súdneho poplatku zákonom č. 152/2017 Z. z., s účinnosťou od 1. 7. 2017. Ide o § 10 ods. 3 ZoSP, podľa ktorého pôvodne súd zrušil uznesenie o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku, ak poplatník zaplatil súdny poplatok do konca lehoty na podanie odvolania.

Ak napríklad žalobca nesplnil poplatkovú povinnosť pri podaní žaloby (§ 5 ods. 1 písm. a) ZoSP), ani v následnej sudcovskej lehote v zmysle výzvy podľa § 10 ods. 1 ZoSP, mohol túto povinnosť efektívne splniť pred uplynutím lehoty na odvolanie proti uzneseniu o zastavení konania. Túto alternatívu uvedená novela zrušila. Zaujímavosťou je, že pôvodný návrh zákona sprísnenie režimu v neprospech poplatníkov neobsahoval. K doplneniu došlo až na základe schváleného pozmeňujúceho návrhu Ústavnoprávneho výboru NR SR, pričom bol doplnený aj nový § 14 ods. 3 ZoSP, podľa ktorého v sťažnosti proti rozhodnutiu o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku nemožno namietať skutočnosti, ktoré nastali po uplynutí lehoty na zaplatenie súdneho poplatku.

Nezaplatenie súdneho poplatku v tzv. druhej lehote (na základe výzvy) by teda malo bezprostredne viesť k zastaveniu konania. V danej súvislosti je otázne, či musí byť peňažná suma poplatku pripísaná na účet súdu najneskôr v posledný

deň lehoty (§ 567 ods. 2 OZ), alebo na jej zachovanie postačuje zadanie platobného príkazu banke.

Treba zdôrazniť, že pri nezaplatení súdneho poplatku zastaví súd konanie podľa § 10 ods. 1 ZoSP, ktorý nebol novelizáciou dotknutý. Naďalej je preto aplikovateľná relatívne ustálená judikatúra, v zmysle ktorej musí súd v nadväznosti na § 217 ods. 1 a § 234 ods. 2 CSP (§ 154 ods. 1 a § 167 ods. 2 OSP) zohľadniť stav v čase vydania uznesenia o zastavení konania. Popri slovenských judikátoch R 4/2003, R 16/2010, R 74/2010 alebo náleze ÚS SR sp. zn. III. ÚS 203/2008 (Zb. nálezov a uznesení ÚS SR pod č. 51/2008) možno poukázať aj na aktuálne relevantné rozhodnutia Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 29 ICdo 38/2015 a 25 Cdo 4242/2016.

Ak teda zadá poplatník bankový platobný príkaz na úhradu súdneho poplatku v posledný deň lehoty, je vysoko pravdepodobné, že v čase prípadného rozhodovania súdu o zastavení konania bude už platba na účte súdu pripísaná. Za daných okolností potom neprichádza zastavenie konania do úvahy.

Lehota na úhradu súdneho poplatku podľa § 10 ods. 1 ZoSP je navyše lehotou procesnoprávnou a sudcovskou v zmysle čl. 10 ods. 3 a § 118 CSP (porovnaj napr. rozhodnutia NS SR sp. zn. 3 Obdo 35/2007, 6 Obo 244/2007). Z tohto dôvodu musí na jej zachovanie, pri analogickej aplikácii § 121 ods. 5 CSP, postačovať zadanie bankového platobného príkazu. To v takomto prípade oprávňuje poplatníka, aby v sťažnosti proti nezákonnému uzneseniu o zastavení konania, napriek citovanému zneniu § 14 ods. 3 ZoSP a v súlade s ním, namietať, že poplatkovú povinnosť splnil včas.

Načrtnuté závery korešpondujú s princípom, podľa ktorého je elementárnou úlohou súdov vo veci konať, nie odmietať konať (*denegatio iustitiae*) z formálnych dôvodov. Verejnoprávnu normu je preto potrebné interpretovať v prospech účelu a opodstatnenia existencie súdnej moci. Ak napriek uvedenému dôjde k nezákonnému zastaveniu konania pre

nezaplatenie súdneho poplatku a zamietnutiu sťažnosti proti takémuto uzneseniu, je žalobca odkázaný už iba na podanie novej žaloby, pokiaľ mu to hmotnoprávna situácia umožňuje, alebo na podanie ústavnej sťažnosti. Prípustnosť odvolania aj dovolania je totiž zo zákona vylúčená, čo medzičasom judikoval aj Najvyšší súd SR pod R 82/2018.

Druhý problém, týkajúci sa súdnych poplatkov, súvisí s upomínacím konaním podľa zákona č. 307/2016 Z. z. o upomínaní konaní a o doplnení niektorých zákonov (ďalej len „ZUK“). V súlade s § 11c ods. 1 ZoSP je upomínacie konanie oproti štandardnému konaniu o zaplatenie zvýhodnené znížením sumy súdneho poplatku o polovicu. Zjednodušene možno konštatovať, že súdny poplatok z návrhu na vydanie platobného rozkazu v upomínacom konaní je 3 %, v porovnaní so súdnym poplatkom zo žaloby v konaní pred všeobecným súdom, ktorý je 6 %.

Samotné upomínacie konanie však nemusí vyústiť do vzniku exekučného titulu. V prípade nedoručenia platobného rozkazu žalovanému alebo pri podaní relevantného odporu môže konanie pokračovať na všeobecnom súde, v nadväznosti na návrh žalobcu podľa § 10 alebo § 14 ZUK. Všeobecné sudy majú v takýchto prípadoch (nie tak celkom ojedinelú) tendenciu doručiť druhú polovicu súdneho poplatku tak, aby celková hodnota zaplateného súdneho poplatku dosahovala úroveň šiestich percent.

Uvedený postup nielenže nemá oporu v zákone, ale je v priamom rozpore aj so spomínaným čl. 59 ods. 2 Ústavy SR, podľa ktorého možno dane a poplatky ukladať iba zákonom alebo na základe zákona. Pokračovanie sporu na všeobecnom súde, po skončení upomínacieho konania, nepredstavuje rozšírenie predmetu poplatkového úkonu v zmysle § 7 ods. 7 ZoSP. Súdny poplatok za žalobu už žalobca riadne zaplatil upomínaciemu súdu. Tým bola jeho poplatková povinnosť bezo zvyšku definitívne splnená.

Rovnako ako v predchádzajúcom prípade možno označiť za zaujímavý priebeh a vývoj legislatívneho procesu, keďže pôvodná pracovná verzia návrhu ZUK obsahovala v čl. II aj doplnenie ZoSP v tom zmysle, že pri pokračovaní konania na všeobecnom súde bude žalobca povinný druhú polovicu súdneho poplatku doplatiť. Toto pravidlo sa však v konečnom dôsledku nepresadilo; predovšetkým pre rozpor s celkovou koncepciou upomínacieho konania a základnými motivačnými prvkami vo vzťahu k žalobcovi.

Z priamej ani analogickej aplikácie žiadneho ustanovenia právneho poriadku SR nemožno v súčasnosti odvodiť povinnosť žalobcu doplatiť druhú polovicu súdneho poplatku, ak po upomínacom konaní pokračuje spor na všeobecnom súde. K rovnakému záveru dospel aj Ústavný súd SR v kasačnom náleze zo dňa 21. 5. 2019 č. k. IV. ÚS 63/2019-36. Navyše zdôraznil (ods. 38), že ak mal okresný súd pochybnosti o tom, či má žalobcovi súdny poplatok doručiť, mal postupovať v zmysle zásady „v pochybnostiach v prospech poplatníka“, na ktorú odkazuje napr. aj Najvyšší súd SR v rozsudku pod sp. zn. 4 Cdo 39/2007.

Keďže v tomto konkrétnom prípade argumentoval okresný súd aj tým, že súdny poplatok zaplatený v upomínacom ko-

naní nepokrýva náklady pokračujúceho konania pred všeobecným súdom, bolo v rámci ústavnoprávneho prieskumu zdôraznené, že takéto hodnotenie nie je úlohou súdu pri posudzovaní splnenia procesnej podmienky. Úvahy tohto typu sú výsadou zákonodarcu pri stanovovaní sadzieb a limitov súdnych poplatkov prostredníctvom zákona (ods. 39).

Tretí problém so sebou priniesla v poradí skoršia novelizácia ZoSP, ktorá bezprostredne súvisí s rekodifikáciou civilného procesného práva, a síce zákonom č. 125/2016 Z. z., s účinnosťou od 1. 7. 2016. Tento zákon v čl. XXII zrušil súdny poplatok za odpor proti platobnému rozkazu. Pokiaľ ide o intertemporalitu, zaviedol sa § 18f ZoSP, podľa ktorého z úkonov navrhnutých alebo za konania začaté do 30. 6. 2016 sa vyberajú poplatky podľa predpisov účinných do 30. 6. 2016, i keď sa stanú splatnými po 1. 7. 2016.

Absentuje teda výslovná úprava, v zmysle ktorej by sa podľa doterajších právnych predpisov mali súdne poplatky nielen vyberať, ale aj vracieť. A keďže novelizované znenie zákona vrátenie súdneho poplatku za odpor neupravuje vôbec, nebolo možné použiť pôvodné (zrušené) znenie § 11 ods. 9 ZoSP, ani žiadne iné účinné znenie zákona, na základe ktorého by bol žalovanému vrátený súdny poplatok za odpor. Ten súd pôvodne žalovanému vrátil, ak pred prvým pojednávaním vo veci samej došlo k späťvzatiu žaloby alebo k zastaveniu konania z iného dôvodu.

Vzhľadom na to, že sudy v niektorých prípadoch odmietli akceptovať extenzívny výklad § 18f ZoSP v tom zmysle, že vyberanie súdnych poplatkov podľa doterajších predpisov zahŕňa aj ich vracanie v rovnakom režime, viedlo to k absurdným situáciám, keď po zastavení konania bol súdny poplatok za žalobu vrátený žalobcovi, avšak rovnaký súdny poplatok za odpor žalovanému vrátený nebol.

K spornej otázke sa definitívne vyjadril až Ústavný súd SR v náleze zo dňa 20. 6. 2018 sp. zn. III. ÚS 662/2017, ktorý bol následne uverejnený aj v Zbierke nálezov a uznesení ÚS SR za rok 2018 pod č. 25/2018 s nasledujúcou právnou vetou (nevyžaduje ďalší komentár) „(I.) Zloženie súdneho poplatku, ktorému nezodpovedalo „protiplnenie“ zo strany orgánu štátu a štát si ho ponechal dôvodiť tým, že nová právna úprava „vracanie“ súdnych poplatkov explicitne neupravuje, založilo stav, ktorý nezodpovedá spravodlivému usporiadaniu vzťahov. Za tejto situácie nemožno intertemporálne ustanovenie (§ 18f zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov) vykladať inak ako tak, že pojem „vyberanie“ súdnych poplatkov v sebe zahŕňa aj ich vracanie. (II.) Pokiaľ je peňažná platba za súdny poplatok chápaná ako istý ekvivalent činnosti orgánu štátu alebo iného verejnoprávneho subjektu a k takej činnosti nedošlo, nedošlo ani k (úplnému) spotrebovaniu zložených súdnych poplatkov a naplneniu ich účelu, a preto by mali byť obom stranám sporu vrátené.“

Prevod práv a povinností zo stavebného povolenia

JUDr. Matej Hodál

Mnoho investorov sa v rámci realizácie investičných projektov dostáva do situácie, keď v rámci svojich interných korporátnych mechanizmov potrebujú prevádzať práva a povinnosti vyplývajúce zo stavebného povolenia medzi viacerými subjektmi vo svojej podnikateľskej štruktúre, čoho výsledkom má byť na konci dňa subjekt v postavení stavebníka odlišný od subjektu uvedeného v právoplatnom stavebnom povolení. Samozrejme tento proces sa nespája len s realizáciou veľkých investičných zámerov, ale môže sa vyskytnúť pri realizácii akéhokoľvek typu stavby, pre ktorej výstavbu je potrebné vydanie stavebného povolenia. Vzhľadom na to, že súčasná právna úprava zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „Stavebný zákon“) neposkytuje ucelený procesný postup pre daný typ správneho konania, stavebné úrady sa snažia tento nedostatok vyplniť aplikáciou rôznych procesných inštitútov, ktorých aplikácia nemusí byť vždy správna, čo rozhodne neprospieva zachovaniu právnej istoty v našom právnom prostredí. Autor sa v článku zameriava na analýzu jednotlivých najbežnejších procesných postupov stavebných úradov, a zároveň sa pokúsi poukázať na postup, ktorý by bolo možné za účelom prevodu práv a povinností zo stavebného povolenia považovať za optimálny. Taktiež sa pokúsi poukázať na možnosti analogickej aplikácie jednotlivých postupov v prípade prevodu práv a povinností vyplývajúcich z územného rozhodnutia (rozhodnutia o umiestnení stavby).

Úvod

Z pohľadu teórie správneho práva môžeme rozhodnutia správnych orgánov (individuálne správne akty) členiť podľa ich právnych účinkov (na konštitutívne a deklaratórne), podľa okruhu viazanosti (na rozhodnutia *in personam* a rozhodnutia *in rem*), podľa trvania účinkov takéhoto rozhodnutia (na časovo obmedzené a neobmedzené rozhodnutia), podľa toho, či sa pri vydaní rozhodnutia uplatňuje voľná úvaha správneho orgánu alebo nie, podľa toho, či predmetom roz-

hodnutia je viac súvisiacich otázok vo vzťahu k jednému účastníkovi konania alebo či rozhodnutie upravuje právne pomery viacerých účastníkov konania (rozhodnutia jednoduché a zložené) atď.¹ Za účelom bližšej klasifikácie stavebného povolenia a územného rozhodnutia sa v ďalšom výklade autor zameria na ich členenie podľa ich právnych účinkov a okruhu viazanosti, ktoré sú pre potreby tohto článku najpodstatnejšie.

Z pohľadu právnych účinkov môžeme stavebné povolenie rovnako ako územné rozhodnutie považovať za konštitutívne indi-



JUDr. Matej Hodál
je absolventom Právnickej fakulty UMB v Banskej Bystrici. Počas štúdia absolvoval študijný pobyt na Yeditepe University v Istanbuli. V súčasnosti

pôsobí ako advokátsky koncipient, svoju prax zameriava na oblasti stavebného, pozemkového a obchodného práva.

viduálne správne akty, nakoľko zakladajú úplne nové práva a povinnosti. Z pohľadu ich viazanosti majú podľa Hendrycha² najužšiu väzbu na určitú nehnuteľnosť (pozemok resp. stavba) a nie na konkrétnu osobu, a teda ich môžeme označiť ako individuálne správne akty *in rem*. Akékoľvek

1 Košičiarová, S.: Správny poriadok – Komentár s novelou účinnou od 1. 1. 2004. 1. vydanie. Šamorín 7: Heuréka, 2004, s. 186 – 187

2 Hendrych, D. a kol.: Správni právo. Obecní část. 6 vydání. Praha : C. H. BECK, 2006, s. 194

rozhodnutie vydané v režime Stavebného zákona je aktom verejnej moci a z hľadiska členenia práva na verejné a súkromné patrí do oblasti verejného práva. Pre tieto rozhodnutia ako pre právne akty verejného práva sú potom charakteristické vlastnosti príznačné verejnoprávnym oprávneniam.

Všeobecná charakteristika územného rozhodnutia je obsiahnutá v § 39 ods. 1 Stavebného zákona, v zmysle ktorého stavebný úrad v územnom rozhodnutí vymedzí územie na navrhovaný účel a určí podmienky, ktorými sa zabezpečia záujmy spoločnosti v konkrétnom území. Územné rozhodnutie je teda potrebné chápať ako individuálny správny akt, ktorý predstavuje komplexnú funkčnú reguláciu určitého vymedzeného územia, pričom svojou regulatívnou funkciou môže dokonca nahrádzať funkciu územného plánu, čo vyplýva priamo z ustanovenia § 43h ods. 1 Stavebného zákona, v zmysle ktorého sa stavebným pozemkom rozumie časť územia určená územným plánom obce alebo územným plánom zóny, alebo územným rozhodnutím na zastavanie a pozemok zastavaný stavbou.

Z pohľadu charakteru práv a povinností, ktoré vyplývajú z územného rozhodnutia (rozhodnutia o umiestnení stavby), územné rozhodnutie predstavuje súhrn práv a povinností budúceho stavebníka v stavebnom konaní, ktoré sú spojené s uskutočnením stavby na danom území, pričom stavebník nemusí byť totožný s navrhovateľom územného konania. Adresát týchto práv a povinností teda nie je vopred známy, pričom ale platí, že sa vzťahujú ku konkrétnym pozemkom (*in rem*). Obsah práv a povinností vyplývajúcich z územného rozhodnutia o umiestnení stavby je definovaný v § 39a ods. 1 Stavebného zákona, a teda právom stavebníka je najmä umiestniť v projektovej dokumentácii stavbu na určených stavebných pozemkoch, za podmienok vyplývajúcich z funkčnej regulácie územia uvedenej v územnom rozhodnutí.

Z pohľadu charakteru práv a povinností, ktoré vyplývajú zo stavebného povolenia, predstavuje súhrn práv a povinností účastníkov stavebného konania, ktoré sú spojené s uskutočnením a užívaním stavby, pričom stavebník je na rozdiel od územného rozhodnutia v stavebnom povolení špecifikovaný, čo však ešte nevylučuje jeho materiálny charakter. Vo vzťahu k prevodu práv a povinností zo stavebného povolenia, jediným ustanovením Stavebného zákona, ktoré vytvára priestor na potenciálnu dispozíciu s právami a povinnosťami je § 70 Stavebného zákona (v prípade územného rozhodnutia § 40 ods. 4 Stavebného zákona), v zmysle ktorého „*Stavebné povolenie a rozhodnutie o predĺžení jeho platnosti sú záväzné aj pre právnych nástupcov účastníkov konania.*“ Ustanovením § 70 Stavebného zákona sa teda vytvoril predpoklad, že aj stavebník ako účastník konania môže mať svojho právneho nástupcu. Otáznym však zostáva spôsob, akým sa subjekt môže dostať do postavenia stavebníka špecifikovaného v už vydanom právoplatnom stavebnom povolení. Ako z aplikačnej praxe stavebných úradov vyplýva, stavebné úrady nemajú v súvislosti prevodom práv a povinností zo stavebného povolenia a tým aj k zmene v osobe stavebníka zjednotený procesný postup, ale pristupujú k tejto otázke vo viacerých procesných variantoch. Pomerne častým a obľúbeným procesným variantom stavebných úradov je vydanie rozhodnutia o zmene stavby ešte pred jej dokončením v rozsahu jej stavebníka podľa § 68 Stavebného zákona. Ako podklad pre takéto rozhodnutie stavebné úrady majú vo zvyku akceptovať zmluvu, na základe ktorej došlo k prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti (k pozemku) alebo iný súkromnoprávny úkon (najčastejšie zmluvu/dohodu o prevode práv a povinností zo stavebného povolenia), na základe ktorej malo dôjsť k prevodu práv a povinností zo stavebného povolenia medzi pôvodným a novým stavebníkom. Ďalšou používanou alternatívou je vydanie rozhodnutia/oznámenia stavebného úradu, ktorým stavebný úrad oboznámi účastníkov stavebného konania o zmene stavebníka, ku ktorej došlo v zásade na základe takých istých podkladov, aké stavebné úrady vyžadujú pre vydanie rozhodnutia podľa § 68 Stavebného zákona.

1.

Prevod práv a povinností zo stavebného povolenia (resp. územného rozhodnutia) pri prevode/prechode vlastníckeho práva k nehnuteľnosti

3 Machajová, J.: Všeobecné správne právo. Žilina : Eurokódex, 2007, s. 173

Podľa názoru Machajovej, podľa ktorej práva a povinnosti vyplývajúce z individuálnych správnych aktov *in rem* sú prenositeľné na inú osobu spolu s vecou, na ktorú sa vzťahujú,³ v prípade prevodu/prechodu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti (pozemku), na ktorú sa viaže vydané

právoplatné stavebné povolenie, dochádza spolu s prevodom/prechodom vlastníckeho práva zároveň k prevodu práv a povinností zo stavebného povolenia *ex lege*, a teda ak pôvodný vlastník, ktorý bol zároveň stavebníkom, prevádza pozemok na nového vlastníka, ten sa *ex lege* dostáva do postavenia stavebníka bez nutnosti vydania nového individuálneho správneho aktu (napr. rozhodnutia stavebného úradu o zmene stavby pred dokončením) s konštitutívnymi účinkami. Tento názor vychádza z teórie materiálneho poňatia postavenia stavebníka, o ktorú sa opierať aj Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojej argumentácii v rozhodnutí zo dňa 16. 10. 2013, sp. zn.: 3SŽp/32/2012, v ktorom uviedol, že „V tejto súvislosti odvolací súd upozorňuje na to, že riešenie právneho nástupníctva v osobe stavebníka nie je predmetom konania o zmene stavebného povolenia bez ohľadu na to, či je predmetom stavebného povolenia jednoduchá, alebo zložitá stavba. Z § 70 Stavebného zákona vyplýva, že stavebné povolenie je záväzné aj pre právnych nástupcov stavebníka, čím je táto otázka zreteľne a zrozumiteľne vyriešená. Navyše, v prejednávanej príhode ako bolo uvedené vyššie, sa právny nástupca pôvodného stavebníka, žalobca v 1. rade zmluvou o spolupráci zaviazal, že preberá všetky práva a povinnosti pôvodného stavebníka, ktoré preňho vyplývajú zo stavebného povolenia, čím povinnosť zakotvenú v § 70 Stavebného zákona iba zdôraznil. Žalovaný ani stavebný úrad preto nepochybili, keď o zmene stavebníka nekonali v samostatnom konaní o zmene stavebného povolenia, nakoľko predmetom konania o zmene stavebného povolenia sú otázky uvedené v § 60 a nasl. Stavebného zákona, medzi ktoré zmena v osobe stavebníka nepatrí.“⁴ Stavebný úrad by sa v otázke prevodu práv a povinností zo stavebného povolenia mohol oprieť o vyššie uvedený výklad Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v prípade, ak by nový vlastník pozemku, na ktorom sa realizuje stavba mal zároveň záujem vystupovať v pozícii stavebníka, nakoľko by ako nový stavebník automaticky spĺňal požiadavky § 58 ods. 2 Stavebného zákona. V zmysle takéhoto výkladu by teda nový vlastník pozemku bez nutnosti vydania akéhokoľvek nového rozhodnutia stavebného úradu vstúpil do práv a povinností stavebníka, pričom by bol ako nový stavebník priamo oprávnený podať návrh na vydanie kolaudačného rozhodnutia, na základe ktorého by sa stavebný úrad o zmene na pozícii stavebníka dozvedel a po preskúmaní materiálnych podmienok (napr. kúpnej zmluvy) by pokračoval v kolaudačnom konaní. Najvyšší súd Slovenskej republiky sa však v predmetnom rozhodnutí nevysporiadal s otázkou, ako postupovať v prípade, ak pôvodný vlastník pozemku, na ktorý je vydané stavebné povolenie nie je stavebníkom, vzhľadom na skutočnosť, že stavebníkovi na vydanie stavebného povolenia postačuje preukázať aj iné právo k pozemku podľa § 139 ods. 1 Stavebného zákona. V takom prípade určite nemožno tvrdiť, že nový vlastník pozemku sa stal stavebníkom pre stavbu v rozsahu, v akom stavba zasahuje na jeho pozemok *ex lege*, nakoľko postavenie stavebníka sa neviaže výlučne len na vlastníctvo pozemku. Nič na tom nemení ani skutočnosť, že stavebné povolenie je individuálny správny akt *in rem*. Rovnako môže nastať situácia, že stavebník má záujem previesť pozemok, na ktorom sa realizuje stavba, ale zároveň má záujem zostať v pozícii stavebníka, v takom prípade by zmena stavebníka *ex lege* bola pre stavebníka nežiaduca. Otázne je aj konštatovanie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, podľa ktorého zmena v osobe stavebníka nemôže byť predmetom konania o zmene stavebného povolenia. Vzhľadom na skutočnosť, že zmena v osobe stavebníka sa dotýka práv, právom chránených záujmov a povinností účastníkov stavebného konania, by bolo teoreticky možné otázku zmeny stavebníka v zmysle § 68 Stavebného zákona považovať za spôsobilý predmet rozhodovania o zmene stavby ešte pred jej dokončením. Problémom rozhodnutia o zmene stavby pred dokončením sú jeho konštitutívne účinky, čo celkom nekorešponduje s materiálnym poňatím postavenia stavebníka. Najvyšší správny súd Českej republiky vyššie uvedené aplikačné problémy vyriešil v rozhodnutí zo dňa 27. 1. 2019 sp. zn.: 6 As 196/2015 – 33, v ktorom konštatoval, že „Najvyšší správny súd tedy po výše provedeném výkladu dospívá k závěru, že ani ke změně osoby stavebníka právním nástupnictvím, ani k přistoupení osoby (dalšího) stavebníka vedle původního žadatele na základě toho, že jiná osoba začne fakticky stavbu pro sebe provádět-ť již přímo, nebo jako investor či objednatel-není třeba rozhodnutí stavebního úřadu. K nabytí statusu stavebníka dochází naplněním znaků vyplývajících ze zákona. Pouze pokud by vznikl spor o to, zda určitá osoba z materiálního hlediska splňuje zákonné podmínky, aby mohla vystupovat jako stavebník, mohl by stavební úřad o této otázce rozhodnout, a to v průběhu stavebního řízení usnesením podle § 28 odst. 1 správního řádu, v ostatních případech pak deklaratorním rozhodnutím podle § 142 správního řádu, jež lze vydat na žádost kohokoliv, kdo prokáže, že je to nezbytné pro uplatnění jeho práv.“⁵ Najvyšší správny súd Českej republiky teda vychádzal rovnako z materiálneho poňatia postavenia sta-

4 Rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 16. 10. 2013, sp. zn.: 3SŽp/32/2012

5 Rozhodnutie Najvyššieho správneho soudu Českej republiky zo dňa 27. 1. 2019 sp. zn.: 6 As 196/201 – 33

6 Podľa § 28 ods. 1 českého spravného řadu:

Za účastníka bude v pochybnostech považován i ten, kdo tvrdí, že je účastníkem, dokud se neprokáže opak. O tom, zda osoba je či není účastníkem, vydá správní orgán usnesení, jež se oznamuje pouze tomu, o jehož účasti v řízení bylo rozhodováno, a ostatní účastníci se o něm vyzoumí. Postup podle předchozí věty nebrání dalšímu projednávání a rozhodnutí věci.

7 Machajová, J.: Všeobecné správné právo. Žilina : Eurokódex, 2007. s. 173

vebníka ako Najvyšší súd Slovenskej republiky, ale na rozdiel od Najvyššieho súdu Slovenskej republiky poskytol elegantný návod, ako postupovať v prípadoch, keď je potrebné preukázať splnenie zákonných podmienok postavenia stavebníka. Aplikáciou právnej argumentácie Najvyššieho správneho soudu České republiky by sa nový vlastník pozemku, na ktorom sa realizuje stavba bez ďalšieho stal aj novým stavebníkom, ak by stavbu aj fakticky realizoval a zároveň by spĺňal zákonné podmienky kladené na postavenie stavebníka. V prípade, ak pôvodný vlastník pozemku, na ktorý je vydané stavebné povolenie nebol stavebníkom, nový vlastník pozemku by musel preukázať splnenie zákonných požiadaviek stavebníka, o čom by príslušný stavebný úrad vydal deklaratórne rozhodnutie, ktoré by novému vlastníkovi pozemku postavenie stavebníka potvrdilo alebo nepotvrdilo (deklaratórnym rozhodnutím), nakoľko by existovala pochybnosť o jeho statuse stavebníka. Aplikáciou takéhoto postupu v podmienkach slovenského právneho poriadku by bolo možné analogicky k § 28 ods. 1 českého zákona č. 500/2004 Sb. spravného řadu v znení neskorších predpisov⁶ použiť § 14 ods. 1 slovenského zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „Správny poriadok“) a zo strany stavebného úradu vydať rozhodnutie deklaratórneho charakteru, ktorým sa novému stavebníkovi za preukázateľného splnenia materiálnych podmienok potvrdí jeho postavenie účastníka konania – stavebníka. Paragraf 28 ods. 1 českého spravného řadu ako aj § 14 ods. 1 slovenského Správneho poriadku upravujú tzv. prezumpciu účastníka konania, pričom novšia česká právna úprava priamo upravuje postup správneho orgánu, a to tak, že správny orgán vydá deklaratórne uznesenie, ktorým potvrdí/nepotvrdí postavenie účastníka konania v správnom konaní. Slovenská právna úprava postup správneho orgánu v § 14 Správneho poriadku presne neupravuje, avšak prax správnych orgánom je v zásade rovnaká – správny orgán rozhodnutím potvrdí alebo nepotvrdí (vylúči) postavenie účastníka konania v správnom konaní. Rozhodnutie Najvyššieho správneho soudu České republiky zo dňa 27. 1. 2019 sp. zn.: 6 As 196/2015–33 samozrejme nie je právne záväzné pre slovenské stavebné úrady, avšak argumentácia v ňom obsiahnutá sa pohybuje v rovnakých intenciách ako argumentácia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v rozhodnutí zo dňa 16. 10. 2013, sp. zn.: 3SŽp/32/2012, pričom navyše ponúka riešenie, ktoré je analogicky aplikovateľné v podmienkach slovenského správneho konania.

Vzhľadom na vyššie uvedené je možné konštatovať, že prevodom vlastníckeho práva k pozemkom, na ktoré je vydané právoplatné stavebné povolenie sa nový vlastník stáva *ex lege* stavebníkom len v prípade, ak z materiálneho hľadiska spĺňa zákonné podmienky, aby mohol vystupovať v pozícii stavebníka (napr. je vlastníkom všetkých pozemkov, na ktorých sa realizuje stavba alebo má k pozemkom iné právo podľa § 139 ods. 1 Stavebného zákona a fakticky stavbu stavia), o čom by mal rozhodnúť stavebný úrad deklaratórnym rozhodnutím v zmysle § 14 ods. 1 slovenského Správneho poriadku, ktorým len potvrdí, resp. nepotvrdí jeho faktické postavenie stavebníka. V opačnom prípade sa stáva *ex lege* len účastníkom stavebného konania v zmysle § 59 ods. 1 písm. b) Stavebného zákona.

V prípade prevodu/prechodu vlastníckeho práva k pozemku, pre ktorý bolo vydané územné rozhodnutie o umiestnení stavby (a teda je funkčne regulovaný individuálnym správnym aktom *in rem*), dochádza k prevodu vlastníckeho práva k danému pozemku spolu s právami a povinnosťami pre stavebníka vyplývajúcimi z územného rozhodnutia pre konkrétny pozemok (napr. požiadavkami na obsah vyššieho stupňa projektovej dokumentácie pre stavebné povolenie), pričom stavebníkom sa nemyslí *ex lege* nový vlastník pozemku, ale subjekt, ktorý bude v následnom stavebnom konaní vystupovať v pozícii stavebníka. Tento výklad korešponduje jednak s § 40 ods. 4 Stavebného zákona, a tiež s názorom Machajovej, ktorá uvádza, že práva a povinnosti vyplývajúce z individuálnych správnych aktov *in rem* sú prenositeľné na inú osobu spolu s vecou, na ktorú sa vzťahujú.⁷ Autor má za to, že otázka prevodu práv a povinností vyplývajúcich z územného konania v prípade prevodu/prechodu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti (pozemku) je zrozumiteľne a zreteľne vyriešená aplikáciou § 40 ods. 4 Stavebného zákona, nakoľko nový vlastník pozemku sa *ex lege* dostáva do postavenia právneho nástupcu navrhovateľa alebo iného účastníka konania (podľa toho, či bol pôvodný vlastník pozemku navrhovateľ alebo iný účastník konania), pre ktorého je územné rozhodnutie rovnako záväzné. Možno teda konštatovať, že nový vlastník nadobudne pozemok aj s jeho reguláciou vyplývajúcou z územného rozhodnutia, pričom na rozdiel od stavebného konania, nie je potrebné skúmať materiálne splnenie podmienok postavenia stavebníka, nakoľko ten sa stáva účastníkom konania až v následnom stavebnom konaní.

2. Prevod práv a povinností zo stavebného povolenia (resp. územného rozhodnutia) osobitným súkromnoprávnym úkonom

V súvislosti s prevodom práv a povinností zo stavebného povolenia súkromnoprávnym úkonom je potrebné sa vrátiť k rozlišovaniu individuálnych správnych *in rem* a *in personam*. Už z povahy veci je zrejmé, že prevádzať verejnoprávne oprávnenia viažuce sa ku konkrétnej osobe (individuálnych správnych aktov *in personam*) je nepredstaviteľné (napríklad prevádzať oprávnenie na výkon funkcie správcu konkurznej podstaty). V prípade práv a povinností z individuálnych správnych aktov *in rem* je situácia značne komplikovanejšia. V predchádzajúcej časti článku už bola poskytnutá analýza situácie prevodu práv a povinností súčasne s prevodom vlastníckeho práva k nehnuteľnosti (súkromnoprávnym úkonom), otázne však je, či je možné uskutočniť prevod práv a povinností z individuálnych správnych *in rem* osobitným súkromnoprávnym úkonom aj bez súčasného prevodu vlastníckeho práva.

Prevod práv a povinností zo stavebného povolenia osobitným súkromnoprávnym úkonom (napríklad na základe zmluvy o prevode práv a povinností zo stavebného povolenia bez súčasného prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti) je odvolajúc sa na § 70 Stavebného zákona v praxi často využívaným právnym nástrojom zmeny stavebníka, nakoľko je akceptovaný mnohými stavebnými úradmi. Akceptácia takéhoto typu úkonu je zdôvodnená najmä tým, že nie je právnym poriadkom priamo zakázaný, avšak je otázne, či znesie prísnejšie kritéria platnosti právneho úkonu obsiahnuté v § 39 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“). Podľa § 39 Občianskeho zákonníka „*Neplatný je právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom.*“, a teda na platnosť takéhoto úkonu nie je postačujúce, že úkon neodporuje právnemu poriadku a neprieči sa dobrým mravom, ale nesmie zákon ani obchádzať. O prípad právneho úkonu zákon obchádzajúceho (*in fraudem legis*) ide vtedy, ak právny úkon smeruje k dôsledkom, ktoré síce výslovne zakázané nie sú, ale ich neprípustnosť je možné vyvodiť zo zmyslu a účelu zákonnej úpravy. Obchádzanie zákona spočíva vo vylúčení záväzného pravidla zámerným použitím prostriedku, ktorý sám o sebe nie je zakázaný; konanie *in fraudem legis* predstavuje postup, ak sa niekto správa podľa práva, ale tak, aby zámerne dosiahol výsledok, ktorý je právnou normou nepredvídateľný a nežiaduci.⁸

Neprípustnosť dôsledkov, ku ktorým by smeroval takýto súkromnoprávny úkon možno vyvodiť zo skutočnosti, že oprávnenia stavebníka zo stavebného povolenia sú výsledkom správneho konania a sú verejnoprávnymi oprávneniami, založenými konštitutívnym individuálnym správnym aktom (stavebným povolením). Oprávnenia vyplývajúce z verejného práva majú iný charakter ako oprávnenia súkromnoprávne, keďže verejnoprávnymi oprávneniami nemožno disponovať pomocou súkromnoprávných prostriedkov, čo vyplýva priamo z rímskoprávnej zásady *ius publicum privatorum pactis mutari non potest* (súkromnými dohodami nemožno meniť právo verejné). Túto úvahu podporuje aj rozhodnutie Najvyššieho soudu Českej republiky zo dňa 16. 9. 2014, sp. zn.: 26 Cdo 781/2013, v ktorom súd konštatuje, že „*Stavební povolení na výstavbu předmětného výtahu bylo vydáno dne 16. 3. 2006 (právní moci nabylo dne 29. 3. 2006) ve stavebním řízení podle zákona č. 50/1976 Sb. Rozhodnutí má veřejnoprávní povahu (bylo vydáno orgánem veřejné moci srovnaj např. Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M.: občanský zákoník. Komentář. Praha : C. H. Beck, 2. vydání, 2009, s. 6, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 9. 2012, sp. zn. 31 Cdo 1074/2012, uveřejněný pod číslem 1/2013 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). S ohledem na veřejnoprávní povahu rozhodnutí o stavebním povolení nelze práva a povinnosti z něho plynoucí postoupit dohodou podle obč. zák., veřejnoprávní rozhodnutí nelze měnit soukromoprávní smlouvou, a protože jejich postoupení neumožňuje ani žádná speciální zákonná úprava, je závěr odvolacího soudu o neplatnosti dohody uzavřené žalovanými dne 24. 5. 2010 správný (k obdobným závěrům dospěl Nejvyšší soud např. ohledně nároku na vrácení daňového přelátku, který je veřejnoprávní pohledávkou – viz rozsudek ze dne 31. 10. 2013, sp. zn. 29 Cdo 4474/2011).*“⁹

Vyššie uvedená argumentácia by taktiež mohla byť podľa názoru autora zdôvodnením nemožnosti prevodu práv a povinností z územného rozhodnutia, nakoľko územné rozhodnutie svojou povahou spĺňa rovnaké atribúty verejnoprávneho rozhodnutia (individuálneho správneho

8 Eliáš, K a kol.: Občanský zákoník. Velký akademický komentář. 1 .svazek. § 1 – 487. Praha : Linde, 2008, s. 257.

9 Rozhodnutie Najvyššieho soudu Českej republiky zo dňa 16. 9. 2014, sp. zn.: 26 Cdo 781/2013

10 Píry, M.: Úvod do stavebného práva.
Žilina : Stredoeurópsky
inštitút správnych a ekolo-
gických štúdií o. z., 2017,
s. 130

aktu *in rem*) ako stavebné povolenie. Určitú možnosť prevodu práv a povinností z územného rozhodnutia osobitným súkromnoprávnym úkonom načrtol Píry, podľa ktorého „Záverom je možné konštatovať, že prevod práv k územnému rozhodnutiu je možný, lebo aj zákon v § 40 stavebného zákona s ním počíta. Forma prevodu v prípade účastníka je možná vo viacerých alternatívach vrátane postupu podľa § 14 ods. 1 posledná veta správneho poriadku. V prípade navrhovateľa je takýto postup možný jednak prevodom práv k nehnuteľnosti – pozemku a jednak prevodom oprávnení z projektu a dohodou s pôvodným stavebníkom za súčasného súhlasu vlastníka nehnuteľnosti.“¹⁰ S týmto konštatovaním sa dá súhlasiť, avšak len čiastočne. Autor sa stotožňuje s tvrdením „že prevod práv k územnému rozhodnutiu je možný, lebo aj zákon v § 40 stavebného zákona s ním počíta“, nakoľko aplikáciu § 40 ods. 4 Stavebného zákona už autor vysvetlil v predchádzajúcom výklade. Taktiež sa v prípade prevodu vlastníckeho práva k pozemku stotožňuje s postupom podľa § 14 ods. 1 správneho poriadku (prezumpcia účastníka konania – nový vlastník pozemku sa dostane bez ďalšieho do postavenia účastníka územného konania vo vzťahu k predmetnému pozemku v rozsahu, v akom bol účastníkom územného konania predchádzajúci vlastník). Aplikáciu § 14 ods. 1 správneho poriadku autor v predchádzajúcom výklade už spája aj s postupom pri prevode práv a povinností zo stavebného povolenia, avšak v prípade právoplatného územného rozhodnutia nie je potrebné zo strany stavebného úradu vydávať akýkoľvek nový správny akt, ktorý by deklaroval postavenie nového účastníka konania, nakoľko, ako autor uvádza vyššie, práva a povinnosti, ktoré z neho vyplývajú pre stavebníka v ďalších fázach realizácie (stavebnom a kolaudačnom konaní) nie sú adresované konkrétnemu subjektu, a teda takéto deklaratórne rozhodnutie by nemalo žiadny praktický význam. Autor sa však nestotožňuje s poslednou časťou konštatovania, v ktorej Píry viaže prevod práv a povinností z územného rozhodnutia s „prevodom oprávnení z projektu a dohodou s pôvodným stavebníkom za súčasného súhlasu vlastníka nehnuteľnosti“. Základným problémom tohto tvrdenia je skutočnosť, že stavebník nie je účastníkom územného konania (nemusi v tom čase ani existovať), aj keby sme ho nahradili pojmom navrhovateľ, tak prevodom práv k projektu pre územné konanie navrhovateľa sa pohybujeme len v medziach súkromného práva a nenakladáme s verejnoprávnymi oprávneniami, ktorými práva a povinnosti z územného rozhodnutia určité sú. Taktiež je otázne, čo by malo byť predmetom súhlasu vlastníka nehnuteľnosti, nakoľko nehnuteľnosť – pozemok je už regulovaná právoplatným územným rozhodnutím, s čím vlastník už musel súhlasiť v územnom konaní (okrem niektorých zákonných výnimiek ako napr. líniové stavby v extraviláne). Avšak, ak premietneme túto logiku do fázy stavebného konania (prevod práv k dokumentácii pre stavebné povolenie, nadobudnutie vlastníckych alebo iných práv k nehnuteľnostiam atď.), môžeme už hovoriť o naplňaní materiálnych požiadaviek na postavenie stavebníka, ktorý už v stavebnom konaní vystupuje v pozícii účastníka konania.

3. Záver

Samotný prevod práv a povinností zo stavebného povolenia súkromnoprávnym úkonom (najčastejšie na základe zmluvy/dohody o prevode práv a povinností zo stavebného povolenia) sám osebe síce neodporuje právnemu poriadku (nie je právnym poriadkom priamo zakázaný), ale smeruje k dôsledkom, ktorých neprípustnosť je možné vyvodiť zo zmyslu a účelu Stavebného zákona. Je teda možné konštatovať, že zákonodarcu nemal záujem (nepredvídal) § 70 Stavebného zákona nechávať priestor na súkromnoprávnu dispozíciu s oprávneniami stavebníka, ale počítal s právnym nástupníctvom na základe splnenia materiálnych podmienok postavenia stavebníka, a teda akúkoľvek súkromnoprávnu dispozíciu verejnoprávných opatrení bez súčasného prevodu veci, ku ktorej sa viažu, možno považovať za absolútne neplatnú. Postup podľa § 68 Stavebného zákona sa *prima facie* javí ako logický a v prípade formálneho chápania postavenia stavebníka by sme ho mohli považovať za právne konformný. Avšak uskutočniť zmenu stavebníka prostredníctvom aplikácie postupu podľa § 68 Stavebného zákona, t. j. zmenou stavby pred jej dokončením je v rozpore s aktuálnou judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, jednak z dôvodu, že samostatným individuálnym správnym aktom s konštitutívnymi účinkami (ktorým takéto rozhodnutie bezpochyby je) sa priznávajú nové práva a povinnosti stavebníka konkrétnemu subjektu, čo nekorešponduje s judikovaným chápaním materiálneho postavenia

stavebníka, a taktiež z dôvodu, že otázka zmeny stavebníka nie je podľa Najvyššieho súdu Slovenskej republiky spôsobilým predmetom konania o zmene stavby ešte pred jej dokončením. Ako jediný postup stavebného úradu *lege artis* sa teda javí vydanie deklaratórneho rozhodnutia v zmysle § 14 od. 1 Správneho poriadku, ktorým stavebný úrad len potvrdí resp. nepotvrdí faktické postavenie stavebníka na základe podkladov, z ktorých bude zrejmé, že nový stavebník spĺňa materiálne predpoklady postavenia stavebníka. ■

RESUMÉ

Prevod práv a povinností zo stavebného povolenia

Článok je zameraný na problematiku prevodu práv a povinností zo stavebného povolenia a na analýzu jednotlivých najbežnejších procesných postupov stavebných úradov, ktoré s uvedeným procesným postupom úzko súvisia. Autor sa v článku zároveň pokúša poukázať na optimálny postup, ktorý by bolo možné za účelom prevodu práv a povinností zo stavebného povolenia považovať za postup *lege artis*.

SUMMARY

Transfer of Rights, Duties and Obligations Arising out of a Building Permit

The article focuses on the transfer of rights, duties and obligations arising out of a building permit, and on the analysis of the most common procedures followed by building authorities which are closely related to this procedural arrangement. At the same time, the author tries to draw attention to an optimal procedure that could be considered a *lege artis* procedure for the purpose of transferring the rights, duties and obligations arising out of a building permit.

ZUSAMMENFASSUNG

Übertragung der Rechte und Pflichten aus Baubewilligung

Der Artikel befasst sich mit der Problematik der Übertragung der Rechte und Pflichten aus einer Baubewilligung und mit der Analyse einzelner, am meisten angewendeten prozessualen Vorgänge der Bauämter, die mit dem angeführten prozessualen Vorgang eng zusammenhängen. Der Autor versucht im Artikel zugleich auf eine optimale Vorgangsweise hinzuweisen, die bei der Übertragung der Rechte und Pflichten aus Baubewilligung als ein *lege artis* Vorgang betrachtet werden könnte.

Dodatočná likvidácia spoločnosti a jej právna subjektivita

Mgr. Mária Mikulašková

JUDr. Martin Lohazer

Inštitút dodatočnej likvidácie bol do nášho právneho poriadku zavedený v roku 2002 novelou Obchodného zákonníka prostredníctvom zákona č. 500/2001 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov. Dodatočná likvidácia predstavuje akýsi druh tzv. „poistky“ pre vysporiadanie majetkových práv a povinností už zaniknutej právnickej osoby. Ide o prípady obchodných spoločností, ktoré boli vymazané z obchodného registra a po určitom čase sa objaví majetok takýchto spoločností. Jej primárnym účelom je ex post dosiahnuť ciele a zmysel likvidácie v prípadoch, kedy je určitý majetok opomenutý v rámci „riadnej“ likvidácie alebo, ako sme už spomínali, sa určitý druh majetku objaví až po výmaze obchodnej spoločnosti z obchodného registra. S dodatočnou likvidáciou sa spája i otázka rozsahu a možnosti obnovenia jej právnej subjektivity a ide teda o statusovú vec týkajúcu sa spoločnosti.¹

1 Vrchní soud Praha, 7 Cmo 57/2015. VRVS 170/2018: „Řízení o obnovení likvidace společnosti dle ust. § 209 odst. 1 o. z. je statusovou věcí společnosti a toto řízení je tzv. řízením nesporným podle ust. § 85 písm. a) zák. č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále je „z. ř. s.) a řízení se řídí tímto procesním předpisem, kdy nestanoví-li tento zákon jinak, použije se občanský soudní řád dle ust. § 1 odst. 2 z. ř. s.“

2 Dostupné na: www.flaw.uniba.sk/file-admin/praf/Pracoviska/Katedry/KOP-HP/prednasky/PP_Obchodne_pravo_zrusenie_08_12__2_-_PDF.pdf.

3 Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník ve znění pozdějších předpisů.

4 Uznesenie ÚS SR, z 19. 11. 2014, sp. zn. I. ÚS 711/2014-8.

5 Nad rámec uvedeného ÚS SR dopĺňa, „že pokiaľ by sa mal bezvýhradne stožovať s argumentáciou sťažovateľky, že dodatočnou likvidáciou sa obnovujú len pohľadávky veriteľov, avšak za žiadnych okolností a v žiadnom prípade nie právna subjektivita, potom logickým dôsledkom by muselo byť odmietnutie jej sťažnosti kvôli nedostatku jej spôsobilosti byť účastníkom konania pred ústavným súdom. Takýto postup by však znamenal odmietnutie spravodlivosti“.

Obchodná spoločnosť nemôže nadobudnúť svoj „právny život“ inak ako zápisom do obchodného registra (konštitutívny účinok), ibaže by zákon stanovil inak (napr. pri právnických osobách, ktoré sa nezapisujú do obchodného registra). V súvislosti s dodatočnou likvidáciou neexistujú pochybnosti o tom, že do obchodného registra sa nanovo nezapisuje obchodná spoločnosť (teda nevykonáva sa „druhozápis“), ale zapisuje sa len názov obchodnej spoločnosti s dodatkom – „v dodatočnej likvidácii“ a samotná osoba likvidátora. Z týchto dôvodov podľa právnej úpravy zákona č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej len „Obchodný zákonník“) tento zápis nemôže vyvolať vznik obchodnej spoločnosti ako právnickej osoby. Opätovné „oživenie“ obchodnej spoločnosti sa netýka len procesu dodatočnej likvidácie alebo prípadných súdnych konaní (či už pred všeobecnými súdmi alebo pred Ústavným súdom Slovenskej republiky), ale aj ostatných práv a povinností, ktoré pre každú právnickú osobu (najmä podnikateľov) vyplývajú z právneho poriadku (napr. účtovné a daňové právne predpisy.). Takýto výklad zároveň vedie k možnosti súdnych konaní proti obnovennej spoločnosti a opakovanú možnosť konkurzných konaní, čím by sa mohol vytvoriť skôr bludný kruh ako stav právnej istoty.²

Mgr. Mária Mikulašková

je absolventkou Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave (2017). V súčasnosti pôsobí ako hlavná štátna radkyňa na Ministerstve spravodlivosti SR so zameraním na občianske, obchodné a insolvenčné právo.



JUDr. Martin Lohazer

je absolventom Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave (2017). V súčasnosti pôsobí ako hlavný štátny radca na Ministerstve spravodlivosti SR so zameraním na občianske a obchodné právo.



Právna úprava dodatočnej likvidácie majetku sa vzťahuje na zaniknuté obchodné spoločnosti bez ohľadu na dôvod výmazu, resp. bez ohľadu na to, aký proces jej výmazu predchádzal. Dodatočne možno likvidovať majetok spoločnosti, ktorá prešla konkurzom, likvidáciou, či bola vymazaná bez akéhokoľvek procesu majetkového vysporiadania. Dodatočnú likvidáciu majetku nariadi súd z vlastného podnetu, alebo na návrh štátneho orgánu, bývalého štatutárneho orgánu, jeho člena alebo spoločníka, veriteľa, dlžníka. Osobou oprávnenou na vykonávanie úkonov pri dodatočnej likvidácii je, podobne ako pri „riadnej“ likvidácii, likvidátor, ktorého však môže ustanoviť iba súd (zo zoznamu správcov, alebo tretia osoba ktorá s menovaním do funkcie súhlasí). Hlavným dôvodom takéhoto „dosadzovania“ do funkcie je, že spoločnosť už *de facto* (aj *de iure*) neexistuje. Zákon predpokladá, že na celkový priebeh dodatočnej likvidácie sa primerane použijú ustanovenia Obchodného zákonníka o likvidácii.

Určitý rozdiel pri dodatočnej likvidácii v porovnaní s „klasickou“ likvidáciou možno badať pri uspokojovaní pohľadávok veriteľov. V prípadoch, kedy pri likvidácii pohľadávky veriteľov prevyšuje majetok obchodnej spoločnosti, je likvidátor povinný podať návrh na vyhlásenie konkurzu. Pri rovnakej situácii v prípade dodatočnej likvidácie by likvidátor nemohol podať návrh na vyhlásenie konkurzu, pretože spoločnosť by v prípadnom konkurznom konaní nemohla vystupovať ako strana konania (dlžník), nakoľko takáto spoločnosť zanikla (výmazom z obchodného registra). V tomto prípade sa javí ako správne riešenie, že likvidátor by mal „spočívajúci“ majetok rozdeliť medzi veriteľov pomerne (analogicky podľa ustanovení zákona o konkurze a reštrukturalizácii).

„Oživenie“ právnickej osoby pri dodatočnej likvidácii

Najviac diskutovanou problematikou v súvislosti s dodatočnou likvidáciou je obnovenie (oživenie) právnej subjektivity už vymazanej (zaniknutej) obchodnej spoločnosti. V súčasnosti, napriek určitým kritickým hlasom, rozhodovacia činnosť Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej ako „Najvyšší súd SR“) aj Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej ako „Ústavný súd SR“) priznala určitý rozsah subjektivity takej obchodnej spoločnosti, pri ktorej bola nariadená dodatočná likvidácia jej majetku. S uvedenou problematikou sa nový český Občiansky zákonník³ vysporiadal tak, že do § 209 explicitne uviedol, že ten kto vedie verejný register na základe rozhodnutia súdu zapíše obnovenie právnickej osoby a od tohto momentu sa na takúto právnickú osobu hľadí ako keby nezanikla. V Slovenskej právnej úprave naopak v súčasnosti absentuje pravidlo o tom, že by sa pri dodatočnej likvidácii obnovila právna subjektivita neexistujúcej spoločnosti.

Ústavný súd SR vo svojej rozhodovacej činnosti uvádza právny názor, že okamihom zápisu dodatočnej likvidácie obchodnej spoločnosti do obchodného registra dochádza k **čiasťočnému obnoveniu procesnoprávnej subjektivity**.⁴ V tomto prípade, na rozdiel od českej právnej úpravy nejde o úplné obnovenie právnej subjektivity. Ústavný súd SR v tomto uznesení ďalej uvádza, že: „povolenie dodatočnej likvidácie obchodnej spoločnosti **neznamená plnohodnotné obnovenie právnej subjektivity**, avšak na strane druhej **absolútne potieranie procesnoprávnej subjektivity** by malo za následok straty zmyslu zákonného ukotvenia dodatočnej likvidácie, ktorým je jednak **ochrana veriteľov pri uspokojovaní ich pohľadávok z dodatočne zisteného majetku spoločnosti a napokon aj ochrana majetkových práv samotných spoločníkov spoločnosti pri delení likvidačného zostatku**.“ Na základe uvedeného sa javí, že striktné odmietane aspoň čiastočného obnovenia procesnoprávnej subjektivity obchodnej spoločnosti by *de facto* potieralo samotný zmysel dodatočnej likvidácie.⁵

Čiasťočné obnovenie procesnoprávnej subjektivity obchodnej spoločnosti možno nájsť aj v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Ako príklad uvádzame rozhodnutie Krajského súdu v Prešove⁶, ktorý priznal možnosť viesť voči spoločnosti v dodatočnej likvidácii **exekučné konanie**. Súd pri obnovovaní právnej subjektivity **vychádzal z účelu a zmyslu dodatočnej likvidácie**. Zásadným argumentom súdu v tomto rozhodnutí bolo, že hlavným zmyslom dodatočnej likvidácie je uspokojiť pohľadávku veriteľa

6 Rozhodnutie KS v Prešove, zo dňa 5. 11. 2013, sp. zn. 26 CoE 89/2013.

7 Nález ÚS SR, z 12. 12. 2013, sp. zn. IV. ÚS 479/2011.

8 Rozhodnutie NS SR, z 29. 1. 2008, sp. zn. 2 Cdo 215/2007.

9 Uznesenie ÚS SR, z 30. 3. 2010, sp. zn. III. ÚS 138/2010-21.

10 Uznesenie ÚS SR, z 24. 7. 2014, sp. zn. II. ÚS 414/2014-15

11 Uznesenie ÚS SR, z 24. 7. 2014, sp. zn. II. ÚS 414/2014-15: „V tomto smere sú mimoriadne citlivé najmä statusové konania, kde spôsobilosť na práva (a tým aj byť účastníkom konania, § 19 prvá alternatíva Občianskeho súdneho poriadku), ktorá je aj jednou z procesných podmienok (§ 104 a 107 Občianskeho súdneho poriadku), je zároveň predmetom meritorneho konania. V týchto konaniach by totiž doslovnou aplikáciou uvedených ustanovení malo meritorne (právoplatné) rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým napríklad zrušil obchodnú spoločnosť bez likvidácie a v dôsledku ktorého došlo už k výmazu z obchodného registra, za následok aj zánik jej spôsobilosti byť účastníkom konania, a tým stratu prístupu k dovolaciemu konaniu (aj keby inak bolo prípustné). Takáto situácia by bola z hľadiska prístupu k súdnej ochrane (čl. 46 ústavy) mimoriadne povážlivou, keďže zacyklením meritorneho rozhodnutia a rozhodnutia o podmienkach konania by bolo znemožnené preskúmanie práve tohto rozhodnutia aj vtedy, ak čo do obsahu z prieskumu dovolacím súdom nie je vylúčené. V týchto prípadoch by preto bolo potrebné preskúmať, či by si ústavokonformný výklad Občianskeho súdneho poriadku, konkrétne druhej alternatívy § 19 („... komu ju zákon priznáva.“), nevyžadoval priznať aj právnickej osobe, o ktorej zrušenie v danom konaní ide, spôsobilosť byť účastníkom konania ad hoc. Podobne by potom bolo potrebné uvažovať aj v otázke spôsobilosti byť účastníkom pred ústavným súdom a nositeľom jednotlivých ústavných práv.“

12 NS SR sa vo svojej argumentácii opiera o ustanovenia § 19 (prvá alternatíva) Občianskeho súdneho poriadku, § 68 ods. 1 Obchodného zákonníka, 18 ods. 1 a § 20a ods. 2 Občianskeho zákonníka.

13 Dostupné na: www.flaw.uniba.sk/file-admin/praf/Pracoviska/Katedry/KOP-HP/prednasy/PP_Obchodne_pra-vo_zrusenie_08_12__2___.PDF.pdf.

14 § 75b českého obchodného zákonníka: „Jestliže se po skončení likvidace společnosti zjistí dosud neznámý majetek nebo se objeví potřeba jiných nezbytných opatření souvisejících s likvidací, rozhodne soud na návrh státního orgánu, společníka, věřitele nebo dlužníka o obnovení likvidace společnosti a jmenuje likvidátora. Po právní moci rozhodnutí zapíše rejstříkový soud do obchodního rejstříku, že došlo k obnovení likvidace společnosti, a osobu likvidátora.

Jestliže se zjistí dosud neznámý majetek po výmazu společnosti z obchodního rejstříku, rozhodne soud na návrh státního orgánu, společníka, věřitele nebo dlužníka o zrušení zápisu o jejím výmazu a o obnovení likvidace společnosti nebo o jejím vstupu do likvidace a jmenuje likvidátora. Po právní moci rozhodnutí zapíše rejstříkový soud do obchodního rejstříku, že došlo k obnovení společnosti, že společnost je v likvidaci, a osobu likvidátora.

Ke dni zápisu do obchodního rejstříku podle odstavce 1 nebo 2 sestaví likvidátor zahajovací rozvalu. Ustanovení § 68 odst. 8 se nepoužije.“

15 § 173 českého občianskeho zákonníka uvádza: „Zrušuje-li se právnická osoba při přeměně, zrušuje se bez likvidace dnem účinnosti přeměny.

Byl-li osvědčen úpadek právnické osoby, zrušuje se bez likvidace zrušením konkursu po splnění rozvrhového usnesení, nebo zrušením konkursu proto, že majetek je zcela nepostačující; do likvidace však vstoupí, objeví-li se po skončení insolvenčního řízení nějaký majetek.“

16 Premenami spoločností a družstiev v ČR sa v zmysle § 1 ods. 2 zákona č. 125/2008 Sb. o premenách obchodních společností a družstev v znení pozdejších predpisů rozumie: „Přeměnou se pro účely tohoto zákona rozumí fúze společnosti nebo družstva, rozdělení společnosti nebo družstva, převod jmění na společníka, změna právní formy a přeshraniční přemístění sídla.“

17 § 186 českého obč. zákonníka.

a to sa dá v tomto prípade dosiahnuť aj prostredníctvom exekučného konania, ktoré patrí do rozsahu (tradičných) úkonov vykonávaných v rámci likvidácie. Nepriznanie procesnoprávnej subjektivity obchodnej spoločnosti by viedlo k zabráneniu naplnenia účelu dodatočnej likvidácie, t. j. uspokojeniu nárokov veriteľov.

Ústavný súd SR sa otázkou obnovenia právnej subjektivity zaoberal aj vo svojich skorších rozhodnutiach (vo vzťahu k možnosti podať dovolanie) a vyslovil názor, že zápis dodatočnej likvidácie do obchodného registra má za následok určité obnovenie právnej subjektivity,⁷ resp. že **zánikom súkromnoprávnej subjektivity nezaniká nevyhnutne aj spôsobilosť byť účastníkom konania, a teda procesnoprávnu subjektivitu** (pre určitý druh konaní) možno posudzovať oddelene od hmotnoprávnej subjektivity. Ústavný súd však nesúhlasil s tým, že žalobca sa stal „**plnoprávnym účastníkom**“ celého konania, pretože podľa zápisu v obchodnom registri bol likvidátor oprávnený robiť v mene spoločnosti len úkony smerujúce k jej likvidácii podľa § 72 a nasl. Obchodného zákonníka, t. j. len právne úkony týkajúce sa dodatočnej likvidácie spoločnosti. Otázkou oprávnenia likvidátora podať opravný prostriedok v prípade dodatočnej likvidácie sa zaoberal aj Najvyšší súd SR vo svojej rozhodovacej činnosti. V tomto prípade Najvyšší súd SR podobne ako Ústavný súd SR dospel k záveru, že likvidátor bol osobou oprávnenou podať odvolanie a osobou oprávnenou konať v mene žalobcu.⁸

Rozhodovacia činnosť ústavného súdu sa v minulosti zaoberala aj prípadom, kedy návrh na vyhlásenie konkurzu smeroval proti subjektu, na majetok ktorého predtým súd povolil dodatočnú likvidáciu, a okresný súd mal podľa názoru sťažovateľa vecne prerokovať jeho návrh, začať konkurzné konanie na majetok dlžníka a následne zároveň aj vyhlásiť konkurz na majetok dlžníka. Okresný súd však návrh sťažovateľa odmietol z dôvodu, že podľa jeho názoru smeruje proti „**non – subjektu**“, t. j. proti spoločnosti, ktorá bola vymazaná z obchodného registra, a teda nemá spôsobilosť byť účastníkom konania, t. j. nemá právnu subjektivitu.⁹ Ústavný súd v tejto veci judikoval: „**Zánik právnickej osoby, ktorá je dlžníkom, bez právneho nástupcu vylučuje možnosť veriteľa podať návrh na vyhlásenie konkurzu na jej majetok. Tak, ako je uvedená právna skutočnosť svedčiacia účastníkovi v súdnom konaní podľa Občianskeho súdneho poriadku dôvodom na obligatórne zastavenie konania, tak v prípade rozhodovania o návrhu na vyhlásenie konkurzu je dôvodom na odmietnutie takého návrhu, pretože dlžník je vždy účastníkom konkurzného konania. Takýto návrh je okrem iného v zmysle § 11 ods. 2 zákona o konkurze veriteľ oprávnený podať v prípade platobnej neschopnosti dlžníka. Splnenie tejto podmienky nevyhnutne predpokladá existenciu dlžníka. Naopak, v prípade likvidácie spoločnosti má likvidátor povinnosť podať bez zbytočného odkladu návrh na vyhlásenie konkurzu, pokiaľ zistí predĺženie majetku likvidovanej spoločnosti (§ 72 ods. 2 Obchodného zákonníka). Z ustanovenia § 75a Obchodného zákonníka pritom okrem iného vyplýva, že na dodatočnú likvidáciu sa primerane použijú ustanovenia o likvidácii.**“ Na základe uvedeného sa teda javí, že po dodatočnom objavení majetku, ktorý patril zaniknutej spoločnosti, je potrebné preklenúť doteraz existujúcu medzeru v právnej úprave formou „znovuoživenia“ pohľadávok zaniknutej spoločnosti v tej výške, v akej neboli uspokojené.

Následkami straty procesnoprávnej subjektivity (právo na podanie dovolania) obchodnej spoločnosti na základe zrušenia dodatočnej likvidácie sa musel Ústavný súd SR tiež zaoberať vo svojej rozhodovacej činnosti.¹⁰ V danom prípade sa však Ústavný súd SR nemusel zaoberať otázkou, či nariadením dodatočnej likvidácie došlo k obnoveniu jej právnej subjektivity. V tejto súvislosti to nebolo potrebné riešiť, pretože medzičasom došlo uznesením okresného súdu k zrušeniu dodatočnej likvidácie a jej opätovnému výmazu z obchodného registra. Ku dňu podania sťažnosti tak daná obchodná spoločnosť v žiadnom obchodnom registri zapísaná nebola. Z uvedených dôvodov bola sťažnosť na Ústavný súd SR **podaná sťažovateľom, ktorý vlastne právne neexistoval**. Ústavný súd SR v tomto prípade povedal, že „**nie je vylúčené, aby bola priznaná ústavnoprávna subjektivita (a prípadne aj subjektivita na podanie sťažnosti podľa čl. 127 ústavy) aj takým právnym útvarom, ktoré nie sú fyzickými ani právnickými osobami ani inými právnymi predmetmi (subjektami) v zmysle súkromného práva**“. Ďalej ústavný súd akceptoval názor, že zánikom súkromnoprávnej subjektivity zaniká nevyhnutne aj spôsobilosť byť účastníkom konania.¹¹ Najvyšší súd SR v tejto veci považoval zrušenie dodatočnej likvidácie

za stratu procesnoprávnej subjektivity. Opieral sa pritom hlavne o argument, že v čase jeho rozhodovania bola skutočnosť o tom, že spoločnosť je v dodatočnej likvidácii, už vymazaná z obchodného registra. Z rovnakých dôvodov ako Najvyšší súd SR,¹² aj Ústavný súd SR dospel k záveru, že zrušením dodatočnej likvidácie prišlo aj k zániku právnej subjektivity danej obchodnej spoločnosti a niet v prerokúvanej veci dôvodu aplikovať iný výklad citovaných ustanovení a uvažovať nad priznaním právnej subjektivity *ad hoc* tejto obchodnej spoločnosti. Z uvedených dôvodov teda dospel Ústavný súd SR k záveru, že pokiaľ ústavnú sťažnosť podala spoločnosť, táto nie je spôsobilou sťažovateľkou v konaní pred Ústavným súdom SR.

V právnickej obci sa možno stretnúť s názorom, že interpretácia § 75a Obchodného zákonníka by mala v praxi smerovať nanajvýš k priznaniu procesnoprávnej subjektivity pre „znovuoživenú“ obchodnú spoločnosť. Takto priznaná procesnoprávna subjektivita pre vymazanú obchodnú spoločnosť by bola personifikovaná v osobe likvidátora, a to len na účely dodatočnej likvidácie a v rámci tohto konania.¹³ Úvahy na túto tému vznikajú najmä z dôvodu, že žiadny právny predpis *in fine* neustanovuje, či a v akej miere sa obnovuje právna subjektivita obchodnej spoločnosti v dodatočnej likvidácii.

Naznačené úvahy súdov indikujú nejednoznačnosť v záveroch možnosti a rozsahu obnovovania právnej subjektivity spoločnosti, čo môže spôsobovať právnu neistotu či už na strane likvidovanej spoločnosti alebo jej veriteľov.

Obnova právnickej osoby v zmysle českej právnej úpravy

Obnovenie existencie právnickej osoby rieši i česká právna úprava. Až do účinnosti zákona č. 89/2012 Sb. Občianskeho zákonníka ve znění pozdějších předpisů (ďalej len „český občiansky zákonník“) bola úprava obnovenia likvidácie a spoločnosti zavedená v § 75b zákona č. 513/1991 Sb. Obchodního zákonníka (ďalej len „český obchodný zákonník“).¹⁴

Odlíšnosti úpravy obnovy likvidácie a právnickej osoby v českom občianskom zákonníku spočívajú vo všeobecnom a nie úzko špecifikovanom vymedzení legitimovaného navrhovateľa, rozšírení dôvodov na obnovu vymazanej právnickej osoby, zavedení fikcie existencie obnovej právnickej osoby a výslovnom ustanovení o obnovení neuspokojených pohľadávok veriteľov. Právna úprava obsiahnutá v českom občianskom zákonníku tak začala riešiť právne stav obnovy zaniknutých obchodných spoločností generálne, naproti dovtedajšej úprave iba v oblasti obchodných spoločností. Ustanovenia o obnovení po výmaze sa v zmysle pôvodnej úpravy českého obchodného zákonníka použili na ostatné právnické osoby iba pokiaľ osobitná úprava neurčovala osobitný spôsob obnovy.

Ustanovenie českého občianskeho zákonníka o obnovení právnickej osoby výslovne nestanovuje, či obnovená právnická osoba ešte predtým, ako súd zruší jej výmaz, rozhodne o likvidácii a vymenuje likvidátora, prešla procesom likvidácie alebo bez likvidácie. V zmysle gramatického výkladu sa javí, že ustanovenie § 209 českého občianskeho zákonníka sa týka všetkých právnických osôb zaniknutých výmazom z verejného registra, bez ohľadu na to, či je u nich možno zo zákona predpokladať likvidáciu. Z pohľadu systematického je pod ustanovenia o likvidáciách právnických osôb zaradený i § 209 českého občianskeho zákonníka. Predpokladom na aplikáciu § 209 českého občianskeho zákonníka je samotné zrušenie právnickej osoby s likvidáciou, či prípadná možnosť takéhoto jej zrušenia. Možnosť obnovy právnickej osoby a jej následná likvidácia by v prípade právnických osôb, ktoré sa zrušujú bez likvidácie znamenalo popretie ustanovení o absencii likvidácie.¹⁵

Bez likvidácie sa zrušujú spoločnosti pri ich premenách¹⁶ ako aj pri zrušení konkurzu po splnení rozvrhového uznesenia alebo z dôvodu nepostačujúceho majetku. Pokiaľ ide o zánik právnickej osoby pri premenách spoločnosti, jej práva a povinnosti prechádzajú na nástupnícku spoločnosť a preto je nezmyselné, aby v prípade novo nájdeného majetku bol likvidovaný v dôsledku obnovenia zaniknutej právnickej osoby. Špecifický je i prípad

18 NS 29 Cdo 1664/2007: „Majetek, o který společnost vymazaná z obchodního rejstříku v době výmazu vedla spor, za dosud neznámý majetek ve smyslu ustanovení § 75b odst. 2 obch. zák. zásadně považovat nelze.“

NS 29 Cdo 5264/2009: „Majetek, o který státní podnik vymazaný z obchodního rejstříku v době výmazu vedl spor, za dosud neznámý majetek ve smyslu ustanovení § 75b odst. 2 obch. zák. zásadně považovat nelze.“

19 VS Praha 7 Cmo 454/2010 (OR 12/2011 s. 363): „Dosud neznámý majetek ve smyslu § 75b odst. 2 ObchZ představují majetkové hodnoty, které nebyly známy a společnosti přičítány v době přede dnem výmazu společnosti z obchodního rejstříku a v rámci právních skutečností vedoucích k výmazu nebyl zohledněn.“

Byl-li majetek společnosti – dlužníka znám a společnosti přičítán v době konkursního řízení a následně byl konkurs zrušen pro nedostatek majetku a společnost vymazána z obchodního rejstříku, nejedná se o majetek neznámý ve smyslu § 75b odst. 2 ObchZ.

U majetku podle § 75b ObchZ musí být dán důvodný předpoklad způsobilosti kladně ovlivnit hospodářský výsledek likvidace vymazané společnosti. Je jím jen zpeněžitelný majetek, u něž výsledkem zpeněžení není jen nepatrný majetkový přínos, leč přínos, jenž splní účel zákona, jímž je uspokojení věřitelů společnosti, případně dosažení likvidačního zůstatku rozdělitelného mezi společníky.

Nejenom odpad, jež lze ještě hospodářsky využít a jež má určitou užitnou hodnotu a který lze považovat za věc v plném smyslu, tedy ve smyslu jejího pojetí občanským právem, náleží podnikateli, jenž jej „vyprodukoval“, leč též i odpad, který již takovou hodnotu nemá a představuje tak z velké části závazek podnikatele směřující k zajištění jeho likvidace, resp. naložení s ním dle zvláštních právních předpisů.“

20 VS Praha 3 Cmo 303/2005.

21 NS ČR, 29 Cdo 3946/2011.

22 Usnesení VS Praha ze dne 2. 10. 2017, sp. zn. 14 Cmo 82/2015:

„Co je a není „jiným zájmem hodným právní ochrany“, záleží na rozhodnutí soudu v poměrech každé konkrétní věci. Je však třeba se vyvarovat

paušalizujúcich záverů – např. že vedení jakéhokoliv soudního (či správního) řízení, jehož je likvidovaná právnická osoba účastníkem, brání jejímu výmazu z veřejného rejstříku, a pokud k němu přesto došlo, je to důvodem pro zrušení jejího výmazu, obnovení likvidace a jmenování likvidátora.

Zájem spočívající v tom, že a) navrhovatelí bude zrušením výmazu společnosti z obchodního rejstříku umožněno dokončit započaté správní řízení a uložit společnosti sankci spočívající ve zrušení registrace k činnosti investičního zprostředkovatele a v uložení pokuty a b) potrestání společnosti by pro jednatele společnosti znamenalo překážku pro jeho další působení na finančním trhu, čímž by se přispělo k ochraně zejména drobných, neprofesionálních investorů, není jiným zájmem hodným právní ochrany ve smyslu § 209 ObčZ, který by odůvodňoval zrušení výmazu společnosti, obnovení likvidace a jmenování likvidátora.“

23 NS 29 Cdo 1303/2009: „Škoda způsobená porušením povinností likvidátora obchodní společnosti a spočívající v neuhrazení pohledávky věřitele za společnosti v průběhu likvidace vzniká skončením likvidace společnosti.

Následné zrušení zápisu o výmazu obchodní společnosti z obchodního rejstříku, obnovení její likvidace a prohlášení konkursu na její majetek zánik (již vzniklého) práva na náhradu škody nezpůsobuje.“

24 VS Praha 7 Cmo 284/2010

(OR 3/2012): „Dochází-li k obnovení likvidace postupem dle § 75b odst. 1 nebo § 75b odst. 2 ObchZ, je třeba, aby soud zároveň s rozhodnutím o obnovení likvidace rozhodl též i o jmenování likvidátora, funkce původního likvidátora se neobnovuje.

Jen nelze-li dle § 75b ObchZ jmenovat likvidátora ani z osob uvedených v § 71 odst. 2 ObchZ, ani dle § 71 odst. 3 nebo 4 ObchZ, nastupuje jmenování likvidátorem osoby zapsané v seznamu insolvenčních správců.“

25 § 66 písm. b) zák. č. 304/2013 Sb. o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěrenských fondů ve znění pozdějších předpisů.

26 Lavický a kol., Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 – 654), 1. vydání, 2014, Praha : C. H. Beck, 2014, s. 1058 – 1067.

zrušení spoločenstva vlastníkov bytov, ktoré je vykonané bez likvidácie, pričom práva a povinnosti prechádzajú pomerne na vlastníkov bytov. V takomto prípade vzniká až situácia *ad absurdum*, kedy by toto spoločenstvo muselo byť obnovené a vykonať sa následná likvidácia nájdeného majetku. Je preto veľmi dôležité, aby súd riadne preskúmal dôvod nevykonania likvidácie pred výmazom spoločnosti za účelom posúdenia, či ide o prípad, ktorý možno zahrnúť pod § 209 českého občianskeho zákonníka.

Právnická osoba v zásade zaniká dňom výmazu z verejného registra, avšak netreba opomenúť osoby, ktorých zánik je viazaný na deň skončenia likvidácie.¹⁷ U takýchto osôb nie je obnova, ani jej postup výslovne upravený, avšak v zmysle analógie by mala nastať v prípade splnenia zákonom predvídaných podmienok situácia obnovenia právnickej osoby v zmysle § 209 českého občianskeho zákonníka. Nakoľko sa takáto osoba nezapisuje do verejného registra, súd nemôže zrušiť jej výmaz z registra, avšak mala by nastať situácia, kedy sa právnická osoba obnoví s tým, že sa obnoví jej skončená likvidácia. Taktiež je možné i rozhodnutie súdu o likvidácii a určení likvidátora pre jasné určenie, či ide o dôvod obnovenia pri zistení dosiaľ neznámeho majetku, či záujmu hodného právnej ochrany, ako aj z dôvodu, že pôvodný likvidátor už nemusí jestvovať.

Dôvodom na obnovenie právnickej osoby je znovu nájdený neznámy majetok, prípadne iný záujem hodný právnej ochrany. Majetok právnickej osoby je všetko, čo jej patrí. Na účely pokračovania v procese likvidácie je však potrebné odlišovať majetok, ktorý zodpovedá zmyslu pokračovania, ako aj miere vedomosti o takomto majetku.^{18, 19} Pojem majetok v zmysle § 208 a 209 českého občianskeho zákonníka vysvetlil i Vrchný súd v Prahe,²⁰ ktorý ho definoval ako „majetok, u něhož lze předpokládat důvodně jeho způsobilost ovlivnit hospodářský výsledek, s nímž byla ukončena likvidace vymazané společnosti“. Vyžaduje sa teda jeho kladná hospodárska hodnota. Za doposiaľ neznámy majetok je potrebné v zmysle rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky považovať i taký majetok, ktorý nebol likvidovanou spoločnosťou považovaný za predmet jej vlastníctva k momentu skončenia jej likvidácie či výmazu z obchodného registra.²¹

Ako dôvod na obnovenie právnickej osoby je považovaný aj iný záujem hodný právnej ochrany.²² V zmysle dôvodovej správy sa zákonodarca inšpiroval švajčiarskou právnou praxou, avšak bez ďalšieho vysvetlenia, či špecifikácie o aký dôvod by mohlo ísť. Iný záujem hodný právnej ochrany je potrebné odlišovať od neskončenia likvidácie z dôvodu potreby vykonania iných nevyhnutných opatrení podľa § 208 českého občianskeho zákonníka. Iný záujem hodný právnej ochrany by mal predstavovať také situácie, kedy zánik osoby bráni uplatneniu práv, pričom tieto práva nezaniikli v dôsledku vykonanej likvidácie.²³

Na podanie návrhu je aktívne legitimovaný každý, kto osvedčí právny záujem. Ak bude súd návrh považovať za dôvodný, rozhodne o likvidácii a vymenovaní likvidátora. Neobnovuje sa teda funkcia pôvodného likvidátora, ale je vyžadované nové vymenovanie likvidátora, čo nevyklučuje i možnosť vymenovania pôvodného likvidátora.²⁴ Do zbierky listín sa následne dokladá ako povinná listina rozhodnutie o vymenovaní likvidátora.²⁵

Pri obnove právnickej osoby z dôvodu zistenia neznámeho majetku sa obnovia i pohľadávky jej neuspokojených veriteľov. Sporné sa môže javiť to, či podľa § 209 českého občianskeho zákonníka dôjde k uspokojeniu všetkých, pred zánikom právnickej osoby existujúcich pohľadávok veriteľov, alebo iba známych pohľadávok a z neznámych tie ktoré veritelia prihlásili v lehote podľa § 198 ods. 2 českého občianskeho zákonníka.²⁶

Záver

Súčasná právna úprava dodatočnej likvidácie so sebou nesie množstvo otázok, ktorých výklad sa javí ako sporný. Proces likvidácie vrátane dodatočnej likvidácie vzhľadom na ich uplatnenie spravidla i na ostatné právnické osoby by mal byť primárne upravený v ustanoveniach Občianskeho zákonníka.

Nejednoznačnosť a výkladová rozdrobenosť o rozsahu a možnosti obnovenia právnej subjektivity právnickej osoby má vplyv i na právnú istotu spoločností a samotných

veriteľov. Úplne obnovenie právnej subjektivity spoločnosti pri dodatočnej likvidácii je však neúčelné, pričom takéto „oživenie“ spoločnosti by malo byť obnovené iba v rozsahu, aby smerovalo k splneniu účelu likvidácie, a to uspokojeniu pohľadávok veriteľov.

V prípade obnovenia spoločnosti a nariadenia jej dodatočnej likvidácie je potrebné stanoviť i rozsah obnovenia pôvodných pohľadávok či iných práv veriteľov. Tie by sa mali nariadením dodatočnej likvidácie obnovovať.

Spornosť výkladu môže vzniknúť pri pojme „ďalší majetok“, ktorý by mal v zásade vyjadrovať iba „novoobjavený majetok spoločnosti“, teda majetok, o ktorom sa v čase výmazu spoločnosti nevedelo, a ktorý sa preto nepovažoval za predmet vlastníctva spoločnosti v momente jej výmazu z obchodného registra.²⁷ Otázna môže byť situácia, kedy známy majetok právnickej osoby neprešiel zákonným procesom likvidácie, t. j. ak síce likvidátor eviduje tento majetok ako známy, avšak v prípade jeho pochybenia dôjde k opomenutiu jeho zlikvidovania.

Domnievame sa, že najlepším riešením na odstránenie naznačenej roztrieštenosti výkladu ustanovení o dodatočnej likvidácii možno v budúcnosti dosiahnuť iba výslovným zakotvením pravidla o obnovení právnej subjektivity obchodnej spoločnosti pri dodatočnej likvidácii, pričom obchodná spoločnosť by sa „oživením“ dostala hneď do procesu likvidácie, v ktorej je rozsah jej spôsobilosti obmedzený na úkony smerujúce k účelu likvidácie, postavenie jej orgánov by bolo nahradené činnosťou likvidátora a pozícia spoločníkov limitovaná na úkony, ktoré robia ako osoby s právom na podiel na likvidačnom zostatku. ■

RESUMÉ

Dodatočná likvidácia spoločnosti a jej právna subjektivita

Autori článku sa zaoberajú problematikou dodatočnej likvidácie spoločnosti, s ktorou sa spája i otázka rozsahu a možnosti obnovenia jej právnej subjektivity. Článok sa venuje rozhodovacej činnosti súdov pri obnovovaní právnej subjektivity právnických osôb, ako aj komparácii s aktuálnou českou právnou úpravou dodatočnej likvidácie. V závere autori sumarizujú problematiku a načrtávajú možné návrhy *de lege ferenda*.

SUMMARY

Additional Liquidation of a Company and Its Legal Capacity

The authors deal with additional liquidation of a company, which is connected also with the possibility of restoring its legal capacity and the scope thereof. The article deals with the decision-making practice of courts when restoring legal capacity of legal entities as well as with the comparison with the existing Czech laws applicable to additional liquidation. In the end, the authors summarize the issues raised in the article, and outline possible *de lege ferenda* proposals.

ZUSAMMENFASSUNG

Nachträgliche Liquidation der Gesellschaft und ihre Rechtssubjektivität

Die Autoren des Artikels befassen sich mit der Problematik einer nachträglichen Liquidation der Gesellschaft, mit der auch die Frage des Umfangs und der möglichen Wiederaufnahme deren Rechtssubjektivität verbunden wird. Der Artikel widmet sich der Entscheidungstätigkeit der Gerichte bei der Wiederaufnahme der Rechtssubjektivität der juristischen Personen sowie der vergleichenden Betrachtung der aktuellen tschechischen Rechtsregelung der nachträglichen Liquidation. Zum Schluss wird von den Autoren die Problematik summiert und es werden mögliche Entwürfe *de lege ferenda* abgefasst.

27 NS SR, 1 VCdo 1/2017, NS SR:

„Účelom likvidácie je usporiadanie majetku obchodnej spoločnosti v súvislosti s jej zánikom bez právneho nástupcu tak, aby boli uspokojení veritelia spoločnosti a zostávajúci majetok (likvidačný zostatok) sa rozdelil spoločníkom. Zmyslom dodatočnej likvidácie je zabezpečiť usporiadanie majetku aj zaniknutej obchodnej spoločnosti. Podľa ustanovení § 75a veta prvá a piata Obchodného zákonníka je (mediiným) veriteľ obchodnej spoločnosti vymazanej z obchodného registra oprávnený navrhnúť jej dodatočnú likvidáciu vtedy, keď sa zistil jej ďalší majetok. Z formulácie „ak bola spoločnosť vymazaná z obchodného registra a ak sa zistí ďalší majetok spoločnosti“ je zjavné, že dodatočná likvidácia sa týka „novoobjaveného majetku spoločnosti“, teda majetku, o ktorom sa v čase výmazu spoločnosti nevedelo, a ktorý sa preto nepovažoval za predmet vlastníctva spoločnosti v momente jej výmazu z obchodného registra. Pokiaľ vlastnícke právo obchodnej spoločnosti k určitej veci zaniklo ešte pred jej výmazom z obchodného registra (napríklad v dôsledku prevodu veci na tretiu osobu), nejde o ďalší – novoobjavený – majetok tejto spoločnosti v zmysle § 75a Obchodného zákonníka. Ak ale jej vlastnícke právo k tejto veci *de iure* nezaniklo a trvalo ku dňu výmazu obchodnej spoločnosti z obchodného registra, ide o majetok, ktorý môže mať znaky uvedené v § 75a Obchodného zákonníka; existencia takéhoto majetku je jedným z viacerých predpokladov dodatočnej likvidácie. Ustanovenie § 75a Obchodného zákonníka neuvádza, kde, kým, akým spôsobom alebo v akom konaní má byť zistený ďalší majetok tak, aby so zreteľom naň mohol oprávnený subjekt navrhnúť dodatočnú likvidáciu. Formulácia „ak sa zistí ďalší majetok“ nevylučuje, že k zisteniu takého majetku môže dôjsť aj z iniciatívy samotného veriteľa bývalej spoločnosti, ktorý podá návrh na začatie občianskeho súdneho sporového (civilného sporového) konania o určenie, že určitá vec v čase výmazu spoločnosti z obchodného registra patrila do jej majetku.“

Autonómia vôle veriteľov pri schvaľovaní reštrukturalizačného plánu

prof. JUDr. Mária Patakyová, CSc.

JUDr. Jana Duračinská, PhD.

Základná funkcia procesov konkurzu a reštrukturalizácie je zabrániť tomu, aby boli veritelia uspokojovaní individuálne, a tým dochádzalo k zníženiu majetku na úkor ďalších veriteľov. Dochádza k zmene štruktúry, keď sa veritelia stávajú de facto vlastníkmi majetku spoločnosti, ktorý v prípade speňazenia slúži na uspokojenie (častočné, pomerné) ich pohľadávok. Veritelia vykonávajú svoje práva v procese konkurzu a reštrukturalizácie prostredníctvom spoločenstva veriteľov. Veritelia sú tak postavení pred problém koordinácie, ktorý je riešený cez osobitnú kontrolnú štruktúru.¹ Podľa zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „ZKR“) túto štruktúru tvorí schôdza veriteľov a veriteľský výbor. Základným východiskom právnej úpravy reštrukturalizačného konania je pojem autonómie vôle veriteľov. Veritelia majú vplyv na formu riešenia úpadku dlžníka, či vstúpia do procesu reštrukturalizácie a dajú prostredníctvom schválenia reštrukturalizačného plánu dlžníkovi ešte príležitosť na pokračovanie v podnikateľskej činnosti alebo či dôjde k likvidačnému konkurzu, v ktorom dôjde k speňazeniu majetku podliehajúceho konkurzu.

1 KRAAKMAN, R. et al.:
The Anatomy of Corporate Law. Oxford : OUP, 2017,
s. 117 – 118.

2 bližšie k povahe tohto spoločenstva veriteľov a k otázke povinnosti lojality členov tohto spoločenstva PATAKYOVÁ M., DURAČINSKÁ J. *Individuálny vs. spoločný záujem veriteľov v reštrukturalizačnom konaní*. Právny obzor. Roč. 101, č. 5 (2018), s. 455 – 474

3 ĎURICA, M. Zákon o konkurze a reštrukturalizácii, s. 1080

4 Ak nie je schôdza veriteľov uznášaniaschopná, súd ex officio jedným uznesením rozhodne o zastavení reštrukturalizačného konania, o začatí konkurzného konania a o vyhlásení konkurzu.

5 § 148 ods. 1 ZKR

1. Spoločenstvo veriteľov a väčšinový rozhodovací princíp

V procese reštrukturalizácie ako spôsobu kolektívneho uspokojovania spojeného s určitým počtom veriteľov vytvárajú veritelia pôsobením princípu univerzality určité spoločenstvo, ktoré je podmienené spoločným menovateľom – spoločným dlžníkom nachádzajúcim sa v procese reštrukturalizácie.² Účelom spoločenstva tvoriaceho schôdzu veriteľov je umožnenie vykonávania práv veriteľov. Schôdza veriteľov je prostriedkom, ako prejavíť vôľu väčšinovým spôsobom hlasovania v medziach zákonom vymedzenej pôsobnosti. Veritelia môžu aj nevyužitím svojej účasti na schôdzi veriteľov vyjadriť svoju nevôľu s reštrukturalizáciou dlžníka. Schôdza veriteľov, ktorá nie je uznášaniaschopná, signalizuje nezáujem veriteľov o reštrukturalizáciu, a preto nie je dôvod na pokračovanie reštrukturalizácie.^{3, 4}

Mechanizmus na prijatie plánu schvaľovacou schôdzou je komplikovaný,⁵ určujúcim momentom je však vždy existencia väčšiny hlasujúcej za prijatie plánu. Ako uvádza Ústavný súd SR (ďalej len „ústavný súd“) je kreácia väčšiny potrebnej na prijatie plánu limitovaná viacerými faktormi, pričom sa dá ovplyvniť tým, ako budú zostavené skupiny pre zabezpečené pohľadávky a nezabezpečené pohľadávky, a najmä tým, v akom rozsahu a vo vzťahu ku ktorým veriteľom boli pohľadávky popreté správcou. Práve tento moment považuje súd, odhliadnuc od povinnosti správcu postupovať pri popieraní pohľadávok s odbornou starostlivosťou, za podstatne ovplyvňujúci budúci priebeh reštrukturalizácie a najmä hlasovanie na schvaľujúcej schôdzi.⁶ Už pri vytváraní skupín by sa mal zohľadňovať spoločný záujem veriteľov. Skupiny na schválenie reštrukturalizačného plánu by mali tvoriť členovia, ktorí v rámci danej skupiny tvoria homogénnu skupinu s rovnakými záujmami a ponúkané uspokojenie musí byť identické. Spriaznení veritelia sú však v zásade zo schvaľovacieho procesu vylúčení.⁷

Základným východiskom právnej úpravy reštrukturalizačného konania je pojem autonómie vôle veriteľov. Najvýznamnejší nástroj a prejav veriteľskej autonómie je reštrukturalizačný plán. Autonómia vôle veriteľov sa prejavuje aj v ich slobodnom rozhodnutí zvoliť veriteľský orgán – veriteľský výbor, prípadne sa stať dobrovoľne jeho členom.⁸

2.

Reštrukturalizačný plán ako zmluva *sui generis*

Reštrukturalizačný plán je zmluva medzi dlžníkom a súhlasiacimi veriteľmi, ktorá však môže mať za podmienok stanovených ZKR účinky aj voči nesúhlasiacim alebo nezúčastneným veriteľom. Právna sila reštrukturalizačného plánu sa odvíja od práv spoločenstva veriteľov a zodpovedajúcemu spôsobu rozhodovania spoločenstva veriteľov.⁹ Na prijatie plánu nie je potrebný súhlas všetkých veriteľov, ale odobrenie plánu potrebnou väčšinou v jednotlivých skupinách.¹⁰

V judikatúre ústavného súdu nachádzame poznámky ku konštrukcii ZKR vo vzťahu k reštrukturalizačnému plánu. Reštrukturalizačný plán je v (ekonomickom zmysle) „ponuka“ dlžníka (alebo s jeho súhlasom ponuka niektorých veriteľov) adresovaná (ostatným) veriteľom na určitú úpravu vzájomných práv a povinností vyplývajúcich z existujúcich záväzkových vzťahov medzi veriteľmi, dlžníkom a niektorými ďalšími osobami. Úloha veriteľov sa v podstate obmedzuje na súhlas či nesúhlas s predloženým návrhom.¹¹

Ako sme už uviedli, veritelia vykonávajú svoje práva prostredníctvom spoločenstva veriteľov a reštrukturalizačný plán je najvýznamnejší nástroj a prejav veriteľskej autonómie. Nakoľko sa autonómia vôle uskutočňuje prostredníctvom vykonávania právnych úkonov, za účasti viacerých osôb, osobitne pri uzatváraní zmlúv, je zmluvná povaha reštrukturalizačného plánu akceptovateľná.¹² Otvorený ostáva **stret autonómie vôle veriteľov a princípu univerzality** v reštrukturalizácii. Princíp univerzality znamená, že reštrukturalizácia sa týka všetkých aktív a pasív dlžníka¹³ a je spôsobom kolektívneho uspokojenia veriteľov dlžníka. Pri schvaľovaní reštrukturalizačného plánu sa princíp univerzality prejavuje v tom, že plán dopadá aj na veriteľov, ktorí s plánom nesúhlasili alebo svoje pohľadávky do reštrukturalizácie neprihlásili, čím plán zasahuje do autonómie každého jednotlivého veriteľa. Na stret princípu univerzality a princípu autonómie vôle sa však nie je možné pozeráť ako na konkurentov. Princíp autonómie vôle v reštrukturalizácii nemôže byť chápaný ako princíp autonómie vôle každého jednotlivého veriteľa, ale ako na princíp autonómie vôle *spoločenstva veriteľov*. Len akceptovaním sily spoločenstva veriteľov ako veriteľského kolektívu, nie jednotlivých veriteľov, je možné prijať väčšinový rozhodovací princíp spoločenstva veriteľov, a tým dopad reštrukturalizačného plánu na nesúhlasiacich alebo neparticipujúcich veriteľov. *Univerzalita zakladá spojenie veriteľov do spoločenstva*, takže autonómia veriteľov nie je ďalej neohraničenou autonómiou vôle každého jednotlivého veriteľa, ale autonómiou všetkých veriteľov, ktorí môžu vykonávať svoje práva podľa pravidiel spoločenstva.¹⁴

V súvislosti s prípravou a schválením reštrukturalizačného plánu ústavný súd uvádza, že zákonodarcu nepriznáva veriteľom dlžníka subjektívne právo na jeho prípravu a schválenie. ZKR priznáva veriteľom *len subjektívne práva na ochranu pred reštrukturalizačným plánom* a v procese jeho tvorby a schvaľovania, ktoré môže veriteľ prípadne uplatňovať aj v konaní o potvrdení plánu súdom, napríklad vo forme podnetu na zamietnutie plánu.¹⁵ Ústavný súd pritom vychádza z toho, že dispozícia s návrhom reštrukturalizačného plánu je v rukách dlžníka, ktorý je oprávnený ako jediný¹⁶ podať odvolanie proti uzneseniu o zamietnutí plánu a ktorý môže účinky plánu zmať aj tým, že ho napriek schváleniu veriteľmi nepredloží súdu na schválenie.¹⁷

V súvislosti so schvaľovacím procesom reštrukturalizačného plánu netreba opomínať ani zásahy súdu do autonómie spoločenstva veriteľov, ktoré sa prejavujú najmä v oprávnení súdu nahradiť súhlas skupiny veriteľov a rozhodnúť o potvrdení alebo zamietnutí reštrukturalizačného plánu.¹⁸

Napriek tomu, že reštrukturalizačný plán podlieha schvaľovaciemu procesu súdu, súdom schválený reštrukturalizačný plán nie je podľa ZKR exekučným titulom. Ak dlžník reštrukturalizačný plán nedodrží, nemôže sa veriteľ na jeho základe domáhať priamo vymoženía svojej pohľadávky (v rozsahu priznanom reštrukturalizačným plánom), ale ani žalovať o zaplatenie tejto pohľadávky. ZKR rieši situáciu nedodržania reštrukturalizačného plánu ako zmluvy *sui generis* osobitným spôsobom, keď po márnom uplynutí lehoty na plnenie na základe výzvy dotknutého veriteľa sa stáva reštrukturalizačný plán voči dotknutej pohľadávke účastníka plánu neúčinným.¹⁹

6 ÚS SR, I. ÚS 367/2015-25

7 § 126 ods. 2 ZKR

ĐURICA, M. Zákon o konkurze a reštrukturalizácii. Komentár. 2. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2015, s. 1134

8 ÚS ČR, Pl. ÚS 23/14

9 FRIETZSCHE M. Die juristische Konstruktion des Insolvenzplans als Vertrag. Tübingen : Mohr Siebeck, 2017, s. 247

10 § 148 ZKR

11 ÚS SR, II. ÚS 273/2012-85

12 FRIETZSCHE M. Die juristische Konstruktion des Insolvenzplans als Vertrag, s. 109

13 v zmysle zákonných výnimiek najmä podľa § 120 ZKR alebo § 124 ods. 4 ZKR; na základe princípu univerzality má však stále reštrukturalizácia ako spôsob kolektívneho uspokojenia veriteľov prednosť pred inými súdnymi konaniami

14 FRIETZSCHE M. Die juristische Konstruktion des Insolvenzplans als Vertrag, 2017, s. 110

15 ÚS SR, II. ÚS 273/2012-85

16 § 154 ods. 2 ZKR priznáva právo podať odvolanie proti uzneseniu o zamietnutí plánu *predkladateľovi plánu*, ktorým je však spravida dlžník. Predkladateľom plánu okrem dlžníka môže podľa § 133 ods. 2 ZKR byť správca, a to v prípade, ak súd povolil reštrukturalizáciu na základe návrhu veriteľa (k takému návrhu musí veriteľ pripojiť aj úradné osvedčené vyhlásenie dlžníka, že je v úpadku a súhlasí s podaním návrhu na povolenie reštrukturalizácie podľa § 112 ods. 3 ZKR).

17 ÚS SR, II. ÚS 273/2012-85

18 MAŠUROVÁ A. Einschränkung der Kontrolle des Schuldners in der Restrukturierung durch den Verwalter und durch das Gericht im slowakischen Recht In: Sanierung, Reorganisation, Insolvenz: internationale Beiträge zu aktuellen Fragen, 2018, s. 121

19 § 159 ZKR

20 ÚS ČR, Pl. ÚS 23/14

21 § 127 ods. 4 ZKR

22 II. ÚS 118/2016-49

23 Podľa § 144 ods. 2 ZKR, ak veriteľský výbor predložený návrh plánu zamietne alebo predložený návrh plánu v zákonných lehotách neschváli, správca bezodkladne požiada súd o vyhlásenie konkurzu. Okresný súd nemá v zásade v prípade vzniku situácie, ktorú predpokladá § 144ods. 2 ZKR, žiadnu možnosť úvahy, či konkurz vyhlásiť alebo nie (II. ÚS 265/2016-34)

24 § 127 ZKR

25 ÚS SR, III ÚS 455/2012-109

26 § 71 Haftung der Mitglieder des Gläubigerausschusses (InsO)

27 § 60 zákona č. 82/2006 Sb. o úpadku a spôsoboch jeho riešení (insolvenční zákon)

28 § 81 zákona č. 82/2006 Sb. o úpadku a spôsoboch jeho riešení (insolvenční zákon)

3.

Veriteľský výbor v reštrukturalizácii

Ako už bolo uvedené, základným východiskom právnej úpravy reštrukturalizačného konania je pojem autonómie vôle veriteľov, ktorá sa okrem iného prejavuje aj v ich slobodnom rozhodnutí zvoliť veriteľský orgán – veriteľský výbor, prípadne sa stať dobrovoľne jeho členom.²⁰ Veriteľský výbor má množstvo povinností, okrem iného sledovať spoločný záujem veriteľov. Členovia veriteľského výboru musia uprednostniť spoločný záujem veriteľov pred vlastnými záujmami a záujmami iných.²¹

Veriteľský výbor má v podstate v rukách výsledok reštrukturalizácie, nakoľko jeho nesúhlas s reštrukturalizačným plánom nie je „zahojiteľný“ rozhodnutím súdu, ako je to v prípade absencie súhlasu niektorej skupiny veriteľov pri schvaľovaní plánu schôdzou veriteľov. Absencia schválenia plánu veriteľským výborom alebo aj súhlas neplatne kreovaného veriteľského výboru, prípadne veriteľského výboru, ktorého počet členov klesne pod zákonom stanovenú hranicu (t. j. zanikla jeho pôsobnosť)²² vedie k vyhláseniu likvidačného konkurzu.²³ V prípade veriteľského výboru je však nevyhnutná aj prítomnosť lojality k veriteľom, aby sa prostredníctvom tejto povinnosti mohli oslobodiť od preferovania vlastných záujmov, ale aj záujmov ďalších osôb vrátane dlžníka. Túto lojalitu neodvodzujeme zo spoločenskej lojality, avšak môžeme ju odvodiť z lojality osoby rozumného riadneho hospodára, ktorý zastupuje záujmy *de facto* vlastníkov dlžníkovho majetku (veriteľov). Veriteľský výbor je voleným orgánom²⁴ a reprezentuje tak veriteľov tvoriacich schôdzu veriteľov, je orgánom veriteľov, má teda povinnosť lojality ako ich reprezentant/zástupca. Veriteľský výbor musí dodržiavať základné zásady konkurzu a reštrukturalizácie v prvej časti ZKR (popri súdu, správcovi, v širšom zmysle všetci účastníci konania).²⁵

Napriek významu funkcie veriteľského výboru, predovšetkým pri schvaľovaní reštrukturalizačného plánu, keď od rozhodnutia veriteľského výboru nezvratne závisí ďalší vývoj v spôsobe riešenia úpadku dlžníka, ZKR explicitne nevyžaduje od členov veriteľského výboru konať s odbornou starostlivosťou a nerieši následky porušenia takej povinnosti zo strany členov veriteľského výboru. Nemecká právna úprava²⁶ aj česká právna obsahujú ustanovenia o zodpovednosti členov veriteľského výboru.²⁷ Podľa českej právnej úpravy sú členovia a náhradníci veriteľského výboru povinní pri výkone svojej funkcie postupovať s odbornou starostlivosťou a zodpovedajú za škodu alebo inú ujmu, ktorú pri výkone svojej funkcie spôsobili porušením svojich povinností alebo neodborným výkonom svojej funkcie. Česká právna úprava súčasne upravuje možnosť udeliť pokutu členom veriteľského výboru, ktorí sa bez riadneho ospravedlnenia nezúčastnia na schôdzi výboru alebo si inak neplnia svoje povinnosti.²⁸

Vzhľadom na úlohu a postavenie členov veriteľského výboru v procese reštrukturalizácie sme však toho názoru, že ich povinnosť konať s odbornou starostlivosťou je implicitne spojená s výko-

Prof. JUDr. Mária Patakyová, PhD.

je verejnou ochrankyňou práv Slovenskej republiky a profesorkou obchodného práva na Katedre obchodného práva a hospodárskeho práva Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Prof. Patakyová pôsobí na PF UK v Bratislave od ukončenia štúdia v roku 1985, a to s Cenou rektora. Na Univerzite Komenského zastávala množstvo akademických funkcií – bola tiež prorektorkou pre legislatívu Univerzity Komenského. Je autorkou množstva odborných publikácií, najmä komentára k Obchodnému zákonníku. Sústavne pôsobí vo vede obchodného práva.



JUDr. Jana Duračinská, PhD.

je absolventkou Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave (1999). Od roku 1999 je členkou Slovenskej advokátskej komory. V súčasnosti je prorektorkou pre majetok a investície Univerzity Komenského v Bratislave a odbornou asistentkou na Katedre obchodného práva a hospodárskeho práva Právnickej fakulty UK v Bratislave. V rámci svojej pedagogickej a vedeckej činnosti sa zameriava najmä na oblasť obchodného práva, zdaňovanie podľa smerníc EÚ, verejné obstarávanie a procesy konkurzu a reštrukturalizácie.



nom ich funkcie.²⁹ Spôsob uplatnenia zodpovednosti z prípadného porušenia povinnosti lojality a odbornej starostlivosti zo strany členov veriteľského výboru závisí aj od odpovede na otázku, či medzi veriteľmi a členmi veriteľského výboru vzniká konkrétny zmluvný vzťah. V nemeckom právnom prostredí je voľba a akceptovanie funkcie členov veriteľského výboru odôvodňované uzatvorením procesnej zmluvy.³⁰ Inštitút procesnej zmluvy slovenský právny poriadok v takej podobe nepozná. Ak by sme sa snažili subsumovať tento vzťah medzi veriteľmi a veriteľským výborom pod konkrétny zmluvný typ, môžeme uvažovať o mandátnej zmluve. Režim mandátnej zmluvy je však vylúčený § 261 Obchodného zákonníka. Do úvahy by prichádzala príkazná zmluva podľa § 724 Občianskeho zákonníka. Príkazná zmluva je zmluvou bezodplatnou, čo by korešpondovalo s bezodplatnosťou výkonu funkcie člena veriteľského výboru.³¹ V porovnaní režimu príkaznej zmluvy vo vzťahu k postaveniu členov veriteľského výboru však absentuje predovšetkým prvok príkazu veriteľov a záväznosti takéhoto príkazu pre členov veriteľského výboru. ZKR v zásade počíta v reštrukturalizácii len s dvomi schôdzami veriteľov, preto na udelenie takých pokynov ani veritelia nemajú príležitosť.³² Rozdielna je aj požiadavka na úroveň starostlivosti, kým ZKR explicitne vyžaduje sledovanie spoločného záujmu veriteľov a zároveň implicitne povinnosť konať s odbornou starostlivosťou, Občiansky zákonník sa pri príkaznej zmluve uspokojuje s konaním podľa schopností a znalostí príkazníka.

Nepochybujeme, že medzi veriteľmi a členmi veriteľského výboru dôjde k uzatvoreniu dohody, keď predpokladom výkonu funkcie člena veriteľského výboru je konsenzus na oboch stranách o výkone takej funkcie. Veritelia si volia veriteľský výbor na účely výkonu svojich práv, veriteľský výbor je výkonným orgánom schôdze veriteľov. Uvedenú dohodu však nevieme priradiť ku konkrétnemu zmluvnému typu. Povinnosť lojality a odbornej starostlivosti členov veriteľského výboru tak ostávajú mimozmluvnými povinnosťami. Nárok na náhradu škody z titulu porušenia uvedených povinností je možné si uplatniť podľa § 420 a nasl. Občianskeho zákonníka. Uplatnenie takéhoto nároku je priamym a neoddeliteľným dôsledkom plnenia úloh veriteľského výboru ako orgánu vytvoreného v reštrukturalizačnom konaní, pričom tieto úlohy vychádzajú osobitne z ustanovení ZKR.³³ Ako vo veci C-649/16 uviedol Súdny dvor EÚ, na to, aby sa pri uplatnení nároku na náhradu škody overilo, či možno vyvodiť zodpovednosť členov veriteľského výboru z dôvodu odmietnutia návrhu reštrukturalizačného plánu, bude potrebné analyzovať najmä obsah povinností prislúchajúcich tomuto výboru v rámci reštrukturalizačného konania a zlučiteľnosť uvedeného odmietnutia s týmito povinnosťami. Pritom Súdny dvor EÚ konštatoval, že takáto analýza má priamu a úzku spojitosť s insolvenčným konaním a v dôsledku toho je tesne spojená s vedením tohto konania.

Pripúšťame, že úvahy o zodpovednosti členov veriteľského výboru môžu viesť k demotivácii pri akceptovaní pozície člena veriteľského výboru, čo môže viesť k zmareniu procesu reštrukturalizácie tým, že veritelia „stratia chuť“ byť členmi veriteľského výboru, ktorého kreácia v reštrukturalizácii je jedným z predpokladov pokračovania reštrukturalizačného konania. Táto úvaha má však snahu len odkryť to, čo právna úprava implicitne obsahuje a čo je vzhľadom na úlohu, ktorú má veriteľský výbor podľa súčasnej právnej úpravy, spravodlivé od jeho členov očakávať. Okrem toho, ako už bolo uvedené, právna úprava zodpovednosti členov veriteľského výboru v zákone regulujúcom insolvenčné konanie nie je spomínaným zahraničným právnym úpravám cudzia.

4.

Zásahy súdu do autonómie veriteľov v reštrukturalizácii

Pôsobením autonómie vôle spoločenstva veriteľov majú veritelia voľnosť pri schvaľovaní návrhu reštrukturalizačného plánu. Pokiaľ prejde reštrukturalizačný plán veriteľským výborom a správca zvolá schvaľovaciu schôdzu, otvára sa veriteľom priestor na prejav ich vôle s predloženým reštrukturalizačným plánom. Na prijatie reštrukturalizačného plánu sa vyžaduje dosiahnutie súhlasu v jednotlivých skupinách veriteľov a celkový súhlas schôdze veriteľov.³⁴ Ak veritelia nevyužijú svoju účasť na schvaľovacej schôdzi a v niektorej skupine nikto nehlasoval z dôvodu neprítomnosti, považuje sa takáto skupina za súhlasiacu s plánom.³⁵

Súd môže zasiahnuť do autonómie vôle veriteľov pri schvaľovaní reštrukturalizačného plánu a zmeniť ich prejavenu vôľu v dvoch prípadoch. Ingerencia súdu v procese schvaľovania reštrukturalizačného plánu sa prejavuje v prvom prípade v jeho práve nahradiť súhlas niektorej

29 mohli by sme polemizovať nad § 135 ods. 3 ZKR, ktorý jednoznačne nezaväzuje na konanie s odbornou starostlivosťou, ale šalamúnsky smeruje k možnosti hlasovať o prijatí plánu s odbornou starostlivosťou, avšak v podstate nespochybňuje požiadavku odbornej starostlivosti pri schvaľovaní plánu

30 FRIETZSCHE M. Die juristische Konstruktion des Insolvenzplans als Vertrag, 2017, s. 229

31 Člen veriteľského výboru má právo na úhradu trov konania, ktoré mu vznikli pri výkone funkcie, nemá však nárok na odmenu, a to ani vtedy, ak by to schválila schôdza veriteľov pozri ĎURICA, M. Zákon o konkurze a reštrukturalizácii, s. 1091

32 prvá schôdza volí veriteľský výbor a druhá schvaľovacia nasleduje až po schválení reštrukturalizačného plánu veriteľským výborom

33 bod 35 Rozsudok Súdneho dvora EÚ **C-649/16** zo dňa 20. 12. 2017 vo veci Peter Valach, Alena Valachová, SC Europa ZV II a. s., SC Europa LV a. s., VAV Parking a. s., SC Europa BB a. s., Byty A s. r. o. proti Waldeviertel Sparkasse Bank AG, Československej obchodnej banke a. s., Mestu Banská Bystrica; v predmetnom konaní pred Súdnym dvorom EÚ išlo o prejudiciálne konanie o výklad článku 1 ods. 2 písm. b) nariadenia č. 1215/2012, či sa má tento článok vykladať v tom zmysle, že toto ustanovenie sa uplatňuje na žalobu o náhradu škody na základe mimozmluvnej zodpovednosti podanú proti členom veriteľského výboru z dôvodu ich správania pri hlasovaní o návrhu reštruk-

turalizačného plánu, a či je v dôsledku toho takáto žaloba vylúčená z vecnej pôsobnosti tohto nariadenia. Vo veci samej podali žalobcovia žalobu o náhradu škody na Landesgericht Krems an der Donau (Krajinský súd Krems an der Donau, Rakúsko) v ktorej tvrdia, že Waldviertler Sparkasse Bank, Československá obchodná banka a Mesto Banská Bystrica porušili všeobecnú povinnosť predchádzať škodám podľa § 415 slovenského Občianskeho zákonníka, ako aj svoje povinnosti, ktoré im ako členom veriteľského výboru vyplývajú zo slovenského zákona o konkurze a reštrukturalizácii, predovšetkým povinnosť konať v spoločnom záujme všetkých veriteľov, a že sú v dôsledku toho na základe § 420 slovenského Občianskeho zákonníka zodpovední za vzniknuté škody. Žaloba bola podaná majiteľmi obchodných podielov v obchodnej spoločnosti, na ktorej majetok sa vedie konkurzné konanie a obchodnými spoločnosťami, ktoré sú v obchodných vzťahoch s touto spoločnosťou. Táto žaloba sa týkala predovšetkým určenia, či členovia veriteľského výboru pri odmietnutí návrhu reštrukturalizačného plánu, čo spôsobilo začatie konkurzného konania, porušili svoje povinnosti konať v spoločnom záujme všetkých veriteľov. Súdny dvor EÚ rozhodol, že **článok 1 ods. 2 písm. b) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach sa má vykladať v tom zmysle, že toto ustanovenie sa uplatňuje na žalobu o ná-**

skupiny³⁶ a v druhom prípade v práve rozhodnúť o potvrdení alebo zamietnutí plánu zo zákonom (explicitne) uvedených dôvodov.³⁷ Súd má v uvedených prípadoch,³⁸ ako strážca zákonnosti a spravodlivosti, aktívnu úlohu a takou ingerenciou poskytuje súčasne ochranu účastníkom plánu pred dôsledkami plánu, ktorý nespĺňa kritériá stanovené ZKR.³⁹ Pri posudzovaní taxatívnych dôvodov na zamietnutie plánu musí rozhodnutie súdu vychádzať z konkrétnych zistení a skutkových okolností reštrukturalizácie.

Samotné uznesenie schôdze veriteľov nie je v reštrukturalizácii na rozdiel od uznesenia schôdze v konkurznom konaní preskúmateľné súdom. Dôvodom prijatia takeého riešenia je, že zákon počíta v zásade len s dvomi schôdzami veriteľov, a to prvou, ktorá volí veriteľský výbor, a druhou, ktorá schvaľuje reštrukturalizačný plán. V zásade sa ingerencia súdu prejavuje práve uvedenou aktívnou úlohou súdu, v rámci ktorej súd preveruje výsledky schvaľovacej schôdze, či už v prípade schválenia, alebo neschválenia reštrukturalizačného plánu.⁴⁰

Súd pri rozhodovaní o potvrdení alebo zamietnutí plánu hodnotí nielen *formálne hľadisko*, to znamená či bol dodržaný zákonný postup pri tvorbe a schvaľovaní reštrukturalizačného plánu, ale súčasne aj *materiálne hľadisko*. V rámci materiálneho preskúmavania súd skúma, či porušenie pravidiel tvorby a schvaľovania reštrukturalizačného plánu malo nepriaznivý vplyv na niektorého z účastníkov plánu, alebo či sa niektorému účastníkovi plánu neposkytli osobitné výhody alebo či plán nie je v podstatnom rozpore so spoločným záujmom veriteľov. Na základe uvedeného možno teda konštatovať, že zákonodarcu vyžaduje, aby súd hodnotil aj to, či reštrukturalizačný plán predstavuje také riešenie úpadku dlžníka alebo jeho hrozby, ktoré je primerané, spravodlivé, férové a adekvátne.⁴¹

V zásade vyhodnotiť a zohľadniť uvedené hľadiská zaväzuje súd priamo zákon a je irelevantné, či veriteľ uplatnil námietky v reštrukturalizačnom konaní.⁴² V prípade vznesenia námietok alebo stanovísk smerujúcich k zmene plánu je súd povinný ich skúmať o. i.⁴³ v súvislosti s preverovaním dôvodov na zamietnutie reštrukturalizačného plánu podľa § 154 ods. 1 ZKR.⁴⁴ Z hľadiska ústavnej udržateľnosti nepostačuje, ak sa súd s námietkami vyrovná len všeobecným spôsobom, nie je dostatočné len skonštatovanie, že neboli zistené dôvody na zamietnutie plánu.⁴⁵

Reálnosť uspokojenia veriteľov, resp. udržateľnosť reštrukturalizačného plánu jednoznačne súvisí s jeho ekonomickou uskutočniteľnosťou. Podľa dôvodovej správy k ZKR však súd neposudzuje ekonomické možnosti alebo efektívnosť reštrukturalizačného plánu dlžníka. Ako uvádza dôvodová správa k ZKR, súd by mal hodnotiť reštrukturalizačný plán *len z formálneho hľadiska*, nie z hľadiska jeho ekonomickej uskutočniteľnosti.⁴⁶ V zásade všeobecné súdy vychádzajú z toho, že vylúčenie posudzovania ekonomickej možnosti, či efektívnosti reštrukturalizačného plánu dlžníka platí s *výnimkou* prípadu špecifického inštitútu – nahradenia súhlasu skupiny nesúhlasiacej s plánom (tzv. *cram – down*).⁴⁷

V intenciách rozhodovacej praxe ústavného súdu, v súlade s ktorou by mali súdy preskúmať formálne a materiálne hľadisko bez ohľadu na vznesenie námietok zo strany veriteľov, nachádzame však aj odklony, keď ústavný súd inklinuje k preferovaniu sily prejavu vôle veriteľov pred preskúmavacou povinnosťou všeobecných súdov. Ústavná sťažnosť sa týkala preskúmavania postupu a uznesenia všeobecného súdu, ktorý v preskúmanom uznesení o. i. uviedol, že na nepotvrdenie reštrukturalizačného plánu schváleného všetkými veriteľmi prítomnými na schôdzi veriteľov oprávnenými hlasovať, musí ísť o taký exces týkajúci sa práv alebo postavenia iba niektorého účastníka alebo niektorých účastníkov reštrukturalizačného plánu, ktorý dotknutý účastník súdu namieta a bez takejto námietky by muselo ísť o taký exces a porušenie ustanovení ZKR, ktorý by bol objektívne a bez akýchkoľvek pochybností právne neudržateľný.⁴⁸ Svoje stanovisko odvodil od chápania reštrukturalizačného plánu ako zmluvy medzi dlžníkom a veriteľmi, ktorému je potrebné priznať širokú zmluvnú voľnosť. Podľa názoru všeobecného súdu nie je možné neodôvodnene zasahovať do zmluvnej voľnosti účastníkov plánu a je predovšetkým na veriteľoch a dlžníkovi, akým spôsobom si upravujú vzájomné práva a povinnosti v rámci reštrukturalizačného plánu. Všeobecný súd nemôže podľa svojej úvahy bez ďalšieho rozhodnúť o zamietnutí plánu v rozpore s prejavenu vôľou veriteľov, a v takom prípade nemá dôvod vykonať dokazovanie, či by bolo uspokojenie v konkurze lepšie. Ústavný súd vo svojom uznesení v predmetnej veci sťažnosť ako neopodstatnenú odmietol a doplnil, že všeobecný súd je povinný námietky a návrhy veriteľov skúmať len v súvislosti s tým, či sú dané dôvody na zamietnutie plánu podľa § 154 ods. 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii, prípadne (v rámci súdneho dohľadu) aj s prihliadnutím na to, či bol naplnený niektorý z dôvodov, pre ktorý je súd

v rámci svojho dohľadu v zmysle § 131 zákona o konkurze a reštrukturalizácii povinný zastaviť reštrukturalizačné konanie a začať konkurzné konanie.⁴⁹

5. Záver

Inštitút reštrukturalizácie kladie dôraz na samostatné aktívne kroky dlžníka a na preferenciu dohody dlžníka so všetkými veriteľmi o spôsobe riešenia úpadku za predpokladu, že dlžník spĺňa ekonomické predpoklady na povolenie reštrukturalizácie. Kritériom voľby medzi konkurzom a reštrukturalizáciou je *ekonomické porovnanie očakávaných príjmov* zo speňaženia aktív dlžníka a hodnoty revitalizovaného podniku dlžníka alebo jeho životaschopnej časti za predpokladu pokračovania jeho prevádzkovej činnosti.⁵⁰ Autonómia vôle veriteľov v spojení s princípom univerzality legitimizujú spoločenstvo veriteľov, ktoré sa vytvára v procese reštrukturalizácie na schválenie reštrukturalizačného plánu väčšinovým hlasovaním.⁵¹ Veritelia ako účastníci tohto osudového spoločenstva, ktoré nevzniká na zmluvnom základe, nie sú povinní byť, napriek svojim rozdielnym záujmom, voči sebe lojálni. Členovia veriteľského výboru však ako zástupcovia volení veriteľmi prihlásených pohľadávok tvoriacich schôdzu veriteľov majú tak povinnosť lojality, ako aj povinnosť odbornej starostlivosti. Súd má úlohu garanta zákonnosti v procese reštrukturalizácie a kompetenciu zasahovať do prejavenej vôle veriteľov v zákonom stanovených prípadoch, avšak nemá kompetenciu zvrátiť rozhodnutie veriteľského výboru neschvaľujúce návrh reštrukturalizačného plánu. Aj s ohľadom na absenciu uvedenej kompetencie súdu, keď je postup riešenia dlžníka výlučne v rukách veriteľského výboru, je podľa nášho názoru možné, napriek absencii explicitnej úpravy zodpovednosti v prípade porušenia povinností členov veriteľského výboru, postupovať pri uplatnení nároku na náhradu škody z tohto porušenia podľa § 420 Občianskeho zákonníka. ■

Zoznam použitej literatúry:

- AYER D. J., BERNSTEIN L. M., FRIEDLAND J. Confirming a Plan. American Bankruptcy Institute Journal. dostupné na <https://www.kirkland.com/siteFiles/kirkexp/publications/2365/Document1/Friedland%20-%20Confirming%20a%20Plan.pdf> (23. 5. 2018)
- BARÁNY E. Spravodlivosť ako vzťahový pojem, FILOZOFIA, Roč. 66, 2011, č. 9 dostupné na <http://www.klemens.sav.sk/fiusav/doc/filozofia/2011/9/845-855.pdf> (29. 8. 2018)
- BUCHEGGER W. Insolvenzrecht. 3. Auflage, Wien: Verlag Österreich GmbH, 2017, ISBN 978-3-7046-7819-5
- DURAČINSKÁ J. Povinnosť lojality jediného spoločníka spoločnosti s ručením obmedzeným, In: 2017: Vybrané výzvy v slovenskom práve obchodných korporácií [elektronický zdroj]. ISBN 978-80-87382-94-3. Olomouc : Iuridicum Olomoucense, 2017, s. 39 – 61
- ŽURICA, M. Zákon o konkurze a reštrukturalizácii. Komentár. 2. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2015, ISBN 978-80-89603-36-7
- FRTZSCHE M. Die juristische Konstruktion des Insolvenzplans als Vertrag. Tübingen : Mohr Siebeck, 2017, ISBN 978-3-16-155159-8
- HARGOVAN A., TODD T. M. Financial Twilight Re-Appraisal: Ending the judicially created quagmire of fiduciary duties to creditors, University of Pittsburgh Law Review, Vol. 78, Winter 2016, ISSN 1942-8405
- HÁSOVÁ J., MORAVEC T. Insolvenční řízení. Nakladatelství C. H. Beck, 2013, ISBN 978-80-740045-99
- HESS HARALD. Insolvenzrecht Grosskommentar in drei Bänden. Band 1. C. F. Muller, Verlagsgruppe Hüthig-Jehle-Rehm, 2007, ISBN 978-3811444010
- HUČKA M., MALÝ M., OKRUHLICA F., Správa společností, Praha : Kernberg Publishing, 2007, ISBN 978-80-903962-0-3
- CHIU I. H-Y. The Foundations and Anatomy Of Shareholder Activism. Oxford: Hart Publishing Ltd, 2010, ISBN 978-1-84113-658-5
- KNAPP V. Teorie práva, Praha : C. H. Beck, 1995, ISBN 80-7179-028-1
- KRAAKMAN, R. et al.: *The Anatomy of Corporate Law*. Oxford : OUP, 2017, ISBN 978-0-19-872431-5
- MARŠÍKOVÁ J. a kol. Insolvenční zákon. Praha : Leges, 2014. ISBN 978-80-87576-80-9

hradu škody na základe mimozmluvnej zodpovednosti podanú proti členom veriteľského výboru z dôvodu ich správania pri hlasovaní o návrhu reštrukturalizačného plánu v rámci insolvenčného konania, v dôsledku čoho je takáto žaloba vylúčená z vecnej pôsobnosti tohto nariadenia.

34 § 148 ods. 1 ZKR

35 § 148 ods. 2 druhá veta ZKR

36 § 152 ZKR

37 § 154 ZKR

38 MAŠUROVÁ A. Voraussetzungen für die Genehmigung und Wirksamkeit des Restrukturierungsplans im slowakischen Recht In: WINNER, CIERPIAL-MA-GNOR (Hg.) Sanierung, Reorganisation, Insolvenz: internationale Beiträge zu aktuellen Fragen. 2018, s. 138

39 § 154 ZKR

40 ŽURICA, M. Zákon o konkurze a reštrukturalizácii, s. 1083

41 ÚS SR, II. ÚS 455/2012-109

42 ÚS SR, II. ÚS 455/2012-109

43 Súd je povinný také námietky a návrhy skúmať aj v rámci výkonu súdneho dohľadu, či nie je naplnený niektorý z dôvodov podľa § 131 ZKR na transformáciu reštrukturalizácie do konkurzu.

44 ÚS SR, II. ÚS 325/2016-15

45 ÚS SR, I. ÚS 367/2015-25

46 Obdobne Ústavný súd SR, I. ÚS 16/2017-3

47 MAŠUROVÁ A. Voraussetzungen für die Genehmigung und Wirksamkeit des Restrukturierungsplans im slowakischen Recht In: WINNER, CIERPIAL-MA-GNOR (Hg.) Sanierung,

Reorganisation, Insolvenz:
internationale Beiträge zu
aktuellen Fragen. 2018,
s. 151

48 ÚS SR, III. ÚS 342/2011-29

49 Bližšie k tomu Ústavný
súd SR, III. ÚS 342/2011-29

50 ÚS SR, I. ÚS 200/2011

51 v súlade s § 148 ZKR

52 Článok bol spracova-
ný v rámci **projektu**
APVV-16-0553 Premeny
a inovácie konceptu
kapitálových spoločností
**v podmienkach globali-
zácie (PIKAP)** a vychádza
z príspevku autoriek „*Indivi-
duálny vs. spoločný záujem*
*veriteľov v reštrukturalizač-
nom konaní*“ Právny obzor.
Roč. 101, č. 5 (2018),
s. 455 – 474

MAŠUROVÁ A. Einschränkung der Kontrolle des Schuldners in der Restrukturierung durch den Verwalter und durch das Gericht im slowakischen Recht In: WINNER, CIERPIAL-MAGNOR (Hg.) Sanierung, Reorganisation, Insolvenz: internationale Beiträge zu aktuellen Fragen. – Baden-Baden : Nomos Verlag, 2018. ISBN 978-3-7089-1738-2

MAŠUROVÁ A. Voraussetzungen für die Genehmigung und Wirksamkeit des Restrukturierungsplans im slowakischen Recht In: WINNER, CIERPIAL-MAGNOR (Hg.) Sanierung, Reorganisation, Insolvenz: internationale Beiträge zu aktuellen Fragen. Baden-Baden : Nomos Verlag, 2018. ISBN 978-3-7089-1738-2

POSPÍŠIL B. Zákon o konkurze a reštrukturalizácii. Komentár. Iura Edition, 2012, ISBN 978-80-8078-458-4

POSPÍŠIL B. In kol. autorov Prenos poznatkov do justičnej praxe: Zásahy súdov do súkromnoprávných úkonov, Justičná akadémia Slovenskej republiky : Pezinok, 2015, ISBN: 978-80-970207-8-1

RIEDER B., HUEMER D. Gesellschaftsrecht, 4. Überarbeitete Auflage. Wien : Facultas Verlags- und Buchhandels AG, 2016, ISBN 978-3-7089-1289-9

SMID S., RECHEL H. Die Struktur des Insolvenzrechts in der BGH-Rechtsprechung: 2006 – 2011 De Gruyter; Auflage: 1, 2012, ISBN 978-3-11-029972-4

RESUMÉ

Autonómia vôle veriteľov pri schvaľovaní reštrukturalizačného plánu

V reštrukturalizácii vytvárajú veritelia spoločenstvo, prostredníctvom ktorého prejavujú svoju vôľu a ovplyvňujú ďalší osud dlžníka. Najvýznamnejšími spôsobmi prejavu vôle veriteľov je proces schvaľovania reštrukturalizačného plánu a voľba veriteľského výboru. Článok sa zameriava na autonómiu vôle veriteľov, na jej limity vyplývajúce z pôsobenia princípu univerzality v reštrukturalizačnom konaní a z ingerencie súdu v rámci jeho pôsobnosti pri rozhodovaní o potvrdení alebo zamietnutí reštrukturalizačného plánu. Článok súčasne rozoberá právnu povahu a spôsob schvaľovania reštrukturalizačného plánu a zodpovednosť členov veriteľského výboru pri rozhodovaní o návrhu reštrukturalizačného plánu.⁵²

SUMMARY

Creditors' Autonomy When Approving a Restructuring Plan

Creditors in the restructuring process create a community through which they demonstrate their will (volition) and influence what will happen to the debtor in the future. The most significant ways of demonstrating creditors' will (volition) is the process of approving a restructuring plan and the election of the creditors' committee. The article focuses on the autonomy of the creditors' will (volition), its limits resulting from the application of the principle of universality in the restructuring proceedings, and from the involvement of a court within the scope of its powers when deciding whether to confirm or reject a restructuring plan. At the same time, the article analyses legal nature and the way of approving a restructuring plan, and the responsibility of the creditors' committee members when deciding about a draft restructuring plan.

ZUSAMMENFASSUNG

Autonomie des Willens der Gläubiger bei der Genehmigung des Umschuldungsplans

Bei Restrukturierung bilden die Gläubiger eine Gemeinschaft, durch die sie ihren Willen äußern und auf das weitere Schicksal des Schuldners einwirken können. Die bedeutendste Willenserklärung der Gläubiger stellt das Prozess der Genehmigung des Umschuldungsplans und die Wahl des Gläubigerausschusses dar. Der Artikel konzentriert sich auf die Autonomie des Gläubigerwillens, auf deren Grenzen, die sich aus der Einwirkung des Universalitätsprinzips im Restrukturierungsverfahren und aus der Ingerenz des Gerichtes im Rahmen seiner Befugnisse bei der Entscheidung über die Bestätigung oder die Zurückweisung des Umschuldungsplans ergeben. Der Artikel analysiert zugleich die rechtliche Beschaffenheit und die Art und Weise der Genehmigung des Umschuldungsplans und zugleich die Verantwortlichkeit der Mitglieder des Gläubigerausschusses bei der Entscheidung zum Entwurf des Umschuldungsplans.

Možnosti obrany odborára voči rozhodnutiam odborovej organizácie

Mgr. Mária Mikulašková

Mgr. Marián Mészáros

Právo slobodne sa združovať patrí bezpochyby k najdôležitejším výdobytkom demokracie a právneho štátu. Aby praktický výkon tohto práva nebol iluzórny, je dôležité, aby právny poriadok obsahoval dostatočné mechanizmy a nástroje výkonu tohto práva.

Okrem možnosti konania občianskeho združenia navonok sú nevyhnuté aj nastavenia práv a povinností vo vnútri občianskeho združenia. Keďže považujeme právo slobodne sa združovať za výdobytok demokracie a právneho štátu, považujeme za vhodné, aby aj vnútorná organizácia občianskeho združenia zodpovedala princípom minimálne právneho štátu, v ideálnom prípade aj demokratickým pravidlám,¹ a teda, aby mal každý jeho člen právne nástroje na ochranu svojich oprávnených záujmov. Takýmto nástrojom bola podľa názoru autorov práve spolková žaloba, ktorá sa v súčasnosti účinnej právnej úprave, v podmienkach Slovenskej republiky, už nenachádza.

Ako a prečo sa z nášho právneho poriadku (omylom) vytratila možnosť preskúmania rozhodnutia orgánu občianskeho združenia súdom (na základe spolkovej žaloby)? Aké má právne možnosti ochrany svojich oprávnených záujmov člen občianskeho združenia, resp. odborovej organizácie v súčasnosti? Práve na tieto otázky sa pokúsime dať čitateľovi odpovede v nasledovnom článku.

Právna úprava odborových organizácií je v slovenskom právnom poriadku upravená, s určitými odchýlkami, totožne s právnou úpravou odborových organizácií. Preto, ak budeme v ďalšom texte hovoriť o odborovej organizácii, bude tento text rovnako platiť aj pre občianske združenia per se a naopak. V prípade odchylnej úpravy bude na túto skutočnosť čitateľ upozornený.

Ambíciou autorov nebolo vyčerpávacím spôsobom podať výklad o všetkých dostupných právnych prostriedkoch, ktoré má člen odborovej organizácie (ďalej len „odborár“) v súčasnosti k dispozícii, ale vypichnúť tie základné a poukázať na to, čo považujú autori za problematické.

Historický exkurz k združovaciemu právu a spolkovej žalobe

Aj keď vznik právnických osôb možno datovať až do obdobia 18. až 19. storočia, faktické združovanie osôb možno badať už v dávnej histórii. Za účelom dosahovania spoločných ekonomických, politických či iných cieľov sa ľudia združovali už od nepamäti.²

Z histórie sú známi i stúpenci silného štátu, ktorí nepodporovali aktivizmus združovania sa v spoločnosti. Išlo o známe mená ako Hobbes či Rousseau. Tí podporovali absolutistickú silu štátu, kde združovanie osôb do korporácií či spolkov predstavuje potenciálne ohrozenie suverenity štátu.³

Počiatky spolkového práva je možné badať už v časoch rímskeho práva, kedy vznikali útvary s právnou spôsobilosťou a právami a povinnosťami. Tieto právnické osoby mali formu rôznorodých korporácií či dobročinných nadácií a ústavov. Taktiež právna úprava kladla podmienky na existenciu korporácií limitáciou minimálneho počtu členov a úpravou stanov. Spočiatku sa nevyžadovala regulácia ich vzniku, avšak koncom republiky došlo k prechodu na povoľovací režim štátnych orgánov.⁴

Znaky združovania nieslo i spolčovanie sa v cechoch za účelom zastupovania záujmov remeselníkov a remesiel. I napriek tomu, že cechy vykazovali niektoré zo znakov spolkov,⁵ nemožno ich úplne označovať ako ich skorších predchodcov (z dôvodu účelu ich zriadenia, ktorými boli ekonomické aktivity).

1 Demokracia v rámci vnútorného usporiadania, za súčasného právneho stavu, nie je podmienkou. Autori sa v rámci svojej praxe stretli napríklad aj s občianskym združením, v ktorom bola zavedená (nastavená) despotická duarchia.

2 Knapp, V.: O právnických osobách. In Právnik, 1995, roč. 134, č. 10 – 11, s. 980

3 Gajdošová, M.: Združenia a právo slobodne sa združovať. Bratislava : C. H. Beck, 2013, s. 150

4 Ibidem, s. 152

5 Členstvo, vymedzený účel, samospráva, ...

6 Stadionova ústava alebo (marcová) oktrojovaná ústava alebo oktrojovaná ríšska ústava bola „Ríšska ústava“, ktorej tvorcom bol gróf Stadion, vydaná v Olomouci 7. marca 1849 (súčasne s rozohnaním Kroměřížského snemu). Bola prvou ústavou platnou na území dnešného Slovenska.

7 Zákon č. 134/1867 r. z., o spolčovanom práve v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o spolčovanom práve“)

8 Dusil, V. – Kliment, J.: Spolky, shromáždění a politické strany podle práva československého. Praha : Právnícké knihkupectví a nakladatelství V. Linhart, 1936, s. 15

9 Judikatura k zmierovaciemu súdu: Hye-Hugelmann 1891/1911, Váž. Civ. 1668, 11.809, 12.652, Váž. Civ. 4772, Váž. Civ. 11.479. In: Dusil, V. – Kliment, J.: Spolky, shromáždění a politické strany podle práva československého. Praha : Právnícké knihkupectví a nakladatelství V. Linhart, 1936, s. 45

10 Vydaním Októbrového diplomu v roku 1860 sa obnovila konštitučná monarchia a ukončilo sa obdobie tzv. Bachovho absolutizmu.

V období 19. storočia tvorili v Rakúsko-Uhorsku korporácie dôležitú súčasť spoločenského života. Vznikali spolky najrôznejšieho druhu a postupne došlo k zakotveniu práva zakladať spolky v Stadionovej ústave,⁶ ktorých činnosť však bola pod policajným dohľadom.

Spolkový zákon z roku 1849 zjednodušil podmienky vzniku nepolitických nevýrobných spolkov, ktoré mohli vzniknúť po splnení ohlasovacej povinnosti. Prísny dohľad si však monarchia zachovala nad spolkami, ktoré boli spôsobilé ovplyvňovať verejnú mienku.

V roku 1867 vstúpil do účinnosti zákon o spolčovanom práve,⁷ ktorý platil až do roku 1951 a tak tiež bol významnou inšpiráciou pre vznik súčasného zákona o združovaní občanov. Tento zákon síce neobsahoval definíciu spolku, avšak generálne bol spolok chápaný ako dobrovoľné a trvalé spojenie niekoľkých osôb, ktoré je reprezentované samostatnou osobou, vzniknuté za účelom dosiahnutia vymedzeného životného účelu.⁸

Stanovy spolku okrem informácií ako zdroje prostriedkov na zriadenie spolkov (či ich iné príjmy), prípadné sídlo spolku, podrobne upravovali i práva a povinnosti členov spolku. Vzájomný pomer medzi členom spolku a spolkom sa považoval za **vzťah súkromnoprávny**, a preto za účelom ochrany svojich práv boli členovia oprávnení obrátiť sa na **spolkový zmierovací súd**, avšak za určitých okolností aj na **riadny súd**.

V prípade vnútorných sporov mali stanovy upravovať spôsob zloženia, zvolania ako aj rozhodovania tzv. zmierovacieho súdu. Vnútorné spory v rámci spolku boli teda riešené zmierovacím súdom, či inak určeným orgánom spolku. Vtedajšia

judikatura však hovorila i o možnosti členov po rozhodnutí sporu pred zmierovacím súdom, obrátiť sa (do jedného roka) na riadny súd s možnosťou domáhať sa splnenia svojich súkromnoprávných nárokov zo spolkového pomeru. **Právo na súdnu ochranu sa týkalo i žalôb proti vylúčeniu člena zo spolku.**⁹

Po Októbrovom diplome¹⁰ a následnej Judexkuriálnej konferencii¹¹ začala nová etapa občianskych práv, ktorým chýbalo ústavné zakotvenie. Spolkové právo bolo upravené iba nariadeniami ministerstva vnútra, ktoré nad nimi vykonávalo dozor, viedlo ich evidenciu a schvaľovalo ich stanovy.¹²

Po vzniku Československa sa realizovalo ústavné zakotvenie občianskych a politických práv v Ústave z roku 1920¹³ a až do účinnosti zákona o dobrovoľných organizáciách a zhromaždeniach¹⁴ boli v Československu platné a účinné rakúske a uhorské spolkové predpisy.

Obdobie po roku 1939 malo charakter narušenia rozvoja občianskej spoločnosti a tým aj spolkového života, kde prevládali prvky štátneho korporativizmu.

Povojnové obdobie po roku 1945 bolo poznačené novým režimom. Nariadením SNR¹⁵ došlo k rozpusteniu všetkých spolkov na území vrátenom Maďarskom. To sa týkalo i všetkých ostatných spolkov na území Slovenska, ktoré sa nenachádzali v prílohe tohto nariadenia.

Právo slobody združovania sa v období komunizmu bolo značne ochromené. I napriek jeho zakotveniu v ústavách z rokov 1948¹⁶ ako aj 1960,¹⁷ nebolo možné hovoriť o ich riadnej realizácii ako prvku občianskej slobody. Zákonnú úpravu v týchto časoch tvoril naďalej prvorepublikový zákon o dobrovoľných organizáciách a zhromaždeniach spolu s vykonávacími vyhláškami ministerstva vnútra.¹⁸ Ustanovenia týchto predpisov zostali v zásade nezmenené až do roku 1990.

Stručne k ústavnej a zákonnej úprave združovacieho práva v Slovenskej republike

Článok 29 Ústavy Slovenskej republiky¹⁹ zaručuje právo slobodne sa združovať. Podľa tohto článku má každý právo spolu s inými sa združovať v spolkoch, spoločnostiach alebo iných združeniach. Občania majú právo zakladať politické strany a politické hnutia a združovať sa v nich.



Mgr. Mária Mikulašková
je absolventkou Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave (2017).

V súčasnosti pôsobí ako hlavná štátna radkyňa na Ministerstve spravod-

livosti SR so zameraním na občianske, obchodné a inslovenčné právo.



Mgr. Marián Mészáros

je advokátskym koncipientom v advokátskej kancelárii GHS Legal, s. r. o. so sídlom v Bratislave

a v Prahe. Denný doktorand na Katedre pracov-

ného práva a práva sociálneho zabezpečenia Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave.

Výkon týchto práv môže byť obmedzený len v prípadoch ustanovených zákonom, ak je to v demokratickej spoločnosti nevyhnuté pre bezpečnosť štátu, na ochranu verejného poriadku, predchádzanie trestným činom alebo na ochranu práv a slobôd iných.

Právo sa združovať a zhromažďovať môžu na laika pôsobiť pomerne podobne až totožne. Združenie osôb, ktoré je vyjadrením združovacieho práva, však má na rozdiel od zhromaždenia osôb, ktoré je vyjadrením zhromažďovacieho práva, trvalejší charakter. Zhromaždenie osôb je tak len časovo obmedzenou formou združenia osôb a ich rozchodom zaniká. Navyše, združovacie právo si vyžaduje dobrovoľné zoskupenie s určitým spoločným cieľom. Tieto dve hľadiská, t. j. dobrovoľnosť a spoločný cieľ (záujem), musí sledovať nielen ústavnoprávna úprava, ale musia sa v plnom rozsahu akcentovať aj pri praktickej realizácii slobody združovania.²⁰

Ide o to, že združovacie právo poskytuje všetkým fyzickým osobám, resp. občanom, individuálne právo spájať sa do spolkov, združení, spoločností, resp. politických strán a hnutí, ale súčasne poskytuje aj týmto subjektom právo na vznik a pokračovanie v činnosti (existencii). Združovacie právo má pritom svoju pozitívnu i negatívnu stránku, t. j. umožňuje slobodne sa spájať, ale aj slobodu nevstupovať do určitého združenia, resp. politickej strany (hnutia). Tento druhý moment je niekedy v odbornej literatúre nazývaný tzv. „negatívnou slobodou združovania“.²¹

Zákonným vyjadrením ústavného práva združovať sa je v podmienkach Slovenskej republiky zákon o združovaní občanov, ktorý upravuje tak občianske združenia, ako aj odborové organizácie.

Rozdiel medzi občianskymi združeniami a odborovými organizáciami je nielen na základe ich vymedzeného cieľa, ale aj v princípoch ich vzniku. Zatiaľ čo klasické občianske združenia vznikajú na základe **registrového princípu**, odborové organizácie (a aj združenia zamestnávateľov) vznikajú na základe **evidenčného princípu**.

Uvedené znamená, že odborová organizácia (aj združenie zamestnávateľov) vzniká v zmysle § 9a zákon o združovaní občanov už deň nasledujúci po dni doručenia návrhu na evidenciu spolu so stanovami Ministerstvu vnútra SR, pri klasických občianskych združeních vzniká ich právna subjektivita až na základe výsledku administratívneho konania ministerstva vnútra, kde má ministerstvo rozsiahlejšie právomoci pri skúmaní podmienok pre vznik občianskeho združenia.

Práve preto, že v zákone o združovaní občanov je upravený aj administratívny postup správneho orgánu (Ministerstva vnútra SR) pri registrácii občianskeho združenia, nastáva v praxi občas skreslené vnímanie občianskych združení ako subjektov verejného práva.

Samozrejme, prevažná časť predpisu (zákona o združovaní občanov) má v tomto prípade verejnoprávnu povahu, avšak občianske združenie či odborová organizácia sú subjektmi súkromného práva, a preto aj mechanizmy v nich by mali mať súkromnoprávnu povahu.

Pre porovnanie možno zmieniť napríklad Obchodný zákonník,²² v ktorom sa tiež nachádzajú ustanovenia o založení a vzniku obchodných spoločností a družstva, ktoré svojou povahou možno skôr posúdiť ako verejnoprávne ustanovenia (rozdiel medzi Obchodným zákonníkom a zákonom o združovaní občanov je výraznejší zrejme najmä preto, že pri občianskych združeních je oproti obchodným spoločnostiam a družstvu ponechaná väčšia sloboda úpravy vnútorného fungovania v stanovách), avšak aj napriek tomu je nepochybné, že obchodné spoločnosti a družstvo sú subjektom súkromného práva.

Právna úprava spolkovej žaloby do 30. júna 2016 a od 1. júla 2016

Pre združenie by mala byť typická dobrovoľnosť, či v existencii združenia a jeho aktivity s jeho členmi ako aj v samotnej vôli osoby byť členom združenia. V prípade nežiaducej činnosti člena by malo mať združenie právo takéhoto člena vylúčiť. Ak by však člen považoval takéto rozhodnutie združenia za nezákonné či v rozpore s jeho stanovami, mal by mať možnosť domáhať sa súdnej ochrany. Zásah súdu do združovacieho práva by však mal mať charakter krajnej možnosti, ktorá má nastúpiť až po zákonom predvídanej procedúre. Zákon o združovaní občanov pred 1. júlom 2016 (a ani v súčasnosti) **nestanovoval pravidlá o nadobúdaní a strate členstva, prioritizuje sa ich úprava v stanovách, i keď aj táto možnosť je v rámci dobrovoľnosti združenia.**

Ochrana členov spolkov a združení je jedným z najvýznamnejších prvkov demokratickej spoločnosti, ktorý sa realizoval formou preskúmateľnej žaloby mimo výkonu správneho súdnictva. Preskúmanie súdom však mohlo nastúpiť až po využití interných opravných prostriedkov. Uvedené

11 Po páde Bachovho absolutizmu, keď na základe Októbrového diplomu bolo obnovené pôvodné uhorské feudálne právo, bolo treba rozhodnúť o tom, ako sa má obnoviť kontinuita s feudálnym uhorským právom a čo sa má recipovať z rakúskeho kodifikovaného práva, aby sa vytvoril jednotný právny poriadok. Výsledkom bolo usporiadanie tzv. Judexkuriálnej konferencie, na ktorej sa prijali Dočasné súdne pravidlá.

12 Gajdošová, M.: Združenia a právo slobodne sa združovať. Bratislava : C. H. Beck, 2013, s. 84

13 Zákon č. 121/1920 Sb. ktorým se uvozuje ústavní listina Československé republiky (ďalej len „**Ústava z roku 1920**“)

14 Zákon č. 68/1951 Sb. o dobrovoľných organizáciách a zhromaždeniach v znení neskorších predpisov (ďalej len „**zákon o dobrovoľných organizáciách a zhromaždeniach**“)

15 Nariadenie Slovenskej národnej rady č. 51/1945 Sb. n. SNR o rozpustení a zakladaní spolkov (ďalej len „**nariadenie SNR**“)

16 Ústava Československej republiky č. 150/1948 Sb.

17 Ústava Československej socialistickej republiky č. 100/1960 Sb.

18 Vykonávacia vyhláška Ministerstva vnútra č. 320/1951 Ú. l. (č. 348/1951 Ú. v.) o dobrovoľných

organizáciách a zhromaždeniach v znení vyhlášky ministra vnútra č. 158/1957 Ú. I.

- 19 Zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej len „**Ústava Slovenskej republiky**“)

- 20 Čič, M.: Komentár k Ústave Slovenskej republiky. Bratislava : Eurokódex, 2012, s. 147

- 21 Ibidem

- 22 Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „**Obchodný zákonník**“)

- 23 Gajdošová, M.: Združenia a právo slobodne sa združovať. Bratislava : C. H. Beck, 2013, s. 150 – 152

- 24 Zákon č. 125/2016 Z. z. o niektorých opatreniach súvisiacich s prijatím Civilného sporového poriadku, Civilného mimosporového poriadku a Správneho súdneho poriadku a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „**novela**“)

- 25 Zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „**Správny súdny poriadok**“)

- 26 Zákon č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „**Občiansky súdny poriadok**“)

- 27 Gajdošová, M.: Združenia a súdna ochrana. In Justičná revue, 66, 2014, č. 1, s. 20 – 32.

vymedzenie sa však javilo ako nedostatočné, pričom do povedomia sa dostali i spory, ktorých problematika siahala nad rámec tohto ustanovenia.

Pravidlá na vylúčenie člena sú typické i pre zahraničné právne úpravy. V rámci talianskeho občianskeho práva je možnosť vylúčiť člena iba z vážnych dôvodov na základe rozhodnutia valného zhromaždenia. Švajčiarsky občiansky zákonník ustanovuje možnosť stanov upraviť podmienky vylúčenia člena družstva, avšak k takémuto vylúčeniu možno dôjsť aj bez udania dôvodu.²³

Podľa § 15 zákona o združovaní občanov v znení účinnom do 1. júla 2016 platilo, že ak člen združenia, ktorý považoval rozhodnutie niektorého z orgánov občianskeho združenia, proti ktorému už nebolo možné podľa stanov podať opravný prostriedok, za nezákonné alebo odporujúce stanovám, mohol tento člen do 30 dní odo dňa, keď sa o tomto rozhodnutí dozvedel, najneskôr však do 6 mesiacov od rozhodnutia požiadať okresný súd o jeho preskúmanie. **Novelou²⁴ však bolo toto ustanovenie úplne vypustené, a to bez náhrady.**

Podľa dôvodovej správy k tejto novele sa vypustením § 15 neuberá právo na súdnu ochranu. Súdna ochrana sa podľa povahy veci poskytne podľa ustanovení Správneho súdneho poriadku,²⁵ pričom podanie žaloby vo veciach združovania má odkladný účinok.

Zákonodarca uvedenou novelou „vypúšťal“ z právneho poriadku všetky ustanovenia, ktoré odkazovali na tzv. rozhodovanie správnych súdov o opravných prostriedkoch proti neprávoplatným rozhodnutiam orgánov verejnej správy, nakoľko sa tento druh rozhodovania správnych súdov (upravený predtým v tretej hlave piatej časti Občianskeho súdneho poriadku²⁶) zrušil zavedením zákona Správneho súdneho poriadku.

Zákonodarca preto zo zákona o združovaní občanov odstránil ustanovenia o súdnom prieskume ešte neprávoplatných rozhodnutí Ministerstva vnútra SR o registrácii (resp. jej odmietnutí) a o rozpustení občianskeho združenia. V tomto prípade ide o typické rozhodovanie orgánov verejnej moci, ktoré zásadne vždy podlieha súdnemu prieskumu. Tieto rozhodnutia preto aj naďalej zostali preskúmateľné v rámci Správneho súdneho poriadku.

Ako doslovne uvádza dôvodová správa: „Podľa novej koncepcie Správneho súdneho poriadku nebudú správne súdy rozhodovať o opravných prostriedkoch proti neprávoplatným rozhodnutiam orgánov verejnej správy. Odstránenie opravného prostriedku neznamena, že rozhodnutie je vyňaté z prieskumu **správneho súdu**. Možnosť preskúmania rozhodnutia správnym súdom vyplýva z ustanovení Správneho súdneho poriadku. Vecne príslušný bude krajský súd.“

Správny súdny poriadok dokonca toto konanie upravuje ako úplne osobitný druh konania v treťom diele piatej hlavy, štvrtej časti Správneho súdneho poriadku, ako konanie vo veciach združovania občanov.

Ustanovenie § 15 však nie je a nikdy nebolo konaním, ktorým by sa zabezpečoval prieskum zákonnosti individuálnych správnych aktov orgánov verejnej moci. V prípade § 15 išlo vždy o typickú spolkovú žalobu,²⁷ ktorou sa mal zabezpečiť prieskum rozhodnutia orgánu občianskeho združenia, proti ktorému už nebolo možné podľa stanov podať opravný prostriedok a ktoré bolo nezákonné alebo odporujúce stanovám. Nešlo teda v žiadnom prípade o rozhodnutie orgánu verejnej moci, ale o rozhodnutie orgánu súkromnoprávnej povahy. Uvedené vyplýva nevyhnutne už zo samotného § 5 zákona o združovaní občanov, ktorý zakazuje občianske združenia, ktoré by vykonávali funkciu štátnych orgánov (pokiaľ osobitný zákon neustanovuje inak), ale aj z názorov právnej vedy a ustálenej súdnej praxe, kde už dávno došlo k vyjasneniu otázky, či v prípade konania podľa § 15 zákona o združovaní občanov ide o konanie civilné alebo o konanie správne, pričom všeobecná zhoda nastala na tom, že sa jedná nepochybne o konanie civilné.²⁸

Uvedené nepochybne podporujú aj prípady, kedy napr. Najvyšší súd SR zamietol návrh navrhovateľa – člena združenia – proti združeniu, a to v konaní o návrhu proti nečinnosti orgánu verejnej správy.²⁹ Súd v tomto prípade vo svojom odôvodnení významne poukázal na odlíšenie občianskeho združenia od orgánu verejnej správy. Poukázal na rozlíšenie medzi občianskymi združeniami, na ktoré je zákonom prenesený výkon časti verejnej moci a na tie, ktoré sú čisto súkromnoprávnymi subjektmi.

Z odôvodnenia tohto uznesenia je zrejma dôležitá skutočnosť, týkajúca sa spolkovej agendy vo všeobecnosti, podľa ktorej nemožno preskúmať v správnom súdnictve rozhodnutia, činnosť alebo nečinnosť orgánov občianskeho združenia, pokiaľ ho nemožno považovať za orgán verejnej správy. Správne konanie, v ktorom sa namieta nečinnosť, môže byť vedené proti správne orgánu, ktorým môže byť za určitých okolností aj združenie, založené podľa zákona o združovaní občanov, avšak iba v prípade, ak mu zákon zveruje rozhodovanie o právach a povinnostiach fy-

zických a právnických osôb v oblasti verejnej správy. Teda v takom prípade by muselo združenie, v rámci zákonom prenesenej kompetencie, na svoje rozhodnutie zo zákona aplikovať procesné postupy stanovené zákonom a ako správny orgán by muselo viesť vo veci administratívne konanie so všetkými jeho dôsledkami. To, že združeniu alebo jeho orgánom vyplýva určitý postup pre konanie na podnet člena združenia z jeho stanov alebo organizačného a rokovacieho poriadku, však neznamena, že ide o správne konanie a vydanie rozhodnutia v rámci správneho konania a jeho vrchnostenského oprávnenia v rámci zákonom prenesenej alebo zverenej delegovanej pôsobnosti konať a rozhodovať vo veciach verejnej správy. Súd tu odkazuje, že ak aj ustanovenie § 15 ods. 1 zákona o združovaní občanov hovorí o súdnom prieskume rozhodnutí združenia na podanie návrhu na začatie konania, treba ním chápať právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a všeobecných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (teraz Civilného sporového poriadku).³⁰

Správnymi orgánmi môžu byť aj orgány záujmovej samosprávy a ďalších právnických osôb, pričom sú nutné dve podmienky, a to, že im musí byť zákonom (nie však stanovami alebo podobným vnútorným predpisom) zverené rozhodovanie o právach a povinnostiach fyzických či právnických osôb a taktiež musí ísť o rozhodovanie v oblasti verejnej správy. V prejednávanej veci išlo však o prípad, kedy rozhodovanie o právach a povinnostiach členov združenia bolo zverené do kompetencie orgánov združenia nie zákonom, ale stanovami a organizačným a rokovacím poriadkom združenia.

Pri posudzovaní tejto otázky možno taktiež odkázať na bohatú judikatúru súdov Českej republiky, na ktorú odkazujú aj slovenské súdy.³¹

Zákonodarca v tomto prípade jednoznačne pochybil, keď sa domnieval, že v prípade § 15 zákona o združovaní občanov ide o súdny prieskum neprávoplatného rozhodnutia orgánu verejnej moci. O tom, že bol zákonodarca v presvedčení, že ide o rozhodnutie, ktoré má byť predmetom prieskumu v rámci správneho súdnictva jednoznačne svedčí dôvodová správa k zmieňovanej novele.

Na základe uvedeného v súčasnosti absentuje výslovný zákonný hmotnoprávny základ pre člena občianskeho združenia, aby sa mohol domáhať preskúmania súladu rozhodnutia orgánu občianskeho združenia na súde.

Východiská a súčasné možnosti ochrany odborára

V súčasnosti nie je celkom jasné, či sa môže odborár nejako brániť voči rozhodnutiu odborovej organizácie v prípade, že stanovby odborovej organizácie neupravujú žiadny vnútorný mechanizmus na preskúmanie rozhodnutia jej orgánov. V právnej praxi pôjde najčastejšie o situácie, kedy bol odborár vylúčený z odborovej organizácie.

Celkom z pochopiteľných dôvodov (vzhľadom na znenie dôvodovej správy k predmetnej novele) sa niektorí domnievali, resp. sa stále domnievajú, že je možné rozhodnutie odborovej organizácie riešiť súdnym prieskumom v rámci správneho súdnictva. Svedčí o tom aj prípad, ktorý riešil až kompetenčný senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.³² Aj keď v uvedenom prípade išlo o poľovnícke združenie, ktoré je občianskym združením *sui generis*, a na ktoré sa v zmysle § 1 ods. 3 písm. d) zákona o združovaní občanov tento zákon nevzťahuje, analogicky je možné dané závery použiť aj pre prípad odborových organizácií, združení zamestnávateľov ako aj na akékoľvek iné občianske združenie.

V uvedenej právnej veci sa žalobcovia žalobou doručenou Okresnému súdu Trnava domáhali určenia neplatnosti uznesení členskej schôdze žalovaného. Okresný súd Trnava uznesením postúpil vec Krajskému súdu v Trnave ako súdu vecne a miestne príslušnému na rozhodnutie.

Krajský súd v Trnave predložil vec kompetenčnému senátu Najvyššieho súdu SR z dôvodu nesúhlasu s postúpením mu veci Okresným súdom Trnava. Namietal, že uznesenia členskej schôdze určenia neplatnosti, ktorých sa žalobcovia domáhajú, nie sú realizáciou verejnej moci, ani nesledujú žiaden verejný záujem alebo cieľ, ale riešia sa nimi interné, súkromnoprávne záležitosti združenia, a preto nemôžu podliehať súdnemu prieskumu v správnom súdnictve. Žalobu je preto potrebné preskúmať v občianskoprávnom konaní.

Kompetenčný senát Najvyššieho súdu SR dospel k záveru, že nesúhlas Krajského súdu v Trnave s postúpením veci je dôvodný.

Zo skutkových zistení v danom prípade bolo zrejmé, že v prejednávanej veci vystupujú účastníci ako súkromnoprávne subjekty, ktoré rozhodujú na základe stanov združenia v záujmovej oblasti

28 Porovnaj napr.: Telec, I.: Spolkové právo. Praha : C. H. Beck, 1998, s. 157. David, L.: Na hranicih práva. Soudcovské eseje. Praha : Leges, 2012, s. 92. David, L. – Bílková, J. – Podivínová, M.: Přehled judikatury. Soudní ochrana člena spolku, církve a politické strany. Praha : Wolters Kluwer, 2011, s. 11 a nasl., ale napríklad aj rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Nds/1/2012, kde sa konštatovalo, že vecne príslušným na rozhodnutie žaloby je okresný súd a vec sa nemá postúpiť na krajský súd (správne súdu).

29 Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 25. 1. 2011, sp. zn. 4Sžnč/1/2010

30 Zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Civilný sporový poriadok“)

31 Napr.: Uznesenie Městského soudu v Praze vo veci sp. zn. 28 Ca 91/94, a rozsudok Nejvyššího soudu ČR zo dňa 17. 2. 1998, sp. zn. 3 Cdon 1177/96, ako aj nález Ústavního soudu ČR sp. zn. IV ÚS 9/98

32 Uznesenie Najvyššieho súdu zo dňa 10. 10. 2017, sp. zn. 1KO/33/2017, uverejnený v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 19/2018 – uvedené svedčí o tom, že aj keď predmetná

novela nadobudla účinnosť ešte v roku 2016, spôsobuje problémy v aplikačnej praxi a je nanajvýš aktuálna aj dnes

33 Zákon č. 89/2012 Sb. občiansky zákoník v znení neskorších predpisov (ďalej len „**nový občiansky zákonník**“)

34 Označenie občianskych združení v Českej republike po nadobudnutí účinnosti nového občianskeho zákonníka

35 Dôvodová správa k novému občianskemu zákonníku

36 § 241 ods. 1 nového občianskeho zákonníka

37 Zákon č. 216/1994 Sb. o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů v znení neskorších predpisov (ďalej len „**rozhodcovský zákon**“)

38 § 40j ods. 1 rozhodcovského zákona uvádza: „Soud na návrh strany zruší rozhodčí nález vydaný komisí i v případě, že komise rozhodovala spor ve zjevném rozporu s dobrými mravy nebo veřejným pořádkem. Ustanovení § 242 občianskeho zákonníku tím není dotčeno.“

39 Rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky zp. zn. 29 Odo 428/2004 (Rc 70/2005)

svojich členov, teda iba v oblasti súkromnej a nie v oblasti verejnej. Rozhodnutia nie sú realizáciou verejnej moci, ani nesledujú žiaden verejný záujem alebo cieľ. Preto takéto rozhodnutia nemôžu podliehať súdnemu prieskumu v správnom súdnictve.

Vzhľadom na to, že vzťah poľovníckeho združenia a jeho člena vo veciach týkajúcich sa uplatnenia práv členov združenia, ako je právo zúčastniť sa a hlasovať na členskej schôdzi, je vzťahom súkromnoprávnym a nespadá do oblasti verejnej správy, **treba považovať za právne konformné v predmetnej právnej veci postupovať podľa ustanovení Civilného sporového poriadku a preskúmať napadnuté uznesenia členskej schôdze na základe podanej žaloby v klasickom občianskoprávnom konaní**, s poukazom na to, že v prejednávanej veci ide o občianske konanie *sui generis*, v ktorom ustanovenia Správneho súdneho poriadku aplikovať nemožno, pretože uznesenia členskej schôdze bezpochyby nemožno považovať za rozhodnutia v oblasti verejnej správy.

Najvyšší súd teda vyjadruje názor, že je možné voči rozhodnutiu orgánu odborovej organizácie podať určovaciu žalobu. V zmysle Civilného sporového poriadku je však možné podať žalobu podľa § 137 písm. d) na určenie právnej skutočnosti, avšak iba v prípade, ak to vyplýva z osobitného predpisu, teda väčšinou z určitého ustanovenia hmotného práva. Typickým príkladom je žaloba na určenie neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia v spoločnosti s ručením obmedzeným. V tomto prípade nie je podmienkou ani preukázanie naliehavého právneho záujmu, pričom žalobu možno podať iba v krátkej prekluzívnej lehote. V prípade rozhodnutia odborovej organizácie však nie je možné oprieť žalobu o ustanovenie hmotného práva, ktorým bol v minulosti § 15 zákona o združovaní občanov.

Zostáva tak možnosť podať žalobu v zmysle § 137 písm. c) Civilného sporového poriadku na určenie toho, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem. Naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu. Autori tohto článku zastávajú názor, že odborár by sa využitím práve daného druhu žaloby mohol domôcť určenia, či je stále členom odborovej organizácie, či mu stále patria všetky práva spojené s členstvom v odborovej organizácii. V opačnom prípade by mohlo dôjsť k *denegatio iustitiae*.

Česká právná úprava ochrany člena – interný prieskum

Česká legislatíva je v úprave spolkového práva omnoho bohatšia, pričom prijatím nového občianskeho zákonníka³³ sa vytvorila úplne nová a značne podrobná úprava spolkového práva v Českej republike, ktorá okrem iného upravila i nejasnosti plynúce z predchádzajúcej právnej úpravy.

Členstvo v spolku³⁴ je povahou osobné právo, ktoré je vylúčené z prechodu v rámci právneho nástupníctva. Jeho zánik môže nastať buď vystúpením, vylúčením alebo zánikom z dôvodu neplatenia členského príspevku.³⁵

Zákonným predpokladom na podanie návrhu na preskúmanie vylúčenia člena na súd je využitie mechanizmu prieskumu rozhodnutia rozhodcovskou komisiou, prípadne iným príslušným orgánom určeným v stanovách.³⁶ Zákon určuje formálny charakter návrhu formou písomne podaného opravného prostriedku bez ohľadu na jeho označenie.

Samotné konanie o ochrane členského práva a zjednania nápravy upravuje rozhodcovský zákon.³⁷ Prípadná kolízia medzi § 40j rozhodcovského zákona a § 242 nového občianskeho zákonníka je riešená v § 40j rozhodcovského zákona, ktoré nenarušuje možnosť dovolať sa neplatnosti vylúčenia i na súde.³⁸

Rozhodcovská komisia nie je obligatórnym orgánom spolku. Pokiaľ tento orgán nie je ustanovený, je potrebné vychádzať z príslušného znenia stanov. Ak stanovy nebudú určovať orgán, ktorý bude príslušný na posúdenie tejto otázky, nie je možné vylučovať interný prieskum s odkazom na absentujúcu úpravu stanov. Pri takejto situácii by mala byť táto pôsobnosť zverená príslušnej členskej schôdzi, prípadne inému najvyššiemu orgánu spoločnosti. Predsúdny mechanizmus interného prieskumu v rámci spolku možno definovať ako zásadne obligatórny, bez ďalšieho nie je spolok oprávnený odvolávať sa na nedostatok danej úpravy v rámci stanov.³⁹

Pri súčasnom výklade je však možné konštatovať, že pokiaľ o vylúčení v prvom stupni rozhodla rozhodcovská komisia alebo členská schôdza ako najvyšší orgán spoločnosti, bude vylúčený člen oprávnený domáhať sa súdnej ochrany priamo, bez nutnosti absolvovania predsúdneho mechanizmu podľa § 241 nového občianskeho zákonníka.

Pokiaľ sa člen v lehote 15 dní odo dňa doručenia rozhodnutia o vylúčení neobráti na prieskum rozhodnutia v rámci príslušného orgánu spolku, možno konštatovať, že sa tým zbaví nielen vnútornej, ale i súdnej ochrany proti vylúčeniu zo spolku. To, samozrejme, platí v prípade, ak bol predsúdny interný mechanizmus prieskumu možný.

Zákon nerieši situáciu, ktorá by nastala vo vzťahu k riadnemu využitiu predsúdného prieskumu, ak by nebolo rozhodnutie o vylúčení členovi riadne doručené. Prípadná právna neistota spôsobená absenciou lehoty by mohla mať neblahé účinky či už vo vzťahu k vylúčenému členovi ako aj samotnému spolku. Analogicky je možné postupovať v zmysle § 242 nového občianskeho zákonníka, ktorý zavádza možnosť vylúčeného člena v prípade nedoručenia konečného rozhodnutia⁴⁰ o vylúčení obrátiť sa na súd v lehote troch mesiacov odo dňa, keď sa o tomto rozhodnutí dozvedel. Objektívna lehota však uplynie najneskôr po uplynutí jedného roka odo dňa, keď bolo vydanie rozhodnutia o vylúčení člena zapísané do zoznamu členov spolku. Javí sa totiž ako správne, že nemožno nezaujem člena spolku o svoje interné záležitosti vzťahovať iba na ťarchu samotného spolku. Možnou procesnou obranou vylúčeného člena by v tomto prípade mohla byť žaloba o určenie členstva v spolku a v prípade vylúčenia v rozpore s dobrými mravmi rozhodnutie o ničotnosti rozhodnutia podľa § 245 nového občianskeho zákonníka, ktoré nie je oklieštené plynutím času.

Zákon stanovuje i možnosť autoremedúry príslušného spolkového orgánu po vykonaní predsúdného prieskumu, pričom vylúčenie člena spolku nenadobudne zamýšľané právne účinky. O zrušení rozhodnutia o vylúčení sa rozhodne predovšetkým v prípade zákonom vyžadovanej predchádzajúcej výzvy k náprave povinnosti podľa § 239 ods. 1 nového občianskeho zákonníka. Možnosť zrušiť rozhodnutie o vylúčení je i v prípade, ak je to odôvodnené relevantnými okolnosťami. Ide najmä o situáciu odstránenia, resp. nápravy porušenia povinnosti člena až po uplynutí lehoty určenej vo výzve, ak možno očakávať jeho následne riadne plnenie povinností.⁴¹

Česká právná úprava ochrany člena – súdny prieskum

V minulosti sa súdny prieskum vylúčenia člena zo spolku okliešťoval iba na znenie už neúčinného § 15 zákona o združovaní občanov, ktorý bol prijatý ešte za čias Československej socialistickej republiky a umožňoval domáhať sa určenia nezákonnosti spolkového rozhodnutia iba formou žaloby o určenie nezákonnosti spolkového rozhodnutia alebo nesúlady tohto rozhodnutia so znením stanov. Súčasné znenie nového občianskeho zákonníka rozširuje možnosti ochrany vylúčeného člena domáhať sa súdnej ochrany ako najzávažnejšieho zásahu do členstva spolku a tým i základného práva združovať sa.⁴²

Vylúčenie člena spolku môže byť neplatné z dôvodu rozporu so zákonom alebo stanovami spolku. Nie je súčasne nutné, aby rozhodnutie o vylúčení bolo v rozpore so zákonom ako aj stanovami. Pri namietaní neplatnosti vylúčenia z dôvodu rozporu so stanovami je však potrebné zohľadniť ďalšie interné akty spolku za účelom riadneho posúdenia opodstatnenosti návrhu.

Pri rozhodnutí súdu o neplatnosti vylúčenia člena zo spolku nastávajú vo vzťahu k jeho členstvu účinky rozhodnutia *ex tunc*.

Aktívnu legitímáciu na podanie návrhu má iba vylúčený člen spolku. Uvedené oprávnenie nie je možné zamieňať s právom na podanie návrhu na rozhodnutie o neplatnosti podľa § 258 nového občianskeho zákonníka, ktorý ustanovuje za aktívne legitimovaný subjekt popri členovi spolku i každého, kto má záujem hodný právnej ochrany.

Hmotnoprávnym predpokladom na podanie návrhu na súd je, ako už bolo vyššie uvedené, zásadne splnenie podmienky predsúdného prieskumu interným orgánom spolku.

Návrh na určenie neplatnosti vylúčenia však možno považovať za špecifický druh deklaratórneho návrhu upravený priamo zákonom.⁴³

Zákon stanovuje subjektívnu a objektívnu lehotu na podanie návrhu na preskúmanie rozhodnutia o vylúčení súdom, ktoré majú charakter hmotnoprávny prekuzívnych lehôt. Návrh je oprávnený podať do troch mesiacov, odo dňa, od ktorého sa dozvedel o vylúčení, najviac však do jedného roka odo dňa, kedy bol po vydaní rozhodnutia o jeho vylúčení zapísaný zánik jeho členstva do zoznamu členov. Počas predchádzajúcej právnej úpravy bola subjektívna lehota stanovená na 30 dní a objektívna v trvaní 6 mesiacov, pričom nová úprava lehôt smerovala k zjednoteniu analogických konštrukcií v ostatných korporáciách.⁴⁴ Stanovy nemôžu upraviť iné lehoty na podanie návrhu na neplatnosť tohto rozhodnutia, a teda ide o kogentné ustanovenie.⁴⁵

40 I napriek zákonnému pojmu „konečného rozhodnutia o vylúčení“ sa možno domnievať, že v prípade rozhodnutia o vylúčení člena rozhodcovskom komisiou, prípadne najvyšším orgánom spolku, ak táto komisia nebola ustanovená, splyva toto rozhodnutie v jedno (rozhodnutie o vylúčení člena spolku vydaného týmito orgánmi by malo povahu konečného rozhodnutia o vylúčení člena).

41 Lavický a kol.: Občanský zákoník I. Praha : C. H. Beck, 2014, s. 1172 – 1174

42 Rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 28 Cdo 2976/2010 (Rc 30/2012)

43 Rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 28 Cdo 1018/2005

44 Dôvodová správa k novému občianskemu zákonníku

45 Lavický a kol.: Občanský zákoník I. Praha : C. H. Beck, 2014, s. 1172 – 1174

46 Spracované v rámci
riešenia projektu
APVV-15-0066:
Nové technológie
v pracovnom práve
a ochrana zamestnanca
(zodpovedný riešiteľ:
prof. JUDr. H. Baranco-
vá, DrSc.)

Záver⁴⁶

Autori tohto článku konštatujú, že vzhľadom na okolnosti, (predovšetkým vzhľadom na znenie dôvodovej správy k predmetnej novele) za akých došlo k odstráneniu spoljkovej žaloby z nášho právneho poriadku, je dôvodné domnievať sa, že tak zákonodarca spravil nedopatrením – neúmyselne. Odstránenie spoljkovej žaloby pritom prinieslo množstvo aplikačných problémov, na ktoré sme v článku poukázali. Aj keď sme presvedčení, že v záujme predchádzania odopretia spravodlivosti je možné zo strany odborára domáhať sa pri preukázaní naliehavého právneho záujmu určenia toho, či tu právo je alebo nie je (napr., či je stále členom odborovej organizácie), bolo by omnoho vhodnejšie zo strany zákonodarcu, aby spoljkovú žalobu do nášho právneho poriadku znova zaviedol. Uvedené navrhujeme v záujme jednoznačného posilnenia právnej istoty na strane adresáta práva. ■

RESUMÉ

Možnosti obrany odborára voči rozhodnutiam odborovej organizácie

Príspevok reaguje na nepriamu novelu zákona o združovaní občanov, ktorou bola zrušená možnosť členov občianskych združení a zároveň aj členov odborových organizácií podať tzv. spoljkovú žalobu proti rozhodnutiu niektorého z orgánov občianskeho združenia, resp. odborovej organizácie, proti ktorému už nebolo podľa stanov možné podať opravný prostriedok. Táto zmena nastala, podľa názoru autorov, nedopatrením (nepozornosťou) zákonodarcu. Cieľom príspevku je potvrdiť alebo vyvrátiť pravdivosť tejto hypotézy a zároveň predstaviť čitateľovi základný rámec právnych nástrojov, ktoré má v súčasnosti odborár na ochranu svojich oprávnených záujmov.

SUMMARY

A Union Member's Possibilities of Defence Against Decisions Made by a Trade Union

The article responds to an indirect amendment to the Act on the Association of Citizens which repealed the possibility of civic association members and also trade union members to file a so-called 'action by organization' against a decision made by one of the bodies of a civic association or of a trade union which could no longer be appealed against under the by-laws. In the authors' opinion, this change came into effect inadvertently due to the legislator's lack of attention. The article aims to confirm or disprove the truth behind this hypothesis, and at the same time inform readers of the basic framework of legal instruments that a trade union member currently has to protect his/her legitimate interests.

ZUSAMMENFASSUNG

Möglichkeiten bei der Verteidigung des Gewerkschaftlers gegen Entscheidungen der Gewerkschaftsorganisation

Der Beitrag reagiert auf eine indirekte Novelle des Gesetzes über die Vereinigung von Bürgern, mit der für die Mitglieder von Bürgervereinen und zugleich auch für die Mitglieder der Gewerkschaften die Möglichkeit beseitigt wurde, eine sogenannte Vereinigungsklage gegen Bescheid eines der Organe der bürgerlichen Vereinigung bzw. der Gewerkschaften einzureichen, gegen den laut Satzungen nicht mehr möglich war, ein Berichtungsmittel zu erheben. Diese Änderung ist der Auffassung der Autoren nach versehentlich (durch Unaufmerksamkeit) des Gesetzgebers entstanden. Das Ziel des Beitrags ist, die Wahrhaftigkeit dieser Hypothese zu bestätigen oder zu entkräften und zugleich dem Leser den grundlegenden Rechtsinstrumentenrahmen vorzustellen, den derzeit ein Gewerkschaftler beim Schutz seiner berechtigten Interessen in Anspruch nehmen kann.

Z ROZHODNUTÍ NAJvyššieho súdu SR

K uplatneniu zásady rovnakého zaobchádzania pri plnení ponukovej povinnosti zamestnávateľa podľa § 63 ods. 2 Zákonníka práce



Napriek tomu, že pre posúdenie splnenia hmotnoprávných podmienok výpovede zamestnávateľa je rozhodujúci stav v čase výpovede, nie sú celkom bez právneho významu ani okolnosti, ktoré predchádzajú doručeniu výpovede zamestnancovi. Zákonník práce síce umožňuje zamestnávateľovi, aby reguloval počet a kvalifikačné zloženie svojich zamestnancov tak, aby to zodpovedalo jeho potrebám, na druhej strane aj realizácia tejto možnosti zamestnávateľa nesmie mať znaky diskriminácie. Aj keď o nadbytočnosti konkrétneho zamestnanca rozhoduje výlučne zamestnávateľ, je povinný dbať na to, aby všetkým dotknutým zamestnancom nachádzajúcim sa v rovnakej situácii vytvoril rovnaké podmienky pre prijatie ich osobného rozhodnutia a aby im dal rovnakú možnosť ponúkané miesto buď prijať alebo neprijať, prípadne sa rozhodnúť inak. Zamestnávateľ teda aj v čase pred výberom konkrétneho nadbytočného zamestnanca musí konať v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania a žiadneho zamestnanca nesmie v porovnaní s inými zamestnancami diskriminovať. Tým nie je popreté ani obmedzené jeho finálne oprávnenie rozhodnúť o výbere toho zamestnanca, ktorý je preňho nadbytočný.

*Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 25. apríla 2019
sp. zn. 3 Cdo 234/2018*

Dotknuté ustanovenia:

- § 63 ods. 1 písm. b), § 63 ods. 2 Zákonníka práce č. 311/2001 Z. z.
- § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku č. 160/2015 Z. z.

V konaní o určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru a náhradu mzdy okresný súd zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala určenia neplatnosti výpovede z pracovného pomeru. Súd prvej inštancie mal za preukázané splnenie všetkých predpokladov platnej výpovede z dôvodu organizačných zmien v zmysle § 63 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce,¹ vrátane podmienky stanovenej v § 63 ods. 2 písm. a) Zákonníka práce,² pretože žalovaná v čase výpovede nedisponovala žiadnymi voľnými pracovnými miestami. K tvrdeniu žalobkyne, že žalovaná postupovala voči nej diskriminačne, lebo jej neponúkla voľné pracovné miesto počas jej práceneschopnosti, súd prvej inštancie uviedol, že žalovaná v tom čase nemala voči nej ponukovú povinnosť, preto ani nemohlo dôjsť k jej diskriminácii.

Na odvolanie žalobkyne krajský súd napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil. Aj podľa jeho názoru bolo v danom prípade preukázané splnenie základných hmotnoprávných

1 § 63 ods. 1 písm. b)

Zákonníka práce:

Zamestnávateľ môže dať zamestnancovi výpoveď iba z dôvodov, ak sa zamestnanec stane nadbytočný vzhľadom na písomné rozhodnutie zamestnávateľa alebo príslušného orgánu o zmene jeho úloh, technického vybavenia alebo o znížení stavu zamestnancov s cieľom zabezpečiť efektívnosť práce alebo o iných organizačných zmenách a zamestnávateľ, ktorý je agentúrou dočasného zamestnávania, aj ak sa zamestnanec stane nadbytočným vzhľadom na skončenie dočasného pridelenia podľa § 58 pred uplynutím doby, na ktorú bol dohodnutý pracovný pomer na určitú dobu.

2 § 63 ods. 2

Zákonníka práce:

Zamestnávateľ môže dať zamestnancovi výpoveď, ak nejde o výpoveď z dôvodu nadbytočnosti zamestnanca vzhľadom na skončenie dočasného pridelenia podľa § 58 pred uplynutím doby, na ktorú bol dohodnutý pracovný pomer na určitú dobu, o výpovedi pre neuspokojivé plnenie

pracovných úloh, pre menej závažné porušenie pracovnej disciplíny alebo z dôvodu, pre ktorý možno okamžite skončiť pracovný pomer, iba vtedy, ak

a) zamestnávateľ nemá možnosť zamestnanca ďalej zamestnávať, a to ani na kratší pracovný čas v mieste, ktoré bolo dohodnuté ako miesto výkonu práce,

b) zamestnanec nie je ochotný prejsť na inú pre neho vhodnú prácu, ktorú mu zamestnávateľ ponúkol v mieste, ktoré bolo dohodnuté ako miesto výkonu práce alebo sa podrobiť predchádzajúcej príprave na túto inú prácu.

3 § 421 ods. 1 písm. a) CSP:

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

podmienok platnosti výpovede. Odvolací súd nepovažoval za opodstatnenú ani odvoláciu námietku žalobkyne týkajúcu sa nesplnenia ponukovej povinnosti žalovanou, pričom konštatoval, že z hľadiska ponukovej povinnosti zamestnávateľa je významné, či zamestnávateľ mal voľné pracovné miesta v čase, keď dal zamestnancovi výpoveď. V danom prípade bola žalobkyni doručená výpoveď 5. decembra 2011, k tomuto dňu bolo preto potrebné skúmať, či žalovaná mala voľné miesto, ktoré by mohla ponúknuť žalobkyni. Bolo by však nespravodlivé vyžadovať od žalovanej, aby ponukovú povinnosť plnila v čase práceneschopnosti žalobkyne (od 3. októbra 2011 do 4. decembra 2011) predchádzajúcej podaniu výpovede. Nemožno preto pripísať na farchu žalovanej, ak by aj voľné miesta, ktoré mala k dispozícii, obsadila inými zamestnancami, ktorým bola výpoveď doručená skôr ako žalobkyni.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP.³ Podľa jej presvedčenia je nesprávny a od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu sa odkláňajúci právny názor odvolacieho súdu, podľa ktorého splnenie ponukovej povinnosti zamestnávateľa treba posudzovať výlučne len podľa stavu v čase dania výpovede. Zákonu totiž podľa nej zodpovedá posudzovanie tejto povinnosti v časovom rozmedzí od uskutočnenia organizačnej zmeny až do doručenia výpovede. Postup žalovanej, ktorá výpoveď vyhotovila ešte v septembri 2011, s jej doručením ale vyčkávala a doručila ju až 5. decembra 2011 v situácii, kedy už boli obsadené pracovné pozície, predtým vhodné pre žalobkyňu, označila za špekulatívny. Pokiaľ jej žalovaná v čase pretrvávajúcej práceneschopnosti neponúkla vhodné pracovné pozície, konala v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania a porušila zákaz diskriminácie, lebo žalobkyňu v porovnaní s ďalšími zamestnancami znevýhodnila. Z týchto dôvodov žalobkyňa žiadala rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Najvyšší súd ako súd dovolací dospel k záveru, že časť dovolacej argumentácie žalobkyne opodstatňuje záver o prípustnosti a tiež dôvodnosti dovolania.

V odôvodnení svojho rozhodnutia najvyšší súd konštatoval, že jeho rozhodovacia prax zotrúva na názore, podľa ktorého zamestnávateľ môže dať zamestnancovi výpoveď pre nadbytočnosť (§ 63 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce) najskôr po prijatí rozhodnutia o organizačnej zmene, nakoľko až po jeho prijatí môže mať vedomosť o novej organizačnej štruktúre a celkovom počte obsadených a voľných pracovných miest. Z hľadiska časového sa ponuka inej vhodnej práce musí uskutočniť ešte pred tým, ako dá zamestnávateľ zamestnancovi výpoveď, najskôr však po rozhodnutí zamestnávateľa o príslušnej organizačnej zmene. Splnenie podmienok pre existenciu ponukovej povinnosti zo strany zamestnávateľa je potrebné posudzovať podľa stavu, ktorý je tu v čase dania výpovede (4 MCdo 5/2010). Rozhodujúcim je, či zamestnávateľ má v čase dania výpovede voľné pracovné miesto, ktoré je pre zamestnanca vhodné.

Voľným pracovným miestom je pracovné miesto, na ktorom má zamestnávateľ v čase dania výpovede možnosť zamestnanca zamestnávať. Nemožnosť zamestnanca zamestnávať znamená, že zamestnávateľ nemá pre zamestnanca žiadnu prácu; ide teda o absolútnu nemožnosť zamestnanca ďalej zamestnávať (R 51/1997). Vo vzťahu k splneniu ponukovej povinnosti zamestnávateľa podľa § 63 ods. 2 Zákonníka práce je relevantné iba to, či zamestnávateľ disponuje voľným pracovným miestom v okamihu, kedy dáva zamestnancovi výpoveď. Skutočnosť, že zamestnávateľ neskôr prijme do pracovného pomeru iného zamestnanca na pracovné miesto, ktoré by vzhľadom na svoju kvalifikáciu mohol vykonávať aj zamestnanec, ktorý dostal výpoveď z dôvodu nadbytočnosti, nie je z hľadiska splnenia ponukovej povinnosti zamestnávateľa podľa § 63 ods. 2 Zákonníka práce právne relevantná (8 Cdo 194/2017).

Z porovnania právnych záverov, na ktorých v napadnutom rozsudku založil svoje rozhodnutie odvolací súd, s podstatou uvedených záverov najvyššieho súdu nevyplýva, že by v preskúmvanej veci v týchto právnych otázkach došlo zo strany odvolacieho súdu k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Podľa názoru dovolacieho súdu ale žalobkyňa (na rozdiel od vyššie uvedeného) dôvodne tvrdí, že sa odvolací súd odklonil od právnych záverov Najvyššieho súdu SR vyjadrených v rozhodnutí sp. zn. 4 Cdo 39/2003.⁴

Napriek tomu, že pre posúdenie splnenia hmotnoprávnych podmienok výpovede zamestnávateľa je rozhodujúci stav v čase výpovede, predsa len nie sú celkom bez právneho významu aj okolnosti, ktoré predchádzajú doručeniu výpovede zamestnancovi. Zákonník práce síce umožňuje zamestnávateľovi, aby reguloval počet a kvalifikačné zloženie svojich zamestnancov tak, aby to zodpovedalo jeho potrebám, na druhej strane ale aj realizácia tejto možnosti zamestnávateľa

nesmie mať znaky diskriminácie. I keď o nadbytočnosti konkrétneho zamestnanca rozhoduje výlučne zamestnávateľ, je povinný dbať na to, aby všetkým dotknutým zamestnancom nachádzajúcim sa v rovnakej situácii vytvoril rovnaké podmienky pre prijatie ich osobného rozhodnutia a aby im dal rovnakú možnosť ponúkané miesto prijať alebo neprijať, prípadne sa rozhodnúť inak. Zamestnávateľ teda aj v čase pred výberom konkrétneho nadbytočného zamestnanca musí konať v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania a žiadneho zamestnanca nesmie v porovnaní s inými zamestnancami diskriminovať. Tým, samozrejme, nie je v ničom popreté ani obmedzené jeho finálne oprávnenie rozhodnúť o výbere toho zamestnanca, ktorý je preň nadbytočný.

Odvolací súd v danom prípade na základe výsledkov dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie vychádzal z toho, že rozhodnutím štatutárneho zástupcu žalovanej bolo zrušených viacero miest, pracovné miesta boli postupne obsadzované od augusta do decembra 2011, pričom žalobkyni nebolo ponúknuté žiadne z nich, lebo bola práceneschopná. Z uvedených skutkových zistení vyvodil právny záver, že konanie žalovanej nebolo v rozpore s dobrými mravmi. Týmto právnym záverom sa ale odvolací súd zreteľne odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, konkrétne od právnych záverov vyjadrených v rozhodnutí sp. zn. 4 Cdo 39/2003. Pokiaľ totiž žalovaná konala voči žalobkyni – z dôvodu jej momentálne nepriaznivého zdravotného stavu – v tom istom čase a mieste odlišne ako voči iným zamestnancom, nevytvorila žalobkyni rovnakú možnosť prijať osobné rozhodnutie v situácii, ktorá nastala po rozhodnutí o organizačnej zmene; konanie žalovanej malo teda znaky diskriminácie a rozporu so zásadou rovnakého zaobchádzania.

Uvedené odklonenie sa odvolacieho súdu od právnych záverov zodpovedajúcich ustálenej rozhodovacej praxi dovolacieho súdu (4 Cdo 39/2003) zakladá podľa Najvyššieho súdu SR prípustnosť dovolania žalobkyne v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Zároveň je tiež dôvodom pre záver, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Najvyšší súd na základe vyššie uvedeného podľa § 449 ods. 1 CSP zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala: **JUDr. Zuzana Fabianová, Ph.D.**
advokátka

4 Najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 4 Cdo 39/2003 riešil otázku, či zamestnávateľ svojím konaním, ktorým sprístupnil informácie o nových povinnostiach zamestnancov vyplývajúcich z § 2 zákona č. 313/2001 Z. z. o verejnej službe, len vo svojich vnútorných priestoroch (na vývesných informačných tabuliach zamestnávateľa) napĺňa alebo nenapĺňa voči neprítomným zamestnancom (dovolenka, materská dovolenka, práceneschopnosť, účasť na školení a pod.) znaky diskriminačného konania. Pri riešení tejto otázky dospel k záveru, že zamestnávateľ tým, že určitú skupinu svojich zamestnankýň, ktoré boli na materskej dovolenke, na rozdiel od ostatných zamestnancov neinformoval spôsobom pre ne dostupným o zmenách ich pracovnoprávných vzťahov, postupoval v rozpore so zákazom diskriminácie.

Z JUDIKATÚRY EURÓPSKEHO SÚDU PRE ĽUDSKÉ PRÁVA

Prenasledovanie a zastrašovanie členov advokátskeho stavu je zásahom do samotnej podstaty systému Európskeho dohovoru o ľudských právach

**1 Článok 3:**

Nikoho nemožno mučiť alebo podrobovať neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu.

2 Článok 5:

(1) Každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane na základe postupu stanového zákonom:

a) zákonné pozbavenie slobody osoby po odsúdení príslušným súdom; zákonné zatknutie alebo pozbavenie slobody z dôvodu nesplnenia rozhodnutia vydaného súdom v súlade so zákonom alebo s cieľom zabezpečiť splnenie povinnosti stanovenej zákonom;

c) zákonné zatknutie alebo pozbavenie slobody za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak je to dôvodne považované za potrebné za účelom zabránenia spáchaniu trestného činu alebo úteku po jeho spáchaní;

(....)

Právo na slobodu a bezpečnosť vyžaduje, aby pri zadržaní a vzatí do väzby jednotlivca bola splnená podmienka „dôvodného podozrenia“, teda musia existovať dostatočné dôvody na základe skutkových okolností a dostupných informácií, ktoré by presvedčili objektívneho pozorovateľa, že sa daná osoba dopustila protiprávneho konania, a zároveň v danom čase bolo toto konanie klasifikované ako trestný čin v zmysle vnútroštátneho práva. Splnenie minimálneho štandardu „dôvodnosti podozrenia“ závisí od vyhodnotenia všetkých okolností a spôsob či dĺžka obmedzenia osobnej slobody by mala zodpovedať stupňu dôvodného podozrenia. Preskúmanie existencie dôvodného podozrenia vnútroštátnymi súdmi musí byť nezávislé a skutočné, nesmie sa obmedziť na automatické potvrdenie návrhu.

Perzekúcia a zastrašovanie advokátov je zásahom do samotnej podstaty Dohovoru. Prehliadka priestorov advokáta musí byť preto predmetom prísnej kontroly. Výnimky z práva na rešpektovanie súkromného života musia byť úzko interpretované.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Aliyev proti Azerbajdžanu z 20. septembra 2018 týkajúci sa sťažnosti č. 68762/2014 a č. 71200/14, rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 4. 2. 2019

Dotknuté ustanovenia:

- článok 3 Európskeho dohovoru o ľudských právach (zákaz mučenia)¹
- článok 5 Európskeho dohovoru o ľudských právach (právo na slobodu a bezpečnosť)²
- článok 8 Európskeho dohovoru o ľudských právach (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života)³
- článok 18 Európskeho dohovoru o ľudských právach (hranice použitia obmedzení výkonu práv)⁴

Skutkové okolnosti

Sťažnosť vo veci podal v roku 2014 pán Intigam Aliyev (1962), advokát pôsobiaci v Azerbajdžane, známy v advokátskej komunite ako odborník na problematiku ochrany ľudských práv, tiež ako občiansky aktivista a predseda mimovládnej organizácie poskytujúcej odborné právnické vzdelanie. *Spoločnosť pre právnické vzdelanie* bola činná od roku 1999 a zameriavala sa na zvyšovanie právneho povedomia, organizovanie odborných seminárov, prípravu správ o stave ochrany ľudských práv v Azerbajdžane a podkladov pre zastupovanie sťažovateľov na Európskom súde pre

ľudské práva (ESLP). Pán Aliyev spolupracoval s medzinárodnými organizáciami na projektoch zameraných na ochranu ľudských práv a bol aktívny aj v rámci programu vzdelávania právnych odborníkov v oblasti ľudských práv (HELP) Rady Európy. Pracoval tiež na kompletizácii zoznamu politických väzňov v Azerbajdžane.

Podľa vyjadrenia sťažovateľa, po tom, ako dňa 24. júna 2014 predniesol na Parlamentnom zhromaždení Rady Európy správu o porušovaní ľudských práv v Azerbajdžane, začala proti jeho osobe očierňujúca kampaň v médiách, kde bol vykreslený ako „americký agent, ktorý dostáva milióny za budovanie zlého obrazu Azerbajdžanu“, a to prostredníctvom zahraničných grantov. Členovia parlamentu sa pre médiá vyjadrovali, že ide o zradcu, ktorý si zaslúži trest smrti.

Úrad generálneho prokurátora začal trestné stíhanie predstaviteľov jednotlivých mimovládnych organizácií, vrátane Spoločnosti pre právnické vzdelanie, za zneužitie právomocí a falšovanie dokumentov v súvislosti s údajnými nezrovnalosťami vo finančnom hospodárení týchto organizácií. Následne bol vydaný príkaz na zmrazenie bankových účtov sťažovateľa a organizácie. Dňa 8. augusta 2014 bol sťažovateľ vypočúvaný ako svedok a po výsluchu boli proti nemu vznesené obvinenia pre nezákonné podnikanie, daňové úniky a závažné zneužitie právomocí. Obvinenia boli založené na tom, že sťažovateľ ako predseda mimovládnej organizácie neinformoval príslušné úrady o jeho menovaní v zmysle zákona o právnických osobách, že nezaregistroval na príslušnom úrade rôzne dohody o grantoch spolu v hodnote 71 343 eur, že podpísal dohody bez adekvátneho oprávnenia, prijal peniaze na účet organizácie a následne z nich vyplácal odmeny osobám realizujúcim projekt, že následkom absencie registrácie dohôd o grantoch neodviedol dane v hodnote 8 291 eur v zmysle daňového poriadku.

Sťažovateľ bol na základe obvinenia vzatý do väzby na tri mesiace z dôvodu obavy pred jeho možným útekem a ovplyvňovaním ostatných účastníkov konania. Vyšetrovatelia vykonali za prítomnosti rodinných príslušníkov a advokáta 7. augusta 2014 domovú prehliadku a zaistili všetky nosiče informácií, rovnako postupovali v dome sťažovateľovho brata a v sídle Spoločnosti pre právnické vzdelanie dňa 9. augusta 2014. V rámci prehliadky zaistili aj spisy týkajúce sa prebiehajúcich konaní pred ESLP, v ktorých sťažovateľ vystupoval ako právny zástupca klientov. Sťažovateľ podal sťažnosť tvrdiac, že prehliadky boli nezákonné. Sťažnosť bola zamietnutá ako aj ďalší opravný prostriedok.

Dňa 11. augusta 2014 sťažovateľ podal opravný prostriedok proti rozhodnutiu o väzbe tvrdiac, že je nezákonné a že podozrenie týkajúce sa jeho osoby je nedôvodné. Súd podľa neho neodôvodnil jeho vzatie do vyšetrovacej väzby a nezohľadnil jeho spoločenské a rodinné postavenie, zdravotný stav a vek. Sťažovateľ ďalej poukázal na to, že obvinenia boli politicky motivované z dôvodu jeho ľudsko-právnych aktivít (článok 18 Dohovoru). Odvolací súd potvrdil rozhodnutie prvej inštancie. Dňa 3. septembra 2014 sťažovateľ požiadal o substitúovanie väzby domácim väzením alebo kauciou, čo okresný súd zamietol, rovnako následne odvolací súd. Po uplynutí troch mesiacov okresný súd väzbu predĺžil. Dňa 12. decembra 2014 prokurátor vzniesol nové obvinenia. Sťažovateľ bol obžalovaný a súdne konanie začalo 29. decembra 2014.

Dňa 22. apríla 2015 bol sťažovateľ odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní 7 a pol roka, čo potvrdil aj odvolací súd. Sťažovateľ sa následne obrátil na Európsky súd pre ľudské práva pre údajné porušenie článkov 3, 5, 8 a 18 Európskeho dohovoru o ľudských právach.

Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva

Európsky súd pre ľudské práva zvážil pri analýze skutkových okolností a platného práva aj správy Výboru OSN pre ľudské práva, špeciálneho spravodajcu pre Azerbajdžan, OECD, konania pred ESLP v obdobných prípadoch a stav vykonateľnosti týchto rozhodnutí. ESLP jednohlasne rozhodol o porušení článkov 3, 5, 8 a 18 Dohovoru nasledovne:

Článok 3 – zákaz mučenia a neľudského zaobchádzania

Sťažovateľ bol držaný vo väzbe v Baku, v cele s rozmermi 10 m² spolu s ďalšími ôsmimi ľuďmi, kde sa museli deliť o posteľ, chýbala ventilácia, spoluväzni fajčili, svetlá sa nezhasínali, nebola tam možnosť sa umyť a voda bola dostupná len dve hodiny denne. Po návšteve Medzinárodného výboru červeného kríža bol sťažovateľ presunutý do inej cely s lepšími podmienkami (väčší priestor, posteľ, malé okno, traja spoluväzni), no cela bola naďalej bez ventilácie a regulácie teploty, svetlo sa nikdy nezhasínalo, strava mala nedostatočnú kvalitu. Sťažovateľ z cely nemohol

(4) Každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody, má právo podať návrh na začatie konania, v ktorom súd urýchlene rozhodne o zákonnosti pozbavenia jeho slobody a nariadi prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

3 Článok 8:

(1) Každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obdobia a korešpondencie.

(2) Štátny orgán nemôže do výkonu tohto práva zasahovať s výnimkou prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny, predchádzania nepokojom alebo zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo na ochranu práv a slobôd iných.

4 Článok 18:

Obmedzenia, ktoré tento dohovor pripúšťa pre uvedené práva a slobody, sa nesmú použiť na iný účel než na ten, na ktorý boli určené.

vychádzať. Vláda podmienky považovala za primerané. Sťažovateľ pred vzatím do väzby trpel viacerými ochoreniami – nestabilný krvný tlak, nespavosť, bolesti hlavy, neurologické a urologické problémy, osteochondróza. Podľa sťažovateľa sa jeho stav zhoršil z dôvodu prerušenia liečby. Žiadosti o vyšetrenie, ktorú podal jeho advokát, bolo vyhovené až na druhý krát. Výsledky mu údajne neboli doručené. Vyšetrovateľ vec uzavrel tak, že výsledky neodôvodňovali zrušenie väzby. Následne sťažovateľ podstúpil ďalšie odborné vyšetrenia, predpísané mu boli upokojujúce lieky.

Európsky súd pre ľudské práva vo svojom hodnotení prípadu uviedol, že článok 3 Dohovoru automaticky neukladá generálnu povinnosť štátu prepustiť z väzby zadržanú osobu na základe jej zdravotného stavu, musí jej však poskytnúť adekvátnu zdravotnú starostlivosť (princípy v tomto smere ESĽP formuloval vo veci Blokhin proti Rusku, sťažnosť č. 47152/06). Po vyhodnotení informácií o zdravotných vyšetreniach sťažovateľa ESĽP dospel v záveru, že nie sú dôkazy o tom, že príslušné orgány pochybili v otázke poskytnutia adekvátnej zdravotnej starostlivosti a teda skutkové okolnosti v tomto smere nenaplnili podmienku minimálnej úrovne závažnosti podľa článku 3 Dohovoru.

Následne sa ESĽP zaoberal podmienkami vo väzbe. ESĽP stanovil štandard miery dokazovania ohľadom podmienok vo väzbe vo veci Muršić proti Chorvátsku (sťažnosť č. 7334/13). Hoci ESĽP berie na vedomie objektívne ťažkosti sťažovateľov pri získavaní dôkazov, sťažovateľ musí poskytnúť dôveryhodný, detailný a konzistentný opis skutkových okolností a podmienok vo väzení. Ak túto podmienku splní, bremeno dokazovania sa presúva na vládu. Podľa ESĽP samotný fakt, že zadržaná osoba má menej ako 3 m² osobného priestoru v cele je dostatočný predpoklad porušenia článku 3 Dohovoru. V prvých dňoch väzby mal sťažovateľ menší priestor ako 3 m² a preto podľa ESĽP došlo k porušeniu článku 3 Dohovoru bez potreby skúmať ďalšie podmienky väzby. V druhej cele bola podmienka minimálneho priestoru 3 m² na osobu splnená a preto ESĽP skúmal ďalšie faktory – prístup von, prirodzené svetlo, vetranie, adekvátnu teplotu v miestnosti, možnosť použiť toaletu osamote, dostupnosť základných hygienických potrieb. Tieto boli v základnej miere dostupné a ESĽP teda nemal dostatočné dôkazy o tom, že došlo k porušeniu článku 3 Dohovoru v druhej cele.

Článok 5 – právo na slobodu a bezpečnosť

Podľa sťažovateľa orgány činné v trestnom konaní nemali dostatok dôkazov na jeho zadržanie a odsúdenie. Sťažovateľ poprel obvinenia, že si nesplnil zákonnú povinnosť a nepredložil dokumenty svedčiace o tom, že informoval relevantné orgány o svojom menovaní aj o dohodách o grantoch. Súd sa podľa neho nezaoberali dostatočne dôvodmi väzby.

Európsky súd pre ľudské práva poukázal na rozhodnutie vo veci Rasul Jafarov (sťažnosť č. 69981/14), kde definoval „dôvodné podozrenie“ ako súbor faktov alebo informácií, ktoré by presvedčili objektívneho pozorovateľa, že daná osoba spáchala trestný čin, a zároveň v danom čase bol čin klasifikovaný ako protiprávne konanie.

Pokiaľ ide o obvinenie zo zneužitia právomocí, nezákonného podnikania a daňových únikov, ESĽP uviedol, že obvineniam voči sťažovateľovi chýbala jasnosť, ucelenosť a vnútorná logika. Podľa sťažovateľa príslušné orgány dostali požadované informácie a vláda nepredložila dôkaz o opaku. Vláda tiež nevysvetlila, prečo bolo nutné informovať ministerstvo o jeho menovaní za predsedu organizácie, keďže bol menovaný dlho predtým ako bola prijatá novela ukladajúca túto povinnosť. Aj keby takúto povinnosť mal, jej nesplnenie nemožno považovať za „dôvodné podozrenie“ z trestného činu. Išlo by o administratívny priestupok sankcionovaný pokutou. OČTK tiež nepreukázali, že sťažovateľ použil financie získané z grantov na iný účel ako bol uvedený v dohode o grante. Podmienka „dôvodného podozrenia“ tak podľa ESĽP nebola splnená a článok 5 ods. 1 Dohovoru bol konaním príslušných orgánov porušený.

Rovnako došlo k porušeniu článku 5 ods. 4 Dohovoru, keďže vnútroštátne súdy len automaticky potvrdili návrh prokuratúry a nesplnili si úlohu riadneho a nezávislého preskúmania zákonnosti väzby.

Článok 8 – právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života

Podľa sťažovateľa zásah do jeho súkromia v podobe domovej prehliadky a prehliadky sídla mimovládnej organizácie nebol zákonný a ani nevyhnutný v demokratickej spoločnosti.

Podľa ESĽP domovú prehliadku a prehliadku priestorov organizácie možno považovať za prehliadku kancelárie advokáta (viď Niemietz proti Nemecku, sťažnosť č. 13710/88, Sallinen a ďalší

proti Fínsku, sťažnosť č. 50882/99 Aleksanyan proti Rusku, sťažnosť č. 46468/06), keďže predmetom boli aj advokátske spisy a podklady na zastupovanie sťažovateľov pred ESĽP. ESĽP skúmal, či išlo o odôvodnený zásah do práva v zmysle článku 8 Dohovoru, teda, či sledovalo legitímny cieľ. ESĽP pripomenul, že perzekúcia a zastrašovanie advokátov je zásahom do samotnej podstaty Dohovoru a preto prehliadka priestorov advokáta by mala byť predmetom prísnej kontroly. Výnimky z práva na rešpektovanie súkromného života musia byť úzko interpretované. Domová prehliadka bola schválená okresným súdom deň pred vznesením obvinenia voči sťažovateľovi a súd ju vážne odôvodnil vyšetrovaním „porušenia zákona aktivitami niektorých mimovládnych organizácií“. Podľa ESĽP sa vnútroštátny súd nepresvedčil o tom, že existuje dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu a ani o pravdepodobnosti toho, že nevyhnutné dôkazy sú na mieste prehliadky. Zároveň údajné porušenie zákonnej povinnosti nemalo trestnoprávny charakter, ale išlo o povinnosť vyplývajúcu zo správneho práva. ESĽP dospel k záveru, že prehliadky priestorov nesledovali legitímny cieľ a došlo tak k porušeniu článku 8 Dohovoru. Podmienku nevyhnutnosti v demokratickej spoločnosti ESĽP nepovažoval za nutné skúmať.

Článok 18 – hranice použitia obmedzení výkonu práv

Sťažovateľ tvrdil, že obmedzenie jeho slobody a zaistenie spisov súvisiacich so zastupovaním klientov proti Azerbajdžanu pred ESĽP bolo snahou o jeho zastrašenie, umlčanie a potrestanie za kritické vyjadrenia voči vláde a o stave porušovania ľudských práv v Azerbajdžane. Poukázal na obdobné prípady konkrétnych osôb a mimovládnych organizácií, ktoré podstúpili podobné trestné stíhanie a očierňujúcu kampaň. Vláda sa oprela o prípad Chodorkovsky proti Rusku (č. 5829/04) a stanovisko, že sťažovateľove tvrdenia sú príliš všeobecné a širokosiahle.

Európsky súd pre ľudské práva všeobecné princípy aplikácie článku 18 Dohovoru formuloval vo veci Merabishvili proti Gruzínsku (sťažnosť č. 72508/13) nasledovne: Porušenie článku 18 musí byť analyzované vždy v súvislosti s iným článkom Dohovoru obsahujúcim práva alebo slobody, ktoré sa zmluvné strany zaviazali dodržiavať. Článok 18 zakazuje zmluvným stranám obmedziť tieto práva a slobody z iných dôvodov ako sú dôvody zakotvené v Dohovore. Zároveň pre aplikáciu článku 18 Dohovoru je nutné, aby dôvod obmedzenia práv predstavoval kľúčový aspekt prípadu. Obmedzenie práv môže sledovať aj pluralitu cieľov – obmedzenie povolené ako výnimka v zmysle Dohovoru a zároveň aj iný cieľ, ktorý je v rozpore s Dohovorom. Dôležité je určiť, ktorý z cieľov dominuje, a to na základe vyhodnotenia povahy a stupňa trestuhodnosti údajného iného cieľa, majúci na pamäti, že Dohovor je určený na podporu ideálov a hodnôt demokratickej spoločnosti v súlade s princípmi právneho štátu. Bremeno dokazovania v takomto prípade nenesie ani jedna zo strán, ESĽP dospeje k záveru na základe všetkých dostupných materiálov, prípadne na základe dôkazov získaných z vlastnej iniciatívy (vrátane správ medzinárodných pozorovateľov, mimovládneho sektora a médií). Dôkaznú hodnotu informácií vyhodnocuje ESĽP. Úroveň dôkazov by mala splniť podmienku „bez dôvodných pochybností“.

Európsky súd pre ľudské práva zobral do úvahy reputáciu sťažovateľa ako ľudsko-právneho aktivistu, advokáta a právneho zástupcu v početných prípadoch pred ESĽP. ESĽP v skutkových okolnostiach nenašiel fakty, na základe ktorých možno odôvodniť odsúdenie sťažovateľa pre vážny trestný čin. Stíhanie a väzba sťažovateľa bolo sprevádzané stigmatizujúcimi vyhláseniami verejných činiteľov, ktorými ho označili za zradcu. Prehliadky priestorov sťažovateľa nesledovali legitímny cieľ a príslušné orgány sa správali arbitrárne, keď pri prehliadke zaistili aj dôverné spisy klientov, ktorých sťažovateľ zastupoval pred ESĽP proti vláde. Dôvernosť informácií a profesijné tajomstvo bolo porušené bez legitímneho dôvodu. ESĽP sa oprel o vyššie uvedené porušenie článku 5 Dohovoru a s ohľadom na nedostatok „dôvodného podozrenia“ v prípade väzby sťažovateľa a vzal do úvahy aj posilňovanie vnútroštátnych legislatívnych obmedzení fungovania mimovládneho sektora a stíhanie jeho predstaviteľov, ktoré vedie k celoplošnému narušeniu slobody združovania sa (chilling effect). ESĽP dospel k záveru, že obmedzenie práv sťažovateľa sledovalo iný cieľ v rozpore s Dohovorom a došlo tak k porušeniu článku 18 v kontexte s článkom 5 ods. 1 a článkom 8 ods. 2 Dohovoru.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované.

Rozhodnutie spracovala: **Mgr. Michaela Chládeková, PhD.**
odbor medzinárodných vzťahov SAK

Z JUDIKATÚRY SÚDNEHO DVORA EURÓPSKEJ ÚNIE

Žaloba o neplatnosť a primerané opatrenia žalobcu v záujme dodržania procesných lehôt



Pomalosť poštového doručovania nemôže sama osebe predstavovať náhodu alebo vyššiu moc, proti ktorej sa odvolateľ nemohol brániť, ak tu neexistujú ďalšie osobitné okolnosti.

*Rozsudok Súdneho dvora z 19. júna 2019 vo veci C-660/17 P,
RF proti Európskej komisii – ECLI:EU:C:2019:509, bod. 42.*

Problém, ktorým sa musel Súdny dvor v tomto prípade zaoberať, by v rozhodovacej činnosti slovenských súdov vôbec nevznikol. Podľa § 121 ods. 5 Civilného sporového poriadku je totiž lehota zachovaná, ak sa v posledný deň lehoty urobí úkon na súde alebo sa podanie odovzdá orgánu, ktorý má povinnosť ho doručiť. V prípade súdov Únie je však pri počítaní procesných lehôt rozhodujúci jedine dátum a hodina doručenia do kancelárie Súdneho dvora resp. Všeobecného súdu platné v Luxemburskom veľkovevodstve. To znamená, že v prípade písomností, ktoré majú byť súdu doručené v určitej lehote, nestačí ich odovzdanie v tejto lehote na poštovú prepravu, ale je potrebné ich v tejto lehote doručiť súdu.

V tomto prípade išlo o žalobu o neplatnosť rozhodnutia Európskej komisie, ktorú podal RF. Konanie o neplatnosť právneho aktu môžeme v závislosti od napadnutého aktu považovať buď za prejav ústavného súdnictva (ak je napadnutým aktom normatívny právny akt) alebo za prejav správneho súdnictva (ak je napadnutým aktom individuálny právny akt). Je to v zásade jediná možnosť,¹ ako dosiahnuť vyhlásenie právneho aktu vydaného inštitúciami Únie za neplatný. Až do momentu rozhodnutia súdov Únie platí prezumpcia ich správnosti a platnosti. Z toho dôvodu je v záujme právnej istoty možnosť iniciovať konanie o neplatnosť právneho aktu limitovaná lehotou dvoch mesiacov od zverejnenia aktu, resp. od jeho oznámenia žalobcovi.² Článok 45 Štatútu Súdneho dvora Európskej únie³ (ďalej len „Štatút“) umožňuje, aby rokovací poriadok predĺžil lehoty stanovené primárnym právom v záujme zohľadnenia vzdialenosti. Tak Rokovací poriadok Súdneho dvora ako aj Rokovací poriadok Všeobecného súdu túto možnosť využívajú a predlžujú procesné lehoty o desať dní.⁴ Podľa článku 45 Štatútu je možné zmeškanie lehoty odpustiť len vtedy, ak dotknutá strana preukáže existenciu náhody alebo vyššej moci.

Keďže bolo napadnuté rozhodnutie Komisie oznámené žalobcovi 19. septembra 2016, lehota na podanie žaloby o neplatnosť uplynula 29. novembra 2016. RF poslal žalobu Všeobecnému súdu faxom 18. novembra 2016 a v ten istý deň poslal Všeobecnému súdu aj podpísaný originál žaloby poštou prostredníctvom Poczta Polska, čo je hlavný poštový doručovateľ v Poľsku. Podľa článku 73 ods. 3 Rokovacieho poriadku Všeobecného súdu⁵ je potrebné podanie faxom najneskoršie do desiatich dní doplniť predložením podpísaného originálu podania do kancelárie Všeobecného súdu, inak sa na podanie faxom neprihliada. Podpísaný originál žaloby však bol kancelárii Všeobecného súdu doručený až 5. decembra 2016, v dôsledku čoho Všeobecný súd žalobu odmietol ako neprípustnú, pretože nebola podaná v požadovanej lehote a žalobca nepreukázal, že zmeškanie lehoty bolo dôsledkom náhody alebo vyššej moci. Podľa Všeobec-

1 Do úvahy ešte prichádza vyhlásenie neplatnosti právneho aktu v rámci konania o prejudiciálnej otázke, pokiaľ prejudiciálna otázka vnútroštátneho súdu smeruje k posúdeniu platnosti právneho aktu.

2 Článok 263 Zmluvy o fungovaní Európskej únie.

3 Štatút Súdneho dvora Európskej únie je obsiahnutý v Protokole č. 3 a má tak povahu primárneho práva.

4 Článok 51 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora a článok 60 Rokovacieho poriadku Všeobecného súdu.

ného súdu hoci mal žalobca starostlivo dbať na proces doručovania pošty, nepredložil v tomto smere nijaký dôkaz a obmedzil sa len na uvedenie toho, že zásielku odoslal doporučeným listom s doručenkou a že vzhľadom na svoje poznatky sa domnieval, že dokument by mal byť za bežných okolností doručený do kancelárie Všeobecného súdu včas pred uplynutím lehoty desiatich dní.

RF podal voči rozhodnutiu Všeobecného súdu odvolanie. V súvislosti s odvolaním je potrebné pripomenúť článok 256 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, v zmysle ktorého sa odvolanie obmedzuje len na právne otázky. To je aj dôvod, prečo Súdny dvor v rámci odvolacieho konania nepripustil nové dôkazy.

Za zmienku stojí aj skutočnosť, že konanie vo veci C-660/17 P sa skutkovo a spôsobom argumentácie odvolateľa podobá konaniu vo veci C-138/14 P, v ktorom však rozhodovala trojčlenná komora odôvodneným uznesením, ktoré sa používa v prípade zjavne neprípustného alebo zjavne nedôvodného odvolania. Vo veci C-660/17 P bol síce výsledok rovnaký, teda došlo k zamietnutiu odvolania, ale rozhodovala päťčlenná komora, bolo rozhodnuté rozsudkom po vypočutí návrhov generálneho advokáta, čo v súlade s článkom 20 Štatútu znamená, že vo veci vystala nová právna otázka. Dôvody takéhoto rozdielného prístupu Súdneho dvora sa z rozsudku nedozvieme.

Základným bodom odvolania RF bolo poukázanie na porušenie článkov 45 a 53 Štatútu zo strany Všeobecného súdu tým, že došlo k pochybeniu pri výklade inštitútov náhody a vyššej moci. Podľa RF desaťdňová lehota zohľadňujúca vzdialenosť, ktorá je predvídaná Štatútom a upravená v Rokovacom poriadku Všeobecného súdu, zodpovedá lehote, v ktorej by akákoľvek zásielka z ktorejkoľvek časti Únie mala byť doručená do kancelárie Všeobecného súdu. Prekročenie tejto lehoty z dôvodov pripočítateľných poštovému doručovateľovi patrí teda podľa RF nepochybne pod náhodu, to znamená k nepredvídateľným okolnostiam.

Ako uvádza generálny advokát Wahl vo svojich návrhoch,⁶ Štatút, ale ani judikatúra nestanovujú jednoznačnú hranicu medzi inštitútmi náhody a vyššej moci. Podľa jeho názoru zahŕňa vyššia moc menšiu skupinu výnimočných situácií, pričom ide o vonkajšiu silu, ktorá bráni účastníkovi konania v splnení povinnosti a neponecháva účastníkovi žiadne náhradné riešenie. Inštitút náhody je podľa neho flexibilnejší a môže zahŕňať širší okruh okolností, ktoré nespádajú pod vyššiu moc. Avšak bez ohľadu na to, kde sa stanoví hranica medzi týmito dvomi inštitútmi, je jednoznačné, že sú vzájomne veľmi úzko prepojené a vymedzujú súbor výnimočných okolností, v prípade ktorých je možné odchyliť sa od uplatnenia účinkov procesných lehôt.

Ani z tohto rozsudku sa nedozvieme rozdiel medzi náhodou a vyššou mocou. Podľa Súdneho dvora oba inštitúty obsahujú tie isté skutočnosti a majú tie isté právne následky. Všeobecný súd preto odkazom na konštantnú judikatúru správne uviedol, že tieto inštitúty v sebe zahŕňajú objektívnu stránku týkajúcu sa neobvyklých okolností nezávislých od vôle odvolateľa a subjektívnu stránku vzťahujúcu sa na povinnosť odvolateľa zabezpečiť sa proti dôsledkom neobvyklej udalosti tým, že prijme vhodné opatrenia bez toho, aby podstúpil neprimerané obete. Z uvedenej subjektívnej stránky vyplýva, že inštitúty sa neuplatnia na situáciu, v ktorej by osoba konajúca s primeranou opatrnosťou bola objektívne schopná zabrániť uplynutiu lehoty stanovenej pre začatie konania.

Podľa Súdneho dvora nebola v tomto prípade práve táto subjektívna stránka naplnená, keďže odvolateľ sa obmedzuje len na tvrdenie, že k prekročeniu desaťdňovej lehoty zohľadňujúcej vzdialenosť došlo z dôvodov, ktoré možno pripísať poštovému doručovateľovi, avšak bez toho, aby preukázal, že prijal primerané opatrenia, aby sa bránil voči takejto situácii, keďže zaslanie podpísaného originálu okamžite po odoslaní kópie faxom bolo len jedným z opatrení, ktoré mali byť prijaté na tento účel. Samozrejme, vzniká otázka, aké ďalšie opatrenia mal ešte odvolateľ prijať. Súdny dvor v tejto súvislosti v rozsudku odkazuje na bod 71 návrhov generálneho advokáta, ktorý uvádza, že pre naplnenie subjektívnej stránky v súvislosti s inštitútom náhody je ďalej potrebné, aby originál bol odoslaný takou poštovou službou, ktorá sa javí ako primeraná na zabezpečenie toho, že podpísaný originál žaloby bude doručený kancelárii Všeobecného súdu v stanovenej lehote. Rovnako je dôležité, aby dotknutý účastník konania náležite sledoval priebeh doručovania a ak toto sledovanie odhalilo zdržanie, aby sa pokúsil dodržať stanovenú lehotu.

Podľa Súdneho dvora lehota na doručenie zásielky presahujúca desať dní nie je nepredvídateľnou udalosťou, ale predstavuje možnosť, ktorá môže nastať napriek informáciám poskytnutým poštovými doručovateľmi. Pomalosť poštového doručovania tak nemôže sama osebe predsta-

5 Článok 73 bol pri zmene Rokovacieho poriadku Všeobecného súdu z 11. júla 2018 zrušený v dôsledku zavedenia povinného používania informačnej aplikácie „e-Curia“ pri predkladaní podaní.

6 Návrhy generálneho advokáta Wahla vo veci C-660/17 P prednesené 24. januára 2019 – ECLI:EU:C:2019:67.

vovať náhodu alebo vyššiu moc, proti ktorej sa odvolateľ nemohol brániť, ak tu neexistujú ďalšie osobitné okolnosti.

Súdny dvor neuznal ani argument odvolateľa, že takéto uplatňovanie judikatúry týkajúcej sa náhody predstavuje diskrimináciu osôb s bydliskom, ktoré je geograficky vzdialené od sídla Všeobecného súdu. Podľa Súdneho dvora je to práve naopak. Striktné uplatnenie predpisov týkajúcich sa procesných lehôt slúži požiadavkám právnej istoty a potrebe vyhnúť sa akejkoľvek diskriminácii alebo svojvoľnému zaobchádzaniu pri výkone spravodlivosti.

RF poukazoval aj na to, že výklad článku 45 Štatútu poskytnutý Všeobecným súdom, podľa ktorého omeškanie poštového doručovateľa, ktoré viedlo k zmeškaniu lehoty zohľadňujúcej vzdialenosť, nepatrí pod inštitút náhody, predstavuje porušenie článku 1, článku 6 ods. 1 a článku 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, keďže vedie k nerovnosti v zaobchádzaní podľa miesta bydliska a v dôsledku toho dochádza k diskriminácii. Je zrejmé, že v odvolaní došlo k nesprávnej identifikácii prameňa práva, ktorého dodržiavanie by mal Súdny dvor zabezpečovať, keďže Európska únia ešte stále nepristúpila k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.⁷ Súdny dvor však napravit túto chybu odvolateľa a vychádzal z článku 47 Charty základných práv Európskej únie, ktorý zodpovedá článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, a ktorý vyjadruje zásadu účinnej súdnej ochrany. Podľa Súdneho dvora stanovenie lehoty na podanie žaloby nie je prekážkou zabezpečenia spravodlivého procesu každému. Z doterajšej judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že právo na účinnú súdnu ochranu nie je nijako dotknuté striktným uplatňovaním právnej úpravy Únie týkajúcej sa procesných lehôt, ktorá zodpovedá požiadavkám právnej istoty a potrebe vyhnúť sa akejkoľvek diskriminácii alebo svojvoľnému zaobchádzaniu pri výkone spravodlivosti.

7 Na nedostatky odvolania, ktoré vzhľadom na povinné právne zastúpenie v konaní pred súdmi Únie musel spracovať právny zástupca, poukázal vo svojich návrhoch aj generálny advokát Wahl.

Rozhodnutie spracovala: **doc. JUDr. Martina Jánošíková, Ph.D.**

*Ústav medzinárodného práva a európskeho práva
UPJŠ v Košiciach, Právnická fakulta*



NEPREHLIADNITE! **Slovenské dni práva** **tento rok** **v Košiciach**

Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory
na svojom rokovaní **25. a 26. apríla 2019**
rozhodlo,

že tradičné **Slovenské dni práva**,
ktoré sa doteraz konali v Bratislave,
sa uskutočnia

prvýkrát
v Košiciach
17. – 18. októbra 2019

O podrobnostiach podujatia vás budeme
včas informovať vo všetkých
komunikačných prostriedkoch SAK.

Aktuálne udalosti

Priebeh advokátskych skúšok

Slovenská advokátska komora v plnej miere zabezpečuje plynulý priebeh advokátskych skúšok aj po prijatí novely zákona o advokácii, ktorou sa skrátila povinná prax advokátskych koncipientov z piatich na 3 roky. Napĺňa tak svoju povinnosť efektívne rešpektovať právne predpisy a budovať právny štát.

Vzhľadom na náhle zvýšený počet budúcich kolegov, ktorí po zmene spĺňajú podmienky na prihlásenie sa na advokátsku skúšku sme sa organizačno-technicky prispôbili na väčší záujem o absolvovanie skúšok. V rámci kalendárneho roka komora zvýšila počet termínov na absolvovanie skúšok na štvornásobok na testovú časť a strojnásobila počet termínov na písomnú a ústnu časť dvojďňovej advokátskej skúšky tak, aby mal čo najväčší počet záujemcov možnosť absolvovať advokátsku skúšku v čo najkratšom čase.

V súčasnosti evidujeme stále viac ako 1800 advokátskych koncipientov a bývalých koncipientov so splnenou praxou v zmysle zákona o advokácii. Preto sme výrazným spôsobom znásobili počty termínov, na ktoré sa môžu záujemcovia o absolvovanie advokátskych skúšok prihlásiť.

Počas letnej 4-týždňovej prestávky skúšobných termínov komora plánuje navýšenie a doplnenie materiálno-technických prostriedkov, ako aj uvoľnenie a prispôbenie priestorov budovy SAK tak, aby bolo možné zvýšiť nielen počet, ale aj kapacitu skúšobných termínov.

Stanovisko slovenskej advokátskej komory k zákonu o zastavení niektorých exekúcií

Snahu o vyriešenie starých exekúcií do určitej miery víťame a ak by sa naplnili ciele prijatého predpisu, mohlo by dôjsť k odľahčeniu súdov a „vyčisteniu stolov“ od vecí, ktoré sú dlhodobo neriešiteľné a nevymožiteľné. Prijatý návrh je však z nášho hľadiska nekonceptný a obávame sa aj aplikačných problémov pri jeho realizácii. Slovenská advokátska komora pripomienkovala návrh (už schváleného predpisu) v rámci pripomienkového konania. Sme radi, že Ministerstvo spravodlivosti SR upustilo od predchádzajúcich radikálnejších úvah o „Exekučnej amnestii“, ktoré boli vysoko nespravod-

livé voči tým, ktorí riadne splácajú svoje záväzky a zároveň vytvárali priestor pre špekulantov, ktorí by sa tak mohli zbaviť svojich dlhov.

Avšak aj prijatý návrh má podľa nás viacero negatívnych dopadov, predovšetkým v tom, že prenáša náklady za ukončenie starých exekúcií výlučne na oprávneného a tým štát „núti“ oprávneného (aj súkromné spoločnosti) vynaložiť finančné prostriedky na „odľahčenie štátnych súdov“. Vynárajú sa aj úvahy o protiústavnosti prijatého predpisu z dôvodu zásahov do vymožiteľnosti práva a zásahov do ústavou chránených vlastníckych práv a je možné, že ak ho prezidentka podpíše, bude napadnutý na Ústavnom súde SR.

Protizákonné dorubovanie súdneho poplatku v upomínacom konaní

Upozorňujeme na situáciu, keď okresné sudy dorubujú súdny poplatok po postúpení veci z upomínacieho konania. Nesprávnosť tohto postupu okresných súdov potvrdil aj Ústavný Súd SR vo svojom Náleze č. k. IV. ÚS 63/2019-36 z 21. mája 2019, bod 38., z ktorého citujeme: „Ak teda zákon o súdnych poplatkoch neukladá povinnosť vyrubiť, resp. doručiť súdny poplatok po postúpení veci z upomínacieho konania, okresný súd v takomto prípade nemal právomoc postupovať spôsobom, ktorý v konečnom dôsledku viedol k vydaniu napadnutého uznesenia.“ Celé rozhodnutie je možné nájsť na stránke Ústavného súdu SR.

Doložky právoplatnosti a vykonateľnosti si môžete overiť online

Ministerstvo spravodlivosti SR spustilo na svojej web stránke register doložiek právoplatností a vykonateľností súdnych rozhodnutí. Vyhľadávanie je možné podľa ECLI alebo podľa spisovej značky. Doložku je možné si stiahnuť vo formáte PDF, je určená na informatívne účely a vytvorená na základe údajov z centrálného informačného systému súdov.

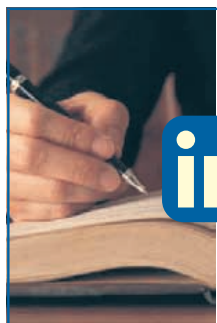
Česká advokátska komora mení spôsob advokátskych skúšok

Hlavnou zmenou je zavedenie písomného „prístupového“ testu, podobne ako na Slovensku. Iba úspešný kandidát sa bude môcť ďalej prihlásiť na písomnú a ústnu časť advokátskej skúšky. Nový systém sa bude vzťahovať na uchádzačov, ktorí podajú prihlášku na advokátsku skúšku po 1. júli 2019. Prvé písomné testy budú prebiehať od novembra 2019 v Prahe a v Brne. Na webe ČAK v rubrike *Pre koncipientov* je uverejnený zoznam otázok z jednotlivých skúšobných odborov pre písomné testy pozostávajúci aktuálne z 1 853 otázok.

Zmena Bulletinu uľahčí publikovanie vedeckých článkov v našom časopise

Predsedníctvo SAK na odporúčenie redakčnej rady bulletinu súhlasilo so zmenou tiráže na *Bulletin slovenskej advokácie – recenzovaný časopis pre právnu vedu a prax*. Dôvodom zmeny je zaradenie príspevkov uverejnených v bulletine do kategórie A odborných článkov a ich uznávanie pri hodnotení publikačnej činnosti autorov. Tiráž je zmenená počínajúc číslom 6/2019.

Mgr. Alexandra Donevová



Sledujte SAK na LinkedIn!

Dôležité informácie a aktuálny z diania v advokácii a na komore: [linkedin.com/company/sak-sk](https://www.linkedin.com/company/sak-sk)

124+
AKTUALIZOVANÝCH
KOMENTÁROV

ASPI

3 100 000+
ROZHODNUTÍ VŠETKÝCH
SÚDOV

60+
VYBRANÝCH, KNIŽNE
PUBLIKOVANÝCH
JUDIKATÚR

13 200+
ČLÁNKOV
ZO
17
ODBOBNÝCH
ČASOPISOV

V JEDNOM PRÁVNOM SYSTÉME,
PREVIAZANÝCH S

65 500+
PREDPISMI
V REKONŠTRUOVANOM,
ÚPLNOM ZNENÍ

*Nielen tento, ale aj mnoho
ďalšieho autorského obsahu
nájdete v Systéme ASPI*

+421 2 58 10 20 14 | +421 910 638 768
www.aspi.sk | www.noveaspi.sk | obchod@aspi.sk



Wolters Kluwer

Keď si potrebujete byť istý

Z júnového zasadnutia predsedníctva SAK

Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory pred letnými prázdninami zasadalo **21. júna 2019 v Bratislave**.

Na úvod odznela informácia o stretnutí **Slovenskej asociácie trestných obhajcov v regionálnej kancelárii SAK v Košiciach**. Účastníci sa podobne ako v Bratislave dozvedeli informácie o legislatívnych aktivitách komory v uplynulom roku, o realizácii systému náhodného ustanovovania *ex officio* obhajcov a o činnosti medzinárodných advokátskych organizácií v oblasti trestného práva (CCBE a ECBA). Advokáti a koncipienti mali možnosť navrhovať témy do diskusie a podeliť sa o pozitívne a negatívne skúsenosti z praxe.

JUDr. Borec ďalej informoval o štvordňovom **kurze Practical Law Academy Bratislava** organizovanom *Institute of Advanced Legal Skills* v spolupráci so SAK. Účastníci pod vedením skúsených britských lektorov mali možnosť zdokonaľiť si právnické zručnosti aj právnickú angličtinu so zameraním na praktické využitie prejudiciálneho konania v práve Európskej únie; o účasti na **konferencii Dôvera vo vládu zákona – želaný stav verzus realita**. Na iniciatíve participoval už ako minister spravodlivosti počas prijímania dôležitých reforiem, najmä pri rekodifikácii civilného práva procesného, ale aj pri presadení zákona o tvorbe právnych predpisov a nového systému *Slov-lex*, ktorý ponúka zázemie pre transparentný legislatívny proces. Vo vystúpení prezentoval

myšlienku, že aj keď vidno tendencie postupného zlepšovania, zďaleka nemožno povedať, že všetko funguje tak, ako má. Napokon, všetko závisí od ľudí, ktorí osobnou profesionalitou a angažovanosťou vedú veci k lepšiemu. Konferenciu usporiadala Americká obchodná komora, ktorá dlhodobo organizuje podujatia s témou *rule of law*, s cieľom diskutovať o prioritách, ktoré zdieľajú podnikateľské združenia v Iniciatíve za vládu zákona. Na odbornej diskusii sa zúčastnili aj zástupcovia súkromného sektora, parlamentných strán, Ministerstva hospodárstva SR a Európskej komisie, o stretnutí so zástupcami **Rady Európy v rámci prípravy hodnotiacej správy o boji proti obchodovaniu s ľuďmi**, ktorí pripravujú periodickú správu o stave na Slovensku. Ide o tretie kolo hodnotenia, ktoré sa opakuje každé štyri roky. Experti absolvovali pracovné rokovania so zástupcami štátnych orgánov, justície, mimovládnych organizácií a centier, ktoré majú na starosti obeť obchodovania s ľuďmi. Rada Európy upozorňuje, že na Slovensku je stav informovanosti a povedomia o tejto problematike relatívne nízky, zároveň oceňuje kroky smerujúce k naplneniu odporúčaní, ktoré Slovenská republika podnikla v uplynulých rokoch.

V rámci informácií o legislatívnych aktivitách predsedníctvo vzalo na vedomie informácie o stave prác na projekte **Obchodný register a životné situácie podnikateľov**. Minister spravodlivosti Gábor Gál zvolal stretnutie členov pracovnej skupiny zriadenej k uvedenému projektu so zástupcami registrových súdov aj za účasti SAK. Diskusia sa týkala najmä plánovaných zmien v obchodnom registri, čistenia dát v obchodnom registri, potenciálnych činností a úkonov externých registrátorov a možnosti presunu agendy obchodného registra na jeden centralizovaný registrový súd. Predmetom diskusie bola aj aktuálna situácia na registrových súdoch v súvislosti s povinnosťou zápisu konečných užívateľov výhod do obchodného registra do 31. decembra 2019. Medzi-rezortné pripomienkové konanie začalo 3. júna 2019. Viaceré prerokované témy sú už zapracované v návrhu novely Obchodného zákonníka a súvisiacich predpisov. Účastníkom stretnutia bola predložená spracovaná informácia o nápadе, zložení a vybavení nápadu v obchodnom registri a obchodnej agende, ako aj informácia o stave digitalizácie Zbierky listín v obchodnom registri.

Predsedníctvo ďalej vzalo na vedomie informácie o rozporovom konaní k návrhu vyhlášky, ktorou sa dopĺňa **vyhláška, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o alternatívnom autentifikátore**, kde odbor aproximácie práva sekcie vládnej legislatívy Úradu vlády SR uplatnil zásadnú pripomienku. Predložený návrh predstavuje vykonanie splnomocňovacieho ustanovenia uvedeného v § 59 ods. 2 písm. a) až c) zákona o *e-Governmente*. Návrhom vyhlášky sa rozširuje okruh subjektov, ktorým môže byť na základe žiadosti vydaný alternatívny autentifikátor, aj o hosťujúcich euroadvokátov, ktorým sa tak zabezpečí prístup do elektronickej schránky. Návrh vyhlášky však nerieši pretrvávajúci problém advokátov, ktorí sú zapísaní v zozname advokátov vedenom komorou, ale nedisponujú platným úradným autentifikátorom. Väčšinou ide o občanov iných členských štátov EÚ, ktorí nespĺňa-



Pýta(j)te sa predsedníctva

Aký nárok na odmenu má advokát za výkon funkcie opatrovníka podľa § 48 ods. 2 Trestného poriadku?

Novelou vyhlášky č. 159/2019 Z. z. (s účinnosťou od 15. júna 2019) bol vzniknutý nedostatok odstránený a podľa § 12 ods. 7 odmena 200 eur za celé konanie patrí advokátovi ustanovenému za opatrovníka na ochranu práv poškodeného v prípadoch, v ktorých zákonný zástupca poškodeného nemôže vykonávať svoje práva. Ak advokát nezastupoval ako opatrovník oprávnenú osobu do právoplatného skončenia veci, patrí mu 50 % odmeny podľa prvej vety. Ak došlo k zániku zastupovania v odvolacom konaní alebo dovolaacom konaní, odmena za zastupovanie pred súdom nižšieho stupňa sa neznižuje.

jú požiadavky zákona o pobyte cudzincov na vydanie dokladu o pobyte. Reálne znemožnenie výkonu povolania tejto skupine advokátov môže byť v rozpore so základnými slobodami EÚ, najmä s voľným pohybom služieb, a zároveň by mohlo predstavovať nepriamu diskrimináciu na základe štátnej príslušnosti, ktorá je aj vo vzťahu k právu usadiť sa (čo zahŕňa aj právo vykonávať zárobkovú činnosť) podľa Zmluvy o fungovaní EÚ zakázaná. Nejde síce o explicitné obmedzenie možnosti usadiť sa v SR, ale keďže advokát, ktorý sa v Slovenskej republike usadí, nemôže plnohodnotne vykonávať povolanie, je od usadenia nepriamo odrádzaný. Slovenská advokátska komora uplatnila zásadnú pripomienku, aby návrh vyhlášky riešil vyššie uvedený problém rozšírením okruhu subjektov, ktorým môže byť vydaný alternatívny autentifikátor, aj o osoby zapísané v zozname advokátov vedenom komorou, ale nemajú právo na vydanie úradného autentifikátora. Ministerstvo vnútra pripomienke SAK vyhovel a navrhlo prepracovanie príslušných ustanovení.

Členovia predsedníctva SAK vzali na vedomie informácie o nadobudnutí účinnosti novely **zákona o advokácii v súvislosti s vystúpením Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie bez dohody (lex Brexit)**. V čl. IV novelizuje zákon o advokácii úpravou prechodných ustanovení účinných po vystúpení Spojeného kráľovstva v súvislosti so zápisom jeho občanov zapísaných pred jeho vystúpením z EÚ do zoznamu advokátov alebo do zoznamu euroadvokátov. Zákon nadobúda účinnosť dňom, kedy Spojené kráľovstvo prestane byť zmluvnou stranou Zmluvy o EÚ a Zmluvy o fungovaní EÚ, ak dňom jeho vystúpenia z únie nevstúpi do platnosti dohoda o podmienkach vystúpenia. Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR uverejní v Zbierke zákonov SR oznámenie, kedy Spojené kráľovstvo prestalo byť zmluvnou stranou vyššie uvedených zmlúv a kedy nadobudne platnosť dohoda o podmienkach vystúpenia.

Predsedníctvo SAK rozhodlo **obnoviť činnosť Nadácie slovenskej advokácie**, ktorá bola založená v januári 2003. Myšlienka oživenia rezonuje v predsedníctve už dlhšie, na júnovom zasadnutí P SAK vymenovalo nových členov Správnej rady nadácie vzhľadom na to, že všetkým jej doterajším členom uplynulo funkčné obdobie a tiež za účelom zabezpečenia riadneho fungovania nadácie tak, aby naďalej plnila svoj cieľ.

Predsedníctvo odsúhlasilo **spoluprácu** so spoločnosťou **VÚB Leasing, a. s.** s ponukou zvýhodnených produktov pre advokátov, ktorí budú môcť predschválený finančný limit vyčerpať na financovanie osobných a úžitkových motorových vozidiel.

Predsedníctvo SAK **schválilo stanoviská s úpravami** na základe diskusie vo veci dopytov súvisiacich s výkonom advokácie a koncipientskej praxe, ktorými sa vopred zaoberali pracovná skupina pre veci advokátske a komisia pre zlučiteľnosť výkonu advokácie, resp. koncipientskej praxe s inými povolaniami.

V rámci informácií odboru výchovy a vzdelávania členovia P SAK vzali na vedomie informáciu o **stave príprav reali-**

zácie praktického vzdelávania advokátskych koncipientov. V sídle komory sa konalo školenie lektorov praktických seminárov, ktorí sa dohodli na **jednotnom nastavení výučby na praktických seminároch** (viac na s. XX). Predsedníctvo SAK ďalej určilo **moderátorov na hlavné jesenné semináre** advokátskych koncipientov a **schválilo termíny a miesta konania hlavných seminárov** advokátskych koncipientov v roku 2020.

Ekonomický odbor kancelárie SAK dal na vedomie, že od **1. júla 2019 bude k cene talára a obalu fakturovať aj poštovné podľa aktuálneho cenníka Slovenskej pošty**, keďže ide o objemné tovary. Cena poštovného za talár je 3,35 eur a za obal 2,40 eur. Členovia P SAK vzali na vedomie informáciu o **čerpaní vybraných položiek rozpočtu SAK** a venovali sa **návrhu na úpravu fungovania poradných orgánov SAK**.

Členovia predsedníctva rozhodovali o **žiadostiach súvisiacich s matrikou** advokátskych koncipientov, advokátov a usadených euroadvokátov, zahraničných advokátov, spoločností s ručením obmedzeným, verejných obchodných spoločností a komanditných spoločností. Osobitne rozhodovali o návrhoch na pozastavenie výkonu advokácie podľa § 8 ods. 2 písm. b) zákona o advokácii, na vyčiarknutie zo zoznamu advokátov podľa § 7 ods. 1 písm. h) zákona o advokácii.

-km-



OZNAM

Advokáti nerezidenti, hosťujúci euroadvokáti a usadení euroadvokáti môžu od 1. augusta 2019 žiadať o alternatívny autentifikátor na prístup do svojej elektronickej schránky a k elektronickým službám (alternatíva k občianskemu preukazu s čipom).

Dňa 1. augusta 2019 nadobúda účinnosť vyhláška Ministerstva vnútra SR č. 239/2019 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva vnútra SR č. 29/2017 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o alternatívnom autentifikátore.

V zmysle tejto novely budú môcť advokáti nerezidenti, hosťujúci euroadvokáti a usadení euroadvokáti, ktorí nemajú trvalý pobyt na území SR a nemali tak možnosť doteraz prístupu do svojej elektronickej schránky a ani k elektronickým službám, požiadať o alternatívny autentifikátor na príslušnom útvare cudzineckej polície. Alternatívny autentifikátor je plnohodnotná náhrada občianskeho preukazu s čipom.

Slovenská advokátska komora dlhodobo na uvedený problém poukazovala, aj za jej aktívnej účasti v medzirezortnom pripomienkovom konaní sa uvedený problém podarilo vyriešiť. Uvidíme, čo ukáže aplikačná prax. Slovenská advokátska komora bude priebeh sledovať a na prípadné nedostatky, ktoré zistí, poukáže.

Practical Law Academy Bratislava zožala úspech

Institute of Advanced Legal Skills v spolupráci so Slovenskou advokátskou komorou priniesli do Bratislavy štvordňový kurz s názvom **Practical Law Academy** (PLA). PLA model intenzívneho interaktívneho vzdelávania v malých skupinách je od roku 2016 financovaný zo zdrojov EÚ a osvedčil sa už medzi advokátmi v Poľsku, Maďarsku, Fínsku, Českej republike či Rumunsku.

Kurz sa konal v dňoch **6. – 9. júna 2019 na pôde Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave**. Podujatie v mene Slovenskej advokátskej komory otvoril člen pracovnej skupiny SAK pre zahraničné vzťahy JUDr. Ľudovít Mičinský. V mene organizátora na priebeh kurzu dohliadal Ruairi O'Neill, barrister a lektor európskeho a anglosaského práva na Varšavskej univerzite.

Vo štvrtok poobede kurz úspešne odštartoval prednáškou prof. Henri de Waele, ktorý sa zameriaval na praktické využitie prejudiciálneho konania v práve EÚ. Následne mali účastníci možnosť počas troch dní zdokonaľiť svoje právnické zručnosti ako aj právnickú angličtinu pod vedením skúsených britských lektorov - Rehana Sahib a Scott Matthewson sú barristermi v londýnskom Inner Temple, kde pôsobia aj v rámci vzdelávacej komisie. Pri výučbe používali Hampelovu metódu a venovali sa príprave prípadu, vystupovaniu na súde, práci so svedkami, výsluchu.

Na kurze sa zúčastnilo 16 advokátov a advokátskych koncipientov. Spätnú väzbu nám poskytla advokátska koncipientka Viktória Mochnáčová: „Tento seminár hodnotím veľmi pozitívne, množstvo praktických príkladov a reálna možnosť vyskúšať si odporúčania od lektorov s následným feedbackom. Bolo to veľmi príjemné osvieženie koncipientskej



praxe. Veľmi prakticky nám ukázali ako sa má advokát prezentovať, vystupovať na súde, aké konkrétne kroky má spraviť za účelom dosiahnutia cieľa v spore. Lektori boli naozaj skúsení a počas krátkeho času nám odovzdali množstvo know-how. Celá akadémia sa niesla v priateľskom duchu, pracovali sme v malých skupinách, čo zintenzívnilo celú skúsenosť. Páčilo sa mi, že to bolo celé v anglickom jazyku. Ďakujem za možnosť zúčastniť sa na tomto seminári a dúfam, že sa takéto tréningy budú organizovať častejšie.“

Vďaka patrí všetkým účastníkom, lektorom a organizátorom za úspešný priebeh *Practical Law Academy Bratislava*.

Viac o projekte sa môžete dozvedieť na www.legaled.eu.

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.

Odbor medzinárodných vzťahov SAK

Foto Institute of Advanced Legal Skills



Koncipientske okienko

UPOZORNENIE

K seminárom advokátskych koncipientov

V sídle SAK sa konalo školenie lektorov praktických seminárov, ktorí sa dohodli na **jednotnom nastavení výučby na praktických seminároch**. Bude potrebné dodržať obsahovú stránku v súlade s vypracovanými sylabami k prislúchajúcim témam rozdeleným podľa ročníkov.

Semináre budú vedené interaktívnou formou podľa príručky pre lektorov. Počet termínov bude priamoúmerný počtu koncipientov zaradených na hlavné semináre v danom polroku. Časové nastavenie praktického seminára bude od 9.00 do 16.15 h vrátane prestávok. Na záver praktického seminára lektor zhodnotí účasť koncipientov hodnotením absolvoval/neabsolvoval; môže posúdiť neuznanie absolvovania praktického seminára za neospravedlnenú neúčasť na ktorejkoľvek časti seminára, ako aj za správanie advokátskeho koncipienta, ktoré znižuje dôstojnosť advokátskeho stavu. Odbor výchovy a vzdelávania vyznačí účasť na praktickom seminári koncipientom v elektronickej matrike v zmysle záverečného rozhodnutia lektora a v súlade s prezenčnou listinou. **Praktické semináre sa budú realizovať v priestoroch susednej budovy AXA na 4. poschodí na Kolárskej ulici 6 v Bratislave.**

Advokátski koncipienti sa prihlasujú na uverejnené semináre prostredníctvom web portálu SAK v sekcii VZDELÁVANIE A PODUJATIA / ZOZNAM PODUJATÍ / výberom konkrétneho termínu v rámci ročníka / vyplnením elektronickej záväznej prihlášky.

■ **Termíny úvodných seminárov** SAK uverejňuje priebežne počas celého roka.

■ **Termíny hlavných a praktických seminárov** uverejňuje komora každoročne spravidla v mesiacoch január a júl. V zozname podujatí sa koncipienti zobrazia len tie semináre, ktoré je povinný absolvovať v príslušnom polroku. Komora zaraďuje koncipientov na semináre I. až III. ročníka podľa aktuálneho roku koncipientskej praxe a podľa absolvovaných seminárov v predchádzajúcom období.



Koncipient sa prihlási **len na jeden termín** uverejnených hlavných a praktických seminárov v rámci ročníka. Programy sú vo všetkých termínoch identické.

Ak koncipient neabsolvuje hlavný seminár, na ktorý bol prihlásený, komora zaeviduje v elektronickej matrike zápis NEABSOLVOVAL. Týmto zápisom systém automaticky **deaktivuje** prihlášku na nadväzujúci praktický seminár a koncipient sa na ňom nemôže zúčastniť.

■ **Neabsolvovaný hlavný seminár z predchádzajúceho obdobia** si môže koncipient doabsolvovať v náhradnom termíne spolu s praktickým seminárom po dohode s pracovníkmi odboru výchovy a vzdelávania SAK v súlade s Uznesením predsedníctva Slovenskej advokátskej komory č. 28/9/2015 zo 6. novembra 2015 (*Vestník Slovenskej advokátskej komory, ročník 2016, čiastka 43*).

■ **Ak po absolvovaní hlavného seminára koncipient neabsolvuje praktický seminár** ani v jednom z uverejnených termínov, **v nasledujúcom roku mu nebude umožnené doabsolvovať praktický seminár z časového ani kapacitného hľadiska.**

■ Koncipient **môže absolvovať viac ako jeden hlavný seminár za polročné obdobie** v prípade, ak mu predsedníctvo SAK určilo absolvovať vzdelávanie v plnom alebo čiastočnom rozsahu **po započítaní inej právnej praxe** do povinnej praxe advokátskeho koncipienta. Systém automaticky sprístupní koncipientovi možnosť prihlásenia len na jeden hlavný a jeden praktický seminár. K sprístupneniu seminárov ďalších ročníkov treba kontaktovať pracovníčky odboru výchovy a vzdelávania:

Mgr. Blanka Farkašová, 02 204 227 47, farkasova@sak.sk

PhDr. Barbora Kinzelová, 02 204 227 48, kinzelova@sak.sk

Nové nastavenie systému prihlasovania koncipientov na praktické semináre podľa územnej príslušnosti

Komora bude organizovať praktické semináre prevažne v Bratislave, v menšom počte aj v Košiciach. Po zverejnení seminárov a následnej registrácii prihlášky na hlavný seminár sa koncipientovi zobrazia **podľa územnej príslušnosti** dva najbližšie voľné termíny praktických seminárov. Systémové nastavenie rozlišuje koncipientov podľa sídla advokátskej kancelárie na dve územné príslušnosti:

1. Územná príslušnosť Bratislava – systém zobrazí termíny praktických seminárov organizovaných v Bratislave

všetkým koncipientom, okrem koncipientov Košického a Prešovského kraja.

2. Územná príslušnosť Košice – Koncipientom Košického a Prešovského kraja sa zobrazia termíny praktických seminárov organizovaných komorou v Košiciach.

Koncipient môže písomne požiadať pracovníčky odboru výchovy a vzdelávania SAK o zmenu územnej príslušnosti len z vážneho dôvodu, napr. ak sa adresa sídla kancelárie nezhoduje s adresou pracoviska. Po zaregistrovaní zmeny budú koncipientovi automaticky zobrazované všetky nasledujúce termíny praktických seminárov podľa novej územnej príslušnosti.

Redakčná rada *Bulletinu slovenskej advokácie* na svojom zasadnutí 15. mája 2019 vyhodnotila publikačnú súťaž vyhlásenú pre advokátskych koncipientov na tému **Význam advokácie v právnom štáte**.

Do redakcie prišli zaujímavé príspevky, z ktorých postupne uverejníme – okrem víťazného, ktorý bol publikovaný v BSA č. 5/2019 – ešte ďalšie dva.

Postavenie advokácie v našej súčasnej spoločnosti

Aké sú funkcie a úlohy advokátskeho povolania v našej spoločnosti? Má advokácia v súčasnosti vôbec nejaký význam vo vzťahu k slobodnému, demokratickému a právnenému štátu? Je možné zmenami v systéme a fungovaní advokácie dosiahnuť aj pozitívne zmeny v našej spoločnosti? Alebo sa má advokácia sústreďovať len čisto na ochranu záujmov svojich klientov?

Advokácia jednoznačne slúži na efektívnu ochranu práv ľudí, ktorých práva sú ohrozené či porušené. Štát, v ktorom platia určité demokratické princípy, teda právny štát, je nepopierateľne úzko spätý s advokáciou v jej materiálnom zmysle, keďže advokácia napomáha fungovaniu právneho štátu tým, že prispieva k implementácii týchto demokratických pravidiel v praxi. Je možné teda odvodiť, že advokácia je nevyhnutným predpokladom existencie právneho štátu. Na kvalitu právneho štátu teda jednoznačne vplyva kvalita advokácie v štáte. Aké charakteristiky advokácia musí napĺňať, aby právny štát mal citel'ný materiálny rozmer pre široké spektrum ľudí (nielen pre právnikov, ale, aby materiálna existencia právneho štátu bola aj v povedomí laikov) v našej spoločnosti?

Advokácia by mala byť v prvom rade slobodná. Mala by byť vnímaná ako samostatná zložka uplatňovania práva stojaca mimo existencie ako aj vplyvu orgánov štátu. Len slobodná advokácia totiž zaručí, že právo občana bude objektívne vymáhateľné napríklad pri jeho porušení zo strany štátu. Rovnako by mala byť táto sloboda nielen formálne deklarovaná v jednotlivých predpisoch upravujúcich jej fungovanie, ale aj vyjadrená v dôvere občanov v materiálnu slobodu v praxi, teda v ich vnímaní, že advokácia v realite slobodná od štátu naozaj je.

Tento aspekt slobody však v praxi prináša najmä pre advokátov zastupujúcich klientov v trestných veciach mnohé ťažkosti. Tí musia totiž často čeliť zastrašovaniu či iným hrozbám, prípadne spoločenskej nevôli pri obhajovaní klientov, ktorí rezonujú v spoločnosti ako známi podvodníci, či iní „šikovní využívači“ spoločenského systému za účelom dosiahnutia ich osobného prospechu. No treba si uvedomiť, že v našom právnom systéme má každý určité ústavné práva. A preto by nemali byť automaticky takíto advokáti spoločensky „odvrhnutí“ len preto, že zastupujú v súčasnosti nejakú spoločensky nežiaducu osobu, či iný subjekt (napr. politickú stranu). Je úplne v poriadku mať určitý osobný postoj (sympatiu/nesympatiu) k takýmto osobám, či stranám, ktorý vyplýva z nášho vnútorného nastavenia, či nejakých osobnostných stereotypov, ale zároveň je nevyhnutné tento postoj vedieť oddeliť, a to pri vnímaní takýchto obhajcov rešpektujúc na druhej strane ústavné práva takýchto osôb, veď existencia ich ústavných práv je súčasťou demokracie, a teda aj nášho právneho štátu. Bohužiaľ, médiá veľakrát v záujme zvýšenia ich sledovanosti spájajú morálny kredit klienta s osobnosťou advokáta. No, aj takíto klienti majú v právnom štáte garantované určité ústavné práva a preto osoba advokáta by nemala byť v tomto smere vnímaná ako majúca automaticky negatívny morálny profil, ale ako určitý garant zabezpečenia ochrany práv v právnom štáte.

Preto je celospoločensky dôležité, aby advokáciu bolo možné vykonávať slobodne, a bez strachu z možného

ohrozenia pri jej praktickej aplikácii. Musíme predsa rešpektovať princípy právneho štátu a slobodná advokácia je určite predpokladom jeho efektívneho fungovania.

Ťažšie je to už s vnímaním slobody advokácie v očiach širšej verejnosti. Na toto vnímanie podstatne vplýva v širšom zmysle fungovanie politického systému a jeho prezentácia v médiách. Ľudia – laici často vidia známe tváre, pochádzajúce z radov advokátov, striedajúc rôzne politické funkcie. A na základe ich postojov či konania v týchto funkciách následne vzniká dôvera, respektíve skôr nedôvera voči takýmto osobám. Vnímanie slobody verejnosťou voči takýmto osobám sa preto posudzuje prísnejšie, keďže vykonávanie funkcie vo verejnom živote nevyhnutne spôsobuje, že takéto osoby sú viac na očiach verejnosti. Niekedy častá medializácia aj tej istej veci môže pokaziť obraz o celkovom fungovaní systému. Ako je to napríklad pri súdnictve, kde sa niektorí sudcovia radi prezentujú na verejnosti (a to často možno aj neuvedomujúc si, žiaľ, že negatívnym spôsobom), a takáto prezentácia môže spôsobiť, že tým kazia celkový dojem o jeho fungovaní, na čo doplácajú mladí perspektívni odborníci v tejto oblasti majúci ešte určité ilúzie a snahy o zlepšenie celkového systému.

Pre zlepšenie imidžu advokácie je teda dôležité aj vystupovanie jej vedúcich osobností, ktoré často vystupujú v médiách, či sú inak vnímané verejnosťou. Práve oni, či ony, by teda mali brať osobitný ohľad na to, že majú určitú zodpovednosť za celkové ponímanie právneho štátu v našej spoločnosti, a mali by preto vyvíjať neustále snahy o jeho rozvoj podporovaním vnímania slobodnej advokácie aj v očiach verejnosti. Advokácia by teda nemala byť automaticky braná ako mocenský nástroj na dosiahnutie svojich profesionálnych ambícií za každú cenu, ale v širšom spoločenskom kontexte aj ako prostriedok slúžiaci na zlepšenie spoločnosti, v ktorej žijeme. V prípade nesprávneho pochopenia tohto významu pri prekročení profesionálnych etických zásad advokátov by teda mali byť prijaté primerané disciplinárne opatrenia.

Vychádzajúc z dôležitosti významu atribútu slobody pre fungovanie advokácie je možné vyvodiť, že materiál-na slobodná advokácia vnímaná širšou verejnosťou by mala jednoznačne prispieť zároveň aj k upokojeniu situácie v spoločnosti. A to najmä teraz, keď narastá celková nedôvera voči systému v spoločnosti, a teda aj základným pilierom nášho právneho štátu, čo sa prejavuje dopytom ľudí (napríklad v postavení voličov) po jednoduchých riešeniach a v následnom náraste podpory extrémistických zoskupení.

Advokácia teda nepochybne zastáva dôležitú úlohu v našej spoločnosti. Slobodná advokácia je totiž jedným zo základných pilierov nášho právneho štátu. Táto jej funkcia rezonuje aj v súčasnosti vzhľadom na celkovú nielen politickú, ale aj spoločenskú situáciu v širšom kontexte, keď sa ľudia prikláňajú k nesystémovým riešeniam

a populistickým lídrom sľubujúcim im jednoduché a rýchle riešenia výmenou za ich podporu. Preto je nevyhnutné zvyšovať dôveru aj v systém advokácie, a tým aj v náš právny štát, aby sme boli schopní čeliť výzvam a problémom súčasného sveta. Tieto snahy o zvýšenie dôvery by však nemali byť len čisto formalistické, ale aj materiálne citeľné pre ostatných. Je teda dôležité hľadať riešenia, spôsobilé nastoliť trendy, ktoré oslovia aj mladých potenciálnych ľudí, či už v rámci advokácie ale aj mimo nej, tak, aby sme boli schopní reagovať na aktuálnu situáciu a tým prispievať k udržaniu a zlepšeniu nášho právneho štátu.

Zároveň aj činnosť advokátskej komory by sa nemala obmedzovať len na čisto stavovské témy, ale treba si uvedomovať, že my ako jej členovia nesieme určitú zodpovednosť za širší spoločenský kontext a právne prostredie, v ktorom pracujeme. V tomto zmysle je dôležité, aby si každý z nás uvedomoval svoju mieru záväzku a primerane tomu sme sa správali a tým sme vytvárali lepší priestor do budúcnosti.

A treba uznať, že potenciál na spoločenské zmeny v našej krajine naozaj máme, vzhľadom na nie zanedbateľný počet členov advokátskej komory, či už v postavení koncipientov alebo advokátov. Pozitívne trendy možno nastoľovať aj popri našej každodennej práci, napríklad aktívnou angažovanosťou v našej spoločnosti, či už poskytovaním bezplatnej právnej pomoci, zúčastňovaním sa, či aspoň záujmom o dianie sa v prostredí advokácie, či v našej spoločnosti v širšom kontexte alebo aspoň snahou o vytváranie pozitívneho príkladu pre ostatných občanov, s ktorými pri jej výkone prichádzame do kontaktu. Takýmito aktivitami a snahami sa nepopierateľne budeme posúvať pozitívnym smerom. Vzhľadom na početné čísla našich členov potenciál v tomto ohľade určite máme. Podstatné je tento potenciál začať naplno využívať a prvým krokom je uvedomenie si tejto potreby.

Advokácia nepochybne zohráva dôležitú úlohu v našej spoločnosti aj v súčasnosti. Všetci, ktorí sme jej súčasťou, by sme si mali byť tejto skutočnosti vedomí, a to z podstatného dôvodu: aby sme neprišli o veci, ktoré považujeme dnes už za samozrejmé, akými je aj existencia nášho právneho štátu, či iné atribúty našej demokratickej spoločnosti.

Snažme sa teda všetci, ktorí sme súčasťou systému advokácie, o jej zlepšenie. Veď tým prispejeme zároveň k zlepšeniu nášho právneho štátu, a teda aj k celkovému progresu našej spoločnosti. Veď existujú aj krajiny, kde slobodný výkon tohto povolania je znemožnený politickým systémom a mnohí o slobodnej advokácii len snívajú. Budme si teda vedomí toho, že s výkonom advokácie zároveň máme z toho vyplývajúcu určitú zodpovednosť v našej spoločnosti. Nezabudnime si preto vážiť tento výdobytok právneho štátu a neberme ho za samozrejmú!

Mgr. Zuzana Juríčková LL.M

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ SAK

Povinnosť advokáta riadne a včas informovať klienta o postupe v jeho veci

Postup advokáta, ktorý po prevzatí zastúpenia klienta, na základe splnomocnenia zaslaného mu klientom, nepodá vo veci klienta žalobu z dôvodu zjavnej neúspešnosti takejto žaloby pre prekážku litispendencie, keď klient túto prekážku ani po poučení neodstráni, nie je disciplinárnym previnením advokáta, pretože advokát v rámci svojej činnosti využil všetky vedomosti a presvedčenie a dbal na účelnosť a hospodárnosť poskytovaných služieb.

Advokát, ktorý po prevzatí zastupovania klienta, na základe splnomocnenia zaslaného mu klientom, klienta po dobu viac ako siedmich mesiacov ani raz písomne neinformuje, ako postupuje pri vybavovaní jeho veci, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože takýmto konaním porušuje povinnosti mu uložené podľa § 6 ods. 1 písm. a) Advokátskeho poriadku SAK.

Rozhodnutie II. odvol. disc. senátu SAK z 12. novembra 2018, *sp. zn. II. ODS-34/17:1732/2016*
Rozhodnutie X. disciplinárneho senátu SAK z 9. októbra 2017, *sp. zn. DS X.-10/2017:1732/2016*

Dotknuté ustanovenia:

- § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v platnom znení,
- § 6 ods. 1 písm. a) Advokátskeho poriadku SAK z 15. júna 2013

Rozhodnutím X. disciplinárneho senátu SAK z 9. októbra 2017, *sp. zn. DS X.-10/2017:1732/2016* v spojení s rozhodnutím II. odvolacieho disc. senátu SAK z 12. novembra 2018, *sp. zn. II. ODS-34/17:1732/2016* bol disciplinárne obvinený advokát **oslobodený**

spod návrhu na začatie disciplinárneho konania za disciplinárne previnenie podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii pre porušenie povinností advokáta uložených podľa § 18 ods. 2 zákona o advokácii, ktorých sa mal dopustiť

tým, že

po tom, ako na základe splnomocnenia zo dňa 26. 10. 2015, ktoré mu sťažovateľka A. B. zaslala dňa 27. 10. 2015 e-mailom a toho istého dňa aj doporučenou listovou zásielkou, prevzal právne zastúpenie sťažovateľky na podanie žaloby proti spoločnosti C., s. r. o. alebo D., s. r. o. o vydanie bezdô-

vodného obohatenia a ochranu spotrebiteľa, až do dňa, kedy naňho sťažovateľka podala sťažnosť Slovenskej advokátskej komore (do 10. 6. 2016)

1) žalobu v mene sťažovateľky nepodal,

pretože **skutok nie je disciplinárnym previnením.**

Rozhodnutím X. disciplinárneho senátu SAK z 9. októbra 2017, *sp. zn. DS X.-10/2017:1732/2016* v spojení s rozhodnutím II. odvolacieho disc. senátu SAK z 12. novembra 2018, *sp. zn. II. ODS-34/17:1732/2016* bol disciplinárne obvinený advokát zároveň

uznaný za vinného

z disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože zavinene závažným spôsobom porušila povinnosti advokáta podľa § 6 ods. 1 písm. a) Advokátskeho poriadku SAK,

tým, že

po tom, ako na základe splnomocnenia zo dňa 26. 10. 2015, ktoré mu sťažovateľka A. B. zaslala dňa 27. 10. 2015 e-mailom a toho istého dňa aj doporučenou listovou zásielkou, prevzal právne zastúpenie sťažovateľky na podanie žaloby proti spoločnosti C., s. r. o. alebo D., s. r. o. o vydanie bezdô-

kedy naňho sťažovateľka podala sťažnosť Slovenskej advokátskej komore (do 10. 6. 2016)

- 2) sťažovateľku písomne neinformoval, ako postupuje pri vybavovaní jej právnej veci,

za čo mu bolo uložené

podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne opatrenie – **peňažná pokuta** vo výške **200 eur**.

Podľa § 57 ods. 5 zákona o advokácii bola disciplinárne obvinenému advokátovi uložená povinnosť zaplatiť na účet SAK paušálne náklady disciplinárneho konania vo výške **435 eur** v lehote do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Z odôvodnenia:

Predseda Revíznej komisie SAK podal dňa 17. 2. 2017 návrh na začatie disciplinárneho konania proti disciplinárne obvinenému advokátovi pre skutky uvedené vo výrokovvej časti tohto rozhodnutia.

Na výzvu predsedu Revíznej komisie SAK na podanie vysvetlenia a predloženie kompletnej spisovej dokumentácie vo veci sťažovateľky sa disciplinárne obvinený vyjadril dňa 18. 6. 2016, že e-mail sťažovateľky neobsahoval všetky potrebné podklady na podanie žaloby, nemal k dispozícii ani zmluvu, ani zmluvné podmienky spoločnosti C., s. r. o. Preto ďalej komunikoval s klientkou telefonicky a e-mailom, uznal, že niekoľkokrát sa mu sťažovateľka nedovolala, uviedol však, že nie je možné byť k dispozícii 24 hodín denne. Disciplinárne obvinený sa nevyjadril, aké úkony právnej služby vykonal a kedy o nich písomne informoval sťažovateľku. Na výzvu Revíznej komisie SAK predložil vo fotokópii listiny, ktoré mu odovzdala samotná sťažovateľka.

Po podaní návrhu bol DO vyzvaný na vyjadrenie k tomuto návrhu, čo zrealizoval podaním zo dňa 14. 3. 2017, v ktorom uviedol, že disciplinárny návrh považuje v celom rozsahu za neopodstatnený, že sťažovateľka ešte predtým ako došlo k prevzatíu zastúpenia podala žalobu, a to dňa 6. 9. 2015 na Stály rozhodcovský súd v B., pričom vo veci sťažovateľky podala žalobu aj spoločnosť C., s. r. o. a poukázal aj na uznesenie okresného súdu z 12. 5. 2016. Vo vyjadrení ďalej uviedol, že SAK ho viní z porušenia zákona na základe hmlistých dôvodov, dovoľával sa aplikácie princípu proporcionality a žiadal o oslobodenie od disciplinárneho obvinenia.

X. disciplinárny senát SAK prvostupňovým rozhodnutím disciplinárne obvineného spod návrhu na začatie disciplinárneho konania za skutok 1) podľa § 21 ods. 2 písm. c) v spojení s § 25 písm. b) Disciplinárneho poriadku SAK oslobodil, pretože skutok nie je disciplinárnym previnením. Týmto rozhodnutím X. disciplinárny senát zároveň uznal disciplinárne obvineného za vinného za skutok 2), pretože sa dopustil disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože porušil povinnosti advokáta uložené mu v § 6 ods. 1 písm. a) Advokátskeho poriadku SAK, za čo mu uložil disciplinárne opatrenie – peňažnú pokutu vo výške 200 eur a zároveň podľa § 57 ods. 5 zákona o advokácii povinnosť zaplatiť paušálne trovy konania.

Disciplinárny senát takto rozhodol po tom, čo vykonal na pojednávaní dňa 9. 10. 2017 výsluch disciplinárne obvineného advokáta, ktorý uviedol, že trvá na svojom písomnom vyjadrení zo dňa 14. 3. 2017, doplnil, že listinnú dokumentáciu mu predložilo Občianske združenie H., s klientkou sa osobne nestretol, komunikoval s ňou telefonicky a pri jednom rozhovore jej uviedol, že vzhľadom na to, že podala žalobu na rozhodcovský súd, je možné, že všeobecný súd žalobu zamietne z dôvodu procesnej prekážky litispendencie. Uviedol, že klientke odporučil zobrať žalobu podanú rozhodcovskému súdu späť s tým, že po zastavení tohto konania by on podal žalobu na všeobecný súd. K tomuto jeho odporúčeniu sa klientka nevyjadrila, on si o tomto písomný záznam neurobil, ani sťažovateľke neposlal písomné stanovisko, lebo to nepovažoval za potrebné. Uviedol ďalej, že po dni 27. 10. 2015 nevykonal žiaden úkon vo vzťahu k sťažovateľke, ani žiaden úkon právnej služby z vyplývajúceho splnomocnenia. Do dňa disciplinárneho pojednávania nedošlo k vypovedaniu splnomocnenia, toto formálne trvá ďalej, ale zo samotnej sťažnosti preňho vyplynulo, že klientka už nemá záujem na ďalšom zastupovaní.

Disciplinárny senát vo vzťahu k skutku 1) disciplinárneho návrhu považoval za potrebné uviesť, že advokát – disciplinárne obvinený správne zhodnotil situáciu, za ktorej by mohlo dôjsť nepochybne k zamietnutiu žaloby, oboznámil sa so skutočnosťou, že sa viedli dve konania na rozhodcovskom súde, informoval telefonicky klientku, že pre úspešnosť žaloby je potrebné rozhodcovskú žalobu zobrať späť. Disciplinárny senát v tomto smere považoval za potrebné poukázať na to, že nedošlo k porušeniu § 18 ods. 2 zákona o advokácii, lebo disciplinárne obvinený využil všetky svoje vedomosti a presvedčenie, a dbal na účelnosť a hospodárnosť poskytovaných služieb tým, že žalobu nepodal, nespôsobil sťažovateľke žiadnu škodu, práve naopak, nevznikli jej trovy v prípade neúspešného konania na rozhodcovskom súde. Ani samotná sťažovateľka neuviedla, že by aj napriek poučeniu trvala na zjavne neúspešnej žalobe. Skutočnosť, že k nijakému konaniu nedošlo nie je možné dokazovať, pokiaľ takýmto nekonaním nedošlo k spôsobeniu následku pre sťažovateľku. Disciplinárny senát preto dospel k záveru, že vo vzťahu k tomuto skutku treba postupovať v zmysle § 25 písm. b) Disciplinárneho poriadku, pretože konanie nie je disciplinárnym previnením.

Disciplinárny senát ďalej skúmal dôvodnosť návrhu Revíznej komisie SAK vo vzťahu k skutku 2). Z vykonaného dokazovania tak, ako je popísané vyššie, ako aj zo samotného vyjadrenia disciplinárne obvineného, že sťažovateľku písomne neinformoval, ako postupuje pri vybavovaní jej právnej veci, vzal za preukázané, že došlo k disciplinárnemu previneniu zo strany disciplinárne obvineného v rozsahu § 6 ods. 1 písm. a) Advokátskeho poriadku.

Disciplinárne obvinený nepredložil žiaden doklad, z ktorého by bolo možné uzavrieť, že svoju povinnosť uloženú priamo Advokátskym poriadkom SAK splnil. Disciplinárne obvinený uviedol, že nemá k dispozícii žiaden doklad, z ktorého by bolo možné vyvodíť záver, že došlo k splneniu tejto

povinnosti. Ďalej uviedol, že priamu komunikáciu e-mailom ukončil so sťažovateľkou dňa 27. 10. 2015.

Disciplinárny senát pri úvahách o druhu disciplinárneho opatrenia postupoval v súlade s § 56 ods. 4 zákona o advokácii, prihlídal na rozsah a povahu porušenia povinnosti, na spôsob konania, na následok ako aj na mieru zavinenia disciplinárne obvineného. Pri hodnotení všetkých zásad pre ukladanie opatrení potom mal za to, že disciplinárne opatrenie v zmysle § 56 ods. 2 písm. c) je primeraným postihom. Pri výške peňažnej pokuty zohľadnil skutočnosť, že absencia písomného vyznania o postupe vo veci nespôsobila sťažovateľke finančný ani iný následok, ktorým by došlo k výraznejšej ujme na právach sťažovateľky, na skutočnosť, že disciplinárne obvinený dosiaľ nebol postihnutý žiadnym disciplinárnym opatrením. Disciplinárny senát mal za to, že peňažná pokuta vo výške 200 eur je primeraná.

Proti prvostupňovému rozhodnutiu podal disciplinárne obvinený v zákonnej lehote 1. 12. 2017 odvolanie, ktorým napadol rozhodnutie prvostupňového disciplinárneho senátu, a to druhý výrok o vine, tretí výrok o uložení disciplinárneho opatrenia a súvisiaci štvrtý výrok o náhrade paušálnych trov konania. Disciplinárne obvinený v odvolaní namietol, že orgány SAK konajúce v doterajšom konaní neaplikovali zásadu vyplývajúcu z § 2 ods. 10 Trestného poriadku, pričom poukázal na to, že žiadny predpis nedefinuje presne povinnosť informovať klienta riadne a včas. Má za to, že informoval klientku v rámci sťažnostného konania. Ďalej poukázal na to, že daný § 6 ods. 1 advokátskeho poriadku) si žiada náležitý výklad, aby sa z neho mohla vyvodiť zodpovedajúca právna norma, pričom výklad aplikovaný disciplinárnym senátom by viedol k takej administratívnej záťaži, ktorá by nebola akceptovateľná pre advokátsku činnosť. Namietol aj odôvodnenie napadnutého rozhodnutia, kedy sa do úvahy nebralo to, že informáciu klientke poskytol prostredníctvom Revíznej komisie SAK. Ďalšia časť odvolacej argumentácie sa týkala disciplinárneho opatrenia a paušálnych trov disciplinárneho konania. Napadnuté rozhodnutie žiadal zmeniť a oslobodiť ho spod návrhu Revíznej komisie SAK a alternatívne navrhol vec zrušiť a vrátiť na nové prerokovanie a rozhodnutie.

Navrhovateľka sa vyjadrila k odvolaniu disciplinárne obvineného dňa 12. 12. 2017. V plnom rozsahu sa stotožnila s dôvodmi a východiskami napadnutého rozhodnutia. Poukázala na to, že po dobu viac ako sedem mesiacov disciplinárne obvinený preukázateľne písomne neinformoval klientku, ako postupuje pri vybavovaní jej právnej veci.

Na prejednanie odvolania disciplinárne obvineného nariadil II. odvolací disciplinárny senát SAK pojednávanie, ktoré sa uskutočnilo dňa 12. 11. 2018. Zástupca Revíznej komisie SAK sa na pojednávaní zúčastnil, zatiaľ čo disciplinárne obvinený sa ospravedlnil správou z 9. 11. 2018, a zároveň vyslovil súhlas s konaním v jeho neprítomnosti. II. odvolací disciplinárny senát vykonal odvolacie pojednávanie v súlade so súhlasom disciplinárne obvineného bez jeho prítomnosti.

II. odvolací disciplinárny senát SAK po podaní správy o stave veci zameranej na otázky, ktoré je potrebné na odvolacom disciplinárnom pojednávaní riešiť a po vyjadrení

navrhovateľa rozhodol tak, že napadnuté rozhodnutie ako vecne správne potvrdil, pretože dospel k záveru, že odvolanie disciplinárne obvineného je nedôvodné.

Odvolací disciplinárny senát sa pri svojom rozhodovaní dôkladne zaoberal obsahom celého sťažnostného spisu, ako aj obsahom disciplinárneho spisu, dôkaznou situáciou, aj obranou disciplinárne obvineného. Najmä sa zamerail na posudzovanie napadnutého rozhodnutia v kontexte odvolacích dôvodov uvádzaných disciplinárne obvineným.

Argumentácia disciplinárne obvineného spočíva v tom, že z ustanovenia Advokátskeho poriadku SAK nemožno vyvodiť takú normu, pod ktorú by bolo možné subsumovať, že neinformoval klientku riadne a včas. S touto odvolacou argumentáciou disciplinárne obvineného sa nemožno stotožniť. Informovať klientku cestou Revíznej komisie SAK po podaní sťažnosti nie je včasným informovaním, nakoľko disciplinárne obvinený viac ako sedem mesiacov preukázateľne písomne neinformoval, ako postupuje pri vybavovaní jej právnej veci. Odvolací disciplinárny senát nedospel k takej možnej interpretácii príslušného ustanovenia, ktorá by viedla k záveru odlišnému od záveru prvostupňového disciplinárneho senátu. K odlišnému záveru nedospel odvolací disciplinárny senát ani v kontexte v odvolaní spomínanej administratívnej záťaži.

Skutočnosť, že administratívna záťaž výrazne azda až nepriemerane hypertrofuje má na kontext rozhodovania ten vplyv, že sa II. odvolací disciplinárny senát stotožnil s druhom disciplinárneho opatrenia a výškou uloženej peňažnej pokuty, ktorú nepovažoval v kontexte uvedených okolností za potrebné zvýšiť. Peňažnú pokutu a jej výšku odvolací disciplinárny senát považoval za primeranú a podľa jeho názoru boli splnené podmienky pre uloženie peňažnej pokuty uvedené v § 32 ods. 4 Disciplinárneho poriadku SAK, s ohľadom na zákonné kritériá pre ukladanie druhu a výmery disciplinárneho opatrenia vyplývajúce z § 56 ods. 4 zákona o advokácii.

Pokiaľ ide o paušálne trovy konania, ich výška vyplýva z právneho predpisu. Tropy disciplinárneho konania normuje § 57 ods. 5 zákona o advokácii, podľa ktorého, ak disciplinárny senát rozhodne, že disciplinárne obvinený sa dopustil disciplinárneho previnenia, uloží mu povinnosť zaplatiť komore paušálne trovy konania vo výške minimálnej mesačnej mzdy stanovenej osobitným predpisom, ktorým je na základe zákona č. 663/2007 Z. z. o minimálnej mzde v znení neskorších predpisov nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 280/2016 Z. z., ktorým sa ustanovuje suma minimálnej mzdy na rok 2017. Paragraf 1 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 280/2016 Z. z. ustanovil sumu minimálnej mzdy na rok 2017 vo výške 435 eur. Výška trov konania sa určuje podľa minimálnej mzdy záväznej v čase vydania rozhodnutia. Prvostupňový disciplinárny senát preto správne uložil disciplinárne obvinenému povinnosť zaplatiť SAK trovy konania vo výške 435 eur.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala
Mgr. Tatiana Frištiková, advokátka

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

Nečinnosť advokáta pri obhajobe klienta

e disciplinárnym previnením advokáta, ak ako obhajca prestane navštevovať klienta vo väznici, neinformuje ho a nevyúčtuje prijatú zálohu.

*Rozhodnutie disciplinárneho senátu disciplinárnej komisie
Českej advokátskej komory z 27. novembra 2017, sp. zn. K 73/2015¹*

Dotknuté ustanovenia:

- § 16 ods. 1 a 2, § 17 zákona č. 85/1996 Sb., o advokácii
- čl. 4 ods. 1, 2, čl. 9 ods. 1 a čl. 10 ods. 4 uznesenia predstavenstva Českej advokátskej komory č. 1/1997 Vestníka zo dňa 31. 10. 1996, ktorým sa stanovujú pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže advokátov Českej republiky (etický kódex) v platnom znení (ďalej len „Pravidlá profesionálnej etiky“)
- **obdobné ustanovenia slovenských právnych predpisov:** § 18 ods. 1, 3 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v platnom znení a § 6 ods. 1 písm. a) Advokátskeho poriadku SAK schváleného konferenciou advokátov 10. júna 2017

Disciplinárny senát uznal disciplinárne obvineného advokáta za vinného z disciplinárneho previnenia, ktorého sa dopustil

tým, že

- po tom, čo dňa 25. 9. 2014 uzavrel s odsúdeným E. V., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody vo väznici P., zmluvu o poskytovaní právnych služieb, ktorej predmetom bola obhajoba E. V. vo veci obnovy konania, a v súvislosti s tým po návštevách E. V. vo väznici prijal od E. V. zálohu v celkovej výške 170 000 Kč, a to dňa 25. 9. 2014 vo výške 50 000 Kč, 14. 10. 2014 vo výške 60 000 Kč a 22. 11. 2014 vo výške 60 000 Kč, E. V. už následne vo väznici nenavštívil, stal sa preňho nekontaktným,
- a po tom, čo mu E. V. doporučeným listom z 5. 1. 2015 vytkol jeho nečinnosť a vyzval ho, aby ho najneskôr do 16. 1. 2015 navštívil, a potom, čo telefonicky prostredníctvom vychovávateľa E. V. prisľúbil, že ho vo väznici navštívi 19. 1. 2015, svoj sľub nesplnil a E. V.

do súčasnej doby vo výkone trestu odňatia slobody nenavštívil, neinformoval ho o stave jeho veci a napriek jeho žiadosti mu nevyúčtoval zloženú zálohu,

teda

- nechránil a nepresadzoval práva a oprávnené záujmy klienta a neriadil sa jeho pokynmi,
- pri výkone advokácie nekonal svedomito a nevyužíval dôsledne všetky zákonné prostriedky a v ich rámci neuplatnil v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia pokladal za prospešné,
- pri výkone advokácie nepostupoval tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu, keď za tým účelom nedodržiaval pravidlá profesionálnej etiky ukladajúce mu
 - povinnosť všeobecne poctivým, čestným a slušným správaním prispievať k dôstojnosti a vážnosti advokátskeho stavu,
 - povinnosť plniť prevzaté záväzky,
 - povinnosť klienta riadne informovať, ako vybavovanie jeho veci postupuje, a poskytovať mu včas vysvetlenia a podklady potrebné na zváženie ďalších príkazov,
 - povinnosť viesť o svojich výkonoch pre klienta primerané záznamy, ktorých obsah na požiadanie klientovi poskytne s úplným vysvetlením,

čím porušil

§ 16 ods. 1 a 2, § 17 zákona o advokácii v spojení čl. 4 ods. 1 a 2, čl. 9 ods. 1 a čl. 10 ods. 4 Pravidiel profesionálnej etiky,

za čo mu bolo uložené

podľa § 32 ods. 3 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne opatrenie – **pokuta** vo výške **100 000 Kč**.

Z odôvodnenia:

Predseda kontrolnej rady ČAK podal na disciplinárne obvineného dňa 3. 7. 2015 disciplinárnu žalobu pre skutok uvedený v disciplinárnej žalobe.

Disciplinárne obvinený sa k sťažnosti nevyjadril napriek tomu, že mu vedúca kontrolného oddelenia ČAK opakovane predložovala lehotu na vyjadrenie. Po podaní disciplinárnej žaloby disciplinárne obvinený odoslal vyjadrenie vrátane príloh, ktoré bolo ČAK doručené 25. 8. 2015. Z vyjadrenia je zrejmé, že disciplinárne obvinený popiera konanie, z ktorého je obvinený. Disciplinárne obvinený založil do spisu záznam o podanom vysvetlení spísaný na Polícii ČR na preverenie trestného oznámenia E. V. na disciplinárne obvineného, písomnosti zasielané E. V. z r. 2014, plné moci, udelené E. V., vyžiadajú zdravotnú dokumentáciu E. V. Dňa 15. 9. 2015 založil disciplinárne obvinený do zložky kópiu spisu oddelenia Polície ČR, vrátane uznesenia o odložení veci. Z obsahu listín disciplinárne obvinený vyvodzuje nedôvodnosť disciplinárnej žaloby. Listinami je súčasne preukázané, že disciplinárne obvinený prevzal od svojho klienta E. V. celkom čiastku 170 000 Kč, ktoré do 15. 9. 2015 sťažovateľovi nevyúčtoval.

Na pojednávaní disciplinárneho senátu odkázal disciplinárne obvinený na podania ním zaslané s tým, že poukázal na svoje dlhodobé ochorenie, ktoré mu nedovolilo reagovať v lehotách, ku ktorým ho vyzvalo kontrolné oddelenie ČAK. Je presvedčený, že predložil do spisu všetko, čo súvisí s jeho obhajobou, na písomné pripomienky a materiály z 25. 8. 2015 a 15. 9. 2015 v plnom rozsahu odkázal s tým, že sú úplné. Doplnil, že sťažovateľa navštívil vo väznici päťkrát, a že ide pravdepodobne o osobu duševne narušenú. Napriek tomu mu všetko vysvetľoval, uviedol, že bol dvakrát nahliadať do trestného spisu E. V., že konzultoval vec so znalcami. K podstate disciplinárnej žaloby a nedostatku vyúčtovania sa nevyjadril.

Na otázku zo strany disciplinárneho senátu a disciplinárneho žalobcu následne uviedol, že právne zastúpenie považuje za tzv. prerušené do vyriešenia sťažností – čím myslí trestné oznámenie a sťažnosť ČAK. Z dôvodu prerušenia právneho zastúpenia nerobil žiadne úkony vo veci, teda z tohto dôvodu ani E. V. v r. 2015 vo väznici nenavštívil. Má za to, že dôvera medzi sťažovateľom E. V. a ním by mohla byť narušená, ale je presvedčený, že nebol požiadaný o vyúčtovanie. Pokiaľ ide o odmenu, tvrdil, že zložená záloha mala byť použitá tak, že celkovo 110 000 Kč je určených na hotové náklady, zvyšok je odmena disciplinárne obvineného. Nepamätal si, že by v tomto duchu s klientom mal uzatvorenú inú zmluvu než predloženú plnú moc. K správe súdu o tom, že vo veci sťažovateľa nahliadal do trestného spisu iba raz, naďalej zotrval na svojom tvrdení, že súd vo veci štúdia trestného spisu E. V. navštívil dvakrát, hoci si nebol schopný spomenúť, kedy sa tak stalo. Termín druhej návštevy nezistil po poskytnutej lehote ani zo svojho spisu. Na opakované otázky, či podľa disciplinárne obvineného trvá právne zastúpenie, odkázal na listiny ním založené do spisu a uviedol, že právne zastúpenie považuje za ukončené. Vyúčtovanie sťažovateľovi E. V. nevykonával preto, že je presvedčený, že ho sťažovateľ opäť požiada o právne zastúpenie. Nebol schopný odpovedať

na otázku, ako má evidované platby pre znalca, a na priamu otázku disciplinárneho žalobcu odpovedal, že by sa nerád vyjadroval k menám znalcov ani k sumám, ktoré im vyplatil, resp. mal vyplatiť po tom, čo mu budú predložené prijateľné posudky. K stavu rozpracovanosti znaleckých posudkov sa nebol schopný vyjadriť, rozdeľovník na znalca nemá s tým, že odovzdával zadanie osobne. V záverečnej reči uviedol disciplinárne obvinený, že si nie je vedomý, že by jeho previnenie bolo závažné, že síce má nejaké oneskorenie v postupe a že vyúčtuje sumu poskytnutú mu klientom, hoci vzhľadom na povahu veci sa mu nezdá vysoká. K majetkovým pomeroch uviedol, že je nemajetný, daň z príjmov v r. 2014 predstavovala zhruba 10 000 Kč a zložené finančné prostriedky E. V. má stále k dispozícii.

Disciplinárny senát pristúpil k vykonaniu listinných dôkazov z disciplinárneho spisu a po takto vykonanom dokazovaní mal za nesporné, že skutkový stav, popísaný v disciplinárnej žalobe, bol spoľahlivo zistený a preukázaný. Bolo postavené naisto, že napriek ukončeniu právneho zastúpenia zo strany E. V., nevykonával disciplinárne obvinený vyúčtovanie, o ktoré ho klient opakovane žiadal, a tento stav trval aj ku dňu pojednávania disciplinárneho senátu. Disciplinárne obvinený nepreukázal, že by uzavrel dohodu o spôsobe použitia zložených finančných prostriedkov, a podľa názoru disciplinárneho senátu úplne jednoznačne nepreukázal, že by vykonával konkrétne úkony smerujúce k obnove konania sťažovateľa E. V.

Vykonaným dokazovaním je nesporné, že disciplinárne obvinený napriek sľubom nenavštívil E. V. vo väznici a po ukončení právneho zastúpenia nevyúčtoval zloženú zálohu vo výške 170 000 Kč. Týmto konaním rozhodne nekonal čestne a svedomito. Možno uzavrieť, že vyslovene znížil dôstojnosť advokátskeho stavu. Nedodrжал pravidiel profesionálnej etiky, keď nekonal slušne a neposkytol úplné vysvetlenie o jednotlivých výkonoch pre klienta, čím nepochybne porušil § 16 ods. 1, 2 a § 17 zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 1 a čl. 6 ods. 4 etického kódexu. Na základe dokazovania vyšlo navyše najavo, že disciplinárne obvinený nevykonával úkony, o ktorých tvrdil, že sa konali (napr. štúdium spisu na súde). Za úplne nevierohodné je považované tvrdenie disciplinárne obvineného ohľadom znalcov, kedy disciplinárny senát nadobudol presvedčenie, že žiadne úkony v tomto smere neboli vykonané. Navyše, disciplinárne obvinený v rámci svojej obhajoby pracuje s takými inštitútmi, ktoré zákon o advokácii nepozná – ako prerušenie právneho zastúpenia, zmluvná odmena na hotové výdavky, vyúčtovanie podmieňuje výsledkom ukončenia vyšetrovania Políciou ČR a disciplinárnej žaloby.

Disciplinárny senát považuje konanie disciplinárne obvineného za úplne elementárne porušenie § 16, ods. 1, 2 a ust. § 17 zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 1, 2, čl. 9 ods. 1 a čl. 10 ods. 4 etického kódexu. Takéto konanie advokáta je všeobecne neprípustné a nezlučiteľné s výkonom advokácie, s prihliadnutím k vyššie uvedenému, teda k nevykonaniu úkonov, o ktoré bol klientom požiadaný a ktoré prisľúbil, k nevyúčtovaniu zálohy vo výške 170 000 Kč. Obhajoba disciplinárne obvineného bola postavená na neznalosti zákona o advokácii, etického kódexu a vyhl. Ministerstva spravodlivosti č. 177/1996 Zb.

Disciplinárne obvinený porušil vyššie uvedené ustanovenia zákona o advokácii a príslušné ustanovenia Pravidiel profesionalnej etiky, dopustil sa konania uvedeného v disciplinárnej žalobe. S ohľadom na závažnosť porušenia zákona a etického kódexu zvažoval disciplinárny senát dočasný zákaz či dokonca vyčiarknutie zo zoznamu advokátov. Disciplinárne obvinený odmietal svoje pochybenie, neprejavil žiadnu známku sebareflexie, hoci v závere prisľúbil urobiť vyúčtovanie, ale zotrval na tvrdení o rozložení zálohy na hotové výdavky, ktoré sú podľa neho spotrebované, a odmenu advokáta.

Z vykonaného dokazovania je zrejmé, že porušenie vyššie uvedených ustanovení zákona o advokácii je veľmi závažné, znižuje dôstojnosť a vážnosť advokátskeho stavu. Ide o nečestné konanie advokáta, ktoré je všeobecne ľahko medializovateľné, a takéto správanie jednotlivca vrhá na celý advokátsky stav veľmi nepriaznivé svetlo, znižuje dôstojnosť a vážnosť advokátskeho stavu. Pri úvahe o disciplinárnom opatrení disciplinárny senát prihliadol na to, že disciplinárne obvinený bol v minulosti disciplinárne postihnutý symbolickým napomenutím, a to 25. 3. 2003, a vyhovel návrhu disciplinárneho žalobcu na uloženie disciplinárneho opatrenia – pokuty. Jej výška však musí zodpovedať závažnosti porušenia zákona o advokácii bez ohľadu na tvrdenie disciplinárne obvineného o svojej nemajetnosti. Disciplinárne obvinený je v praxi už 20 rokov, zamestnáva nielen administratívnu pracovníčku, ale súčasne aj splnomocnenca. Má kanceláriu, ale súčasne aj pobočku v inom meste. Je teda zrejmé, že jeho advokátska prax je široká a predpokladaný príjem nemôže byť vo výške tvrdenej disciplinárne obvineným. Súčasne sám disciplinárne obvinený tým, že požiadal o zloženie zálohy vo výške 170 000 Kč, preukázal, že už v počiatoch prevzatia právneho zastúpenia dojednáva také zálohy, ktoré svedčia o tom, že jeho príjem nemôže byť rozhodne malý. K príjmu advokáta je potom nutné počítať aj so starobným dôchodkom, ktorého je disciplinárne obvinený príjemcom. Výška pokuty tak zodpovedá nielen závažnosti previnenia, ale aj všeobecne predpokladanému príjmu disciplinárne obvineného z tak širokej praxe, ktorú vykazuje.

Proti tomuto rozhodnutiu podal disciplinárne obvinený odvolanie, ktoré odvolací disciplinárny senát odvolacej disciplinárnej komisie ČAK svojím rozhodnutím z 15. 6. 2016 podľa § 32 písm. c) vyhl. č. 244/1996 Zb., Advokátsky disciplinárny poriadok, zamietol a uvedené disciplinárne rozhodnutie potvrdil.

Odvolanie disciplinárne obvineného nebolo bližšie odôvodnené s poukazom na chorobu disciplinárne obvineného s tým, že odôvodní svoje odvolanie po skončení pracovnej neschopnosti, najneskôr však do konca mesiaca februára. Disciplinárne obvinený bol dňa 1. 3. 2016 vyzvaný predsedom disciplinárnej komisie ČAK, aby v lehote ôsmich dní od doručenia tejto výzvy odstránil vady podaného odvolania tak, aby bolo zrejmé, v ktorých výrokoch disciplinárne rozhodnutie napáda a aké chyby vytyka disciplinárnemu rozhodnutiu alebo konaniu, ktoré tomuto disciplinárnemu rozhodnutiu predchádzalo. Táto výzva bola doručená disciplinárne obvinenému dňa 7. 3. 2016 prostredníctvom dátovej schránky.

Odvolanie disciplinárne obvineného bolo dňa 16. 3. 2016 postúpené disciplinárnemu žalobcovi na vyjadrenie. Disciplinárny žalobca sa k podanému odvolaniu disciplinárne obvineného nevyjadril. Odvolanie disciplinárne obvineného bolo prerokované v zmysle § 27 ods. 1 Advokátskeho disciplinárneho poriadku bez nariadeného pojednávania, pretože to nebolo na riadne posúdenie veci nevyhnutné. Odvolací disciplinárny senát preskúmal v zmysle § 28 Advokátskeho disciplinárneho poriadku celý výrok odvolaním napadnutého rozhodnutia, ako aj správnosť disciplinárneho konania, ktoré tomuto rozhodnutiu predchádzalo, a dospel k záveru, že odvolanie disciplinárne obvineného nie je dôvodné.

Disciplinárny senát pri zisťovaní skutočností vychádzal z vykonaných dôkazov listinami, ktoré sú súčasťou disciplinárneho spisu. Možno konštatovať, že dôkazné konanie bolo vykonané v dostatočnom rozsahu a skutkové zistenia disciplinárneho senátu sú v súlade s formuláciou skutku vo výroku disciplinárneho rozhodnutia. Disciplinárny senát sa taktiež celkom presvedčivým spôsobom vysporiadal s obsahom disciplinárne obvineného, ktorú uplatnil v priebehu disciplinárneho konania vo svojich pripomienkach k disciplinárnej žalobe a v priebehu konania disciplinárneho senátu.

Za správne považuje odvolací disciplinárny senát i právne závery disciplinárneho senátu o porušení povinností advokáta disciplinárne obvineným. Disciplinárne obvinený nekonal čestne a svedomito pri vybavovaní prevzatej veci, nedodržiaval elementárne ustanovenia Pravidiel profesionalnej etiky a výrazne neetické konanie je spôsobilé znížiť dôstojnosť a vážnosť advokátskeho stavu. Takéto závažné porušenie povinností advokáta je nepochybne disciplinárnym previnením podľa § 32 ods. 3 písm. c) zákona o advokácii.

Za uvedené disciplinárne previnenie uložil disciplinárny senát disciplinárne obvinenému podľa § 32 ods. 3 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne opatrenie pokutu vo výške 100 000 Kč. Pri úvahe o ukladaní disciplinárneho opatrenia vychádzal disciplinárny senát nielen zo závažnosti disciplinárneho previnenia, ale aj zo všeobecne predpokladaného príjmu disciplinárne obvineného vzhľadom k jeho širokej praxi a obsahu okolností daného prípadu. Druh a výška ukladaného disciplinárneho opatrenia tak úplne zodpovedá hľadiskám uvedeným v § 24 ods. 2 Advokátskeho disciplinárneho poriadku, ktoré celkom rešpektoval aj disciplinárny senát pri svojom rozhodovaní. Uloženú pokutu vo výške 100 000 Kč, skôr pri spodnej hranici zákonnej sadzby, nemožno považovať za neprimerane prísne disciplinárne opatrenia, a preto aj v tejto časti odvolanie disciplinárne obvineného dôvodné nie je.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Poznámka:

1 Preložené a spracované: **Z kárné praxe.** In: Bulletin advokacie, č. 3/2017, s. 62 – 64.

Právnu vetu a rozhodnutie preložila a spracovala
Mgr. Tatiana Frištková, advokátka

Bulletin advokacie prináša...

Vyberáme z čísla 6/2019 českého Bulletinu advokacie

V **úvodníku** s názvom *Jaké zájmy hájí ČAK?* sa člen predstavenstva Českej advokátskej komory JUDr. Martin Maisner, Ph.D., MCI Arb vyjadruje k názoru, že ČAK nechráni záujmy advokátov a vyvracia tieto tvrdenia.

V rámci **Aktualít** je uverejnená informácia predstavenstva ČAK k novému trestnému činu marenia spravodlivosti podľa § 347a trestného zákonníka, zavedeného novelou účinnou od 1. 2. 2019. Česká advokátska komora predkladá advokátom toto stanovisko vzhľadom na to, že nová skutková podstata trestného činu súvisí s činnosťou advokáta pri poskytovaní správnych služieb. Informácia obsahuje aj odporúčania pre advokátov, ako sa s novou právnou úpravou vyrovať, vrátane vzoru dodatku k mandátnej (príkaznej) zmluve. Časť obsahuje aj upozornenie na blížiacu sa zmenu advokátskych skúšok v Českej reoublike.

Časť **Z judikatury** obsahuje ● Rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 27. 11. 2018, sp. zn. 25 Cdo 992/2018, k poškodeniu veci zo svojvôle alebo škodoradosti, v ktorom súd judikoval, že poškodením veci zo svojvôle alebo škodoradosti je podľa § 2 696 ods. 2 oz nutné rozumieť úmyselné počínanie škodcu, ktorého úmysel musí mať ešte zvýšenú intenzitu, ktorá sa prejavuje buď úplne neopodstatneným zásahom do práv poškodeného, spojeným spravidla s potešením či s radosťou z poškodzujúceho konania samotného alebo so zjavnou neúctou k cudzím právam (svojvôľa), či zameraním poškodzujúceho konania práve proti poškodenému s cieľom ublížiť mu prostredníctvom útoku na špecifický majetok (škodoradosť), pre ktoré je typické potešenie škodcu z toho, že sa tým nepríjemne dotkol konkrétneho poškodeného; ● Nález Ústavného súdu ČR zo 17. 4. 2019, sp. zn. II. ÚS 2632/18, k stanoveniu výšky nákladov konania a ku zrušenej prísudkovej vyhláske, kde sa ústavný súd zaoberá tým, že hoci od zrušenia vyhlášky uplynulo už 6 rokov, do dnešného dňa nedošlo k zmene právnej úpravy a vytvoreniu novej vyhlášky. Ústavnému súdu preto nezostáva než svoj apel na zákonodarcu zopakovať a zároveň akcentovať svoje skoršie rozhodnutie v obdobnej veci, v ktorej judikoval, že *aj keď ústavný súd v náleze, ktorým zrušil prísudkovú vyhlášku vyslovil nutnosť prijatia novej právnej úpravy, dodnes k tomu nedošlo, nebol ani zmenený § 151 ods. 2 OSP ministerstvo spravodlivosti si tak nesplnilo svoju zákonnú povinnosť. Všeobecné súdy si preto v intenciách názoru prijatého veľkým senátom občianskoprávného a obchodného kolégia Najvyššieho súdu ČR (z 15. 5. 2013, sp. zn. 31 Cdo 3043/2010 R 73/2013 Zbierky súdnych rozhodnutí a stanovísk) pomáhajú podpornými výpočtami odmeny*

podľa advokátskej tarify za jednotlivé úkony právnej služby. Túto prax všeobecných súdov možno však považovať len za isté východisko z núdze vedenej snahou o čo najmenej komplikované a zároveň čo najviac predvídateľné riešenie. Ako vyplýva z vyššie uvedeného, v odôvodnených prípadoch, ak je použitie advokátskej tarify v rozpore s princípmi spravodlivosti a legitímnej dôvery, nemožno ho pre rozhodnutie o náhradách nákladov za zastúpenie aplikovať a je nutné postupovať inak; ● Rozsudok Najvyššieho správneho súdu ČR z 13. 12. 2018, sp. zn. II. 6 As 120/2018-36, ku konaniu advokáta znižujúcemu dôstojnosť advokátskeho stavu, kde súd vyjadril, že ak advokát zastupuje niektorú zo strán v spore, ktorý súvisí s vecou, ktorú predtým rozhodoval ako sudca, dopúšťa sa správania poškodzujúceho dôstojnosť a vážnosť advokátskeho stavu, ako aj dôveru v celý justičný systém. Takéto konanie je v rozpore s § 17 zák. o advokácii, v spojení s čl. 4 ods. 1 uznesenia predstavenstva Českej advokátskej komory č. 1/1997; ● Rozsudok Súdneho dvora Európskej únie zo 7. 5. 2019 v o veci C-431/17, Monachos Eirinaios v. Dikigoikos Syllogos Athinon, ktorý judikuje, že *postavenie rehoľníka a výkon povolania advokáta nie je v rozpore s právom EÚ. Advokát na Cypre vstúpil do kláštora v Grécku a stal sa rehoľníkom. Následne požiadal, aby ho zapísala grécka komora ako advokáta, čo odmietli z dôvodu nezlučiteľnosti;* ● Rozsudok Veľkého senátu ESĽP z 15. 11. 2018, sťažnosti č. 29580/12, 36847/12, 11252/13, 12317/13 a 43746/14 vo veci Navalnyj v. Ruská federácia, ktorý judikuje že *sloboda zúčastniť sa pokojného zhromaždenia je natoľko dôležitá, že jednotlivec nemôže byť akokoľvek sankcionovaný za to, že sa zúčastnil demonštrácie, ktorá nebola zakázaná, za predpokladu, že sám pritom nespácha akýkoľvek zavrhnutiahodný akt.*

Rubrika **Z odbornej literatúry** obsahuje recenzie publikácií Zákon o verejnom ochránci práv. Komentár (A. Chamráthová, L. Hlouch, A. Kliková, T. Svoboda), *Obľíbené omyly daňových subjektů a správců daně a jejich možná řešení – po třetí* (J. Kobík, A. Kohoutková), *Řízení o zaplacení směnečného nároku (specifika a problémové aspekty)* (R. Chalupa), *Veřejné stavební investice* (Z. Dufek, J. Korytářová, T. Apeltauer, V. Hromádka, P. Fiala, R. Drochytka, J. Bydžovský, J. Vaněrek, P. Aigel, M. Výskala, M. Nový).

V časti **Z advokacie** JUDr. Václav Vlk, člen prezídia Únie obhajcov ČR, vo svojom príspevku s názvom *Proč by Unie obhájců měla zajímat i specialisty na obchodní právo* akcentuje právo na súkromie a dôvernosť informácií v trestnom konaní, ktoré sú často z dôvodu verejného záujmu obmedzované a upozorňuje, že by sa tento pohľad mohol dostať časom aj do oblastí obchodného práva, čím by sme sa posunuli späť k obdobiu totality.

Časť obsahuje aj rozhodnutie kárneho senátu kárnej komisie ČAK z 23. 11. 2018, sp. zn. K 43/2018, podľa ktorého je disciplinárnym previnením, ak advokát nechá knihu o prehlásení pravosti podpisu v zaparkovanom aute s následkom odcudzenia.

Príspevky z odbornej teórie a praxe sú venované nasledovným problémom:

JUDr. Jan Provazník, Ph.D.

(Ne)vinné lži na lavici obžalovaných aneb trestné činy, jichž se může dopustit obviněný lhaním

Článok nadväzuje na predchádzajúci autorov článok uverejnený v *Bulletine advokacie* č. 3/2019 s názvom *Trestněprávní meze lži při obhajobě v trestním řízení*, ktorý sa zaoberal všeobecnými východiskami trestnoprávných limitov vedome nepravdivých výrokov v rámci obhajoby v trestnom konaní. Aktuálny článok sa zaoberá jednotlivými trestnými činmi, ktoré je možné týmto spôsobom spáchať. Autor sa snaží analyzovať, či a za akých podmienok bude mať nepravdivý výrok vznesený v rámci obhajoby v trestnom konaní vplyv na trestnú zodpovednosť obvineného, prípadne jeho obhajcu.

JUDr. Eva Barešová

Komu patří prostor nad pozemkem a pod ním

Autorka, ktorá je expertkou na katastrálne právo, sa v článku snaží odpovedať na otázky, ako treba nazerať na vlastníctvo priestoru nad a pod pozemkom. Kam siaha súčasť pozemku, ktorá je označená ako „priestor nad a priestor pod pozemkom“? Môže niekto užívať priestor nad povrchom pozemku alebo pod ním, aj ak patrí inej osobe?

JUDr. Mgr. Barbora Vlachová, Ph.D.

Aktuální otázky vyvlastnění

v režimu zákona o urychlení výstavby

Článok sumarizuje špecifiká vyvlastňovacieho konania podľa zákona č. 416/2009 Sb. o urychlení výstavby dopravnej, vodnej a energetickej infraštruktúry a infraštruktúry

elektronických komunikácií a analyzuje nové ustanovenia zákona a dôvody ich prijatia. Upozorňuje tiež na niektoré praktické problémy, ktoré sa pri vyvlastnení v režime zákona o urychlení výstavby objavujú. Článok zohľadňuje aj posledné novelizácie zákona s účinnosťou od roku 2018 a od 1. augusta 2019.

prof. Dr. Reinhard Bork

Platby zajištěným věřitelům

v německém insolvenčním odpůrcím právu

Autor článku, pôsobiaci ako profesor na univerzite v Hamburgu, sa zaoberá prípadmi, kedy má veriteľ zaistenú pohľadávku a dlžník v insolvencii túto pohľadávku splatí, čím sa predmet zaistenia uvoľní pre ďalších veriteľov. Autor rozoberá problematiku stránku takéhoto konania podľa nemeckého práva.

JUDr. Jakub Sívák

Zákonné bezpráví a nadzákonné právo v 21. století

Príspevok získal tretie miesto v kategórii *Talent roka* súťaže *Právnik roka 2018*. Autor sa vo svojej eseji zamýšľa nad úlohou práva a jeho smerovaním v uponáhľanom modernom svete a hodnotí, či sa mu darí naplňovať očakávanú spoločenskú úlohu. Prácu venoval pamiatke významnej advokátky, prvej ponovembrovej ministerke spravodlivosti a predsedníčke Českej národnej rady JUDr. Dagmar Burešovej.

Mgr. Alexandra Donevová

kancelária SAK

Advokát Vojtech „Tatenko“ Rampášek nestor slovenskej advokácie

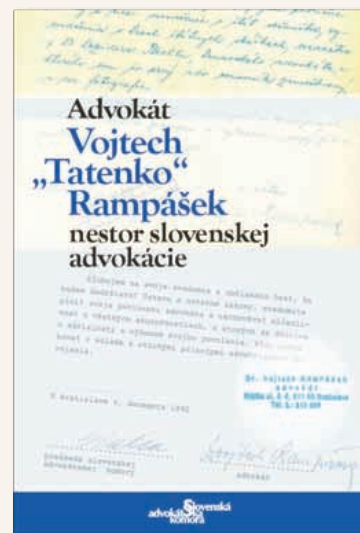
Slovenská advokátska komora vydala ďalšiu zo série publikácií venovaných osobnostiam slovenského kultúrneho života z radov advokátov, tentoraz venovanú bratislavskému advokátovi JUDr. Vojtechovi Rampášekovi. Knihu napísal mladý advokát **JUDr. Michal Rampášek**, ktorý je zároveň vnukom zosnulého advokáta.

Publikácia sa vyznačuje podrobným zmapovaním života JUDr. Vojtecha Rampášeka v tesnej väzbe na aktuálny vývoj v spoločnosti a právnej úprave výkonu advokácie. Práve zasadenie profesionálnej dráhy JUDr. Rampášeka v tomto kontexte je osobitne dôležité, pretože je zachytený pomerne dlhý a rôznorodý časový úsek 57 rokov histórie advokácie – od obdobia česko-slovenskej advokácie z konca 30. rokov až po znovuzrodenie slobodnej advokácie po roku 1990.

Publikácia je k dispozícii za 5 eur

V prípade záujmu o kúpu kontaktujte:

stracinova@sak.sk alebo ondrisova@sak.sk



PREDSTAVUJEME VÁM EURÓPSKU ADVOKÁCIU

Advokácia v Estónsku

Bulletin slovenskej advokácie prináša od začiatku roku 2018 v každom čísle čitateľom predstavenie jednej z európskych advokátskych komôr. V dnešnej Európe, v ktorej štátne hranice prestávajú byť zábranou spolupráce medzi advokátmi, stúpa význam poznania fungovania advokácie v iných štátoch. Skúsenosti zahraničných komôr, ich úspechy i každodenný život môžu byť nielen zdrojom poznania iných prístupov k riešeniu obdobných problémov, ale i inšpiráciou pre nás.

Advokát / advokátsky koncipient po estónsky:
advokaat / advokaadikandidaat

Počet aktívnych advokátov k 31. 12. 2018: **688**
Počet obyvateľov na advokáta: 1 912

Internetová stránka estónskej advokátskej komory:
www.advokatuur.ee
Facebook: www.facebook.com/advokatuur/
Odborné periodikum: *Juridica*



Historické míľniky estónskej advokácie

Estónska advokátska komora, ako nezávislá profesijná organizácia fungujúca na regionálnom princípe, datuje svoj vznik do roku 1919, dňa 14. júna. V tento deň sa konalo prvé zhromaždenie advokátov na pôde tallinnského súdu a pri tejto príležitosti bola zvolená rada estónskch advokátov.

Dejiny advokácie však siahajú oveľa ďalej do minulosti. V 10. až 14. storočí sa formuje estónske zákonodarstvo, s odlišnosťami medzi mestami Talin a (dnes lotyšská) Riga, ako aj samostatné livónské právo (historický štát na území dnešného Lotyšska a Estónska). Správa súdnictva našla inšpiráciu v germánskom práve, podobne ako aj prvé povolanie advokáta, teda *hovorcu* sporových strán. Títo prví advokáti mali na starosti vysvetliť stranám zvykové právo a normy a „nachá-

dzať pravdu“. Ich služby boli bezplatné. Z dochovaných listín vyplýva, že v roku 1257 poznali osobu *hovorcu* v Taline na základe uplatnenia práva mesta Lübeck. *Hovorcom* mohla byť len dospelá bezúhonná osoba, slobodná a mužského pohlavia. Vzdelanie nebolo nutné, podstatné bolo poznať zvykové práva. Ak niekto požiadal o služby *hovorcu*, súd musel vyhovieť.

V 16. a 17. storočí sa právo stalo komplikovanejším vplyvom rímskeho a kanonického práva a vyžadovalo sa už štúdium práva. Právnicki sa označovali ako *procurator* a prvá písomná zmienka sa datuje do druhej polovice 16. storočia (rozhodnutie *Pärnumaa Maapäev*). Na konci storočia už možno nájsť definíciu prokurátora a advokáta v mestskom zákonodarstve v Taline. Upravená bola povinnosť mlčanlivosti, podmienka bezúhonnosti, zásada primeranej odmeny a povinnosť *pro bono* služieb pre chudobných a vdovy. Advokát musel zložiť sľub pred mestskou radou a musel predchádzať konfliktu záujmov. Estónske rytierske právo (1555) stanovilo podmienky plnej moci a požadovalo od advokáta, aby sa vyvaroval predlžovaniu sporu. Vplyvom švédskej nadvlády v 17. storočí sa zvýšili požiadavky ohľadom advokátskej etiky. Od 18. storočia sa vyžadovalo vysokoškolské vzdelanie. Od roku 1666 do polovice 19. storočia boli advokáti oslobodení od povinnosti platiť dane.

Hoci sa Estónsko dostalo na začiatku 18. storočia pod nadvládu Ruského impéria, ktoré bolo známe negatívnym postojom k advokátskemu stavu, právna úprava advokácie zostala zachovaná. Rozhodnutie cára z 5. júla 1840 stanovilo však podmienku, že advokát musí mať vzdelanie na ruskej univerzite. Ďalšou veľkou prekážkou bolo určenie ruštiny ako úradného jazyka v súdnom konaní bez možnosti využiť tlmočníka. To viedlo k zníženiu počtu advokátov. Estónski advokáti patrili pod komoru v Petrohrade. Ruský zákon o advokácii v druhej polovici 19. storočia však bol veľmi pokrokový a zakotvil postavenie komory ako nezávislej stavovskej organizácie. Podmienkou členstva bolo vysokoškolské vzdelanie a 5-ročná prax. Estónski advokáti začali študovať na univerzite v Tartu. Činnosť petrohradskej komory prežila revolúcia v roku 1917.

Dočasná vláda Estónskej republiky prijala novú právnu úpravu pre oblasť justície a predefinovala jednotlivé inštitúty, no advokácia nemala právny základ až do 14. apríla 1919. Zákon stanovil podmienku povinného zápisu do zoznamu advokátov a každý advokát musel preukázať znalosť estónskeho jazyka. Dňa 14. júna 1919 sa konalo prvé zhromaždenie advokátov za účelom zvolenia orgánov komory. (foto 1)

K 1. januáru 1920 bolo zapísaných 43 advokátov a 15 koncipientov, v roku 1929 to bolo 124 advokátov a 280 koncipientov. Tento rýchly nárast viedol k presýteniu trhu a tak sa prijalo opatrenie, v zmysle ktorého advokát mohol mať maximálne dvoch koncipientov, aby sa zaručil dohľad nad ich prácou. Počet advokátov ďalej stúpал, v roku 1933 to bolo 213 advokátov.

Jednou zo siedmich žien, ktoré boli členkami zakladajúceho zhromaždenia Estónskej republiky, bola aj advokátka Alma Rosalie Ostra (foto2) narodená v roku 1886. Už v mladosti bola veľmi aktívna, organizovala stretnutia podporujúce



revolučné myšlienky, pre ktoré ju vyľúčili zo školy. Stala sa novinárkou a političkou, neskôr sa vrátila k štúdiu a zvolila si právo. V roku 1929 bola ocenená Rádom estónskeho červeného kríža. Jej manžel zomrel v pracovnom tábore na Sibíri, ona bola deportovaná a žila v meste Inta v Sovietskom zväze do roku 1960.

V roku 1940 na základe Paktu o neútočení medzi Nemeckom a Sovietskym zväzom územie Estónska obsadili sovietske vojská. Aj advokácia bola zmenená podľa sovietskeho modelu a komora zlikvidovaná. Členstvo už nevyžadovalo vysokoškolské vzdelanie, stačila ročná prax na súde. V povojnovom období bol stanovený *numerus clausus* určený na ročnej báze, dochádzalo k vyčiarknutiu advokátov bez udania dôvodu, vzdelanie sa naďalej nevyžadovalo.

Zmenu a návrat k základným pilierom advokácie priniesol až rok 1990, prijatie nového zákona a opätovné založenie Estónskej advokátskej komory. V roku 1992 bola Estónska advokátska komora prijatá za člena Medzinárodnej advokátskej komory (IBA), kedy začína komora fungovať ako moderná inštitúcia. V roku 1999 sa stala komora pozorovateľom v Rade advokátskych komôr Európy (CCBE) a po vstupe do Európskej únie v roku 2004 riadny členom.

V roku 1997 začali práce na návrhu nového zákona o advokácii, ktorý vstúpil do platnosti 21. marca 2001.

Štatistiky

Na začiatku roka 2019 bolo v zoznamoch Estónskej advokátskej komory 688 advokátov, 350 advokátskych koncipientov/asistentov a traja euroadvokáti. Pozastavený výkon advokácie má 205 advokátov. V zozname obchodných spoločností je 216 advokátskych kancelárií a 96 advokátov vykonáva advokáciu samostatne. Advokáti platia mesačne komore príspevok vo výške 61 eur a advokátski koncipienti/asistenti 48 eur mesačne. Advokáti majú od roku 2018 možnosť pre-



rušiť výkon advokácie bez udania dôvodu v rozsahu do jedného roka (tzv. *sabbatical*) na účely psychohygieny, zmeny činnosti, dovolenky.

V roku 2018 disciplinárna komisia riešila 123 sťažností (nárast o 22 %), začala 46 disciplinárnych konaní (nárast o 53 %) a disciplinárne opatrenie uložila v 6 prípadoch.

Estónska advokátska komora má na starosti pridelovanie advokátov v rámci systému bezplatnej právnej pomoci. V roku 2018 bol rozpočet na právnu pomoc 4,65 mil. eur a 100 advokátov poskytovalo právnu pomoc vyše 13 tisíc osobám (63 % v trestných veciach, 32 % v civilných veciach).

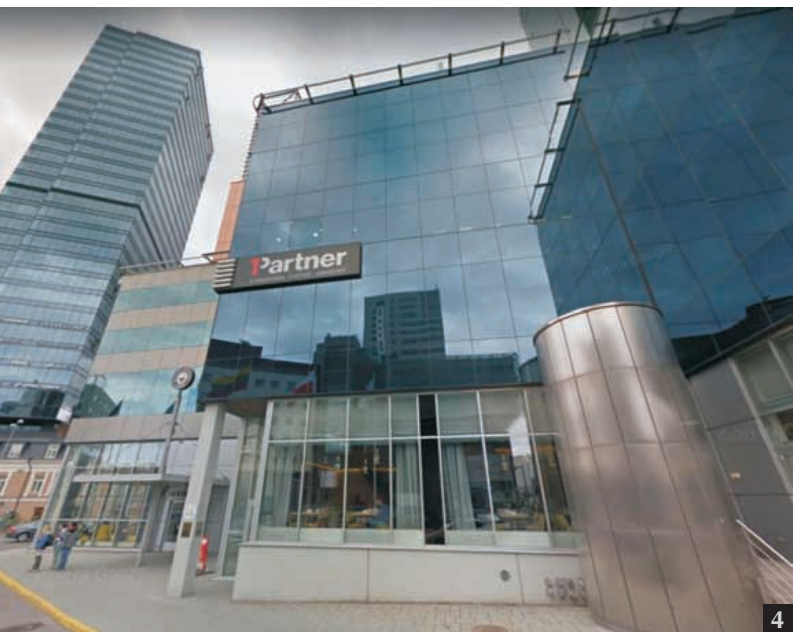
Štruktúra stavovskej organizácie

Estónska advokátska komora (*Eesti advokatuur*) je nezávislá inštitúcia zastupujúca záujmy svojich členov s celoštátnou pôsobnosťou. Konferencia advokátov zasadá raz ročne. Ďalšie orgány sú predsedníctvo, revízná komisia, výbor pre hodnotenie odbornej spôsobilosti a disciplinárny súd. Na pôde komory funguje 11 pracovných skupín, ktoré majú na starosti pripomienkovanie legislatívy a sú rozdelené podľa odvetví práva.

Výbor pre hodnotenie odbornej spôsobilosti má na starosti žiadosti o zápis do zoznamu vedeného komorou – hodnotenie formou osobného rozhovoru, skúšku spôsobilosti u žiadateľa, ktorý získal kvalifikáciu v inom štáte, periodické hodnotenie odbornej spôsobilosti alebo hodnotenie na základe podnetu predsedníctva komory.

Predsedníctvo komory je zložené z deviatich osôb, jej predsedom je advokát **Jaanus Tehver** (foto3) (od roku 2019), ktorý nahradil Hannesa Vallikiviga. Advokáti sa pri voľbe predsedu rozhodujú na základe zve-





4

rejného motivačného listu a programu predsedu na obdobie nadchádzajúceho mandátu.

Estónska advokátska komora sídli v hlavnom meste Talin na adrese Rävåla pst. 3. (foto 4, 5, 6)

Emblém, logo a symboly

Logo komory obsahuje zobrazenie váh spravodlivosti a dvojsečný meč, teda symboly starorímskej bohyne spravodlivosti Justície, ako aj vavrínové ratolesti. Estónski advokáti nenosia advokátsky talár.



Aktuálne výzvy a úspešné projekty

Quality Management Certificates

Estónska advokátska komora už niekoľko rokov vydáva advokátskym kanceláriám osvedčenie riadenia kvality. Možnosť uchádzať sa o certifikát majú menšie i väčšie kancelárie zo všetkých regiónov Estónska, ktoré pôsobia na trhu právnych služieb minimálne od roku 2015. Certifikát osvedčuje, že advokátska kancelária poskytuje vysoký štandard služieb. V rámci hodnotenia sa skúmajú vnútorné procesy kancelárie, nie kvalita poskytovaných právnych služieb. Hodnotí sa manažment kancelárie a vytvorenie pracovného prostredia, ktoré je dobrým základom na vysokokvalitné právne služby, inovácia a udržateľný rozvoj, založenie a rozvíjanie vzťahu s klientmi. Osvedčenie je dobrovoľné, žiadateľ musí zaplatiť úvodný poplatok a následne aj ročné audity. Prípravy pre získanie systému kvality riadenia ISO 9001:2008 začali v roku 2014, v roku 2015 komora udelila prvé osvedčenie, ku koncu roka 2017 ich bolo udelených 12.



5

Oslavy výročia založenia komory

Estónska advokátska komora v roku 2014 oslavovala 95. výročie svojho vzniku a pri tejto príležitosti pripravila putovnú výstavu o historických míľnikoch advokácie, ktorá bola vystavená v národnej knižnici, na najvyššom súde a na univerzite. Súčasťou osláv bola aj konferencia, študentská súťaž a špeciálne vydanie advokátskeho periodika *Juridica*.

Tento rok oslávila Estónska advokátska komora svoje sté výročie formou slávnostného galavečera. (foto 7, 8)

Novela zákona o advokácii

V roku 2014 komora začala s prípravou návrhu novely zákona o advokácii v snahe zabezpečiť efektívnejšie fungovanie inštitúcie. Zmeny sa týkali úpravy pozastavenia výkonu advokácie, konania pred disciplinárnym súdom, proces hodnotenia odbornej spôsobilosti advokáta, ale napr. aj návrh zakotviť status emeritného advokáta pre osoby, ktoré príkladne pôsobili v advokácii a plánujú odchod do dôchodku. Novela nadobudla platnosť v roku 2016.

Bezplatná právna pomoc – financovanie

Estónska advokátska komora sa obrátila na správny súd vyjadrujúc pochybnosti, či si štát plní povinnosti pri vyplácaní odmeny za bezplatnú právnu pomoc. Rozpočet na právnu pomoc upravuje zákon o štátnej právnej pomoci, no alokované finančné prostriedky nie sú dostatočné. Jednou z najväčších zmien bol pilotný projekt Estónskej advokátskej komory, ktorým sa zaviedlo ustanovovanie advokáta v správnom konaní. Namiesto náhodného výberu sa na základe súťaže vybrala jedna advokátska kancelária, ktorá v zmysle zmluvy dva roky poskytuje právnu pomoc v správnom konaní pohotovo a s dostatočnou odbornou znalosťou.

V období od 1. októbra 2015 do 31. decembra 2017 prebiehal projekt právnej pomoci pre migrantov v spolupráci s ministerstvom vnútra, keďže migračná kríza sa prejavila aj v Estónsku a bolo potrebné získať ďalšie financie z fondov Európskej únie.



6



9



7

Informácie o problematike právnej pomoci sú dostupné na www.riigioigusabi.ee.

Stretnutie s pani prezidentkou

Dňa 21. mája 2019 sa zástupcovia Estónskej advokátskej komory stretli s prezidentkou Kersti Kaljulaid v Kadriorge. Prediskutovali spoločné témy – právny štát, podnikateľské prostredie, kvalita zákonov, ochrana zraniteľných skupín spoločnosti ako zdravotne postihnuté osoby, deti či obe domáceho násillia. (foto 9)

Pro bono pre rodiny

Od júna 2010 má Estónska advokátska komora uzavretú zmluvu s Estónskou úniou pre blaho detí, na základe ktorej estónski advokáti poskytujú právne služby *pro bono* v rodinných veciach. Projekt nesie názov *Dobrá rada pre rodiny s deťmi* a každý rok získa právnu pomoc cca 150 rodín.



8



10

Poradenstvo sa poskytuje v Tallinne, ale aj prostredníctvom videorozhovorov do kútov Estónska, kde nie sú žiadni advokáti. Komora tiež vedie pravidelný stĺpček v časopise *Pere ja Kodu* na tému rodinného práva.

Komentár k advokátskemu poriadku

Estónska advokátska komora v roku 2018 vydala odborný komentár k etickému kódexu, ktorý praktickým spôsobom vysvetľuje štandardy výkonu advokátskeho povolania a je určený pre advokátov, sudcov, verejnosť i médiá. (foto 10)

Zahraničné aktivity

Estónska advokátska komora je kolektívnym členom Medzinárodnej advokátskej komory (IBA) a Rady advokátskych komôr Európy (CCBE). V rámci CCBE sa zapojila do projektu Európskej komisie *Find-A-Lawyer*, ktorý uľahčuje vyhľadávanie advokáta v členských štátoch Európskej únie v národných jazykových mutáciách.

Estónska komora udržiava úzke vzťahy s Litovskou advokátskou komorou a ostatnými baltickými a nordickými komorami (Fínsko, Švédsko, Nórsko, Dánsko, Island) v podobe výročného stretnutia na úrovni predsedov na rotačnom princípe. Po prvý raz sa stretnutie konalo v roku 2008 na Islande v Rejkjaviku.

V roku 2015 bola v rámci projektu ministerstva zahraničných vecí založená bilaterálna spolupráca s Moldavskou advokátskou komorou, ktorá má za cieľ odovzdať osvedčené postupy pri poskytovaní právnych služieb a bezplatnej právnej pomoci a posilniť tak systém právnej pomoci v Moldavsku.

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.

Odbor medzinárodných vzťahov SAK

Foto archív estónskej advokátskej komory

Odbor medzinárodných vzťahov srdečne ďakuje za poskytnutú pomoc a materiály Kadri Kallas, vedúcej estónskej delegácie v CCBE.



Seminár o americkom práve Pozvánka



John Marshall Law School – Czech and Slovak Institute
a Česká advokátska komora
v spolupráci
so Slovenskou advokátskou komorou

organizujú

Seminár o americkom práve
pre mladých advokátov
a advokátskych koncipientov
z Čiech a zo Slovenska

1. – 6. decembra 2019, Telč, Česká republika

Bližšie informácie vám poskytne odbor medzinárodných vzťahov SAK
e-mailom: chladekova@sak.sk



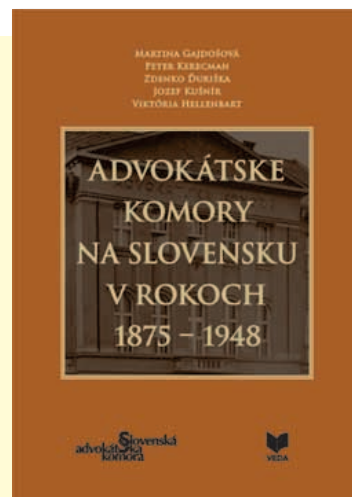
**Slovenská
advokátska
komora**

Advokátske komory na Slovensku v rokoch 1875 – 1948

Gajdošová, M. – Kerecman, P. – Ďuriška Z. – Kušnír J. – Hellenbart V.

Slovenská advokátska komora vydala vo vydavateľstve VEDA publikáciu o histórii advokácie. Monografia je prvým komplexným spracovaním dejín advokátskych komôr na slovenskom území.

Kniha má šesť kapitol a jej štruktúra prechádza vývojom advokátskeho práva na Slovensku v rokoch 1875 – 1948.



Pre advokátov a advokátskych konci-pientov je publikácia za zvýhodnenú cenu
24 eur s DPH
+ 3,70 poštovné
(27,70 eur s DPH)

Zúčjemcovia mimo radov SAK
zaplatia 30 eur s DPH
+ 3,70 poštovné
(33,70 eur s DPH)

Objednávku nájdete na www.sak.sk alebo priamo kontaktujte:

PhDr. Ondrišová
02 204 227 28
ondrisova@sak.sk

Darina Stračinová
02 204 227 26
darina.stracinova@sak.sk



Z aktuálneho diania na európskej a medzinárodnej úrovni

■ CCBE

CCBE – **Rada advokátskych komôr Európy** (Conseil des Barreaux Européens) je organizácia združujúca advokátske komory z 32 krajín a ďalších 13 pridružených a pozorovateľských krajín. Zastupuje tak záujmy vyše jedného milióna európskych advokátov. Pravidelne vystupuje v mene svojich členov na úrovni Európskej únie, vypracováva stanoviská, štúdie, zapája sa do projektov a chráni základné piliere advokácie. Slovenská advokátska komora je jej plnohodnotným členom.

Z júnového zasadnutia stáleho výboru CCBE

Dňa 28. júna 2019 sa konalo zasadnutie Stáleho výboru Rady advokátskych komôr Európy (CCBE), ktorá združuje delegácie všetkých európskych komôr a reprezentuje záujmy advokátskeho stavu vo vzťahu k európskym inštitúciám. Delegácie boli informované o nových legislatívnych návrhoch Európskej komisie, diskutovali o metódach hodnotenia kvality právnych služieb, jednohlasne prijali odporúčacie stanovisko k reforme mechanizmu individuálnych sťažností Európskeho súdu pre ľudské práva, rozhodovali o forme podpory advokátov, ktorí sú prenasledovaní politickým režimom, navrhli projekt zaoberajúci sa zakotvením pravidiel využívania umelej inteligencie v oblasti právnych služieb, a diskutovali o príprave podujatí spojených s Európskym dňom advokácie na jeseň toho roku. Stálemu výboru predchádzalo zasadnutie pracovných skupín pre deontológiu, voľný pohyb advokátov v EÚ, medzinárodné právne služby, CSR a vzdelávanie v rámci profesie.

Seminár CCBE k problematike AML a daňovej legislatívy

Dňa 27. júna 2019 CCBE zorganizovala seminár k problematike dopadu AML a daňovej legislatívy na zásadu mlčanlivosti advokáta. CCBE sa venuje podrobne tejto téme v rámci niekoľkých pracovných skupín. Na podujatí sa zúčastnil aj zástupca Európskej komisie a experti z viacerých krajín. Prednášajúci z Veľkej Británie, Poľska, Holandska, Rakúska a Írska zdôraznili význam správneho pochopenia zásady mlčanlivosti ako povinnosti advokáta, ktorá je zakotvená vo všetkých právnych systémoch a slúži na efektívnu realizáciu práva občanov na prístup k spravodlivosti a obhajobu.

Zasadnutie výboru CCBE pre trestné právo pod vedením podpredsedu Laciaka

Dňa 29. júna 2019 sa konalo zasadnutie Výboru CCBE pre trestné právo, ktorému predsedá JUDr. Ondrej Laciak, PhD. Výbor sa dlhodobo venuje problematike procesnoprávných záruk pre obvinených a podozrivých osoby v trestnom konaní, ktoré boli sčasti upravené európskymi smernicami a implementované na národnej úrovni – o prístupe k obhajcovi, o práve na preklad a tlmočenie v trestnom konaní a o práve na informácie v trestnom konaní. Výbor navrhuje, aby aj ďalšie procesnoprávne záruky a spoločné minimálne štandardy boli súčasťou politickej agendy EÚ. Výsledkom diskusie bol návrh úpravy spoločných štandardov v konkrétnych oblastiach trestného procesu, najmä pokiaľ ide o zadržanie a väzbu v prípravnom konaní, dokazovanie a postavenie obhajcu počas vyšetrovania a vyhľadávania dôkazov.

Ďalšou témou bol legislatívny návrh Európskej komisie týkajúci sa elektronického dokazovania v trestnom konaní, ako aj problematika postavenia zraniteľných podozrivých a obvinených osôb, Úrad európskej prokuratúry a pripravenosť členských štátov EÚ či následky Brexit-u.

Okrem členov výboru sa zasadnutia zúčastnili ako hostia zástupcovia Európskej komory trestných obhajcov (ECBA), zástupkyňa Generálneho riaditeľstva Európskej komisie pre spravodlivosť (DG Justice) a analytik z Európskeho parlamentu pre parlamentné výskumné služby (DG EPRS), ktorí diskutovali o aktuálnom stave hodnotenia implementácie smerníc o procesnoprávných zárukách v trestnom konaní.

JUDr. Ondrej Laciak, PhD. sa ako predseda výboru CCBE pre trestné právo zúčastnil 28. júna 2019 rokovania so zá-



stupcami Stáleho zastúpenia Fínska pri EÚ ohľadom aktuálnych legislatívnych priorít fínskeho predsedníctva v Rade EÚ v druhom polroku 2019.

Európsky deň advokátov 2019 upozorní na problematiku prístupu k právnej pomoci v trestnom konaní

Európske advokátske komory spolu so CCBE si pripomenú po šiesty raz Európsky deň advokátov, ktorý sa prelína s Európskym dňom spravodlivosti, a to 25. októbra 2019. Témou bude právo na právnu pomoc v trestnom konaní so zamieraním na prístup k advokátovi pre osoby vo väzení. Európske advokátske komory budú pri tejto príležitosti organizovať rôzne podujatia. Hlavnou myšlienkou za konceptom európskeho dňa advokátov je vyzdvihnutie princípov právneho štátu a prínosu právnických profesií k obrane hodnôt právneho štátu a spravodlivosti, ku ktorým sa hlási aj Slovenská advokátska komora. Informačný materiál z dielne CCBE nájdete na www.ccbe.eu/actions/european-lawyers-day.

Rada Európy

Výročná konferencia HELP predstavila nové dištančné kurzy pre advokátov

V dňoch 4. – 5. júla 2019 sa v Štrasburgu konala výročná konferencia účastníkov programu HELP Rady Európy, ktorý sa zaoberá implementáciou vzdelávacích kurzov pre advokátov, sudcov a prokurátorov na e-learningovej platforme HELP Rady Európy. *Human Right Education for Legal Professionals (HELP)* aktuálne ponúka vyše 25 kurzov, ktoré v spolupráci s národnými inštitúciami a tútormi postupne implementuje formou dištančného vzdelávania v jednotlivých krajinách. Na výročnej konferencii HELP sa zúčastňujú zástupcovia sta-

vovských a vzdelávacích inštitúcií pre právnikov zo všetkých krajín Rady Európy. Slovenská advokátska komora sa zapojila do siete v roku 2015 a advokáti sa tak niekoľkokrát mohli zúčastniť na dištančnom kurze o ochrane osobných údajov a práve na súkromie. Aktuálne Rada Európy prekladá do slovenčiny materiál o právnych nástrojoch boja proti obchodovaniu s ľuďmi a SAK rokuje o implementácii kurzu o procesných zárukách v trestnom konaní.

Na konferencii sa v mene SAK zúčastnil jej podpredseda JUDr. Ondrej Laciak, PhD. Účastníkom boli predstavené no-



vé kurzy o rodinnom práve, procesných zárukách v trestnom konaní, o prevencii radikalizmu, CPT štandardoch a špecifických aspektoch prístupu k spravodlivosti pre ženy. Na záver konferencie členovia siete HELP sformulovali pracovný plán pre obdobie 2019-2020. Ponuku kurzov si môžete pozrieť a materiály preštudovať na <http://help.elearning.ext.coe.int>, v prípade otázok kontaktuje odbor medzinárodných vzťahov SAK.

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.

Odbor medzinárodných vzťahov SAK

Foto CCBE, Rada Európy



Karlovarské právnické dni XXVII. ročník

V dňoch 13. až 15. júna 2019 sme sa spolu s členom predsedníctva Slovenskej advokátskej komory JUDr. Jánom Havlátom zúčastnili na XXVII. ročníku **právnickej konferencie Karlovarské právnické dni**, ktorá sa konala v nových priestoroch – v hoteli Ambassador v Karlových Varoch.

Na konferencii sa zúčastnili významní prednášajúci z akademickej obce aj z praxe z Čiech, zo Slovenska, z Nemecka a z Rakúska. Program konferencie bol skutočne veľmi bohatý, odznelo celkom 27 príspevkov.

Konferenciu zahájil tradične viceprezident Karlovarských právnických dní JUDr. Vladimír Zoufalý.

Prvý deň konferencie, štvrtok dopoludnia, bol venovaný Občianskému právu hmotnému. Úvodnú prednášku *První zásada soukromého práva* predniesol **prof. Dr. Karel Eliáš** z Právnickej fakulty TU Trnava. V tento deň vystúpil na konferencii aj **prof. JUDr. Marek Števec, PhD.**, rektor Univerzity Komenského v Bratislave s prednáškou *Vztah obchodného a občianskeho zákonníka po reforme v SR*. Prof. Števec sa zaoberal otázkami súvisiacimi s rekodifikáciou súkromného práva a načrtnol predpokladaný rozsah rekodifikácie, ktorý sa zrejme bude vzťahovať len na časť záväzkového práva.

V prvý deň konferencie odzneli príspevky českého advokáta JUDr. Roberta Pelikána, **Ph.D.** *Meze smluvní svobody*

a tejto téme sa venoval aj **univ. prof. Dr. Georg E. Kodek** z WU vo Viedni. Tento deň boli prednesené aj príspevky týkajúce sa právnych problémov európskeho dedičského práva, profesijnej zodpovednosti advokáta za právne poradenstvo a odznel aj príspevok **Mgr. Roberta Němca**, podpredsedu ČAK na tému rozlišovanie medzi záujmom a oprávneným záujmom klienta.

V ďalších dňoch sme si vypočuli veľmi zaujímavé príspevky českých, slovenských, nemeckých a rakúskych kolegov, v ktorých sa venovali predovšetkým problémom spotrebiteľského práva, stretov záujmov štatutárov v obchodných spoločnostiach a príčinami a dôsledkami obštrukčného konania v civilnom a trestnom práve a ich príčinami.

Tradične sa v piatok, v predvečer posledného dňa konferencie, konala slávnostná recepcia, na ktorej boli odovzdané prestížne ceny Karlovarských právnických dní. Organizátori sa rozhodli tentorok neudelieť cenu za najlepšiu judikát roka.

Autorskú cenu za najlepšiu publikáciu, prvé miesto, získal za Českú republiku **Občanský zákoník, IX. svazek, § 2 894 – 3 081 Záväzky z deliktů a z jiných důvodů** autorov Filipa Melzera, Petra Tégla a kol. z Nakladatelstva Leges s. r. o. Druhé miesto získala Ivana Štenglová za titul **Smlouva o dílo** z Nakladatelstva C. H. Beck s. r. o. a tretie miesto dielo **Právní jednání a odpovědnost právnických osob po rekodifikaci českého soukromného práva** autorov Karla Berana a kol. z Vydavatelstva Wolters Kluwer ČR a. s.

Autorskú cenu za Slovensko získal komentár autorov Eduard Burda, Marek Kordík, Lucia Kurilovská, Tomáš Strémy a kol. **Zákon a trestná zodpovednosť právnických osôb** z Nakladatelstva C. H. Beck. Druhé miesto obsadila publikácia autora Jozefa Vozára **Augustín Rath, prvý slovenský srektor UK (Významí slovenskí právnici)** z Vydavatelstva Veda. Tretie miesto získal komentár **Autorský zákon** autorov Zuzana Adamová, Branislav Hazucha, Nakladatelstvo C. H. Beck.

Cenu za najlepšiu právnický časopis získal v ČR **Bulletin advokacie** (ČAK) a na Slovensku **Právní obzor** (Ústav štátu a práva SAV). *Bulletin slovenskej advokácie* sa umiestnil opäť na 2. mieste.

Keďže sa na tomto tradičnom podujatí zúčastňujem s prestávkami prakticky od samého začiatku, môžem konštatovať, že pri hodnotení obsahu a prednášok sa prejavuje zaujímavý fenomén. Keď toto podujatie v deväťdesiatych rokoch začínalo za účasti nemeckých a rakúskych kolegov bolo evidentné, že každý máme úplne iné problémy a vlastne sme sa s nimi len navzájom oboznamovali. V súčasnej dobe sa problémy javia doslova rovnaké a spoločné. Je to znakom toho, ako sa skutočne právne poriadky naprieč celou Európskou úniou zjednocujú.

Na záver mi nedá nepoukázať na minimálnu účasť zástupcov slovenskej právnickej obce, čo je na škodu veci.

JUDr. Jozef Brázdil
predseda Redakčnej rady BSA





ERA Young Lawyers Contest 2020 POZVÁNKA

Akadémia európskeho práva (ERA)

v spolupráci s Radou advokátskych komôr Európy (CCBE) a Varšavskou advokátskou komorou

pozýva advokátskych koncipientov a advokátov v prvom roku praxe zapojiť sa do projektu
Young Lawyers Contest, ktorý sa koná **od 1. októbra 2019 do 14. februára 2020**

Cieľom projektu je spojiť advokátskych koncipientov a mladých advokátov z rôznych krajín EÚ a umožniť výmenu skúseností, diskusiu o spoločných európskych témach a hodnotách, rozvíjať kritické myslenie a komunikačné zručnosti.

Priebeh projektu a registrácia: Záujemcovia sa môžu prihlásiť na oficiálnej stránke www.younglawyerscontest.eu **do 23. septembra 2019**. Prihlášky posudzuje porota, ktorá po ich vyhodnotení vyberie maximálne 36 účastníkov, resp. 12 tímov. Po potvrdení prihlášky sa na účasť vzťahuje **registračný poplatok 236 eur/osoba**.

23. september 2019	Termín na podávanie prihlášok
30. september 2019	Zverejnenie zoznamu účastníkov
30. október 2019	Písomné zadanie úlohy účastníkom
15. január 2020	Termín na odovzdanie písomného vypracovania úlohy
13. – 14. február 2020	Súťaž tímov v sídle ERA v meste Trier (Nemecko)

Podmienky účasti: *Young Lawyers Contest* je určený pre advokátskych koncipientov a advokátov v prvom roku praxe, ktorí sa zaujímajú o európske právo a chcú sa spoznať s kolegami zo zahraničia. Podmienkou je plynulá znalosť angličtiny.



YOUNG LAWYERS
CONTEST
2019/2020
EU LAW IN PRACTICE

Pre viac informácií kontaktujte
odbor medzinárodných
vzťahov SAK
(chladekova@sak.sk)



Poznačte si do kalendára Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum

Bamberská advokátska komora

v spolupráci

so Slovenskou advokátskou komorou, s Českou advokátskou komorou a so Saskou advokátskou komorou
organizujú pre advokátov a advokátskych koncipientov

Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum

8. a 9. novembra 2019

v Bambergu, Nemecko

Téma: Povinnosť mlčanlivosti advokátov

Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum každoročne vytvára platformu na výmenu vzájomných poznatkov a praktických skúseností z jednotlivých právnych odvetví s dôrazom na rozmer cezhraničnej spolupráce s kolegami zo Slovenska, Česka a Nemecka. Ide o celodennú odbornú konferenciu organizovanú na rotačnom princípe jednou z partnerských inštitúcií. Podujatie poskytuje jedinečný priestor na budovanie siete kontaktov po nemecky hovoriacich advokátoch. Na odbornej časti konferencie je zabezpečené simultánne tlmočenie do českého jazyka. Slovenská advokátska komora je partnerom od roku 2011 a bola organizátorom podujatia v roku 2017 v Bratislave.

Bližšie informácie Vám poskytne odbor medzinárodných vzťahov SAK e-mailom: chladekova@sak.sk

Stáž v Edinburghu – získavanie praktických skúseností z anglosaského práva

V apríli tohto roku som mala možnosť zúčastniť sa na vzdelávacom programe – European Lawyers Programme, ktorý je organizovaný pod záštitou European Lawyers Association a Škótskej advokátskej komory v Edinburghu. Hoci moja predstava o zahraničnej stáži bola spočiatku značne hmlistá, po návrate môžem skonštatovať jediné – stálo to za to!

Moju cestu na Britské ostrovy odštartoval článok v *Bulletíne slovenskej advokácie*, ktorý predstavoval Škótsku advokáciu. Jej historické korene a anglosaské *common law* ma úprimne zaujali. Môj záujem pramenil zo skutočnosti, že práve škótsky právny systém predstavuje pre našinca pomyselný vztyčný mostík medzi *common law* a kontinentálnou právnou úpravou. Keďže v mnohých aspektoch je vybudovaný (na rozdiel od anglického práva) podobne ako náš slovenský, na základoch rímskeho práva.

Keď som pod článkom našla ponuku vzdelávacieho programu, povedala som si, že to určite musím vyskúšať. Vyplniť prihlášku a uvidíme, či práve ja budem mať možnosť stať sa súčasťou tímu desiatich advokátov z krajín naprieč Európskou úniou.

Pri vstupnom pohovore som dostala základné informácie o mieste konania a rámcový obraz o obsahu. Program mal

pozostávať z dvoch základných častí. (i) Úvod prvých dvoch týždňov, kedy vás spolu s európskymi kolegami zasvätia do problematiky škótskeho právneho systému a (ii) nasledujúce dva mesiace strávené po boku konkrétneho junior/senior (*Queen's counsel*) advokáta, prípadne sudcu najvyššieho súdu v Škótsku (*Court of Session / High Court of Justiciary*). Zameranie advokátov ELA zohľadňovala na základe informácií uvedených v prihláške.

V skutočnosti mi však program poskytol toho oveľa viac.

Počas úvodných dvoch týždňov sme postupne absolvovali prednášky z rôznych oblastí škótskeho právneho systému (z oblasti obchodného, rodinného, správneho, trestného práva, ale aj práva nehnuteľností, zmlúv či súdneho systému). Prednášky vedené odborníkmi, často s desiatkami rokov praxe sa rozhodne líšili od toho, čo by nám inak poskytli školské lavice.



Edinburgh som navyše navštívila v čase silnejúcich nálad ohľadom blížiaceho sa Brexitu, čomu zodpovedala aj náplň práce a atmosféra na právnom oddelení škótskej vlády a parlamentu. Tam sme mali možnosť stretnúť mnohých odborníkov a vypočuť si nielen príbehy písané ich profesionálnou kariérou ale aj ich názory na budúcnosť a smerovanie krajiny, bez ohľadu na výsledok prinesený Brexitom.

Osobne ako veľký prínos hodnotím aj stretnutie s lordom Lyonom, kráľom tradície škótskych erbov (držiteľom je aj herec Sean Connery), či prezidentom Škótskeho tribunálu pre duševné zdravie (*the Mental Health Tribunal for Scotland*), ktorého životné a profesijné skúsenosti boli miestami pre našinca až dych berúce. Nedá mi nespomenúť prednášku a možnosť osobne sa stretnúť so sirom Davidom Edwardom, jedným z prvých sudcov Všeobecného súdu EU (založeného v roku 1989 ako Súd prvej inštancie) či neskôr členom Súdu európskych spoločenskostí.

Reálnym benefitom programu bola tiež možnosť navštíviť zákulisie mnohých škótskych inštitúcií v komornej atmosfére. Účasť na programe je z pohľadu škótskej právnej spoločnosti vnímaný veľmi pozitívne, s čím je spojená aj popularita programu nielen medzi advokátmi a solicitorami. Po príchode na určené miesta sa veľakrát nebolo treba ani len predstaviť. Každý vás už videl na fotke v miestnych právnych novinách (o čom sme si s kolegami nezabudli náležite zavtipkovať).

Odhladnuc od odbornej prípravy úvodné dva týždne boli plné návštev historických budov s nezabudnuteľnou architektúrou, spomedzi ktorých spomeniem katedrálu St. Giles, historické sídlo Waltera Scotta – Abbotsforth, letné sídlo britskej kráľovnej Holyrood Palace, ale aj budovu knižnice Signet Library, či pôvodnú budovu parlamentu, kde sa nachádza sídlo jednej z najimpozantnejších knižníc právnej literatúry na svete (knižnica obsahuje diela právnickej literatúry siahajúcej do obdobia pred jej vznikom v roku 1689; Knižnica je v súčasnosti zároveň pracovným sídlom advokátov pôsobiacich v Edinburghu, čo je tiež dôvod, prečo je za bežných okolností verejnosti neprístupná) – knižnice advokátov (*the Advocates Library*), ktorá sa stala naším takpovediac druhým domovom do konca programu.

V druhej – praktickej – časti programu sme mali možnosť byť súčasťou množstva rozličných káuz (v závislosti od náplne práce advokáta/sudcu, s ktorým sme v tom čase práve spolupracovali). V mojom prípade uvedené zahŕňalo viaceré prípady nemajetkovej ujmy, spor o platnosť stavebného povolenia, občiansky spor o prednosť vlastníckeho práva voči nájmu, práva spotrebiteľa v oblasti finančných leasingov, resp. aktívna legitimácia právnickej osoby v spore o neplatnosť zmluvy o hypotekárnom úvere, verejnoprávny spor o charakter právnej subjektivity mestských organizácií, prípady udelenia azylu či znásilnenia a vraždy.

Mala som možnosť sledovať činnosť advokátov zastupujúcich jednotlivé prípady, ale aj zdieľať takpovediac zákulisné informácie svedkov, zúčastňovať sa na rokovaníach so solicitorami a klientmi, pripravovať podklady k obhajobe, ba predprípraviť obsahový rámec pre rozsudok. Dokonca som mala možnosť zúčastniť sa medzinárodnej konferencie na

tému *Právo umelej inteligencie*, kde som v rámci galavečera mohla diskutovať s viacerými medzinárodnými odborníkmi a vypočuť si ich názor na smerovanie danej oblasti, ktorá neustále napreduje.

Čarom programu bola aj samotná povaha Škótska ako takého. História a konzervativizmus, ktoré sú pre krajinu charakteristické dodávajú všetkému vrátane súdneho systému jedinečnú atmosféru (plnú vtipných momentov).

Stáž v Edinburghu rozhodne nevidím len ako získavanie praktických skúseností z anglosaského práva, či rozvíjanie *soft skills*, ktoré sú jej imanentnou súčasťou. Vďaka programu som mala možnosť spoznať aj sedem ďalších advokátov zo Švédska, Talianska, Poľska či Španielska. Nadviazala som priateľstvá nielen v rámci nášho „ročníka“ programu a počas voľných víkendov som mala možnosť objavovať krajinu, ktorá rozhodne má čo ponúknuť. Keby som sa mala znovu rozhodnúť, či to stojí za to, na takmer tri mesiace vystúpiť z komfortnej zóny domáceho prostredia, neváhala by som ani na chvíľu. Stáž v Edinburghu je neopakovateľná skúsenosť!

JUDr. Míriam Podskubová, LL.M.
advokátka

Foto autorka (na spoločnej foto pred budovou sídla Waltera Scotta – Abbotsford House druhá sprava)



DO VAŠEJ KNIŽNICE

Augustín Ráth Prvý slovenský rektor Univerzity Komenského

VOZÁR, J.: **Augustín Ráth. Prvý slovenský rektor Univerzity Komenského**
Veda, Bratislava, 2018, 237 s.

Monografia z pera doc. JUDr. Jozefa Vozára, CSc., venovaná Augustínovi Ráthovi je v poradí druhým zväzom edície *Významní slovenskí právnici* vychádzajúcej v Ústave štátu a práva SAV (predchádzala jej v roku 2017 s uznaním prijatá práca rovnakého autora o Vladimírovi Fajnorovi) a nadväzuje na autorovu popularizačnú prácu *Významní slovenskí právnici z Liptova* (2016).

Doc. JUDr. Jozef Vozár, CSc., riaditeľ Ústavu štátu a práva, ktorý dvadsať rokov vykonával advokátsku prax, je známy advokátom nielen ako autor viacerých monografií vydaných u nás i v zahraničí, či ako spoluautor renomovaných komentárov a tematických zbierok judikatúry, ale aj ako autor knihy *Spomienky na Ernesta* venovanej advokátovi a prvému predsedovi Ústavného súdu ČSFR Ernestovi Valkovi.

Je namieste vyzdvihnúť už samotnú voľbu autora venovať druhý zväzok edície práve Augustínovi Ráthovi – významnej osobnosti, ktorej napriek nesporným zásluhám o slovenskú právnu vedu, nebola dosiaľ venovaná potrebná pozornosť.

Augustín Ráth (1873 – 1942), advokát, sudca, no najmä prvý profesor občianskeho práva na Slovensku, prvý slovenský rektor Univerzity Komenského a prvý dekan Právnickej fakulty Univerzity Komenského, je jednou z najvýznamnejších osobností slovenskej právnej vedy. Právo študoval v Kluzi a Pešti a po tom, čo neprijal ponuku pôsobiť na peštianskej právnickej fakulte, vykonal koncipientsku prax u Pavla Mudroňa v Turčianskom Sv. Martine a Jána Krnu na Myjave. Po zložení advokátskej skúšky (1899) pôsobil ako advokát v Ružomberku, Námestove (kde prevzal advokátsku kanceláriu po Pavlovi Országhovi Hviezdoslavovi) a v Bratislave. Od roku 1914 bol sudcom v Novom Sade a Kruševaci a po vzniku Československa krátko sekčným šéfom na Ministerstve pre zjednotenie zákonov a unifikáciu správy. Po habilitácii na Právnickej fakulte Univerzity Karlovej (1920) patril medzi zakladateľov Právnickej fakulty Univerzity Komenského, na ktorej pôsobil ako profesor občianskeho práva až do svojej smrti.

Monografia je štruktúrovaná do **piatich kapitol**, ktoré vyčerpávajú pokrývajú život a bohaté aktivity Augustína Rátha (1. Štúdiá a súkromie, 2. Pôsobenie pred rokom 1918

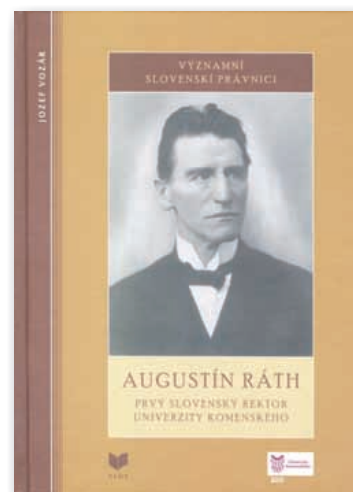
a po roku 1918, 3. Unifikácia práva v ČSR, 4. Predseda Učnej spoločnosti Šafárikovej, 5. Pôsobenie na Univerzite Komenského v Bratislave). Doplnená je záverom charakterizujúcim Augustína Rátha ako muža vysokých morálnych kvalít, súpisom jeho publikačnej činnosti a dvoma jeho prejavmi – pri otvorení prednášok na bratislavskej právnickej fakulte v roku 1921 a pri jeho inštalácii rektorom. Nasleduje bohatý zoznam použitej literatúry a archívnych prameňov a praktický menný register.

Autor podrobne a dôsledne preskúmal životné osudy i pôsobenie Augustína Rátha vo všetkých oblastiach. Vznikol tak faktograficky bohatý a živý obraz tejto osobnosti.

Monografia predstavuje nielen Ráthovo advokátske, sudcovské a pedagogické pôsobenie, ale i jeho snahy a zásluhy pri budovaní slovenskej právnickej terminológie, unifikácii práva v ČSR, ale aj jeho záujem o vedeckú právnickú prácu začínajúci už v časoch jeho advokátskeho pôsobenia (v roku 1906 vydal monografiu *Práva medzi mužom a ženou v Uhorsku* – ako autor zvýrazňuje – prvé právnické vedecké dielo písané po slovensky).

Jozef Vozár vyzdvihol v monografii na viacerých miestach i prácu uvedomelých slovenských advokátov, ktorí si toto povolanie zvolili ako alternatívu umožňujúcu slúžiť vlastnému ľudu, ich zásluhy na vzniku Československa a jeho demokratického prostredia. Aj Augustín Ráth patril k tým slovenským advokátom, ktorí boli úprimnými slovenskými národovcami a neskôr presvedčenými československými vlastencami. No monografia je i výrazným príspevkom k výskumu dejín výučby práva na Univerzite Komenského v roku stého výročia jej vzniku.

Ťažiskovou a najrozsiahlejšou je práve piata kapitola venovaná pôsobeniu Augustína Rátha na Univerzite Komenského v Bratislave (Ráth sa stal v roku 1921 jej rektorom) a právnickej fakulte (prvé prednášky na právnickej fakulte sa začali v októbri 1921). Ráth bol jej dekanom viac ráz (krátko pred zvolením do funkcie rektora a potom v rokoch 1923/24 a 1927/28). Riadnym profesorom občianskeho práva bol menovaný v máji 1921 a až do svojej smrti občianske právo prednášal. A ako autor monografie dopĺňa – keď mu to už



zdravotný stav nedovoľoval, časť týchto jeho povinností prevzal jeho žiak a neskôr kolega Štefan Luby.

Monografia zvyrazňuje princípy pedagogického pôsobenia Rátha, ktorý bol presvedčený, že samotné formálne právnické vzdelanie nestačí, kládol dôraz na úzku spojitosť teórie s praxou. V tejto kapitole sú predstavené i okolnosti vzniku univerzity a právnickej fakulty, spôsob štúdia; kapitola prináša i hodnotenie pôsobenia českých pedagógov, mapuje účasť Rátha v habilitačných a inauguračných konaniach (napríklad Vladimíra Fajnora, v poradí druhého profesora občianskeho práva na Slovensku v roku 1936) i jeho študijné pobyty v zahraničí.

Monografia však približuje a hodnotí i Ráthove novinárske aktivity (založenie politicko-spoločenského mesačníka Orava (1905), v ktorom uverejňoval i právne rady, Ráthove príspevky do Slovenských pohľadov, jeho prácu hlavného redaktora Slovenských ľudových novín), jeho zásluhy o slovenské peňažníctvo (napr. Prešporská ľudová banka) a jeho kandidovanie vo voľbách do uhorského snemu (1906), v súvislosti s ktorým je predstavený i jeho volebný program presadzujúci práva Slovákov a základné právne princípy.

Autor pracoval s úctyhodným množstvom archívnych prameňov pochádzajúcich nie len z viacerých archívov na Slovensku, ale i v Čechách a Srbsku, vrátane archívov súkromných. Kniha je doplnená bohatým obrazovým materiálom – fotografiami (dokumentujúcimi Ráthov osobný život i dobové reálie výučby práva – nájdeme tu fotografiu Rátha s jeho študentmi v prírode, či interiéry Právnickej fakulty) a vzácnymi dobovými dokumentmi (odpis vysvedčenia Rátha z advokátskej skúšky, dokumenty právnickej fakulty atď.).

Jozef Vozár sa zhostil témy s potrebným nadhľadom, vďaka podrobnej znalosti historického kontextu s istotou vsadil životné osudy Augustína Rátha do dobových reálií, identifikoval a vysvetlil ich vplyvy na život samotného Rátha, ale i právnickej fakulty a univerzity. Kniha je mimoriadne obsažná, pútavo napísaná, má bohatý a pedantne spracovaný poznámkový aparát (takmer osemsto odkazov).

Význam tejto knihy nespočíva však iba v predstavení jednej z najvýznamnejších osobností slovenskej právnej vedy na pozadí vzniku Československa, Univerzity Komenského, jej právnickej fakulty a ich budovania. Pripomína najmä hodnoty, ktoré by mali byť v živote dnešného právnik – či už vysokoškolského učiteľa, sudcu alebo advokáta – prítomné a dominantné. Augustín Ráth si niesol celým svojim profesionálnym životom praktickú skúsenosť z čias, keď pôsobil ako advokát. Sám (v roku 1911) napísal: „*Mojim životným povoláním je advokátstvo (...) čo deň ma viacerí vyhľadávajú o radu a právnú pomoc a ponevác chcem každého svedomite a punktovne obslúžiť, nuž musím venovať celý svoj čas svojej pravotárskej kancelárii*“ a neskôr (v roku 1921 pri otvorení právnickej fakulty ako jej dekan) dodal, že kancelária právnik a jeho dom „*musí sa stať asyloom uhnetených, bezprávnostíou poškodených. Keď aj žiť treba a aj služobník práva je hoden mzdy svojej, ale nesmie nikdy zabúdať, že vykonáva nobilitae officium.*“

S ohľadom na výnimočnosť tejto monografie, nespornú potrebu vedeckého spracovania pôsobenia slovenských osobností práva v našej histórii, treba veriť, že Jozef Vozár vo svojom záslužnom úsilí nepoľaví a obohatí edíciu o nové zväzky.

JUDr. Peter Kerecman, PhD.

Ladislav Čendula: Mojich šesť desaťročí v banskobystrickej advokácii

Slovenská advokátska komora nadväzuje na už skôr vydané knihy o niektorých významných slovenských advokátoch pôsobiach v dávnejšej minulosti, či v druhej polovici 20. storočia. Vydala ďalšiu knihu spomienok, tentoraz banskobystrického advokáta Ladislava Čendulu.

Kniha *Mojich šesť desaťročí v banskobystrickej advokácii* vznikla v spolupráci s banskobystrickým redaktorom Jozefom Habočíkom. Spomienky Ladislava Čendulu približujú čitateľom nielen jeho život v advokácii, ale aj život banskobystrickej advokácie. Súčasťou knihy sú aj spomienkové texty viacerých súčasných advokátov z Banskej Bystrice a Zvolena, ktorých profesijný život bol so životom staršieho kolegu úzko spätý.

Publikácia je k dispozícii za 5 eur.

V prípade záujmu kontaktujte: ondrisova@sak.sk



DO VAŠEJ KNIŽNICE

Daňové úniky a daňové podvody a právne možnosti ich predchádzania

(inštitútmi daňového, obchodného a trestného práva)

BABČÁK, V. a kol.: **Daňové úniky a daňové podvody a právne možnosti ich predchádzania (inštitútmi daňového, obchodného a trestného práva).**

Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2018, 472 s.

ISBN 978-80-8152-661-9

Globalizácia zasahuje do všetkých sfér ľudského života (vrátane obchodu, podnikania a pod.). Aj tento faktor pôsobí na rozvoj nadnárodných korporácií, čím dochádza priamo úmerne k nárastu počtu podvodných konaní. Nie je preto prekvapujúce, že jednou z najaktuálnejších otázok vedy o daňovom práve sú daňové úniky a daňové podvody. Na to reaguje aj vedecká spisba tým, že boli vydané viaceré publikácie týkajúce sa danej problematiky.

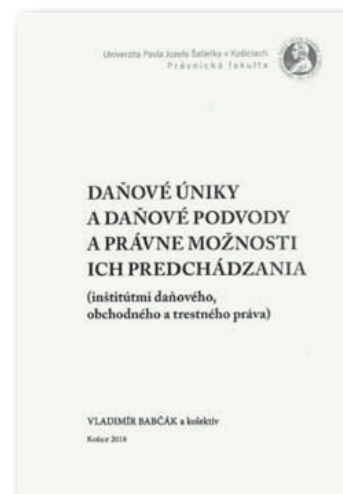
Monografia z dielne autorov pôsobiacich na Právnickej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach sa zaoberá

rá predmetnou problematikou a zároveň aj právnymi možnosťami predchádzania daňovým únikom a daňovým podvodom. Kolektív autorov zložený z odborníkov z oblasti nielen daňového práva, ale aj trestného, či obchodného práva garantuje to, že dielo poskytuje relatívne komplexný pohľad na túto veľmi spornú a aktuálnu otázku. Vďaka tomu, že sa medzi autormi nachádzajú aj odborníci z praxe, nebol opomenutý ani praktický aspekt.

Z hľadiska systematického je dielo členené na **6 kapitol**. Autori postupovali od rozpracovania všeobecno-teoretických otázok protispoločenského konania v oblasti daní až po osobitosti daňových únikov a daňových podvodov. Práve osobitným aspektom daňových únikov a daňových podvodov ako aj možnostiam ich predchádzania nebola doposiaľ v teórii venovaná náležitá pozornosť.

Nárastom počtu daňových únikov boli vnútroštátne daňové systémy nútené čeliť tomuto problému, ktorý má výrazne medzinárodný charakter. Je nutné zdôrazniť, že plnenie, resp. neplnenie daňových povinností je úzko späté aj s atribútmi daňového systému toho-ktorého štátu. Aj so zreteľom na uvedené, Európska únia prijala určité iniciatívy v danej oblasti. Jej viaceré oznámenia, či odporúčania našli svoje legislatívne, príp. nelegislatívne vyjadrenie v rôznych právnych aktoch. V súčasnosti je azda najviac pertraktovanou Smernica Rady (EÚ) 2016/1164 z 12. júla 2016, ktorou sa stanovujú pravidlá proti praktikám vyhýbania sa daňovým povinnostiam, ktoré majú priamy vplyv na fungovanie vnútorného trhu (známa pod skráteným označením smernica ATAD). Veľmi kladne hodnotíme, že autori svoju pozornosť neupriamili len na smernicu ATAD a náležite rozanalyzovali aj ďalšie sekundárne právne akty (napr. tzv. Merger smernicu a i.) a poukázali na veľmi bohatú rozhodovaciu činnosť Súdneho dvora Európskej únie v danej oblasti.

Daňové úniky a daňové podvody sa zvyknú častokrát spájať s nepriamym zdaňovaním, špeciálne s daňou z pridanej hodnoty. Daňové právo sa však môže zneužiť rôznymi podvodnými konaniami aj na úseku priamych daní. V tejto súvislosti sa javí analýza najvýznamnejších tzv. daňových káuz za



Martina Gajdošová – Peter Kerecman

Prvé ženy v slovenskej advokácii

Pred stopäťdesiatimi rokmi bolo slovo *advokátka* neznáme. Na Slovensku sa stalo realitou až v období Československa. Advokácia bola mužskou doménou.

*Ako sa advokácia zmenila,
keď do súdnych siení vstúpili ženy?
Aké to bolo, keď sa prvý advokát v krajine
rozhodol zamestnať prvú ženu ako osnovníčku,
čo ho k tomu viedlo a koľko to vydržal?
Ako a prečo sa pridávali ďalší?*

Od zápisu prvej ženy – advokátskej osnovníčky do zoznamu osnovníkov advokátskej komory uplynie v roku 2015 práve 90 rokov. Dnes je v advokácii približne rovnako veľa mužov ako žien. Čo ženy do advokácie priviedlo, ako vykonávali osnovnícku a advokátsku prax, ako sa im darilo, ako a prečo sa postupne rozširovali a znižovali ich počty – práve o tom je táto kniha.

Cena: 9 eur Kontakt: PhDr. Ondrišová,
tel.: 0903 600 805, ondrisova@sak.sk

výbornú demonštráciu daňových únikov a vyhýbania sa daňovým povinnostiam v oblasti priameho zdaňovania.

V diele je akcentované, že boj proti zneužívaniu daňového systému má nielen legislatívny, ale aj právno-aplikačný charakter. Musíme súhlasiť s tým, že pravidlo GAAR síce posilnilo pozíciu správcu dane pri správe dani, no došlo k zvýšeniu rizika na strane daňového subjektu pri uplatnení jeho práv. Vhodnejším by bol preto naďalej reštriktívny prístup pri teste účelovosti, a to aj v kontexte nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I ÚS 241/07, ktorý judikoval, že ani záujem štátu na realizácii príjmovej stránky štátneho rozpočtu nemôže byť a nie je nadradený dodržiavaniu a rešpektovaniu práv, ktoré priznávajú zákony daňovým subjektom.

Na viacerých miestach sa zdôrazňuje taktiež to, že k riešeniu tohto nelichotivého stavu by určite prispela stabilizácia daňovej legislatívy aj napriek rýchlo meniacim sa spoločenským vzťahom. Ako možné riešenia autori poukazujú na tzv. motivačné schémy, kam možno radiť novelizované ustanovenia o nižších sankciách pri podávaní dodatočných daňových priznaní po začatí daňovej kontroly, tzv. soft warning, či niekdajšiu dohodu o výške dane, nad ktorej opätovným zavedením by bolo vhodné uvažovať.

Už ako z názvu publikácie vyplýva, jej obsahovou súčasťou sú aj možnosti predchádzania daňovým únikom, a to z obchodnoprávneho, trestnoprávneho a ekonomického

hľadiska. Obchodné právo možno nepochybne považovať za tvorcu legislatívneho rámca pre podnikanie, ale na strane druhej vytvára aj akési primárne bariéry pre nežiaduce javy. V rámci týchto častí monografie sú objasnené viaceré novely prameňov obchodného práva, ktoré majú daňovoprávny kontext, a to najmä v oblasti práva obchodných spoločností. Subsidiárnu ochranu spoločenským vzťahom poskytujú trestné právo. Svoje miesto tu z tohto dôvodu našlo objasnenie inštitútu tzv. daňovej kobry, analýza skutkových podstát trestných činov daňových a pod. Prepojenosť daňového práva a ekonomie je najvýraznejšia spomedzi všetkých právnych odvetví, a preto sa v knihe za účelom poskytnutia širšieho pohľadu na vznik a existenciu daňových únikov načrtli vybrané ekonomické aspekty, no publikácie ponúka odpovede aj na ďalšie zaujímavé otázky.

Monografiu hodnotíme ako výborný počín, v ktorom je citeľná a veľmi žiadúca interdisciplinarita. Rozvoj moderných technológií je ďalším faktorom ovplyvňujúcim obmedzovanie rozsahu daňových únikov, ktorý môže tento „boj“ ako sťažiť, tak aj uľahčiť. Daňové úniky a daňové podvody sú a naďalej budú veľmi aktuálnou otázkou, ktorej štáty musia čeliť. Predmetné dielo predstavuje vysoko odborné dielo, ktoré môže poslúžiť ako užitočná pomôcka pre právnikov, advokátov, sudcov pôsobiach v rámci správneho súdnictva, ako aj študentov práva.

Mgr. Ladislav Hrabčák



Publikačná súťaž Bulletinu slovenskej advokácie

Redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie
vyhlásila aj na rok 2019

XVIII. ročník publikačnej súťaže Bulletinu slovenskej advokácie

pre študentov právnických fakúlt,
advokátskych koncipientov
a mladých advokátov do 35 rokov

Konkrétnu tému si účastník súťaže zvolí sám. Podmienkou je aktuálnosť témy z teórie alebo praxe slovenského, európskeho či medzinárodného práva. Súťažný príspevok nesmie mať popisný charakter. Príspevky v rozsahu maximálne 34 000 znakov (vrátane medzier) treba poslať e-mailom na adresu ondrisova@sak.sk alebo darina.stracinova@sak.sk.

Termín uzávierky je 30. november 2019.

Porota zložená z členov redakčnej rady Bulletinu slovenskej advokácie
príspevky vyhodnotí do konca decembra 2019.

Pre autorov sú pripravené finančné ceny, porota má právo cenu neudelieť, resp. ju zvýšiť.

Advokáti v odboji – Ivan Horváth

Slovenskí advokáti zohrali významnú úlohu nielen pri vzniku Československa a budovaní republiky, ale zapojili sa aj do organizovania Slovenského národného povstania a protifašistického odboja na rôznych miestach Slovenska.

Je známe, že na organizácii Slovenského národného povstania sa podieľali Gustáv Husák či Jozef Lettrich, advokáti v Bratislave, ale i to, že zo zahraničia burcoval odboj Vladimír Clementis. Advokáti organizovali aj odboj v regiónoch – napríklad vo Vranove nad Topľou advokát Cyril Daxner (1904 – 1945), ktorý bol za odbojovú činnosť zatknutý a väznený v koncentračnom tábore Mauthausen.

*Menej známe však je, že v oblasti Senice odboj organizoval Ivan Horváth (1904 – 1960), ktorého advokátske pôsobenie priblížila i kniha vydaná Slovenskou advokátskou komorou v roku 2014 (Advokát Ivan Horváth a advokáti v jeho diele). Dnes, vďaka jeho dcére, pani **Jane Schillerovej-Horváthovej**, môžeme z jej spomienok a ňou zhromaždených prameňov doplniť pohľad na Ivana Horvátha aj o informácie o jeho odbojovej činnosti.*

Ivan Horváth už od začiatku nástupu fašizmu nekompromisne a otvorene vyjadroval svoj odmietavý postoj. Vedela som, že organizoval a viedol protifašistický odboj v Senici a okolí, že bol jedným z osnovateľov a signatárov Vianočnej dohody a že bol členom 3. ilegálnej Slovenskej národnej rady. Zo spomienok našej matky a otcových blízkych priateľov som tiež vedela, že sa v roku 1943¹ otec stretával s Dr. Gustávom Husákom a Ladislavom Novomeským a koncipovali obsah Vianočnej dohody a v roku 1944 na chate v Čremošnom pri Turčianskych Tepliciach² rokovali o prípravách a termíne povstania. Tieto stretnutia boli, samozrejme, prísne tajné a vedeli o nich len najbližší, spoľahliví spolupracovníci.

Bola som preto veľmi prekvapená a sklamaná, že Ivana Horvátha historici hodnotia ako jedného z posledných a najmenej významných účastníkov a signatárov Vianočnej dohody. V dielach historikov som sa dočítala o protifašistickom odboji na Slovensku, o odbojových skupinách, ktoré organizovali prechody našich vlastencov za hranice, pomáhali režimom prenasledovaným občanom a politickým väzňom. Celkove konkrétne tu bolo vymenovaných osem skupín s menami ich vedúcich aj niektorých ich členov. „Z týchto utečencov sa postupne sformovali partizánske jednotky, ktoré pred začiatkom SNP pôsobili v horách východného Slovenska, v regióne Turca, Liptova, Hornej Nitry a Banskej Štiavnice.“³ O organizovanom protifašistickom odboji na Záhorí, v Senici a širokom okolí tu nie je žiadna zmienka.

V ďalšej publikácii⁴ sa uvádza: „Pri založení SNR neboli zástupcovia sociálnej demokracie (...) Zlepšenie sa očakávalo od rozšírenia SNR o ďalšie osoby. V januári 1944 do SNR kooptovali dvoch nových členov: Dr. Ivana Horvátha a Dr. Ing. Petra Zaťka. Prvého za sociálnych demokratov a druhého ako významného národohospodára. (...) Je problematické, či toto kooptovanie bolo optimálnym krokom pri rozširovaní a upev-

ňovaní politickej základne, na ktorej stála Vianočná dohoda o SNR. (...) Dr. Ivan Horváth bol advokátom v Senici. Mal svoje miesto v slovenskej literatúre, ale v protifašistickom odboji nereprezentoval sociálno-demokratickú stranu v pravom zmysle slova. O jeho členstve v SNR rozhodli osobné známosti. Dr. Ivan Horváth bol počas celých príprav v podstate pasívnym členom. Napokon bol jediným členom ilegálnej SNR, ktorý sa nezúčastnil v SNP. Kooptovaním Dr. Ivana Horvátha do SNR sa patrične neriešilo zastúpenie sociálno-demokratickej strany vo vedení odboja. Ani čo do reprezentatívnosti osoby ani čo do jej skutočného postavenia v radoch vlastnej strany (...) Bolo omylom určiť Dr. Ivana Horvátha za reprezentanta „ľavicového prúdu“ v sociálnej demokracii. (...) So sociálnymi demokratmi sa malo rokovať už pred vznikom SNR. (...) Bez sociálnych demokratov nebola SNR skutočne reprezentatívnym orgánom politických síl česko-slovenskej orientácie. (...)“ Prijatie Ivana Horvátha a Petra Zaťka len posilnilo „salónny charakter“ nekomunistickej reprezentácie v nej. Václav Král dokonca napísal o alibistickej slovenskej buržoázii zastúpenej v SNR.⁵

Tieto tvrdenia sa nezakladajú na skutočnosti. Historik napísal tieto tvrdé slová odsúdenia bez toho, že by sa bol aspoň trochu informoval na mieste pôsobenia môjho otca v Senici v rokoch 1931 až 1945 a tiež o tom, kým môj otec bol. Bol tu aj dostatok písomných zdrojov. Napríklad vo všetkých publikáciách o Senici, kde sa spomína otcovo meno sa uvádza, že organizoval a viedol protifašistický odboj v Senici a okolí. Rovnako nepochopiteľná je aj úplná absencia tejto odbojovej skupiny v jednom z historických diel.⁶ Kto bude ďalej písať teraz aj v budúcnosti o tejto tematike, bude čerpať informácie z uvedených prác renomovaných historikov a meno môjho otca bude zabudnuté. Je mi nesmierne ľúto, že v období nástupu fašizmu až do konca druhej svetovej vojny, kto-



Podobizeň
Dr. Ivana
Horvátha

ré bolo jedno z najťažších rokov v jeho živote, kedy riskoval svoj život a život svojich blízkych, historici mlčia.

Otec bol všestrannou významnou osobnosťou. Každý, kto ho poznal, si ho veľmi vážil. Nikdy nebol pasívny. Všetko, na čo sa podujal, konal s najväčšou zodpovednosťou. Dr. Gustáv Husák a Ladislav Novomeský ho poznali veľmi dobre. Preto sa s ním stretli pri prvých úvahách o štátoprávnom usporiadaní Slovenska po oslobodení a pri koncipovaní obsahu textu, ktorý je známy ako *Vianočná dohoda*. Preto ho aj preferovali ako zástupcu sociálnej demokracie v ilegálnej Slovenskej národnej rade.⁷

Organizovať protifašistický odboj v Senici bolo mimoriadne ťažké. Už od 15. marca 1939 jednotky nemeckej armády okupovali západné Slovensko a obsadili pravý breh Váhu až po Žilinu, odzbrojili slovenské posádky a zobrali im vojenský materiál.⁸ Do Senice 18. marca 1939 prišla motorizovaná stotina nemeckých vojakov.⁹ Po vypuknutí SNP Nemci a príslušníci POHG ešte vystupňovali kruté represálie voči obyvateľstvu. Dňa 9. septembra 1944 prišiel do Senice 130-členný oddiel nemeckej vojenskej polície Sicherheitsdienst.¹⁰

Ivan Horváth sa napriek tomu dostavil do Banskej Bystrice a zúčastnil sa na ustanovujúcom zasadnutí SNR. „Potom sa jej 13 nových a staronových členov zišlo popoludní 1. septembra 1944 v zasadacej sieni obchodnej a priemyselnej komory.“¹¹ Dňa 5. septembra 1944, keď sa konalo slávnostné zasadnutie SNR v Banskej Bystrici otec sa na ňom zúčastnil.¹²

Naša historiografia uznáva otcovi miesto len v literatúre. Áno, má miesto, a to veľmi významné. „*Tvorba Ivana Horvátha je v slovenskej próze azda najvšestrannejším dokladom (...) atmosféry prvých desaťročí 20. storočia. (...) Sám si zadal úlohu zoznamovať slovenskú spoločnosť s aktuálnymi trendmi v európskom umení, keďže po vzniku československej republiky ako príslušník jej prvej intelektuálnej generácie si uve-*

domil, že (...) treba v nových slobodných podmienkach priblížiť verejnosti aj iné kultúrne a umelecké pohľady na ňu samu i svet, (...) medzi slovenskými spisovateľmi bol Horváth rýdzy umelec, výrazná kultúrna osobnosť svojej doby.“¹³ „*Horváth patrí medzi priekopníkov modernej slovenskej prózy a číta sa ako autor súčasný, akoby medzi jeho dobou a prítomnosťou neboli rozdiely.*“¹⁴

Aby bolo zrejmé, kým otec bol, uvediem v krátkosti jeho životopis. Významnú úlohu zohrávalo uňho jeho rodinné zázemie. Bol hrdý na svojich predkov a chcel pokračovať v rodinnej tradícii. Jeho predkom, zemanom z Blatnice za mimoriadne hrdinstvá v boji proti Turkom udelil Ferdinand II. v roku 1633 armáles a povýšil ich do šľachtického stavu.

Otcov starý otec **Jozef Horváth** (1819 – 1906), legendárny kňaz v Turčianskom Svätom Martine, bol štúrovec, účastník revolučných rokov 1848, člen prvej SNR a jedným zo signatárov požiadaviek Slovenského národa.¹⁵ Len o vlások unikol šibenici. Organizoval Memorandové zhromaždenie na jeho martinskej fare. Táto bola aj dlhé desaťročia centrom národného života. Zaslúžil sa aj o postavenie Národného domu, Evanjelického gymnázia, Matice slovenskej.

Otcov druhý starý otec, **Rudolf Krupec** z Bystričky (1840 – 1913), bol iniciátorom a zakladateľom Tatra Banky v Martine a významne prispel na Národný dom, ako aj iné inštitúcie. Bol synom Jozefa Krupca pansláva a revolucionára v rokoch 1848.

Otcov otec **Dr. Cyril Horváth** (1864 – 1931) po skončení právnických štúdií prišiel do Senice. Pôsobil tu ako advokát, neskôr verejný notár. Bol uvedomelým národovcom. Organizoval slovenské národné hnutie v oblasti Senice spolu s Dr. Štefanom Fajnorom. Bol členom druhej Slovenskej národnej rady. V roku 1918 bol signatárom Martinskej deklarácie,¹⁶ neskôr členom Národného zhromaždenia v Prahe.

Otec sa narodil 26. júla 1904 v Senici. Tu chodil do evanjelickej ľudovej školy, potom prešiel na evanjelické lýceum v Bratislave. Od roku 1919 prestúpil na Štátne gymnázium na Grösslingovej ulici, kde zmaturoval. Popri štúdiách práva na Karlovej univerzite v Prahe, v Drážďanoch a Bratislave v roku 1924 odišiel do Paríža na Vysokú školu politických vied na Sorbonne, kde absolvoval v roku 1926 diplomatickú sekciu. Z Paríža podnikal cesty po celej Európe. V roku 1928 získal doktorát všetkých práv Univerzity Komenského v Bratislave.

Začal pracovať v súdnictve, advokátskym koncipientom bol u Dr. Ivana Dérera, potom pracoval u Dr. Ivana Markoviča. Roku 1928 vstúpil do Československej sociálno-demokratickej strany. Kvôli predčasnej smrti svojho otca v roku 1931 sa vrátil do rodnej Senice. Tu prevzal úrad verejného notárstva. Vtedy podpísal Protestný manifest spisovateľov a intelektuálov na podporu spravodlivého vyšetrenia strelby do štrajkujúcich robotníkov v Košútoch. V roku 1936 sa zúčastnil na I. kongrese slovenských spisovateľov v Trenčianskych Tepliciach, kde sa pridal k protifašistickej rezolúcii.

„*Moje priame spomienky na Ivana Horvátha spadajú až do tridsiatych rokov, keď prišiel do Senice (...) aby prevzal po otcovi notársku kanceláriu. Ihneď po jeho príchode oživila sa aktivita sociálno-demokratickej strany, ktorej sa stal predse-*

dom. Na tomto poli sa potom naše vzťahy čím ďalej, tým viac rozširovali a najmä v období ľudáckeho fašizmu nadobudli pevnosť a úprimnosť, posilňované sú rovnakým názorom na súčasné dianie a obavami o osud jednotnosti československého štátu. Z tejto doby mám naňho jednu spomienku, ktorá nikdy nevymizne z mojej pamäti. Vtedy pri voľbách do tzv. Slovenského snemu (bolo to v decembri 1938) málokto voľil, z obavy pred gardistickými represáliami, si dovoľil verejne preukázať odmietavý postoj k volebnej fraške, na ktorej základe sa mal v tajných voľbách zvoliť slovenský snem. Ivan sa vtedy verejne postavil proti a pred celou volebnou komisiou vhodil do urny prázdnu obálku. Týmto svojím činom sa verejne prihlásil k odporcom nastupujúceho politického kurzu. Následky nedali na seba dlho čakať. Zakrátko mu odňali verejnotársku kanceláriu. Potom ako advokát v Senici bol nám všetkým, ktorí tento klérofašistický režim neuznávali, veľkou oporou. Okolo neho sa grupovali všetky akcie, ktoré akýmkoľvek spôsobom pomáhali antifašisticky zmýšľajúcim ľuďom. Bol centrom pomoci utekajúcim občanom českej národnosti. Cez spojky pri prechode cez moravsko-slovenskú hranicu pri Vrbovcích zabezpečoval ich transport na Brezovú pod Bradlom a ďalej cez Maďarsko na západ. Často sa stávalo, že celá skupina, čakajúc na ďalšiu spojku, prenocovala v blízkych kúpeľoch Smrdáky, kde sa vždy pre nich našlo útočisko a kde boli v dočasnom bezpečí. Tam sa tiež ukrývali utečenci z koncentračných táborov, najmä sovietski vojaci, ktorí potom posilňovali partizánske skupiny. Mnohým, pre ktorých bola pôda horúca, sa vydávali falošné doklady a tak sa zachraňovali pred transportom do koncentračného tábora. (...) Keď sa koncom roku 1943 predstavitelia ilegálneho vedenia KSS dohodli s hlavnými predstaviteľmi občianskeho odboja o vzniku ilegálnej Slovenskej národnej rady, jej členom sa stal aj Ivan Horváth. V tejto funkcii sa zúčastnil aj na tvorbe Vianočnej dohody, ktorá formulovala hlavné zásady odboja proti fašizmu.¹⁷

„Ivan Horváth bol povahy tichej, skromnej. Nikdy sa ničím nepochváľil, tým menej dačím vystatoval, hoci bolo toho veľa, čím sa mohol chváliť. (...) V roku 1939 po nastolení slovenského štátu bol Ivan Horváth ako socialista pozbavený verejného notárstva v Senici. Pretože mal spôsobilosť byť advokátom, otvoril si advokátsku kanceláriu. A tu sme sa stretli na jednom bojisku (...) bol vynikajúci právnik, bystrého umu, pohotový a disponoval železnou logikou. Jeho žaloby či obrany boli vždy starostlivo vypracované (...). Keď som v roku 1944 musel aj so svojou rodinou pred gestapom zo Senice ujsť, Ivan Horváth preukázal v tých najťažších časoch svoje priateľské gesto voči mne, lebo moju advokátsku kanceláriu prevzal a moje kauzy ďalej viedol. Pomáhal nezištne každému, kto bol režimom prenasledovaný a potreboval pomoc. Pomáhal vlastencom z Čiech a Moravy utekajúcim do cudziny pomáhal všade, kde bola pomoc potrebná.“¹⁹

Pomáhať utečencom a prenasledovaným bolo v Senici a okolí mimoriadne ťažké. Keď sa 13. októbra 1938 vytvorila Hlinkova garda – polovojenská ozbrojená zložka HSĽS – už 20. novembra sa uzatvorili miestnosti sociálno-demokratickej strany a činnosť jej miestnej organizácie bola zakázaná. Vojsko sa nasťahovalo do rôznych objektov (ľudová škola,

obecný dom i po súkromných domoch). V decembri tu skladalo sľub 1 150 gardistov z okresu. Následne 18. marca 1939 prišla do Senice motorizovaná stotina nemeckých vojakov. V roku 1941 tu nadobudli mimoriadne rozmery protizidovské opatrenia. Koncom augusta 1944 sa v okolí Senice začali vytvárať partizánske ozbrojené skupiny. Ich prítomnosť, rôzne sabotáže a stupňujúca sa protifašistická nálada spôsobili, že 9. septembra pritiahol do Senice 130-členný oddiel nemeckej vojenskej polície Sicherheitsdienstu, ktorý začal vo veľkom zatýkať a vypočúvať desiatky ľudí, dopúšťať sa voči nim násilnosti a trýznenia. Na podporu fašistom bol 9. októbra umiestnený početný POHG, bolo tu oblastné veliteľstvo. V decembri prišli ďalší príslušníci Sicherheitsdienstu. Sieť perzekúcií v regióne ešte dopĺňala špeciálna protipartizánska nemecká jednotka Edelweiss, ktorá tiež prispievala k napĺňaniu väznice senického Sicherheitsdienstu.¹⁹

V Senici bolo tiež okresné veliteľstvo Poľného nemeckého žandárstva. Jeho príslušníci spolupracovali s Hlinkovou gardou a spolu s nimi chodili po obciach Myjavsko-Brezovských kopaníc a Záhoria a podozrivé osoby udávali Sicherheitsdienstu. Občania si často neuvedomili nebezpečenstvo svojej pomoci, či už utečencom partizánom, rasovo prenasledovaným občanom, letcom havarovaných anglo-amerických lietadiel. Spočiatku to bola humánna pomoc trpiacim, ktorá prerastala do uvedomelej pomoci národnooslobodzovaciemu boju. Len hrstka prenasledovaných bola členmi KSČ. „Protifašistické sily sa usilovali už tu zvrátiť nepriazeň osudu zaistených občanov a zabrániť ich prevozu do väznice v Senici. Nemci zatvárali v senickom väzení občanov protifašistického zamerania z vtedajších okresov Myjava, Senica, Skalica, Malacky, aj osoby zo vzdialenejších okresov. (...) Vážne trestné činy proti nemeckej moci končili odvozom do koncentračného tábora, alebo za zvláštnych okolností do lesa na Surovinách.“²⁰

„Ilegálna protifašistická skupina, vedená senickým advokátom JUDr. Ivanom Horváthom a jeho zástupcom koncipientom Jurajom Zuščíkom tajne a veľmi starostlivo pozorovala činnosť Sicherheitsdienstu a zaujímala sa o osudy väzňov. Aj táto zdanlivo bezvýznamná aktivita bola veľmi nebezpečná. Skupina začala čoskoro vyvíjať cennú činnosť na pomoc väzňom. Mnohí ilegálni protifašistickí bojovníci sa zapojili do pomoci, či už žili v okrese Senica alebo v susedných okresoch. Skupina Dr. Ivana Horvátha sprostredkovala kontakty väzňov s príbuznými, organizovala zbierky potravín, fajčiva, liekov a sprostredkovala ich doručenie väzňom. Pôsobila tiež v rámci možností na obmäkčenie srdiec vykonávateľov ľudského utrpenia väzňov. Získavala informácie o pripravovaných perzekúciách obyvateľstva a trestných výpravách do obcí. Informovala prostredníctvom spojok občanov, ktorým hrozilo prezradenie, alebo iné nebezpečie. Protifašistická skupina Dr. Ivana Horvátha vybudovala tajné spojenie s uväznenými osobami pomocou pána Jána Lenghardta. (...) Spomienka Jána Lenghardta: „Nemecká vojenská polícia ihneď po príchode do Senice začala väzniť komunistov, pokrokovu a demokraticky zmýšľajúcich občanov zo Senice a okolia. Boli tam väznení aj občania zo stredného Slovenska (...) z budovy odchádzalo

často čierne auto, ktoré sa zvyčajne vrátilo do dvora väznice po dvoch až troch hodinách. Väzni ma informovali, že auto odváža spoluväzňov do lesa na Surovinách, kde ich strieľali. Väzňov prevážali na odstrel najčastejšie v nočných hodinách. Od septembra 1944 do marca 1945 odvieďli do lesa na Surovinách značný počet väzňov, kde ich zlikvidovali“ (...) Transportov z väznice bolo veľa, nikto však nevedel kam smerujú (...) naháňali väčší strach ako vyšetrovanie a mučenie.“²¹

Presný zoznam väzňov v Senickom väzení sa nezachoval. Jurajovi Zuščíkovi sa podarilo zaznamenať približné zoznamy a veľmi cenné svedectvá viacerých väznených o ukrutnostiach nemeckého Sicherheitsdienstu a príslušníkov Pohotovostného oddielu Hlinkovej gardy. Keď zhromažďoval tento materiál, prevažná časť väznených občanov už zomrela, mnohí žijúci už nechceli, alebo neboli schopní na toto ukrutné obdobie svojho života spomínať. „Niektoré informácie o Sicherheitsdienste som získal od spolubojovníkov ilegálnej skupiny Dr. Ivana Horvátha. (...) Mal som záujem po prechode fronty zistiť počet popráv na Surovinách. Svedkovia niektorých popráv uvádzali 100 až 200 obetí od septembra 1944 do marca 1945. Začalo sa však prejavovať úsilie takých síl, ktoré nemali záujem o vyšetrovanie.“ V publikácii je načrt lokality, presná lokalizácia masových hrobov na Surovinách a topografická príloha o exhumácii. Exhumačné práce sa museli predčasne pre prílišný rozklad zasypaných tiel ukončiť. Predpokladá sa preto minimálne 80 obetí.

„Pomáhal som ilegálnej protifašistickej skupine Dr. Ivana Horvátha a veril som, že spravodlivý zápas demokratických a pokrokových síl proti fašizmu bude korunovaný víťazstvom. Krátku dobu po prechode frontu v roku 1945 ma poverili vedením exhumačných prác,“ píše MUDr. Ján Halabrín: „Odkryté telá boli v takom štádiu rozkladu že sa nedali ani spočítať. A ďalšie hroby mali byť ešte staršie.“

Ako sa píše v publikácii, Základná organizácia Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov v Senici sa usilovala začiatkom 70. rokov o postavenie pamätníka obetiam popráv, ako aj neskôr OV SZ PB v rokoch 1988 – 1989, ale bezvýsledne. Podarilo sa len presadiť osadenie pamätnej tabule na fasáde budovy, kde boli od 1. septembra 1943 väznené osoby, ktoré sa postavili na odpor domácejmu a nemeckému fašizmu. Juraj Zuščík vo svojom vzácnom svedectve žiali nad tým, že na Slovensku je podobných hrobov veľa, ale len málo z nich však nemá pamätník.

Ale nielen on. Aj mne je to nesmierne ľúto a pýtam sa, ako je možné, že ani po 75. rokoch nie je v Senici žiaden pamätník obetiam fašizmu. Som rada, že naša matka, ktorá otca vždy vo všetkom podporovala a pomáhala mu, tri roky po otcovej smrti, keď bol rehabilitovaný, potvrdzovala viacerým občanom Senice a okolia, ktorí za ňou prichádzali do Bratislavy, že sa zúčastňovali na protifašistickom odboji ako aj ich rodinní príslušníci a pozostalí. Takto mali aspoň nejaké úľavy.

Na tomto mieste sa ešte pýtam, ako je možné, že Senica je podľa historikov prázdny miestom na mape protifašistického odboja. Ako je možné, že podľa nich v Senici nebolo žiadne centrum široko rozvetveného občianskeho protifašistického odboja pod vedením Dr. Ivana Horvátha. Keby môj



U prezidenta Československej republiky Dr. Eduarda Beneša, rok 1946. Zľava: Eduard Beneš, Ivan Horváth, Jozef Lettrich, Ladislav Holdoš a Milan Polák

otec bol teraz pri mne, povedal by mi: nebuď taká smutná a netráp sa toľko. Pre mňa je dôležité, že som robil všetko, čo bolo v mojich silách, aby som pomohol trpiacim a prenasledovaným a že spolu a mojimi nesmierne statočnými spolupracovníkmi sme zachránili životy mnohých.

„Prišiel rok 1945 a oslobodenie Senice Sovietskou armádou. Ivan Horváth bol revolučným národným výborom zvolený za predsedu Okresného národného výboru v Senici. Skutočne nebolo vhodnejšej osoby na tento post. Ivan Horváth svojimi schopnosťami, skúsenosťami, svojou politickou vyspelosťou, prezieravosťou, taktným vystupovaním ako aj váhou svojej osobnosti v týchto rozháraných pomeroch počas prechodu vojnového frontu bol najpovolanejší, aby v okrese dal do poriadku právny stav, aby zásobovanie obyvateľstva urýchlene prešlo do riadnych kolají, doprava začala fungovať, slovom, aby vojnové pomery boli zažehnané a v okrese sa začalo žiť mierovým životom. Keď už v Senici nastal právny stav, odišiel Ivan Horváth do Bratislavy... Na Ivana Horvátha mám tie najkrajšie spomienky.“²²

Ivan Horváth bol za mimoriadne obetavú prácu v protifašistickom odboji vyznamenaný v roku 1946 radom Slovenského národného povstania I. triedy.

Utkvel mi v pamäti prejav radosti a nesmierného šťastia, keď sa otec zvitl s priateľmi a známymi čo prežili vojnu. A s tým najväčším entuziazmom sa vrhali do množstva pracovných povinností a úloh s presvedčením, že konečne pomôžu vybudovať spravodlivý, sociálny a demokratický štát, kde sa budú dodržiavať etické a morálne princípy, s rovnocenným štátoprávnym usporiadaním Slovenska v rámci Československej republiky. Hrozné pomyslieť, že otcovi zostalo vtedy len päť rokov normálneho, slobodného života.

Poznámky

- 1 Ivan Horváth: „*Asi v decembri 1943 ma Husák prostredníctvom Novomeského pozvali do jeho bytu s tým, aby som sa stal členom SNR. Ja som súhlasil. Poznamenávam, že ešte pred vytvorením SNR sme spolu s Husákom a Novomeským rokovali o tom, ako bude vyzeráť ČSR po obnovení (...) Neskoršie na byt Husáka prišiel Lettrich a Ursíny, potom aj Josko a znovu sme hovorili o obnovení ČSR.*“
In: Zápisnica o hlavnom pojednávaní spísaná v trestnej veci proti Dr. Husákovi a spol. pred Najvyšším súdom v Prahe, konanom v Bratislave v dňoch 21 - 24. 4. 1954 pre trestné činy velezrady a vyzvedačstva, s. 57
- 2 „*Na schôdzke v Čremošnom sme jednali o termíne povstania. Bol tam prítomný Husák, Novomeský a ďalší...*“
In: Zápisnica o hlavnom pojednávaní spísaná v trestnej veci proti Dr. Husákovi a spol. pred Najvyšším súdom v Prahe, konanom v Bratislave v dňoch 21 - 24. 4. 1954 pre trestné činy velezrady a vyzvedačstva, s. 57
- 3 Miroslav Pekník: **Slovenské národné povstanie 1944 súčasť európskej antifašistickej rezistencie v rokoch druhej svetovej vojny.** Ústav politických vied SAV, VEDA vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, Bratislava 2009 (Lit. č. 1)
In: Ján Stanislav: Slovenské národné povstanie 1944 súčasť európskej antifašistickej rezistencie v rokoch druhej svetovej vojny, s. 13 - 21
- 4 Miroslav Pekník a kolektív: **Slovenské národné rady a cesta k parlamentarizmu.** VEDA vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, Bratislava 2008 (Lit. č. 2)
In: Jozef Jablonický: Príprava a vznik Slovenskej národnej rady v roku 1943 s. 103, 104, 105, 109, 111, 112
In: Pavel Šimunič: Povstalecká slovenská národná rada, s. 130, 159, 160
- 5 Lit. č. 2, s. 112
- 6 Lit. č. 1
- 7 Lit. č. 2, s. 111
- 8 Lit. č. 1, s. 17
- 9 Lit. č. 2, s. 94
- 10 Lit. č. 2, s. 97
- 11 Lit. č. 2, s. 130, pod č. 6 je uvedené: *Dr. Ivan Horváth, advokát, Senica nad Myjavou*
- 12 Je podpísaný na prezenčnej listine, Lit. č. 2, s. 159 a je aj na fotografii: Slovenská národná rada po 5. 9. 1944; Lit. č. 2, s. 160, je v 1. rade zľava šiesty. Celkove bolo 41 členov
- 13 Jana Kuzmíková: **Modernistické dielo Ivana Horvátha**
In: Ivan Horváth. Prózy. Kalligram, Ústav Slovenskej literatúry SAV, Bratislava 2010, s. 580 a nasl.
- 14 Ján Števček: **Horváthovo vízum do Európy a jeho zmysel.** Ivan Horváth, Vízum do Európy, Tatran 1981, s. 189 a nasl.
- 15 Miroslav Pekník a kol.: **Slovenské národné rady a cesta k parlamentarizmu.** VEDA vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, Bratislava, s. 25
- 16 Marián Hronský, Miroslav Pekník: **Martinská deklarácia cesta slovenskej politiky k vzniku Česko-Slovenska.** VEDA, vydavateľstvo SAV, Bratislava 2008, s. 379, fotografia – skupina martinských deklarantov, tretí rad v pravo I. Horváth
- 17 Gustáv Benža: **Niekoľko spomienok na Dr. Ivana Horvátha.** Úryvok zo strojopisného príspevku uloženého v archíve gymnázia Ivana Horvátha v Bratislave
- 18 Ivan Hatala: **Spomienky** (Úryvok zo strojopisného textu uloženého v archíve literatúry a umenia SNK)
- 19 Dejiny mesta Senica 1996, s. 94, 97, 119 9 (ďalej Lit. č. 3)
- 20 Juraj Zuščík: **Hroby bez náhrobníkov alebo súvislosti tajomstva Surovinského lesa.** OV SZPB Senica 1991
- 21 Cit. riadky sú z publikácie : IV Juraj Zuščík: Hroby bez náhrobníkov alebo súvislosti tajomstva Surovinského lesa, OV SZPB Senica 1991
- 22 Ivan Hatala: **Spomienky.** Úryvok zo strojopisného textu uloženého v Archíve literatúry a umenia SNK

Jana Schillerová-Horváthová
dcéra Ivana Horvátha

Nekorunovaný kráľ Justičného paláca



Slovenská advokátska komora vydala o svojom členovi, nezabudnuteľnej postave slovenskej advokácie **JUDr. Jánovi Eugenovi Kováčovi** publikáciu, ktorá nadväzuje na doterajšiu edičnú činnosť zameranú na významné osobnosti advokátskeho života a práce na Slovensku v dávnejšej minulosti.

V prípade záujmu kontaktujte:
Cena: 5 eur
stracinova@sak.sk alebo ondrisova@sak.sk

Bulletin slovenskej advokácie

CENNÍK INZERCIE NA ROK 2019

Ceny a rozmery uvedené na schémach platia pre vnútorné strany čísla.

Druhá strana obálky

Vodorovná polovica strany 210 x 147 mm + 3 mm dookola na orez 800 eur

Celá strana 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez 1 600 eur

Pre 2. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Celostranová inzercia má na 2. strane obálky prednosť pred polstranovou.

Tretia strana obálky – detto ako 2. strana obálky.

Štvrtá strana obálky

Výlučne **celá strana** 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez 2 400 eur

Pre 4. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Zlavy pri opakovanom obsadení tej istej inzertnej plochy

Opakovaným obsadením sa rozumie **vopred** ohlásený počet, veľkosť, farebnosť a umiestnenie inzerátu. Samotný obsah sa pritom môže meniť, ak inzerent dodáva definitívne spracovaný tlačový podklad. Za opakovanie sa považuje **aj znovuoobjednanie toho istého inzerátu** do nasledujúceho čísla, aj keď bolo ohlásené dodatočne; zľava za prvé uverejnenie sa započíta.

2 uverejnenia 5 %

3 uverejnenia 10 %

4 a viac uverejnení 15 %

Vkladaná inzercia – 0,20 eura/ks

Ide o distribúciu **inzerentom dodaných tlačovín** spolu s bulletinom.

Maximálna veľkosť je formát A4.

Riadková inzercia sa neuverejňuje. Výnimkou sú žiadosti o zamestnanie advokátskych koncipientov a praktikantov, ktoré sú zverejňované v samostatnej kapitole čísla zadarmo.

Špeciálny inzerát výlučne pre advokátov, advokátske kancelárie a firmy, ktorého účelom **je ponuka práce pre koncipienta/koncipientku**, má jednotnú úpravu, rozmer štvrtiny strany (kvadrant), sa zverejňuje za režijnú cenu 17 eur.

Podklady

Podklady inzerátu sa prijímajú výlučne v elektronickej podobe, definitívne spracované pre tlač vo formátoch PS, EPS, PDF, JPG, TIF... Musia spĺňať technické parametre na požadovanú kvalitu tlače (nedegradované fotografie s rozlíšením cca 300 dpi, farebnosť v CMYKu, texty v krivkách a pod.). Pri osobitnej požiadavke na vernosť reprodukcie musí inzerent dodať nátláčok inzerátu v skutočnej veľkosti. Materiál na vkladanie inzerciu si zabezpečí inzerent sám a doručí ho priamo do firmy, ktorá finalizuje bulletin. Inzerent zodpovedá za obsah inzerátu i za kvalitu dodaných podkladov.

Ceny sú uvedené bez DPH 20 %.

Štvrtina strany
– kvadrant
83 x 123 mm
(š x v)

čb 170 eur
cmyk 300 eur

Štvrtina strany – vodorovný pás
174 x 60 mm (š x v)

čb 170 eur
cmyk 300 eur

Vodorovná
polovica strany
spadavka
210 x 145 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 370 eur
cmyk 660 eur

Vodorovná
polovica strany
zrkadlo
174 x 123 mm
(š x v)

čb 340 eur
cmyk 600 eur

Zvislá
polovica strany
zrkadlo
83 x 254 mm
(š x v)

čb 340 eur
cmyk 600 eur

Zvislá
polovica strany
spadavka
101 x 297 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 370 eur
cmyk 660 eur

Celá strana
zrkadlo
174 x 254 mm
(š x v)

čb 680 eur
cmyk 1 200 eur

Celá strana
spadavka
210 x 297 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 740 eur
cmyk 1 320 eur

bulletin slovenskej advokácie

Recenzovaný časopis pre právnu vedu a prax

Vydáva Slovenská advokátska komora
Kolárska 4, 813 42 Bratislava
IČO: 30 795 141

Vychádza desať ráz do roka
(8 riadnych čísel a dve dvojčísla)
Náklad 5 000 ks

Redakčná rada:

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)
JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)
prof. JUDr. Milan Ďurica, PhD.
prof. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.
doc. JUDr. Martina Jánošíková, PhD.
doc. JUDr. Marek Kordík, LL.M., PhD.
JUDr. Ondrej Laciak, PhD.
prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.
JUDr. Soňa Mesiarkinová
JUDr. Jana Mitterpachová, PhD.
JUDr. Ondrej Mularčík
prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
JUDr. Alexander Škrinár, CSc.
prof. JUDr. Marek Števec, PhD.
JUDr. Andrea Tomlainová, PhD., LL.M.
prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

Výkonná redaktorka:

PhDr. Nadá Ondrišová, tel.: 02/204 227 28
ondrisova@sak.sk

Administrácia:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

Vizuálna koncepcia:

Ing. Ladislav Blecha

Predtlačová príprava:

Helondia, s. r. o., Bratislava

Tlač:

Printhall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

reg. č. MK SR: 4161/10

ISSN 1335-1079

Uzávierka odbornej časti: 23. 7. 2019

Uzávierka redakčnej časti: 1. 8. 2019

Toto číslo vyšlo 19. 8. 2019

ADVOKÁTSKA
KOMORA
SLOVENSKÁ

Pokyny pre autorov odborných článkov

1. Do redakcie treba poslať rukopis v elektronickej podobe (Microsoft Word), **ktorý doteraz nebol publikovaný v inom tlačnom periodiku. Odborný článok nesmie byť popisný a svojím obsahom musí byť prínosom k riešeniu aktuálnych problémov právnej praxe.**
2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), vedecké a akademické hodnosti, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pred vlastný text treba pripojiť krátky úvod (**perex**) objasňujúci výber témy. Dlhý text je vhodné členiť medzititulkami.
4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb nasleduje po akademických tituloch meno a priezvisko, v prípade potreby i vedecká hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorky a bez bodky. Pri citovaní bibliografických údajov treba dodržať nasledovnú schému:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: **Názov diela. Prípadný podtitul.** Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
6. Autor pripojí krátku **anotáciu v rozsahu do 600 znakov vrátane medzier**, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu o svojom aktuálnom odbornom pôsobení** a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Pripojí tiež **fotografiu, 290 × 343 pixelov** (to zodpovedá rozmeru 25 × 29 mm pri rozlíšení 300 dpi), ktorá bude spolu s informáciou uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej ploške.
8. **Maximálny odporúčaný rozsah odborného článku je 34 000 znakov vrátane medzier**, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. **Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier. K recenzii je potrebné dodať sken obálky knihy, pričom od jej vydania by mal uplynúť maximálne 1 rok.**
9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie **anonymne** (nepozná meno autora). Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultuje s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok na viac častí. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku.
10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzititulky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.
11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.

